

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

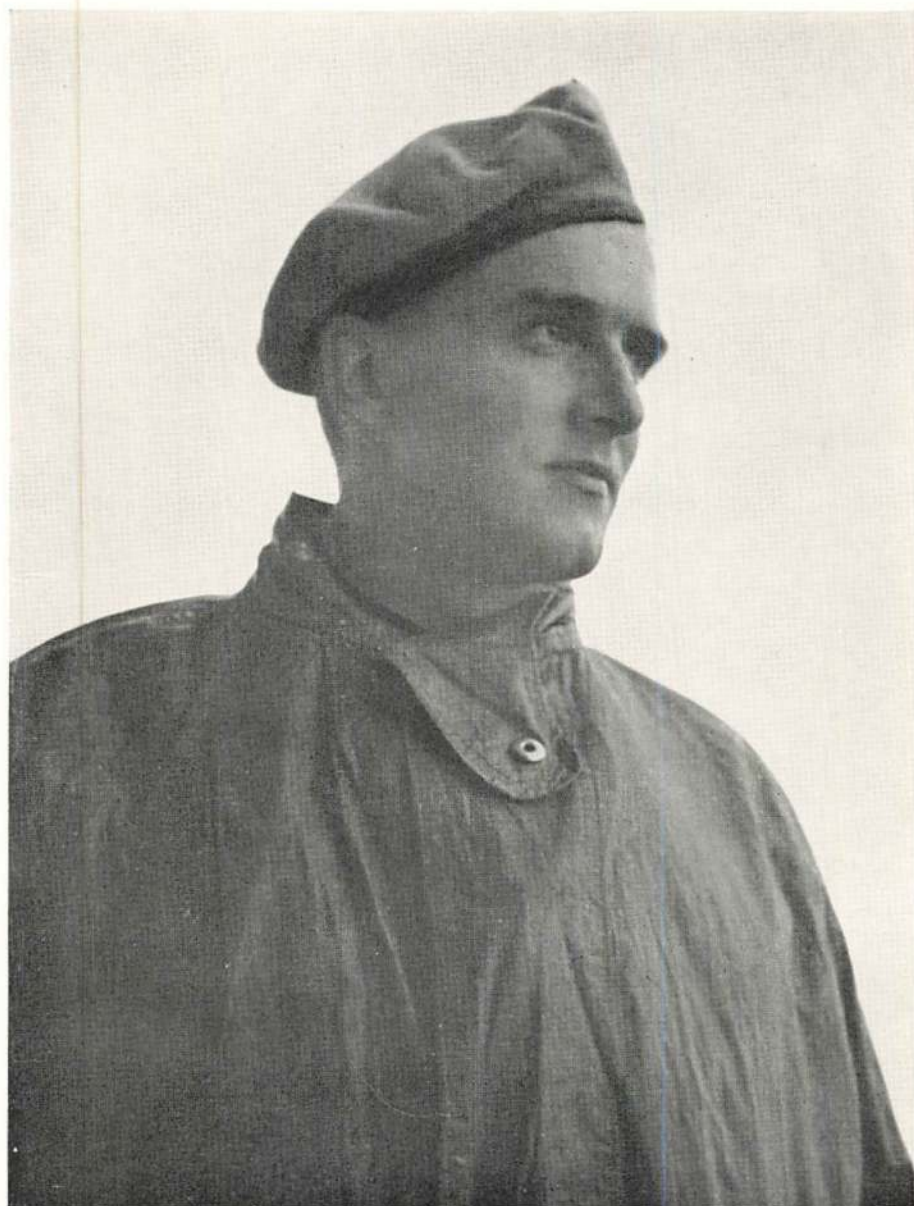
ANDERS LASSEN

SØMAND OG SOLDAT

GYLDENDAL

ANDERS LASSEN

ANDERS LASSEN

SØMAND OG SOLDAT

BERETNINGER SAMLET AF
HANS MODER

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

1949

**COPYRIGHT 1949 BY GYLDENDALSKE
BOOHADEL NORDISK FORLAG - COPENHAGEN**

—
TREDIE OPLAG

HERMED IALT TRYKT I 20.000 EKSEMPLARER

—
**KLICHEERNE UDFØRT AF
NORDISK REPRODUKTIONSANSTALT**

—
**PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN**

INDHOLD

Barndom	7
Fionia	20
Eleonora Mærsk før 9. April	27
Eleonora Mærsk efter 9. April	35
S/S British Consul	39
De første Frivillige	41
Maid Honor	48
Kanal-Raids	55
Træning	77
Angrebet paa Kastelli Phedhiadha Aerodrom den 4. Juli 1943 ..	82
Haifa og Nazareth	91
Simi	95
Nisyros	107
Leros	110
Samos	119
Anden Del af det ægæiske Felttog	128
Chalchi	132
Orlov	138
Santorini, ogsaa kaldet Thira	144
Paros	153
Jugoslavien	157
Generobringen af Grækenland Eftersommeren 1944	161
Athens Befrielse	170
Sporaderne	174
Saloniki — (Thessalonica)	177
Fra Saloniki til Athen	184
Athen	187

Heraklion. Første Del	192
Heraklion. Anden Del	200
Heraklion. Tredie Del	205
Rom	210
Comacchio. Første Del	214
Comacchio. Anden Del	223
Major Anders Lassens Dekorationer	231

BARNDOM

Du Land, hvor jeg er født, hvor jeg har hjemme,
hvor jeg har Rod, hvorfra min Verden gaar,
hvor Sproget har min Moders bløde Stemme
og som en sød Musik mit Hjerte naar,
du danske friske Strand
med vilde Svaners Rede,
I grønne Øer, mit Hjertes Hjem hernede,
dig elsker jeg, Danmark, mit Fædreland.

(H. C. Andersen.)

En Solskinsdag i September. Rønnebærrerne er røde og Askens Blade gule, — de sidste tunge Kornlæs kommer duvende ind fra Marken, — var det nu ogsaa rigtigt at lade Anders køre alene bag i et Læs saa lille han er? —

»Du pylrer om Drengen,« siger hans Far — og jeg undskylder, »han er jo ikke fyldt to Aar endnu —.«

Endelig skimtes hans røde Frakke i Toppen af et Læs — alene, uafhængig og lykkelig — med et Lettelsens Suk gaar jeg ned for at tage imod ham —. Saadan er alle Minderne fra hans Barndom — altid lykkelig — foretagsom og aldrig bange, — og da Frants kom til og var ligesaa opsat paa at nyde Livet, blev hver Dag for dem til en Række herlige Oplevelser.

»Dida«, som med Myndighed havde passet deres Far fra han blev født, var tit efter dem, saa man kunde høre hendes Stemme gjalde over hele Huset, men de elskede hende, og ingen delte som hun min Ængstelse, naar de var syge, og min Glæde, naar Sygdommen tog en god Vending.

Tilsammen bremsede vi efter bedste Evne deres Foretagsomhed, og i Haab om at opdrage uden at Hensigten skinnede igennem, skrev jeg »Den uartige Caroline«, idet jeg gik ud fra, at Drengene ikke vil nedværdige sig til at efterligne en Piges Skurkestreger, men efterhaanden som Bogen tog Form, kom baade Drengene og jeg til at holde saa meget af Caroline, at det blev hende umuligt at spille den Rolle som afskrækkende Eksempel, der oprindeligt havde været hende tiltænkt.

I 1929 flyttede vi fra Høvdingsgaard til Bækkeskov.

Der er smukt i Sydsjælland, og der var dejligt paa Bækkeskov. Foran den højt beliggende solbeskinnede Hovedbygning skraaner Dyrehavens aabne Slette

ned mod Engene og her vandrede Daavildt, Faar, Gedekid, Shetlandsponier og Paafugle rundt Side om Side, og nu og da kom en forvildet Hare hoppende hen over Grønsværet. I de høje Graner kurrede Skovduerne, og Alilikerne fløj ned fra Skorstenen og satte sig paa Daavildtets Ryg for frækt at plukke lunende Haartotter til deres Reder, og om Aftenen lød Fasanhanernes Kaglen inde fra Skoven. Her lærte Anders at elske sit Land og sit Lands Natur.

Han var nu 9 og Frants 7 Aar — store nok til at de saa smaat kunde begynde at gaa paa Jagt. En Luftbøsse blev det første Vaaben og Spurve og Rotter det første Vildt.

En taaget Eftermiddag hørte jeg Skydning nede i Skovkanten og gik derned for at se hvad de havde for. Det Aar havde vi Birgitte boende, hun var Datter af en af vores Naboer og var paa Alder med Frants. Hun var sky og ængstelig men fulgte alligevel altid med Drengene. Da jeg kom derned, var hun blevet overtalt til at vædde med Anders om, hvorvidt han kunde ramme den Flaske som ophængt i et Træ svingede frem og tilbage i en lang Snor. Den der tabte skulde have en Lussing. Med store runde Øjne fulgte Birgitte Skydningen. Efter et Par Skud splintredes Flasken og Vinderen af Væddemaalet vendte sig triumferende mod sit Offer.

»Kom Birgitte,« befalede han. — Nøgende, — meget nøgende nærmede hun sig og stak sin lille runde, lyserøde Barnekind frem. Jeg var spændt paa, hvad der vilde ske, jeg blandede mig nødigt i deres Leg, men jeg haabede inderligt, at han ikke vilde slaa hende.

Et Øjeblik blev de staaende, hun med store forskrækkede Øjne — lige ved at græde, saa lo han og lod Haanden falde, jeg tror, at han blev rørt over, at hun trods Angst ikke gjorde Forsøg paa at slippe udenom Aftalen, og mig glædede det at se, at da det kom til Stykket, nænnede han ikke at slaa hende, havde hun været en Dreng var der uden Tvivl vanket en rungende Lussing.

Kort efter at vi var kommet til Bækkeskov blev jeg indlagt paa en Klinik i København. Jeg var ked af at tage hjemmefra og var bange for, at det skulde falde Drengene svært at faa Tiden til at gaa. Efter at have modtaget følgende to Breve var jeg beroliget.

Kære Mor.

Mange Tak for Mussen. Jeg skød en Skovdue i Gaar. Vi har bygget en Snefæstning der er 2 m høj og en m bred. Vi havde sat Knappenaale op igennem Stolene, Gagneren sagde at han havde gaaet en halv Dag med den i Ænden, Smeden blev ogsaa stukket i Ænden. Vi har faaet et Fiskenet og en Spade, efter Farmor. Jeg haaber at I har det godt allesammen.

Din Anders.

I 1929 flyttede vi fra Høvdingsgaard (øverst) til Bækkeskov (nederst).

Kære Mor,

vi har lavet en Mekanismer saa at naar man trak i en Snor kom der Vand ned og Fodermesteren fik al Vandet i Hovedet, fordi han havde knækket min Pigkæp paa Hundens Ryg.

Jeg er faldet af Hesten i Eftermiddag men jeg slog mig næsten ikke . . .

Er Rollengen kommet endnu? Naar den kommer maa du skrive til mig — er den meget grim? . . .

Din Frants.

»Rollengen«, Frants hentyder til, var hans lille Søster Bente, hvis Ankomst iøvrigt ikke interesserede dem synderligt. Hun spillede til at begynde med heller ikke nogen større Rolle i deres Liv. Den første Gang, jeg husker, at de beskæftigede sig med hende, var, da de en Dag opdagede, at hun kunde bruges som Bold — staaende paa hver Side af en lav, bred Seng kastede de hende frem og tilbage og greb hende i Luften, og da hun underligt nok selv syntes, at det var morsomt, var det lige som om hun steg i deres Agtelse. Hun havde paa sin egen Maaede forstaaet at hævde sig. —

Mærkeligt var det, at to, der holdt saa meget af hinanden og ikke kunde undvære hinanden, sloges saa meget, som Anders og Frants gjorde.

En Aften paa Aalholm, hvor Familien var forsamlet i Julen, sad de voksne og spillede Bridge. Den yngre Generation var kommet til Ro i fjernt beliggende Gæsteværelser. Pludselig blev Døren revet op og ind styrtede en lille barfodet Person i Pyjamas. — Det var Drengenes norskfødte Halvkusine. Med alle Tegn paa Ophidselse raabte hun:

»Tante Suzanne — Tante Suzanne — skynd dig — Gutterne holder på at slå hverandre ihjel —!« Jeg smed Kortene og løb, — da jeg naaede Barneværelset, var Slaget endt, — vel flød Blodet, men Drengene fandt det ganske urimeligt, at jeg skulde indblandes i noget, der kun vedkom dem, og Kusinen, hvis gode Hensigt havde været at redde deres Liv, fik nogle ildevarslende Øjekast. Efter at have paamindet dem alvorligt om ikke at slaas mere, trak jeg mig tilbage, og samtidig forsvandt den lille barfodede ind til sig selv, hvad man ikke kan forstænke hende i.

Da samme lille Kusine engang var paa Bækkeskov blev ogsaa hun overtalt til at indgaa et Væddemaal. Denengang drejede det sig om, hvorvidt Drengene kunde klatre op i den store Fyr, der staar lige ved Hovedbygningen og rager højt op over Taget. Indsatsen var 2 Kr. Da der var gaaet et Par Minutter, kunde hun nede fra Jorden se dem komme tilsyne oppe paa de øverste Grene, hvor de til hendes Rædsel begyndte at gyngede, saa hele Toppen svajede. Det saa i hendes Øjne livsfarligt ud, og hun gav sig til at raabe:

»Pas paa — Anders og Frants — Dere falder ned,« hvilket kun bevirkede, at de gyngede endnu stærkere, jo mere hun raabte, des mere gyngede de, tilsidst vidste hun i sin Vaande ikke bedre end at appellere til deres laveste Instinkter,

med skingrende Stemme raabte hun: »Hvis Dere kommer ned straks, skal Dere faa 2 Kr. til.« Det havde øjeblikkelig den forønskede Virkning, men de lo saa meget, at de nær var faldet ned af Træet.

Da Anders var 11, drog vi til Optagelsesprøve paa Herlufsholm. Alle Herlovianermødre husker Optagelsesdagens Lidelser. Den gamle Hængepil paa Plænen har kastet sin beroligende Skygge over utallige bekymrede Mødre. Der siges, at ligemeget hvor kry og tillidsfuld en Moder ankommer, saa lyser hendes Ansigt omkap med Pilens grønne Krone, efterhaanden som Afgørelsens Time nærmer sig.

Drengene er derimod for det meste ganske uanfægtede og kommer efter endt Afhøring springende ud af Skolebygningen i glad Fortrøstning til, at det er saamænd gaaet godt altsammen.

I de tre Aar, Anders tilbragte paa Herlufsholm, kan man ikke sige, at han udmærkede sig ved Flid. Han karakteriseres som letsindig og ubekymret med Hensyn til Arbejde, men respekteret og afholdt af alle. Da Frants Aaret efter ogsaa kom paa Herlufsholm var der en Overgang meget stille paa Bækkeskov.

Den gamle Herlovianer Uniform var dengang blevet erstattet med temmelig uklædeligt Matrostøj. I Blusen, som blev sammenholdt i Livet med en kraftig Elastik, blev alt opbevaret fra Bøger og Penalhus til Frugt, Kager og Chokolade. Saa snart det blev varmt, smed de fleste Drengene Undertøjet.

En af vore Venner løb en varm Eksamensdag paa Frants, — glad trak han op af Blusen et stort Fotografi af mig, som han opbevarede paa sin lille bare Mave sammen med Bolscher og Kirsebær:

»Min Mascot,« forklarede han.

Da Drengene kom hjem næsten hver Lørdag, var deres Breve kortfattede og omhandlede næsten altid »Gas«, Herlovianerudtryk for Slik, eller ogsaa indeholdt de Svar paa mine Forespørgsler til Helbred, Karakter o. s. v. —

»... mit Ben har det godt, men jeg bliver dog ved med at gaa med Forbinding paa, for saa slipper jeg for at tage Styrtebad i Gymnastiktimen ...

... Tusinde Tak for den dejlige Gaspakke, du kan tro, jeg blev glad, da den kom, jeg troede, at det var Makkedonskis Sko, men det var det heldigvis ikke —

Vi har i Dag været oppe i Geografi, hvor Frants fik UG og jeg igen en hamber Karakter G+. I Lørdags sprang jeg i Vandet med alt Tøjet paa for 30 Øre Tyggegummi ....

Jeg hører, at du har ringet nogle Gange. Jeg har det glimrende og havde kun 37,6 og skal op en af Dagene .... det fryder dig vel, at jeg straks gik op paa Sus (Sygchuset) med mine hævede Kirtler.«

De hævede Kirtler, Anders omtaler, var Begyndelsen til en ondartet Nyreretændelse, som satte ham et halvt Aar tilbage — og da det viste sig, at han

vilde være blevet Oversidder, tog vi ham ud af Skolen og satte ham i Lundby Realskole.

Frants, som havde let ved at følge med, foretrak ogsaa at blive forflyttet til Lundby, hvilket betød, at de kunde bo hjemme og hver Dag cykle i Skole, — og jeg, som altid havde følt, at de, saa snart de blev store nok, vilde ud i Verden, var lykkelig over at faa Lov til at beholde dem hjemme to Aar endnu.

Medens Drengene var paa Herlufsholm skete der to Ting, der kom til at spille en Rolle i deres Liv. Gregers Ahlefeldt kom paa Besøg paa Bækkeskov medbringende een af sine store Jagtbuer, og vi fik forærende en dejlig Grand Danois ved Navn Rufus.

Vi var blevet advaret mod Rufus — der blev sagt, at den var farlig — det passede ikke — Rufus var den smukkeste og bedste Hund, vi nogensinde har haft, og den gjorde ikke et Menneske Fortræd fra den Dag, den traadte ind i Huset til den Dag, vi med Taarer bar den ud og begravede den.

Grunden til, at Gregers Ahlefeldts Besøg blev saa stor en Begivenhed, var, at Drengene overværede, da han med et pragtfuldt langt Pileskud nedlagde en Daahjort.

Det gjorde et dybt Indtryk paa dem. Hidtil havde de kun fusket med Bueskydning, men nu blev den under hans Vejledning til en ædel Sport, som optog al deres Fritid.

Han lærte dem at fabrikere deres egne Buer og Pile, og da han skulde paa Safari, var de paa Fjellebro for at hjælpe ham med Tillavningen og Tilskydningen af de 2000 Pile, han skulde have med. De studerede paa det Tidspunkt alt, hvad de kunde finde om Bueskydning og var navnlig interesserede i Buens Rolle som Vaaben ned igennem Tiderne, og at Sprogforskerne har villet knytte selve Danernes og Danmarks Navn til disse lange, lige Buer, som vore Forfædre kaldte Dan og som dannedes af Taksens sejge, bøjelige Grene. Til alt Held for Drengene var der megen Taks i Parken.

Sammen med deres Ven, Frede, opnaaede de efterhaanden forbavsende Færdighed i at ramme baade løbende og flyvende Vildt, og det var en staaende Fornøjelse at lokke Gæsterne til at kaste deres Hatte op i Luften for at forsøge at ramme dem med Pil.

Erik Jonquieres, som boede paa Bækkeskov i et lille Hus kun et Stenkast fra Hovedbygningen, var rørende imod Drengene og fandt sig godmodigt i det utroligste — han siger: »Da jeg kendte Sporten med Hattene, ofrede jeg aldrig andet end en gammel Bør, men for fremmede, som ikke ventede, at Drengene kunde ramme, var det en ubehagelig Overraskelse, naar der røg 3 Pile igennem en god Hat.«

Gregers Ahlefeldt havde ogsaa indskærpet dem at føre ordentlig Jagtbog, selv det ubetydeligste Vildt skulde indføres med oplysende Bemærkninger om Afstand, Buestyrke o. s. v.

Uddrag af Jagtbøgerne:

1 Skovdue

Skudt i Parken paa Bækkeskov med Tuja Bue og Hasselpil i Aaret 1934.

En Mus og en Graaspurv

Skudt i Svinestalden — Musen i Spring.

Afstand: Graaspurv — 7 m.

Afstand: Mus — 3 m.

1 Kramsfugl

Buen: 55 Pund Taks.

Pilen: Øvelsespil.

Kramsfuglen sad syd for Egetræet ved Salamander-sø-sletten. Pilen ramte den skraat bagfra og flængede den hele Vejen op. Den sank omkuld og udaandede, inden jeg var naaet derhen. Afstand 18 m.

F. L.

To tamme Høns

Begge i fuldt Spring. Første fik en lidt baglig Pil. Anden en Pil tværs igennem Bladet saa den døde en pragtfuld Død. (Begge blev apporterede af Rufus).

A. L.

1 Fasanhane

Skudt med Fyrretræs Fasanpil paa Bækkeskov i Dyrehaven i Sædet paa 4 Meters Afstand.

A. L.

1 Rotte

Rotten sprang af Sted langs Væggen i Hønschuset, hvor jeg traf den paa Bladet, saa at den døde øjeblikkelig med et Gisb.

F. L.

En Ugle i Flugten

25 Alens Afstand.

A. L.

Et Smaldyr

I Begyndelsen af Oktober skød jeg, efter at vi hele Formiddagen havde jaget uden Resultat et Smaldyr i fuldt Spring paa 15 Meters Afstand. Rudclen passerede imellem mig og Hegnet i Nærheden af Cement Broen — fik Pilen gennem Lungen og løb derefter tilsyneladende uberørt 40 m for derefter at knække fuldstændig sammen i Springet over en Grøft.

A. L.

En tam Due paa Vingerne

Den $20/2$ drev Staldkarlens Unger Duerne ud for mig og jeg skød en med rent Bagskud i Flugten.

A. L.

En Stær

Da jeg kom listende langs med Søen efter Gedder, opdagede jeg pludselig en Stær foran mig ud for Slusen. Pilen gik igennem Brystet og ud ved Tarmaabningen og naglede Stæren til Jorden med et dumpt Smæld. Den opdagede aldrig hvordan den døde. Afstand 12 m.

F. L.

En Karpe

Buen: 40 pund Hicory.

Pilene: Jagtpile med Fasanod.

1 Karpe svømmede mellem Sivene ved den nordøstlige Bred af Søen. Jeg kom drivende paa Tømmerflaaden, da jeg opdagede den. Pilen gik igennem Nakken.

F. L.

1 Daahjort og en Gammeldaa i fuldt Spring

Om Eftermiddagen — — — ventede Frants og jeg lige til Kl. 2 paa Frede, der stadig ikke kom, tilsidst gik Frants og jeg alene ud, hvorpaa jeg skød en pragtfuld hvid Spidshjort i Fuldspring paa 31 Alens Afstand, saa den skarpt slebne »Broadhead« røj tværs igennem Nyrepartiet. Hjorten løb 50 Meter, lagde sig derpaa og forendte straks.

Senere ankom Frede og vi klemte Vildtet mellem Hegnet og os, i Nærheden af den gamle Hytte, her havde vi det fineste Resultat under alle vores Daavildtjagter det Aar.

Først skyder Frede et Stykke som vi troede, at han løbskød, og da Manden, som den gode Jæger han er, stod som bedøvet over det uheldige Skud, raabte jeg: »Skyd for . . . !«, og smækkede samtidig en gammel Daa en i Bøven, derefter skyder Frede som nu har besundet sig igen en, hvor Pilen træffer lige under Rygraden.

Efter at have fundet vores Pile og slebet gaar vi efter Rudelen, og 50 Alen længere fremme faar vi Øje paa Fredes første Kalv, totalt forendt med et lidt bagligt Skud. Lidt til venstre for den ligger min gamle Daa og kort Tid efter Fredes anden Kalv.

A. L.

Det Aar skød Anders ialt 8 Stykker Daavildt med Bue og Pil.

Erik Jonquieres, som ikke var helt ung længer og derfor ikke saa let til Bens, var imponeret over Anders' Hurtighed. Han siger:

»Anders havde en formidabel Evne til i Løb at komme Daavildtet saa nær, at han kunde nedlægge det. — Jeg kom engang tilfældigvis til Stede, ligesom han havde skudt en stor Daahjort og var ifærd med at brække den op paa jægermæssig Vis. Pilen var gaaet tværs igennem Dyret, og den var saa stor, at vi var 4 Mand om at bære den hjem.«

Man skal vist have været Bueskydning paa nært Hold for rigtig at forstaa Sporten. Et Riffelskud skaber Uro i Naturen, men en lydløst afskudt Pil forstyrrer ikke Skovens Fred. »Les flèches silencieuses« kalder Franskmandene Pilene! Men det er en vanskelig Sport og kræver flere Aars Træning.

Selv Bente — lille som hun var — blev smittet af Drengenes Iver, og hun var lykkelig, da hun paa sin 6-Aars Fødselsdag blev vækket om Morgenen af Anders, der med en let overlegen Mine smed en selv-fabrikeret Bue med dertil hørende Pile paa hendes Seng.

Det havde altid været hendes største Ønske at faa en Bue. Frants og Anders havde lavet Buen og Pilene i Fællesskab. Det var en stærk Bue, Mage til deres egne, men mindre.

Paa den gamle Bilæggerovn i hendes Stue var der støbt et Billede af et Egern i Jernet, som hun straks, opmuntret af sin ældre Bror, gav sig til at skyde til Maals efter.

Anders selv plejede at skyde til Maals efter, hvad der mødte ham paa hans Vej, og naar han vandrede rundt nede paa Avlsgaarden, fulgte der i Reglen en Hale Unger efter ham, der alle var dresserede til at apportere afskudte Pile.

Paa de mest uventede Steder fandtes der Huller, der kun kunde stamme fra Pile. Den store, røde Haveparasol, der havde sin Plads paa Terrassen, maa, efter den Tilstand den var i, have været et fristende Maal.

Da jeg opdagede Hullerne, udgød jeg min Vrede over de skyldige og satte mig til at reparere Skaden. Da Drengene senere en Dag var alene hjemme, anvendte de samme Parasol som Faldskærm. Fulgt af deres uadskillelige Ven Frede kravlede de ud paa Herskabsstaldens Tag og foretog herfra deres første Faldskærmsudspring.

De havde bundet Seglgarn i Parasollens Stivere for at undgaa, at den krængede bag over. De sprang efter Alder — først Anders, saa Frede, saa Frants. Mærkelig nok holdt den gamle Parasol og tog en Del af for Faldet — de kom i det mindste ikke noget til — og de blev saa opmuntrede af det vellykkede Forsøg, at de omgaaende besluttede at prøve et Spring fra Taget paa den 3 Etages Hovedbygning.

Da de var kommet vel derop og alle tre sad med Fødderne støttet til Tagrenden, udspandt der sig en livlig Diskussion om, hvem der skulde springe først. Der var over 10½ Meter fra Tagrenden ned til Jorden. De stirrede ud over den gabende Afgrund og skubbede lidt til hinanden og spurgte:

»Hvorfor springer du ikke?« — men med en Standhaftighed, jeg er dem hver især taknemmelig for, kastede ingen sig, trods Skub og Overtalelser ud i det store intet. Da de indsaa, at de ingen Vegne kom, besluttede de at nøjes med et Spring fra et Badeværelsevindue paa 2den Sal. Her drejede det sig om et Spring paa ca. 7 Meter. Fra denne knap saa svimlende Højde kastede Frants sig villig først ud og dalede uskadet ned paa Plænen fulgt af de andre to. Den eneste Vanskelighed har Frede senere forklaret, var ikke at støde sig paa den store, klodsede Parasol, naar de ramte Jorden.

Jeg er nu glad over, at Hullerne i Skærmen blev saa omhyggeligt repareret, for man kan vel gaa ud fra, at en Faldskærm, gennemhullet som en Si, næppe vilde have været i Besiddelse af sin fulde Bærkraft, — jeg er ogsaa glad over, at jeg ikke altid vidste, hvad Drengene foretog sig — meget har jeg først senere faaet at vide blandt andet af Erik Jonquieres, som siger:

»Jeg levede ogsaa ofte i Angst for, hvad Anders og Frants kunde finde paa. Hvad enten jeg var hjemme eller ude, navnlig, naar jeg ikke var hjemme, og jeg

husker tydeligt, da jeg engang var gaaet en Tur, og Drengene vilde ind i mit lille Hus, og da Døren var laaset, kravlede de først via et Træ og dernæst ad Tagryggen hen til et Tagvindue, fik det lukket op og kravlede ind.

Det var nu ikke kun paa mit lille Hus, at de opholdt sig paa Taget — ogsaa paa Hovedbygningen balancerede de frem og tilbage paa Tagryggen — dog kun, naar deres ængstelige Moder ikke var hjemme. Deres Far havde ikke noget imod det. Naar de holdt sig indenfor Ejendommens Grænser, havde de Lov at køre saa meget, de vilde, i den gamle Ford, der gik under Navnet Lisa. Jeg var ofte med, og det gik i en livsfarlig Fart, saa jeg maatte klamre mig til Sædet, og jeg var glad, naar jeg var sikkert hjemme igen.«

Den omtalte Vogn havde kostet 150 Kroner og saa forfærdelig ud, men kunde skyde en god Fart og holde til det utroligste. For at gøre den lidt pænere vilde Drengene fjerne Skærmene, som var itu, og da de sād temmelig fast, fandt Anders paa at binde en Jernkæde i Skærmen og fastgøre Kæden til et Træ. Da han saa kørte frem, røg Skærmen af. Paa samme Maade blev ogsaa de to Trinbrædt fjernede, og tilsidst skruede de Kalechen af. Det pyntede, da det alt sammen var rustent og i Stykker.

Til allersidst overmalede de, assisteret af mig, Karosseri og alle 4 Hjul ret ujævnt med rød Oliefarve. Nu saa Lisa i alt Fald morsom ud, og det gjorde vi andre ogsaa — for der var ikke det Sted, vi ikke havde faaet rød Maling.

Vognen stod Nat og Dag under et stort Lindetræ i Nærheden af Hovedbygningen, og da Selvstarteren saa godt som aldrig virkede, var det praktisk, at Bækkeskov laa højt, — et lille Skub og Vognen rullede med stigende Fart ned ad den lange, brede Kørebane og kunde med Lethed sættes i Gang.

Naar vi havde Gæster og skulde køre i Vandet i forskellige Vogne, styrtede alle sig — med Rufus i Spidsen — først over Lisa, da den var morsomst at køre i, og det var et forbavsende Antal Mennesker, den kunde bære.

Ingen var mere glad for at køre i Lisa end Rufus. Den vilde om Morgenen anbringe sig nede i Vognen og vente i Timevis paa at komme ud at køre. Den satte sig i Reglen paa Ryggen af Bagsædet, med Halen hængende bagud — og saa med sin blanke, sorte Pels og smukke hvide Tegning baade flot og komisk ud, naar den kom kørende i den røde Vogn. Den var i Modsætning til de fleste andre aldrig bange, lige meget hvor hurtigt det gik — og selv da Lisa en Overgang, grundet paa indre Skade kun kunde gaa baglæns, nød Rufus at køre med, og det var mere, end vi andre gjorde.

Den eneste Gang, jeg har set den være betænkelig, var, da Anders, for at vise hvad Lisa kunde præstere, kørte igennem en Mergelgrav og blev hængende. Han sprang selv ud og vadede i Land, Vandet gik ham til midt paa Livet, men Rufus turde ikke hoppe i og blev siddende paa Bagsædet, et Billede paa Modløshed — indtil langt om længe Anders kom igen og fik den overtalt til at springe i Vandet.

Da han næste Morgen gik ned for at se, hvad der kunde gøres ved Vognen, var den væk. Landvæsenseleverne havde ikke kunnet modstaa at trække den op

af Vandet og skubbe den ned i Skoven og anbringe den et Sted, hvor den ikke kunde ses fra Vejen. Det varede mindst et Døgn, inden Anders fandt den.

Den Aften bad Drengene, om de maatte laane mit Vækkeur. Da jeg spurgte, hvad de vilde med det, fik jeg et undvigende Svar og burde have anet Uraad. —

Da Eleverne næste Morgen skulde paa Arbejde, kunde de ikke finde deres Cykler. Drengene var staaet op midt om Natten og havde sammen med Frede anbragt Cyklerne oppe paa Avlsgaardens Tage.

Der laa ovenikøbet 3 i Storkereden og en hang oppe paa Vejrhanen. Lade-
taget var højt og stejlt, og Vejrhanen var paa Højde med to Mand. Det maa have været en Præstation af Rang at faa dem derop i Mørket, ret ufatteligt, at det var lykkedes.

Frants og Frede havde staaet fornedet og bundet Reb i Cyklerne — medens Anders hev dem op — naar han havde faaet en Cykel op paa Taget, tog han den paa Nakken og klatrede op med den. Han havde været ved at glide ned ad det dugvaade Tagpap, men havde spilet Arme og Ben ud og stemt imod, og det var lykkedes ham at bremse op, inden han naaede Kanten af Taget.

Den Morgen var der almindelig Valfart til Gaarden for at se det mærkelige Syn, og jeg tror, at selv Landvæsenseleverne syntes at det var ganske morsomt.

Men selv om Lisa overlevede Turen igennem Mergelgraven var den ved at synge paa sit sidste Vers. Drengene plejede at underholde deres Gæster med at anbringe dem i Vognen for derpaa at køre dem i fuld Fart ned ad Skraaningen til Bækken ind og ud imellem Træerne, som her stod ret tæt. Hvergang Anders som ved et Mirakel undgik at ramme en Stamme lo han saa det klukkede, det gjorde han altid, naar han foretog sig noget, der var forbundet med en vis Risiko. Men en Dag vilde Lisa ikke mere, efter en sidste hovedkulds Flugt nedad Skrænten blev den staaende i en Grantykning, og da den var saa lidt værd, at ikke engang en Opkøber af gammelt Jern gad afhente den, staar den der nok endnu.

Om Sommeren tog Drengene næsten hver Dag ned til Bækkeskov Strand for at bade, fiske og skyde. De stagede sig i Pramme langs med Sivene efter Blis-
høns eller vandrede op langs Bækken paa Udkik efter Laks. Selv om Vinteren var de tit dernede og gik langt ud paa den usikre Is.

I eet af de smaa Fiskerhuse boede deres Ven Johannes. Det interessanteste ved Johannes var hans Motorbaad. Han havde anbragt en kasseret Fordmotor med Rat og det hele i en gammel Robaad — den gik glimrende, forsikrede Drengene, og jeg lod mig lokke med paa en Udflugt. Allerede da jeg saa Baaden, fik jeg mine bange Anelser. Det blæste stærkt, men mit Forslag om at opgive Turen blev overhørt. Da vi var naaet et Stykke ud, gik Sejlgarnet, der paa sindrig Ma-
ner forbandt Rat med Ror, i Stykker — lidt efter gik ogsaa Motoren i Staa, og vi drev længere og længere ud paa Fjorden, der forekom mig som et oprørt Hav.

Anders i Cowboy Tøj paa Shetlands Hingsten.

Anders' første Dag paa Herlufsholm.

Af Vennen Johannes saa vi aldrig andet end den bageste Del, da han næsten hele Tiden hang ud af Baaden med Hovedet under Vandet for at reparere Rorskade eller fjerne Tang fra Skruen. Turen varede i flere Timer — der blev intet skudt, og da Bølgerne slog ind over Baaden, var vi dyngvaade, — men Drengene syntes, det var en herlig Udflugt. — Jeg nød den først efter, at vi var kommet i Land.

Naar det ikke blæste, var der dejligt nede ved Stranden. Her vender hvert Foraar de vilde Svaner tilbage for at ruge, og Luften er fuld af Viber og skrigende Maager — — — og henad Aften ringer Klokken fra Sct. Peders Kapel Solnedgang ud over Bugten. I stille Vejr kan dens sprøde Klang høres helt op til Bækkeskov.

Mangen en Sommeraften har jeg staaet paa Terrassen og ventet paa Drengene og set Skyggerne blive lange hen over Sletten, og jeg har mærket Duften af blomstrende Linde og varm Muld og glædet mig over Daavildtet, der kom græssende ud fra Skoven. Jeg husker den sagte, knasende Lyd, naar de bed Græsset af og de bortkomne Daakalves spæde, ængstelige Kalden — og saa har Vesperklokken ringet, og jeg har lyttet til den fjerne Kimen og tænkt: »Nu kommer Drengene snart hjem —,« men ofte har Tusmørket sænket sig og Sommer- taagen kommet listende op fra Engene, førend Drengene vendte hjem — — og naar de endelig kom, kunde jeg høre deres glade Stemmer længe, inden jeg saa dem.

I de Aar tilbragte de tit Nætterne ude — og altid var Frede med dem. Selv om Efteraaret drog de ud i Skovene og sov omkring et Lejrbaal med et Bundt Grangrene som Leje.

De fortalte sjældent, hvor de tog hen, men Bækkeskov ligger saa højt, at der er Udsigt over Skovene, og naar jeg om Morgenen saa ud af mit Vindue, kunde en tynd Røgsøjle tit røbe, i hvilken Grantykning de havde slaet Lejr.

Inden de tog af Sted, var de nede at fouragere hos Husjomfruen, som skønt hun klarede en sammenslaet Herskabs- og Folkehusholdning altid kunde finde Tid til at give Drengene, hvad de bad om.

Hendes Mand, »Magnus«, var ogsaa Drengene en god Ven og vidste tit mere om, hvad de foretog sig, end jeg gjorde — men jeg har senere forstaaet, at min Uvidenhed har sparet mig for mange Ængstelser: »Jeg opholdt mig sammen med Drengene i Anders' Stue,« siger Magnus — »de legede med Vaaben.«

Vel for at vise, hvor skarp hans Dolk var, flækkede Anders sin Lampeskærm. Bagefter morede han sig med at kaste Dolken tværs over den store Stue. Han lagde den med Æggen opad i Haanden og ramte med Dolken alt, hvad han sigtede paa.

Frants, som stod og iagtto ham, var uforsigtig nok til at sige:

»Ja, det er let nok, men du kan ikke skyde Kridtpiben ud af Munden paa mig.« (Pibespiden var knækket, og der var kun en ca. 4 cm Spids tilbage).

Frants havde knapt nok sagt det og stukket Piben i Munden, før Anders, som ogsaa havde fat i sin 6 mm Salonriffel, skød og ramte Piben, saa den splintrede,

og Stykkerne røg til alle Sider, og Frants stod og hvæsedede og spyttede Resten af Kridtstumperne ud af Munden.

Jeg udbød:

»Men Anders, hvor turde du vove det? ... Du kunde have ramt ham.«

Anders svarede roligt:

»Du ved, hvor godt jeg skyder, uden at prale — —« og jeg maatte indrømme, at det vidste jeg.

Anders var hurtig i alt, hvad han foretog sig. Det var ikke til at forstaa, hvordan han kunde komme saa lynsnart og saa lydløst ned ad Trappen i Hovedbygningen — han var som en Panther — et Sekund og han var nede —.

Men det er ikke alene om Anders' Drengestreger, at Magnus har fortalt mig — han har ogsaa glædet mig ved at tale om, hvad han kaldte Drengenes gode, retfærdige Sindelag.

»Anders taalte ikke, at nogen led Nød,« siger Magnus, »og han dømte ingen, før han havde fuld Vished. Det har jeg selv erfaret — og det samme var Tilfældet med Frants.«

Ogsaa Jonquieres, som kendte Anders bedre end de fleste, fremhæver de samme Karaktertræk:

»Anders' Følelse for dem, der ikke havde det godt — det være sig økonomisk eller paa anden Maade, viste sig allerede som Dreng — og udvikledes endnu mere senere i Livet. — Men for mig, der har kendt ham som Dreng og set hans Liv og Færden i de senere Aar, forekommer hans senere Bedrifter mig at være en naturlig Fortsættelse baade af hans raske Drengetid — og de gode og straalende Egenskaber, han allerede dengang viste.« — —

Min Mand forstod tidligt at vække Drengenes nationale Følelser — han indprentede dem deres usvigelige Pligt til at forsvare deres Land og indpodede dem fra deres tidligste Barneaar Respekt og Kærlighed til det danske Flag. De var stolte over, at Emil Victor Schau, en af de 7 Schau-Brødre, der alle faldt eller døde af Tyfus i Krigen 1848 og '64, var Oldefar til dem paa fædrene Side.

Som attenaarig deltog Emil Schau som Sekondløjtnant i Slaget ved Isted og blev saaret, og General Krogh, som førte Slaget, var deres Tipoldefar paa mødrene Side.

Faderen til de 7 Schau-Brødre var Dragonoberst i Odense. Da engang Prins Christians Gemalinde, Caroline Amalie, spurgte til hans Sønner, svarede den gamle:

»Jo Tak, Deres kongelige Højhed, de seks er flinke og skal være Officerer, og een, han er en Asen, han skal være Præst.« —

Asenet blev alligevel Officer ligesom de 6 andre og var i 1864 Major og Stabschef hos General du Plat.

I et Brev til sin gamle Moder omtaler Majoren sin yngre Broder Emil. Dette Brev kunde lige saa godt have været et af de mange Breve, vi har modtaget om

Anders. Det er de samme Egenskaber som Officerer, der fremhæves — samme Omsorg for sine Mænd. —

Major Schau skrev:

»Du spørger om Emils Befindende, det er meget godt, skønt han i den Tid, han er paa Forpost, ikke giver sig megen Hvile, — jeg hørte netop i Forgaars hans Brigadekommandør hæve ham til Skyerne for hans Tjenesteiver.

Jeg traf ham for et Øjeblik siden, som sædvanlig i godt Humør og i fuld Virksomhed. Gid alle Officerer vilde sørge saa godt for deres Folk og leve saa meget imellem dem som han. Det bidrager meget til at holde Modet og Humøret vedlige.« —

I 1864 havde gamle Oberstinde Schau kun disse to Sønner tilbage, og de faldt begge den 18. April ved Dybbøl — Emil kun 33 Aar gammel.

Bevidst eller ubevidst skulde Anders komme til at følge i sin tapre, unge Oldes fars Spor. — —

FIONIA

Efter at have solgt Bækkeskov blev vi boende endnu et Par Aar paa Ejendommen.

Dida var stadig hos os, men var blevet meget gammel og tilbragte hele Dage oppe paa sin Stue.

Anders var god og kærlig mod hende og gik saa godt som hver eneste Aften ind til hende og sad og talte med hende, inden hun lagde sig til at sove. Hun havde de enfoldiges Livsvisdom, og hvad han har lært af hende, har kun været godt.

Saalænge de gik i Lundby Skole, cyklede Drengene hver Dag den lange Skolevej paa Tandem. De var endnu ikke blevet for voksne til at slaas, og det hændte undertiden, at en Uoverensstemmelse opstaaet undervejs kun kunde afgøres ved Kamp. Saa sprang de af Tandemen, og der udkæmpedes et drabeligt Slagsmaal paa Landevejen, hvorpaa Sejrherren og den overvundne besteg Tandemen for at cykle videre.

Hvad Læsningen angaar, var Anders mindst lige saa uinteresseret, som han havde været paa Herlufsholm — Frants bestilte tilsyneladende heller ingen Ting — men han havde let ved at lære og fik altid gode Eksamener; det gjorde ikke synderligt Indtryk paa ham selv, men Anders kunde ikke udtale sig rosende nok om sin yngre Broders Dygtighed.

Da jeg den sidste Eksamensdag holdt udenfor Skolen, spændt afventende de endelige Resultater, lød der høje Jubelskrig inde fra Skolegaarden. Lidt efter kom en stor Flok Dreng til Syne, bærende Anders paa Guldstol — alle lo og raabte, og Anders selv grinede og saa yderst tilfreds ud. Forklaringen fik jeg senere.

For at bestaa maatte Anders ikke faa under tg i sit sidste Fag — og tg havde han faaet til Glæde for hele Skolen . . .

Nu kom Frants ind i Ø.K., og Anders tog en Tid til Ollerup. — Fra anden Side hørte vi, at Anders var den hurtigste Løber paa Skolen, han selv fortalte aldrig noget — og da jeg udspurgte ham slog han det hen med, at det kun var, fordi han reagerede hurtigere paa Startskuddet end de andre. — Han blev kun

Emil Victor Schau faldet 18. April 1864 ved Dybbøl.

**Anders Frederik Emil Victor Schau Lassen, faldet
9. April 1945 ved Comacchio.**

nogle Maaneder paa Ollerup — han vilde se sig om i Verden og tog Plads som Kahytsdreng paa Fionia, der afgik den 19. Januar til Bangkok. Der findes en tysk Sang om en lille Dreng, der lover at gøre alt for sin Mor, naar han bliver stor — selv om Moderen er rørt, raader hun ham til ikke at love for meget og slutter med at sige, at hun vil være taknemmelig, naar blot hun faar Brev fra ham. —

»und dann hab' ich deine Briefe
und dass ist schon viel für mich«. —

Da Anders drog af Sted, var jeg spændt paa, om han vilde være god til at skrive, til min store Glæde viste det sig at være Tilfældet. Landpostbudet plejede at aflevere Posten i Køkkenet, men var der Brev fra Anders, opsøgte han mig altid, for, med et stort Smil, personlig at overrække mig Brevet.

En Kahytsdreng fik dengang 25 Kroner om Maaneden, og der var meget at bestille, men i Anders' Breve beklagede han sig aldrig. Først bagefter har han fortalt Magnus, hvor haard Turen havde været. — Han skulde vaske op for utrolig mange Mennesker, og naar han tilsidst ikke kunde taale Synet af flere fedtede Saucekander, røg der en Gang imellem een ud af Køjet. Efter nogen Tids Forløb opfandt han et System. Han anbragte hele Opvasken i en Tøjkurv under en Vandhane, lod Vandet løbe og gik saa en Gang imellem hen og rystede Kurven — og lod derpaa de to Kinesere, der var ansat til det samme, om Aftørringen — forhaabentlig har de ikke ogsaa haft et System! —

Uddrag af hans Breve fra Fionia-Rejsen:

Kære Mor.

Antwerpen ....

... Har endnu ikke været søsyg, men det kommer nok snart. Mit Arbejde er ubeskriveligt kedeligt, men forhaabentlig værner jeg mig til det ...

... Her er utrolig beskidt, og jeg er utrolig beskidt, det er ikke rart, men sikkert kun en Vane. Skal i Aften i Land i Antwerpen. Savner Rufus mig meget, det gør han sikkert. I Fald jeg fortsætter Søværnet og saa skal med Skoleskibet »Danmark« vil jeg prøve at faa en Uge eller nogle Dage fri, saa jeg kan prøve at blive vasket og den Slags.

Cigaretter, der koster 12 Øre i Danmark, koster 2 Øre her. Ligesaa med Snaps, men den Drik er ikke for Drengene.

Antwerpen.

... jeg begynder at vænne mig til mit utrolig kedelige Arbejde. Et af Kahytsdrengenes *ikke* Privilegier er, at de skal staa op og spise i deres Pantry, da der ingen Steder er, hvor man kan sidde ned og spise, derfor har jeg med stor Sne-

dighed erhvervet Kokkens gamle Udskylningsspand og en Ølkasse, hvorpaa jeg i Fred og Ro indtager mine Maaltider, der iøvrigt er vel tilberedte og lavet af første Klasses Varer.

Var i Gaar i Land i Antwerpen for første Gang som Sømand. Skilte mig ud fra dem, jeg havde planlagt at gaa med, og gik op i den fine Del af Byen, hvor jeg, nydende mig selv, med overdrevent rullende Skridt bevægede mig ned ad Gaden. Senere mødtes jeg i Snasken med de andre. En ganske interessant Aften.

Dunkerque.

... Jeg er meget rørt over den »gamle« (Rufus), han er sød, lad ham tage en levende Høne engang imellem.

Savner dig meget og vil gøre alt for at faa fri i det mindste en Uges Tid, naar denne her Tur er forbi.

Dunkerque.

... Tjenerne er ved at lave en Sammensværgelse — Kaptajnen har en Kat, som han elsker, der hver Time sviner paa Gulvet i Kaptajnens Stue — Resultatet er, at Kaptajnen anbringer sin Fod paa Klokkknappen og holder den der, til der kommer en Tjener — Tjenerne bor allernederst og Kaptajnen paa Broen, du kan forstaa deres Følelser.

Hils Dida umaadeligt, jeg savner hende og dig umaadeligt.

Din Søn Anders.

Dunkerque.

... Igaar, hvad jeg forresten ikke skrev i Eftermiddags, tog jeg Udskejning, og paa en Cafe kom vi i rygende Skænderi med to Nordmænd om Grønland. Det var nær endt galt.

Sig Godnat, Kl. er nemlig 9, til Dida fra mig og sig til hende, at jeg haaber, hun sover vel om Natten.

....

P.S. Hvis du har det, vilde jeg gerne have nogle Billeder af Familien — Far, Mor, Dida, Frants, Bente, Rufus ...

Port Said.

... Jeg ligger og skriver paa øverste Agterdæk med Solen i Ryggen og Næsen ind mod Land og ser paa Portugal glide forbi, i Øjeblikket bestaar Kysten, saa vidt jeg kan se, af høje Lerskrænter, eller maaske Klipper, vi er kun en ca. 2 Sømil fra dem. Hele Vejen rundt er disse Skrænter kantet af et skummende hvidt Bælte.

....

Port Said.

... Af interessante Ting at se har der kun været Gibraltar. Vi sejlede forbi om Morgenens Kl. 6 og man saa selve Klippen ligge enorm mørk og truende med et enligt blinkende Lys i Midten, der morsede til os. — Har set Delphiner nogle Gange. —

Er ikke vanvittig begejstret for Søvnæsen, men det er Kahytsdrengene ganske vist i Almindelighed heller ikke ...

... I Øjeblikket sejler vi, saa vi kan se Afrikas Kyst i det fjerne mod Syd, og mod Nord har vi en morsom lille Klippeø, den ligger vidunderligt smukt, med Skær og stejle solbelyste Klippeskrænter ned mod Havet. — Paa den yderste Klippe, der er ret høj, kan jeg lige skimte en hvid Bygning — han maa bo smukt, men ensomt.

Naar vi er i Havn, drikker alle sig fulde, fordi Spiritus næsten intet koster. Brændevin $\frac{1}{6}$ af hvad det gør hjemme og Øl endnu billigere, jeg ynder dog ikke at være fuld, holder kun af at drikke, naar det foregaar stilfuldt, det ved du. —

....

... Jeg har atter i Dag tørret op efter Kaptajnens Kat — Bagateller. I Gaar saa vi 220 km væk ganske tydeligt Vulkanen Ætna paa Sicilien — utroligt 220 km. Styrmand maalte Afstanden.

Skal købe fine Ting til dig, naar jeg kommer til Østen. Hovmesteren skældte mig forfærdeligt ud, da jeg smadrede nogle Tallerkener — han naar mig til Navlen.

Kærligste Hilsener
din Anders.

Port Sudan.

.... Siden sidst jeg skrev, er vi kommet langt. Ætna — Port Said — Suez — Rødehavet.

Port Said var utrolig morsom. I det Øjeblik vi nærmede os Havnen om Aftenen, saa vi i Projektørskæret en usandsynlig Mængde Baade bevæge sig ud imod os, hostende, fisende smaa Motorbaade med Lisamotorer i, der kun gik paa tre, og bemandede, saa de hele Tiden var lige ved at kæntré, med de mest mærkeligt udhalede sorte Halenegre, der entrede op ad Leider og Skibssider som Aber og straks overfaldt os og forsøgte at sælge os alt muligt Skidt. — Saa pludseligt, medens jeg og nogle af Matroserne og Kokken staar sammen, kommer der en to, tre Stykker farende med en Saks og et Viskestykke, som de sikkert har stjaalet, griber specielt 3 af os og halvt slæber os hen til nogle Kasser, medens Kajen gaar som en Hvirvel, og inden vi ved et Ord af det, har han klippet os, — Gud, hvor ser jeg ud.

....

P.S. Glæder mig meget til, naar vi kommer til Østen, særlig Singapore, Penang, Bangkok, at købe morsomme Ting med hjem.

Sig til Dida, at jeg overvejer at købe en Kakadue eller en Abekat til hende i Stedet for en Papegøje.

....

Haaber ad Aare, enten det bliver paa Landjorden eller ogsaa som Kaptajn, at kunne tjene nok Penge til at kunne købe en dejlig gammel Ejendom. Kunne gaa paa Jagt med Bue og Pil — Frants og Frede — og om Aftenen ryge Cigar — drikke langsomt, stilfuldt og med Nydelse af en vellagret Cognac — tale om Dagens Jagt og spille Kort.

Nu maa jeg op og servere for Jomfruen, et af mine betroede Job.

Farvel og giv gamle Uff (Rufus) en Snaps fra mig, hvis du har nogen.

....

Port Sudan.

.... I Morges tømte jeg Skidtpøsen ud agterude over Puppen og alt Affaldet blev nappet af smaa Hajer paa ca. godt 1 m Længde. Skal senere hen prøve at fange nogle.

De fleste af Mandskabet er Københavnerne — saa jeg taler efterhaanden et udmærket Københavnsk.

....

P.S. En Ting er givet, Laub *) har Ret, naar han siger, at alle danske unge Hvalpe skulde ud at sejle et halvt Aar. Jeg tror, at selv om jeg maaske ikke bliver Sømand, og selv om det har sinket mig et halvt Aar, saa har Tiden ikke været spildt, meget lærer jeg at vurdere, som er hjemme, og som jeg før har taget som Selvfølge, og endda ser jeg rent bort fra, hvordan ens Horisont udvides ved at se sig om i Verden.

Aden.

.... Byen, som jeg i forrige Brev ikke kunde huske Navn paa, og som vi skulde sejle til paa Afrikakysten, hedder Port Sudan.

Havnearbejderne var ubeskrivelige der, lige hentet ind fra Ørkenen og Vildnisset og med et Haar, der paa nogen af dem var dobbelt saa stort som Tante Karens og struttede dobbelt saa meget, endvidere sang de som paa en Film til alt Arbejdet:

»Ayaaai — Ayaaai — — —«

....

Alle Dækspassagererne, vi har faaet flere, er forfærdelig søsyge, selv om vi har umaadeligt stille Vejr, synes jeg nu — for en Maaned siden vilde jeg have sagt, den vippede godt.

....

Det vil sikkert forekomme dig mærkeligt, naar jeg skriver, at den Tid, hvor jeg skriver til dig, er den, jeg holder mest af, det giver een saadan en rar hygge-

*) Havnedirektør Wilhelm Laub — senere skudt af Tyskerne.

Anders som attenarig lige inden Fionia.

Anders paa Fionia ved Hjemkomsten
til København.

Eleonoras Kanonbesætning, Anders med mørk Jakke og hvide Benklæder.

lig Fred at tænke paa dig og de Mennesker, du har omkring dig. Haaber vi faar Post i Land i Dibjuti.

Har for første Gang været i en fremmed Verdensdel »Sudan Afrika«.

Hils Dida og sig hun skal passe paa sit Helbred, saa I begge kan være raske, til jeg kommer hjem.

Din Søn Anders.

Rødehavet.

.... Sov for første Gang Natten til i Dag paa Dækket. — Her er kvælende varmt og indtil for kort Tid siden blikstille, nu begynder det dog heldigvis at lufte.

Det er underligt, naar jeg læser Søfartsradioavisen, der hver Morgen bliver slaaet op, saa at se »at der er Udsigt til ret stærk Nattefrost« eller lignende.

Er spændt paa om der er Brev i Aden.

(Blev afbrudt af Te-Opvask i en Time) —

....

Ligger i Øjeblikket øverst paa Agterdækket, kaldet Puppen, med Ansigtet mod Vest og kigger ind i Solen, der er ved at gaa ned — alt, Bølgerne, Himmelen, skinner rødt — smukt, det er her i det mindste.

.... Dækspassagererne har levende Høns med, og hver Morgen vækkes jeg af Hanegal og tror mig behagelig hjemme for ublidt at tumle tilbage til Virkeligheden ved Bagerens Raab:

»Rejs ud af Køjerne — og til Bakstørn — rup jer lidt — ogsaa du lange.«

.... Skal naa Djibuti henad Aften ....

Ved ikke om det er klogt at sende Post fra saadant et snottet Hul, den kommer nok ikke længere end til Postkassen, hvis der overhovedet er en.

Vi har lige siden Kl. 2 kunnet se Land, baade til Bagbord og Styrbord, mest ensomme smaa Klipper, hvis Fyr, jeg tror det er Løgn, passes af Tugthusfanger.

Aden.

....

Overfor til Styrbord ligger to franske Krigsskibe, som paa samme Tid, som naar Bageren med sin hæse Røst vækker os, blæser Reveille, det lyder bedre.

....

Kære Mor og Dida.

Colombo.

Tusind Tak for jeres Breve, som jeg modtog i Gaar i Aden — det var dejligt, det bedste paa hele Rejsen.

....

....

Colombo.

Man lærer meget paa en saadan Rejse. Bare saadan en ellers selvfølgelig Ting som at faa Lov at spise ved et Bord eller spise i Ro eller sove uden at blive for-

styrret af de andre, naar de kommer fulde hjem, den Slags som man før overhovedet ikke vurderede eller tænkte paa, det vil man nu kunne nyde ....

....

Haaber ogsaa Rufus har det godt, han savner mig vel ikke for meget, eller har han vænnet sig til, at jeg er væk, det har han jo nok.

.... Til jeg skriver nu, har ingen vovet at prygle eller lange mig een, hvilket er vederfaredes de andre adskillige Gange, det skyldes nok, at jeg er ret stor og ingenlunde manglende Anledning.

....

Indiske Ocean ^{23/2} 39.

....

Venter at være i Colombo Mandag — der sælger »Kulierne« smaa, sorte Ibenholtsefanter, som skal være meget pæne — tænker paa at købe, hvis de ikke er for dyre.

.... Det ærgrer mig, her er nogle Hollændere om Bord, der paa Trods her gives en glimrende Middag hver Aften med Masser af Drikke til, og Officererne og Inderne saagar er klædt om, de første i skinnende hvide Uniformer og Laksko, de andre i en Slags Silke-Aftenkappe, og dog møder Hollænderne med aaben Flip og Skjortærmer (at kaste Perler for Svin).

....

Bangkok ^{19/3} 39.

....

Du skriver om Festmiddag, jeg glæder mig utroligt til den — husk de hvide Porcelainsfigurer paa Bordet.

.... I Morgen begynder Hjemfarten, dog skal vi ligge to Dage i Koh-Tschang.

.... Hils Jonqui meget, og jeg haaber utroligt, han er hjemme, saa han kan bivaane Festmiddagen.

....

Da Fionia den 11. Maj 1939 vendte hjem, var vi taget ind til København for at tage imod Anders, og da jeg staaende nede paa Kajen mødte hans Blik, kunde jeg straks i Udtrykket i hans Øjne se noget af det, han havde lært paa Rejsen.

Han havde sin Køjesæk fuld af Gaver til os alle — af sin magre maanedlige Løn havde han kun brugt det allernødvendigste til sig selv.

Festmiddagen blev fejret, som han ønskede det, og vi var alle lykkelige over at have ham hjemme igen. Det blev kun saa kort. Allerede den 21. Juni tog han Hyre som Aspirant paa A. P. Møllers 16.000 Tons Tankbaad Eleonora Mærsk.

Sit Hjem og sit Land skulde han aldrig mere gense.

ELEONORA MÆRSK

FØR 9. APRIL

Anders saa godt ud i sin velsyede Aspirant-Uniform og var ogsaa selv glad for den. Der staar i Aspirant-Kontrakten, at »Aspiranten maa love ikke at besøge Restauranter og Forlystelsessteder uden speciel Tilladelse, ikke at spille Hasard i nogen Form og bevare sit Helbred og sin Vandel ren og uplettet«.

Let irriteret ved Tanken om eventuelle Indgreb i den personlige Frihed gik Anders om Bord paa Eleonora Mærsk den 20. Juni 1939.

Uddrag af Breve fra Eleonora Mærsk:

Kære Mor.

Rotterdam, 25. Juni 1939.

Selvfølgelig er det noget Møj at sejle, det kommer man aldrig udenom, *men* i Sammenligning med »Fionia«, lad os banke under Bordet, saa vidt jeg nu kan bedømme, er dette langt bedre.

Har kun været 1½ Døgn om Bord. Spiser sammen med Baadsen, Mandfolk, noget i Retning af Fionias, dannet, køn, lys og med dejligt stærkt Hoved. Vestjyde. Endvidere sammen med Tømren og 1ste Aspirant og Telegrafist.

Den første er saa sød og griner hele Tiden og siger:

»For tusan Jæglan,« er Nordmand.

.... Spulede i Gaar Tanke, der var fulde af Gas. Alle var ved at blive kværkede, kun Baadsen blev dernede, ganske uanfægtet, rask Fyr.

Hører nu til paa Bakken, naar vi staar ind og ud af Havn.

....

P.S. Hvis Bente opfører sig ordentligt og ikke er næbbet mod alle mulige, specielt Dida, saa vil jeg ogsaa bede dig hilse hende, ellers ikke.

....

....

Falmouth ...

Naar vi er i Søen, bestiller vi ikke andet end at spule Tanke, der hele Vejen rundt er dækket af et tommetykt Lag stivnet Olie og Sand, der inde-

holder en Masse Gas, som strømmer væk, naar Olien og Sandet bliver overskyldet.

Det er meget forskelligt, hvad Folk kan taale af Gas, før de falder om, i Almindelighed slaar det til, at de som kan tage meget Sprut, de kan ogsaa tage meget Gas. Var sammen med en stor, svær Matros i Tanken, der blev ganske mat og næsten ikke kunde komme op.

....

Dagen efter.

Var i Land i Gaar, alle plakaternes fulde undtagen mig, utroligt saa lidt Folk taaler.

....

Atlantehavet ...

....

Chancen er her for, at Frede og jeg kan komme med samme Baad, de skal og maa have en ny Messedreng, naar den gamle gaar i Europa.

En stor Fordel for Fredes Lærdom i Sømandsskab vil det ogsaa være at være paa samme Baad som mig, saa det vil 100 Fold opveje den ene Maaned eller 1½ han kommer senere ud. Frede vil kunne indsuge Visdommen fra mit Bryst dobbelt saa hurtigt, som jeg selv tager den.

....

Bliver i Morgen udnævnt til Biblioteksbestyrer, det første lidt ædlere Hverv ....

I husker, der var en Masse Paragraffer i Aspirant-Kontrakten, der saa lidt pinlige ud, det har dog vist sig, at de, hvad jeg aldrig har tvivlet paa, var rent »Hvad der staar paa Papiret«. Man kan gøre omtrent, som det passer en.

Som før omtalt sejler vi vist til Mexico, hvor Tømreren siger: »Der er jæglige meget Spøg.« —

Det med Frede maa kunne arrangeres.

Har nu været i alle Verdensdele undtagen Australien ....

....

Mexico højst interessant Land — — Kuglehuller i flere Automobileer .... Mænd med store Pistoler i Bæltet — — kønne Piger .... kedeligt kun at komme til saa faa Pladser med disse Tankbaade ....

Eleonora Mærsk —

Lyngby Radio.

....

Venter at se Familien Hamburg ottende.

Anders.

Opfordringen til at møde Anders i Hamburg efterkom jeg med Glæde.

Naar en Tankdamper afleverer sin Oliebeholdning, bliver Mandskabet sendt i Land — og det gav os 4 lykkelige Dage sammen. Anders var meget opsat paa,

at vi skulde arrangere, at Frede ogsaa kom med Eleonora Mærsk, og han var ogsaa optaget af, at jeg skulde bringe Gaver fra ham med hjem til Familien, navnlig vilde han bruge næsten alle sine Penge paa en Gave til Frants, og igen spenderede han saa godt som intet paa sig selv. Det eneste, jeg kan huske, at han anskaffede til eget Brug, var en Slangebøsse, — han købte ogsaa en til Kokken om Bord. — Han fandt dem i en Vaabenhandel — de var meget stærke, og man anvendte Hagl som Ammunition.

Det var smeltende varmt, og saa snart vi kom tilbage til Hotellet, smed han Tøjet paa nær Bukserne og stillede sig op halvt skjult af et tyndt Gardin og morede sig med at skyde til Maals med sin nyerhvervede Slangebøsse, efter de nede paa Jorden forbigående Hamburger Borgere. Hver Gang de blev ramt og mærkede Smeldet, standsede de og saa sig arrigt omkring. Heldigvis fik de ikke Øje paa ham.

Det blev hans første — men ikke sidste — Forsøg paa at ramme Tyskere.

Endnu troede ingen rigtig paa Krig, selv om mange drøftede Muligheden, og Stemningen var undertiden dyster.

Da vi sidste Aften gik hjem igennem een af Hamburgs gamle, smalle, daarligt oplyste Gader, hørte vi den ene Flyver efter den anden passere hen over vore Hoveder. Vi standsede og saa op, men kunde intet se imod den mørke Stjernehimmel, og Larmen fra de usynlige Maskiner virkede som en fjern, ond Trusel.

Næste Morgen fulgte Anders mig paa Banegaarden, — jeg kan se ham staa i sit graa Flonelstøj — barhovedet, og smile lidt genert, da han saa, at jeg var ved at græde.

Jeg ved ikke, hvorfor jeg græd — der var ingen Grund til det, vi havde netop talt om; at jeg skulde møde ham igen næste Gang, Eleonora Mærsk lagde til ved en ikke alt for fjernt beliggende europæisk Havn — jeg kunde ikke vide, at jeg aldrig skulde se ham mere.

Det var den 11. August, og allerede den 1. September rykkede Tyskerne ind i Polen, og den 3. September erklærede England og Frankrig Tyskland Krig.

Fra nu af havde vi kun hans Breve —

»und das ist schon viel für mich«.

Kære Far.

Til Lykke med Fødselsdagen ....

I Morgen giver jeg en Flaske Rom, saa Baadsen, Telegrafisten, Tømreren og jeg, kan drikke din Skaal —.

Har anskaffet Slangebøsser til at skyde Maager med, til Kokken og mig. Denne elsker at gaa paa Jagt og tilbringer dagligt mindst 20 Minutter med at kaste Kartoffler efter Maagerne. Samme kaldes af sin Familie aldrig andet end Onkel Fedt — — —

Kære Mor.

Brev fra Wilhelmstad Curacao 30/8 39.

Tak for Besøget i Hamborg ....

Slangebøssen god, hver to Maager. Sov i Gaar i Hængeskøj på Dækket over første Mesters Kahyt, væltede rundt, stort Brag på Dækket, vækkede første Mester — nu Forbud mod at sove der. Han ved dog ikke, det var mig.

....

Har lige passeret 6 engelske Destroyere og en meget elegant dansk Reefer Baad, Lauritzen. Næste .... Rejse bliver Olie til Antwerpen, fra hvilken jævle Plads ved jeg ikke ....

Har tjent 73 Kroner, hvoraf der gaar 21 Kroner til Cigaretter, Is, Papir, lidt Øl, o. s. v.

Den gamle Tømrer er herlig .... det dovneste — — det sødeste — — det venligste — — det morsomste Sprog — — de fleste Eder i Minuttet, som jeg endnu har hørt ....

.... Kommer temmelig sikkert ikke til New York foreløbig, skulde jeg komme, telegraferer jeg, saa I kan sende dem, der skal bespise mig, om Bord.

.... Tømreren ejer en Hund, der hedder Pelle, og på Trods af at samme er født på Varmen et eller andet Sted, saa fik den alligevel Hedeslagovre på Florida og var fra Snøvsen en 2—3 Timer. Tømreren var meget nedbøjet, og alle følte med ham, og hele Tiden smed vi Vand på Hunden, lige fra 1ste Mester til Messedreng. Tilsidst hjalp det .... jeg troede, den var druknet.

Wilhelmstad Curacao 30/8 39.

....

En af Folkene har på det fortræffeligste beskrevet, hvorledes Tankskibe reagerer overfor tyske Granater. Saa vidt jeg kan forstaa, vil Folkene kun sejle for meget høj Hyre, hvis det bliver Krig — ikke daarligt —

....

I Gaar fik Hunden Krampe igen — stor Deltagelse og mange gode Raad til den dybt nedbøjede Tømrer. Baadsen, Gnisten, Tømreren og jeg — (vi ejer den — den hører til i vores Messe) helbredte den ved at smide Vand på, hvad ogsaa hjalp for Solstik i Mexico.

(Saa brød Krigen ud, og Eleonora sejlede tilbage til Europa og blev indbragt til Weymouth, hvor den laa i nogle Dage — før de sejlede videre til Antwerpen.)

Weymouth, 19. Sept.

....

Jeg tjener nu en fyrstelig Løn, 3 Gange saa meget som ellers uden at bestille det mindste mere. Det er overordentlig tiltalende.

Sejladsen er meget spændende, alle Lys og Lanterner slukkede — — Visitation — — bliver meget overfløjet af Flyvere, der gaar ganske lavt ned over

Skibet for at undersøge, om det ser all-right ud, — heldigvis har de til Dato fundet det.

Mødte i Gaar stor engelsk Konvoj, 10—15 Skibe, 2 Krigsskibe og en Bombe-flyver.

Haaber du har faaet mit Brev fra Mexico, hvis ikke forbavser det mig mindre, det er noget sjusket Rak de Dagoer.

.... I Dag sloges de forfærdeligt lige udenfor Weymouth, og en Torpedojager kom slæbende ind med en maset Trawler.

.... Vi fisker alle, lige fra 1ste Mester til Messedreng og fanger en Masse Hvillinger og enkelte virkelig gode Makreller.

....

Man kan lugte Land her, og det lugter ikke af Hvidløg, Nigger, eller sødligt af raaddent Mudder og Skidt, men friskt — — ligesom første Gang man kommer ud efter at have været syg.

....

Under Krigen 39,
Nord for Downs End.

....

Havde skrevet en Del andre spændende Breve om, hvad jeg havde set siden Curacao — har revet dem i Stykker.

Naar vi kommer til Antwerpen, kommer Baadsens Kone om Bord — *Tømreren bliver heldigvis* — men mange andre gaar i Land. Her er godt med Skydning og Miner. Saa en Svensker, der var lige ved at gaa til »svarte Helvede«, da han vilde sejle igennem — her bliver ikke taalt noget Sludder — han kom ogsaa hurtigt til Fornuft.

I Gaar røg Hunden over Bord — fik ham fisket op igen.

.... Var Vagtmand det meste af Søndag, hvad gav mig smaa 15 Kr. ekstra, foruden Hyre, Krigs- og Tanktillæg, tilbragte Tiden med i Kikkert at se paa køn Pige i gult og røde Sko paa en Belgiser, der laa til Bagbord.

....

....

— — —

Tømreren er den, der har været torpederet flest Gange (5) her om Bord, efter ham kommer gamle Frederik med 4 Torpederinger og 2 Minesprængninger — han regner med at kunne slaa Tømreren, der nemlig gaar i Land i Antwerpen, sammen med et Slæng af Folkene. Frederik bliver, og som han siger: »Gaar til Helvede med os.« Vi har malet en Masse Flag og bygget stor Tømmerflaade.

....

Maa ikke sende Telegrammer — Tak for to, som jeg har modtaget.

....

....

Tjener nu 3-dobbelt Hyre.

Strejke i Dag — Baadsen døddrukken — Tømreren og alle Dæksfolk ligesaa — alle smidt i Land — jeg er meget ked af det, da jeg ligefrem holdt af Baadsen. Paa Trods han var døddrukken tog han sig paa et Sekund sammen, var ædru og befalede Folkene at skeje ud til Strejke — alle bliver desværre smidt i Land. Har faaet »Røveren« som ny Mand, mest berygtede Satan, der sejler under dansk Flag og ingen jernstærk Baadsmand til at holde ham nede.

Alle er ravdrukne — tror det bliver paa Tide at skifte Skib.

Hører at Røveren har været oppe at skælde Skipperen ud allerede, saa maaske gaar han ogsaa og maaske er ny Baadsmand allright.

.... Havde eller har denne Gang en ualmindelig sød Pige i Antwerpen, — tænker paa, hvad den Tjener, Portier eller Chauffør vilde tro, hvis han kom og saa mig rense Tanke, spule Dæk eller lignende.

....

....

Det er i Sandhed, som Kokken siger, »et haardt Liv at fare til Søs, især naar man ligger i Havn«. —

Har lige været i Havn med de Strejkende, der nu er fulde paa 3die Døgn, men dog ikke mere, end at de kunde rydde en Beværtning fuldstændig for det dobbelte Antal Indfodte.

Der er blevet skrabet en ny Besætning sammen med stort Besvær — ingen vil sejle med Tankskibe — saa det er en rask Flok og nogle haarde Jævla. Muligvis bliver der ekstra Præmie for at rense Tanke paa Grund af Minerne — fint som Fa'en.

Saasnart Folk paa Forhyringskontorerne hører, det er et Tankskib, siger de stop — $\frac{3}{4}$ gik i Land nu her i Antwerpen.

Her er næsten ingen Skibe paa Grund af Drivminer.

.... Fik lige nu dansk Avis ind ad Døren om Sænkning af »Vendia«, er det ikke een af Nas's Skibe? — saa een faa omtrent samme Bekomst.

.... Her i Floden uden for Byen er fuldt af Ænder, Aalekrager, Bekkasin og alt.

....

....

Betegnende for den nye Besætning er det, at alle har haft fremmed Flag, $\frac{3}{4}$ tjent amerikansk Flaade, saa godt som alle ældre og har næsten alle været torpederet før .... Alle store og svære og altid sejlet Langfart.

.... Er bange for, at vi skal over at sejle paa Staterne, hvor der ikke er Krigs-tillæg. Elconora er sikkert for ny til at sejle her.

.... Sejler i Morgen.

....

Eleonora kom ikke til Amerika, men kom til Bahrein i den persiske Bugt. Herfra fik vi Radiobrev Juleaften. Det blev anbragt under Stjernen i Toppen af Juletræet.

Saa gik der en lang Tid, hvor vi næsten intet hørte, kun et Radiobrev i Ny og Næ.

Den 3. September 1939 havde Handelsministeren forbudt Offentliggørelsen af Skibenes Position m. m., og der blev fastsat Bestemmelse om Nationalitetsmærke paa Skibene, Anbringelse af Redningsflaader m. m. Trods disse Forsøg paa at sikre Besætningens Liv var Risikoen til Søs steget betydeligt. Fra tysk Side gaves ingen Pardon, og i de færreste Tilfælde gav Tyskerne saaledes Mandskabet Mulighed for at komme i Baadene, og snart fulgte det ene Sorgens Budskab efter det andet. I Paaskeugen 1940 sænkedes der i et Par Dage og Nætter 6 danske Skibe. I Perioden fra Krigens Udbrud til 9. April mistede Danmark 29 Skibe og der omkom 345 Mennesker.

Men for Anders lader den store Risiko ikke til at have spillet nogen Rolle — han er tværtimod i høj Grad interesseret i, at Skibet skal sejle i de Farvande, hvor der gives Krigstillæg.

....

Er udnævnt til Mineskytte (ærefuldt), hvis vi skal have Rifler om Bord, af selve Skipperen, til stor Misundelse for Kokken.

Var forleden i Land med Gnist og Tømrer i en Plads, der hedder Rangoon i Indien. Et Sted, hvor vi nær var blevet flaaet, fordi vi smed nogle sorte Djævlø ud fra der, hvor vi vilde være. Hele Gaden var i Oprør, og vi maatte nedlægge flere, før vi kom ud. ....

Forleden i Port Said var jeg Vagt ved Landgang (Skipperen satte mig personligt til det). Skipperens Ordre, ingen maa komme om Bord. Handelsmænd, ca. maaske 60 Stykker, sværmede som Fluor, bandede, masede, truede, gjorde betegnende Bevægelser over Maven og skreg som Sindssyge. Da jeg klaskede een, saa han, klodsede Karl, faldt i Vandet, udeblev Resultatet ikke. En lang svart Satan trak et Merlespiger op fra Bunden af sin Baad og hev det efter min Skal — jeg undgik det med stor Snedighed. Riggede derefter Spuleslangen til og holdt mellem alle 4 Lemmer, efterhaanden som Krapylet kom.

Faar ingen Krigstillæg i de næste 3 Uger — ad Helvede til —.

....

Skade gamle Baads røg i Land, jeg vilde gerne have presenteret dig for ham. Læs »Kaptajnens Datter«, i Bogen dansk Sømand, der hedder Nelson, tror jeg, der har du Baadsen og den Type, som man kun møder til Søs og ikke tit — køn, retfærdig, stærk, Mandfolk — og dog den fineste Takt, samtidig brutal og slaar

for det mindste. En Humor, som falder sammen med din og min. Jeg holdt paa ham, og var der noget i Vejen, saa hjalp han altid mig.

....

....

Ligger i Abberdan i Øjeblikket. Her er koldt. Propfuldt af Graaænder, der trækker uafbrudt, saa man er ved at blive syg af at se paa det.

.... For at forhindre alt for meget Panik har L. J. bestemt, at man ingen Penge kan faa, kun 3 Bønner, der gælder 3 Øller pr. Mand.

Haaber at vi skal paa den rigtige Side af Suez igen, dette er ruinerende.

.... Hører Bente arter sig vel, det glæder mig og varer det ved, send hende min hjerteligste Hilsen, ellers ikke.

....

13/3 1940 — Søen.

Søloven siger: En Mand kan ikke mønstres paa mindre end atten Maaneder ad Gangen. Naar disse er gaaet, kan han frit mønstre af, hvor i Verden det passer ham.

.... Det er nu min Hensigt at ansøge Rederiet om Orlov.

....

....

Har i 2 Pladser gjort følgende Ting. Skudt med Bue og Riffel, redet, kørt Bil. Første Sted gik der lige ved Kajen 5—6 meget smukke Fuldblodsheste, og saa snart vi havde fortøjet, kravlede jeg over Siden, entrede en Krikke og red, som om jeg var tørnet sindssyg et Kvartertid, alt hvad den kunde høvle af. Tilsidst kom Ejeren og førte en farlig Kæft og saa meget truende ud ....

.... Kom om Bord her den 20. Juni, i Dag den 20. Marts, altsaa været her i 9 Maaneder. Har efter Sømandsloven endnu 9 Maaneder igen. Saa vil Tiden vise, om jeg bliver her saa længe.

Lad bare Pengene blive staaende i Rederiet. Man føler sig langt friere ved at vide, at man saa har en vis Chance for at gaa, naar det passer en (befinder sig faktisk bedre), men tænker dog, at jeg bliver her de 9 Maaneder endnu — hvem ved.

Anders, Jungmand.

Det var det sidste Brev vi modtog — efter det satte den 9ende April en Stopper for baade Breve og Radiotelegrammer. —

ELEONORA MÆRSK

EFTER 9. APRIL

„Fra Køgebugt, fra Kongedyb, fra Helgoland, der toner endnu den Klang, der engang lød fra danske Skibskanoner. I Dag den danske Sømand staar blandt andre fri Nationer og varetager Danmarks Arv, vor Flaades Traditioner“. —

Eleonora sejlede i Ballast og var midt i den Persiske Havbugt ud for Ras el Hadd, da de den 8nde April Kl. 23.30 havde deres sidste Radioforbindelse med Danmark.

Næste Morgen Kl. 6.30 dansk Tid meddelte New York Radio, at Tyskerne havde overskredet den danske Grænse.

Kaptajnen forsøgte forgæves at komme i Forbindelse med Lyngby Radio. —

Cirka en Times Tid senere fik Eleonora Mærsk Telegram over Gøteborg Radio. Der stod:

»Søg neutral, tysk eller italiensk Havn omgaende«.

Ordren blev ikke adlydt. —

Kaptajnen besluttede sig til at afvente Begivenhedernes Gang. Saa kom der et Telegram fra Rederiets amerikanske Afdeling, der lød paa, at de foreløbig skulde blive liggende paa neutralt Farvand, og denne Ordre vilde Kaptajnen rette sig efter, skønt saa godt som alle om Bord var imod den.

En af Skibets Officerer siger:

»Anders var een af de faa, som virkelig mente, hvad han sagde, da han under et Skibsråd hine skæbnsvangre Aprilsdage i 1940, hvor Skibets Skæbne skulde afgøres, stod op og forlangte Skibet ført til engelsk Havn.

Han havde sikkert allerede den Gang sat sig sit Maal atter at se Landet frit og besluttet sig til at gøre sit yderste for at opnaa dette.«

Anders skriver selv i sin Jagtbog, som han førte med sig og som efterhaanden var blevet en Slags Dagbog:

»Lavede Mytteri i Persian Gulf. Skrev:

»Undertegnede erklærer herved, at saafremt Kaptajnen nægter Afsejling, er han klar til med Magt at gennemtrumfe denne —«.

(Underskrevet — Anders Lassen).

Eleonora Mærsk's Log book, April 1940.

Størstedelen af Officerer og Mandskab ønskede at faa Skibet bragt til allieret Havn. For at Kaptajnen kunde have sin Ryg fri overfor Rederiet maatte hver Mand i Skibsjournalen skrive under paa, at han forlangte Skibet bragt til allieret Havn.

Kursen blev nu sat mod en engelsk Ø »Bahrein Island« i den persiske Golf, hvor de fik britisk Prisemandskab om Bord, og Skibet sejlede videre til Colombo. Her laa allerede et Par af Ø. K.'s store Skibe med britisk Orlogsflag paa Fortoppen. Eleonora's Besætning blev af de britiske Myndigheder spurgt, om de vilde mønstres paa engelske Betingelser, altsaa have samme Rettigheder som engelske Statsborgere til Søs, og de svarede saa godt som alle Ja.

Kun en Del af det menige Mandskab forlod Skibet. De foretrak et Lastskib, da de mente, at Faren ved at sejle med en Tankbaad, der havde Benzin og andre farlige Stoffer om Bord, var for stor.

Anders og Telegrafisten forsøgte straks efter Ankomsten til Colombo at blive antaget i Royal Air Force — men der blev svaret dem, at der ikke blev antaget Udlændinge, saa den Tanke maatte opgives.

Efter at have ligget i nogle Dage i Colombo kom der et Par Officerer fra Admiralitetet om Bord. Skibet skulde paa Agterdækket forsynes med — »Anti-submarine-gun«.

Næste Dag ankom Svejsere for at bygge en Platform til Kanonen, og et Par af Kamrene blev forsynet med Panservægge, Brandslukningsanlæg o. s. v. for at tjene som Ammunitionsrum, og 6 Mand kom under Ledelse af anden Styrmand 3 Uger paa »Gunnerschool«.

Anders var een af de 6 —.

I *Dagbogen* skriver han:

Vi laa i Colombo og fik den dejligste Kanon paa 4,7 inches. Vores Gun-crew blev udvalgt af second mate.

En Instruktør sagde — du skal gøre saadan, og du saadan, efter det sejlede vi ud. —

»Skyd saa,« sagde han.

»Allright.«

Jeg var ham, der trak af og sigtede Højden, og meget betænkelig trak jeg af — et Helvedes Brag — jeg tror ikke, der er ret mange, der har afskudt en stor, svær 4,7 inch, der kræver 7 Mands Besætning, vidende saa lidt, hvad det drejede sig om, som jeg den Dag.

Nu ved jeg en Masse om Kanoner, er Ekspert i 3 Typer og er sandelig fin Gunner.

Uddrag af et Kapitel i Værket om Danmarks Besættelse, der omhandler danske Søfarende i de forenede Nationers Tjeneste:

»Forholdene for Udeflaaden var forvirrede efter den 9nde April 1940. Det var svært at skaffe sikre Efterretninger om Skibenes Skæbne og Opholdssteder. Det var en lang og usikker Ventetid for Rederierne, men i langt højere Grad for de mange Søfolks Paarørende herhjemme.

Efter den 9nde April var Danmarks Anseelse ude i Verden dalet meget stærkt, og ved Siden af det utrættelige Arbejde, der blev udført af de Danske i Udlandet, blev vore Søfolks Indsats i Kampen mod Tyranniet en af de Bedrifter, der hævdede vort Lands og Folks Omdømme i den allierede Verden.

Betingelserne, hvorunder denne Kamp blev ført, var langt fra de gunstigste.

I Begyndelsen blev Søfolkene behandlet som mistænkelige Personer. Begrundelsen var, at der kunde blandt disse Mennesker findes Personer, der var mod de allierede, krigsførende Magter, og derfor maatte der tages enhver nødvendig Forholdsregel.

Under fremmed Flag sejlede de derfor gennem lange og drøje Aar, og det var som et Tegn paa deres Anseelse og en Vurdering af deres Indsats, at de danske Skibe under engelsk Flag i December 1943 fra Lord Leathers, »Ministry of War Transport«, modtog Meddelelse om, at fra og med Julemorgen den 25. December 1943 vilde det være tilladt at føre rent dansk Flag som en Paaskønnelse af den store Indsats de danske Skibe og Besætninger havde ydet i allieret Tjeneste op til denne Dato.

Enkelte Steder foregik Skiftningen af Flaget ved en lille Højtidelighed, blandt andet i en nordgaaende Østkystkonvoj, hvor der befandt sig et dansk Skib.

Her kom the senior escort vessel op langs Siden og gjorde Honnør, medens det engelske Flag blev strøget og det danske hejst, hvorefter Chefen udtalte sin Beundring for de danske Sømænd og sin Glæde over at se det danske Flag paa sin rette Plads.

Hvilken stolt Dag for de danske Besætninger, da Dannebrog igen gik til Tops, — men mangan dansk Sømand naaede desværre aldrig at opleve den Glæde, Havet var da allerede blevet hans sidste Hvilested. —

Fra Colombo gik Eleonora til Singapore — Borneo — Capetown — Durban. — Her blev Skibet forsynet med elektrisk Kabel for at undgaa magnetiske Miñner. Desuden blev Skroget kamoufleret, Kommandobro og Radiostation beskyttet med Betonplader, og der blev anbragt Maskingeværer paa Broen og paa Baadedækket henne agter, til Brug mod fjendtlige Flyvere.

Om denne Tid findes der kun enkelte smaa Historier i Anders' Dagbog, f. Eks.:

»Syd Afrika —

malede Skibet udvendig med gamle Jørgen, og vi talte om — eller rettere sagt — han talte om, hvor meget bedre og stærkere Sømænd var, da han var ung, end de er nu. Jeg havde været temmelig fuld Aftenen før og var maaske ikke helt ædru endnu, og sagde derfor, at jeg ikke kunde give ham Ret, og at jeg var villig

til at vædde et Pund, at jeg kunde klatre op ad en af de Staal-Stager, der fører op til Raen i Masten.

Vi væddede, og jeg startede, men da jeg var naaet halvvejs op, følte jeg, at jeg ikke kunde klare den, men Tanken om Pundet fik mig til at fortsætte, og da jeg kun var en Yard fra Toppen, kunde jeg ikke holde Grebet længere og faldt som en Sten ned paa Jerndækket.

De lo allesammen — jeg mistede mit Pund og kunde ikke røre mig i to Dage, saa det kunde se ud til, at det alligevel var gamle Jørgen, der havde Ret.« —

Anders' Kammerater har fortalt, hvor meget det interesserede ham at betjene Kanonen — de har ogsaa fortalt enkelte Episoder om, hvor godt han morede sig, naar han var i Land:

»Skibet skulde afgaa fra Capetown, men endnu manglede nogle Stykker af Mandskabet, endskønt der kun var ganske kort Tid til, at Skibet skulde sejle.

I sidste Øjeblik ankom en stor, flot Bil, og ud sprang Anders og vendte sig om for at tage høfligt Afsked med en nydelig Dame inde i Bilen . . . i det samme lød oppe fra Eleonoras Dæk et højt Raab, der viste sig at stamme fra Overtolderen, der lige skulde til at gaa fra Borde og, som havde genkendt sin Kone.

Da Anders vel mente, at det var klogest ikke at benytte samme Bro som den, Tolderen lige skulde til at betræde, løb han ned til Enden af Skibet og entrede op ad en af Trosserne« —

Anders vilde afmønstres i Capetown — men det fremgaar af hans Dagbog, at det har haft sine Vanskeligheder —

»Capetown, Okt. 1940.

Skipperen nægtede Afmønstring — skældte ham ud — blev smidt ud af hans Lukaf — brændte den af i tre Dage — skældte Skipperen ud — skældte Styrmanden ud — lagde op — til Doktor — Simulant — arbejdede tre Minutter — lagde op — Trusel om 3 Ugers Fængsel — accepterede omgaaende — endelig gav de op og mønstrede mig af —.

Første Mand der i meget lang Tid er blevet »paid of in proper regular manner in Capetown« —

Anden Styrmand, hvem Anders holdt af og saa op til, siger angaaende Afmønstringen:

»Anders forlod Skibet i Syd Afrika i 1940. Jeg var ked af, at han ønskede at forlade os — forstod heller ikke Grunden hertil, og Anders var ikke den, som fortalte os andre om sine Hensigter. Han var min 1ste Mand ved Kanonen, som vi selv betjente i Eleonora, og hans Plads var ikke saa let at udfylde.«

Anders havde sin ganske bestemte Plan, han vilde til England for at søge ind i de britiske Styrker for selv at tage aktiv Del i sit Lands Befrielse.

»S/ S BRITISH CONSUL«

„Believe me, if I had known, at that time I had on board a future V. C. I would have remembered every last thing about him“
(Captain Miller)

Dagbogen:

»Signed on i en Engelskmand nogen Tid efter, kunde have faaet en Græker, men tog den ikke, de er saa forbandet beskidte. Var eneste Skandinav om Bord, som Følge deraf den bedste Sømand — Pralen af den bedste.« —

Den 20. November 1940 sejlede de fra Capetown i en stor Konvoj, som flere Gange blev angrebet. En Gang undslap de ved Hjælp af Røgtæppe —. Kaptajnens Navn var Miller, men i Omtale hed han »Dusty«. British Consul var et Tankskib.

Dagbogen:

»Første Gang virkelig Gang i Foretagendet, andre Gange har kun Ledsagerne haft Tjansen. To Angreb paa vort Skib. Vi afskød ialt 12 Skud, 3—5 paa meget kort Afstand. Uheldigvis var jeg ikke i Guncrew, men Look-out i Tonden, glimrende Udsigt, naar der sker noget — men mindre behagelig med forbandede Divebombere.«

»Sejlede indenskærs mellem nogle smaa Øer i Konvoj, i 3 Rækker, maaske 100 Yards imellem Skibene. Skipperen var meget ophidset. Pludseligt raaber han:

»Hard a starboard — fast as hell« — og jeg giver den alt, hvad jeg kan — og vi svinger helt rundt lige over i nærmeste Skib — »saa nær ind til Skibet som muligt — kan du holde den der — hold den der for Satan«.

Kaptajnen havde set en Mine lige foran os, men alle Skibene slap klar af den. Da vi var allright igen, sendte Skipperen Bud efter en Flaske Rom og drak et Glas med mig — — stor Ære.«

De Krigsskibe, der eskorterede en Konvoj, kunde ikke selv medbringe nok Olie til Turen og maatte forsynes undervejs fra det medfølgende Tankskib.

Dette kunde undertiden være meget vanskeligt og skulde helst gøres i saa

fint Vejr som muligt — men var Vejret fortsat daarligt, maatte de tage Chancen og fylde paa, som bedst de kunde.

Naar de to Skibe gyngede op og ned i stærk Sø, kunde Olierøret undertiden springe, og saa flød Oliien ud over Skibene, og meget gik overbord — men det maatte gøres, selv om det baade var nervepirrende og et frygteligt Svineri. — Desuden efterlod den spildte Olie et Spor af Konvojen, som Tyskerne kunde følge.

Dagbogen:

»Laa oppe i .... for at bunkre Man of War. Daarligt Vejr — saa store Vanskeligheder for Skibet at komme along — endelig havde vi en Trosse — saa blev der blæst Air-raid, og Destroyeren fyrede, og 4 Mand fyrede vores Gun, og det stormede som Helvede, og vi jobbede som Djævla — Agtertrossen sprang — jeg var paa Bakken ved Vinselet og maatte slakke og slakke for ikke at sprænge den forreste Trosse, og da Kanonerne stoppede, og Vinden havde lagt sig, og Skipperen holdt op med at sværge, havde vi fortøjet hende allright.

Den Dag blev der sendt to Baller Rom forud —.α

»I Gaar gik »Lek«, Skotten, i Land og kom igen med en Brandkæfert og en Kasse Whisky paa Ryggen. Skipperen spurgte hvad i Helvedes Navn, han havde der — og han svarede, at det ragede ikke nogen Køter af en Skipper.

Ned sprang Dusty Miller fra Broen og langede Lek ind imellem Øjnene, saa at baade Lek og Whiskyen gik i Gulvet, men Lek var oppe igen som en Kat — og blev for anden Gang slaaet i Gulvet — og saa efterhaanden ud, som om der var eksploderet en Bombe et Par Meter fra ham.

Da Skipperen var færdig med ham, beordrede han Baadsen til at kaste koldt Vand paa Lek.

Dusty er ogsaa Skotte —.α

»British Consul« gik til Scapa Flow paa Orkney Øerne for at lodse og fortsatte derfra til Oban.

Da de kom til Oban og skulde til at forankre Skibet, kom en Pilot om Bord og gav Ordre til at forankre et andet Sted, og det var godt det samme, for den Nat kom tyske Flyvere over og droppede Bomber paa de to Skibe, der laa netop der, hvor de skulde have ligget, og næste Morgen var hele Havnen fuld af døde Heste, som havde været om Bord paa Skibene. —

Dagbogen:

»Laa forankret oppe i Skotland i Nærheden af en daarlig »blackouted« Nordmand og Hollænder. To Flyvere kom over om Natten og nappede dem begge.« —

I Oban forlod Anders S/S British Consul. —

DE FØRSTE FRIVILLIGE

Hvis Danmarks kommende Dage
skal lyse med Morgenskær,
da maa vor gamle Moder
fostre sin Ungdomshær.
Saa frisk som Suset i Skoven,
saa stærk som Bølgen i Fald,
en Slægt, der ejer en Fremtid,
fordi den vil, hvad den skal.

En Ungdom, der ikke maa hildes
af Nattens besnærende Blund
hvis Øje spejder aarvaagent,
mens Tanken er klar og sund.
En Ungdom hvis Hjerte banker
med alt det bedste i Takt,
og møder som frivilligt Mandskab
til Sandhedens Tempelvag.

(Jacob Pauli).

Dagbogen: »Julen 1940 — —

Mønstrede af fra Engelskmanden S/S British Consul i en lille Plads i Skotland Juledag, efter en forbandet haard Maaned til Søs, med daarligt Vejr — Vand over hele Kassen og Flyverangreb hver anden Dag. Startede med 38 Granater og havde kun to »left«, da vi kom ind. Er efterhaanden en hel fin Kanonér.

Fortsatte derfra til Newcastle, hvor jeg stoppede en 14 Dages Tid, hængte rundt i »Princes« — fuldt af Skandinaver, særlig norske Bamsere — —.

Mødte forleden en ung Andenmester Hammer, vi talte om forskelligt og blandt andet om den store Betydning, det havde for Danmarks Fremtid efter Krigen, om det kunde konstateres, at frie Danske havde været rede og villige til at gøre en Indsats, og som en Begyndelse besluttede vi næste Dag at gaa op og prøve Royal Air Force. Vi blev modtaget overordentligt venligt og imødekomende. Følgende forandrede dog disse Planer. — —

Nogle Dage senere, da jeg stod og sludrede over Baren i Princes ved Otte-tiden om Aftenen, kommer Hammer ind og spørger om jeg vil med til London i Aften og »joine Armyen«.

Jeg sagde omgaaende: »Til Helvede med din Army, jeg skal være Flyver.« Jeg indvilligede dog i at gaa med hen og tale med ham, der var i Spidsen for det.

Det var en Captain Iversen — (W. Michael Iversen, en hjemvendt Dansk Planter fra Malaya og Officer i den danske Hær fra første Verdenskrig), der viste sig at have fuldstændig den samme Idé om den Betydning, det vilde have senere hen, hvis Danmark vil kunne sige — »saa og saa mange Mænd satte deres Liv ind Side om Side med Engelskmænd og andre Nationers Mænd, der kæmper for at vinde deres Lands Frihed tilbage«!!

Efter at jeg var blevet klar over, hvad han vilde, og havde set, at det var

ganske i Overensstemmelse med, hvad jeg selv mente og syntes — —, varskoede jeg ham, at jeg var klar til at rejse om en halv Time — og samme Aften tog vi til London.

Den 24. Januar 1941 blev 15 Mand, der havde besluttet at sætte alt ind paa at kæmpe for Danmarks Frihed, taget i Ed af Captain Iversen, hvem vi for en stor Del kan takke for, at det hele er kommet saa vidt, som det er.«

EDSAFLAEGGELSE

Jeg svaerger herved, at jeg vil forblive tro imod min Konge
CHRISTIAN X.

Jeg svaerger desforuden, at jeg er rede til loyalt at tjene enhver
Autoritet, som arbejder imod den Fjende, som har besat mit Fædre-
land.

Jeg svaerger, at jeg aldrig vil afsløre militaere Hemmeligheder,
som eventuelt maatte blive mig betroet.

Saa hjaelpe mig GUD.

sign. Anders Lassen.

Vidner til Edsaflaeggelsen — — — —

sign. Werner Iversen.

Den 24. Januar 1941.

Capt.

Aflæggelsen af Faneeden betød forfærdelig meget for disse første unge Dan-
ske i engelsk Uniform. De var danske Borgere og følte sig som danske Soldater
og fandt det derfor lidt vanskeligt at aflægge Faneed til den engelske Konge.
Englænderne stillede sig meget forstaaende. Under Udfoldelse af et ganske en-
kelt, men stilfuldt Ceremoniel og med Dannebrog vajende, aflagde hver enkelt
af disse første 15 Frivillige en højtidelig dansk Faneed til Kong Christian af
Danmark paa Bibelen, der overgaves til Legationspræsten til Opbevaring.

I den Bibel, der var blevet brugt ved Edsaflæggelsen, og som tilhørte Arkitekt
Børge Frank, og som nu findes paa Nationalmusæet, staar der:

»I Aaret 1941 den 25. Januar aflagdes paa denne Bibel en Ed af nedenstaaende
frie Danskere i England, som svor med Vaaben i Haand, sammen med de allie-
rede Venner, at kæmpe for Danmarks Frigørelse af fremmed Aag.«

Poul Birktofte

Svend Ove Knudsen

Carlo Brylov

Anders Lassen

Børge Frank

M. Steincke

Mogens Hammer

J. Starup

Thorkil Hennings Haahr

Aage Spring

J. Tvermosé

Alf. Jørgensen

C. J. Bruhn

Karl Kürstein

og Captain Iversen.

Der forløb ikke mange Dage, førend de var i Gang med Træningen. Efter nogen Tid fik Anders Hul paa sin Fod, og da han ingen Hensyn tog til Saaret endte det med, at han maatte paa Hospital.

Dagbogen (skrevet paa Engelsk):

»De er et beundringsværdigt Folk, disse Londoner, de giver Fanden i Bomber og Tyskere. Jeg laa paa Hospital i samme Stue som to gamle Fyre, som jeg anslaaer til at være mellem 70 og 80. Begge to var blevet gravet ud under Ruinerne af deres bombede Huse .... de gjorde bare Spøg med det — og da vi havde et Luftangreb, tænkte de ikke paa Muligheden af, at de kunde blive ramt igen.

Og det er akkurat paa samme Maade med gamle Kvinder og Børn — jeg tager Hatten af for dem ....«

»... Krig er noget forbandet Svineri. Ialtfald det her Bomberi. Bare gaa over og »droppe«. Se nu for Eks. her i Hospitalet, hvor jeg er, en Del af det har faaet et »hit«, og fra et Hus ved Siden af blev 25 saarede bragt ind. I mit Rum 8, hvoraf de 3 var Børn. Det var beundringsværdigt at se, at efterhaanden som de vaagnede op, var de straks klar til at gaa paa den igen.

Ikke een af dem beklagede sig ....«

Men Anders, som ikke kunde finde sig i Lediggang, fik hurtigt nok af Hospitalet. Captain Iversen skriver som Svar paa et Brev, han har modtaget fra Anders:

»... Jeg er glad over at høre, at det gaar bedre, men forstaar egentlig ikke, hvorledes De kan komme ud uden mig, men jeg havde til Hensigt at komme og besøge Dem .... o. s. v.«

Under Brevet har Anders skrevet:

»Men jeg kom ud uden hans Hjælp efter at have sat Hospitalet paa den anden Ende.«

Herfra tog han lige tilbage til Militærtræningen, men var ikke tilfreds.

Dagbogen:

»Mærkeligt som man sommetider kan længes efter at komme ud at sejle igen, — — der foregik noget, der var man noget. I sidste Baad var man efter to Aar til Søs anset for den bedste Sømand ombord, der altid fik .... nu praler jeg .... de vanskelige Job .... klare Ankomst .... Kanonèr o. s. v.

Skipperen bad mig paa sine Knæ om at blive, vilde monstre mig som »real A. B.« ikke »war-time A. B.«, med 17 Pund 16 à month, — og viser det sig, at jeg ikke kan gøre noget virkeligt her i Armyen, saa er der en Chance ....«

Der maa have været noget i den første Lejr, der har skuffet ham meget. Han gør i alt Fald alt, hvad han kan for at komme ud igen.

Marts 10. 1941.

Hr. Børge Møller, Repræsentant for den Danske Sektion af »the National Union of Seamen«.

Undertegnede »joined« Decbr. 30 Forbundet i Newcastle som Letmatros, sidste Baad »British Consul«.

Mødte i Decbr. en Mand i Newcastle, der ved Løfter og Tale om en stor politisk Mission, overtalte mig til at forlade Søen, foran mig laa, sagde han, et Arbejde, der var meget vigtigere for Danmarks Fremtid end at gaa til Søs som Matros.

Efter nu at have med Sagen at gøre siden Januar, er jeg blevet klar over, at det var et ravsuskende galt Skridt, og at jeg vil være langt værdifuldere til Søs i den Kamp, som vi nu alle kæmper.

Vedkommende nægter at lade mig gaa til Søs igen, og da det ikke nytter at »argue« Sagen mere med ham, beder jeg om Deres Hjælp til at komme ud igen.

Venlig Hilsen, Deres ærbødige

A. F. E. V. S. Lassen.

Men det har øjensynlig ikke været let at komme ud af Hæren for den, der først var kommet ind, — og sidst i Marts blev Anders sendt til »Arisaig« sammen med 16 andre danske Frivillige.

Arisaig ligger langt mod Nord paa Skotlands klippifulde Vestkyst.

Træningen her bestod i Roning og i haarde Marchs og Klatreture i Bjergene. At ro en fuldt bemanded Baad ind til Klipperne i haardt Vejr kræver megen Erfaring og Dygtighed, — en Træning, Anders fik rig Anvendelse for senere.

Den danske Captain Starup gjorde Tjeneste her som Sergeant. De Danske vidste ikke, om de blev trainede til Commandotropper eller Faldskærmsagenter eller til Patruljetjeneste paa Færøerne.

»Vi var en Dag ude paa en hel Dags Tur,« har en af dem fortalt, »for at lære Brugen af Kompas, Sol og Kortlæsning o. s. v. Vi gik i smaa Grupper og paa Tilbagevejen mødtes vi og fulgtes hjem. Pludselig saa vi to Kronhjørtene paa ca. 50 Meters Afstand. Jorden var dækket af Buske i smaa Klatter. Forend nogen af os havde opdaget dem, var der een, der reagerede, det var Anders:

»Den vil jeg ha' —« raabte han.

Da vi vidste, at Anders var Jæger, og vi saa, at den ene Hjort var ved at løbe væk, holdt vi os tilbage og lod ham om det.

Han løb udenom Buskene og naaede ind paa den og stak den med sin Kniv. Det var et dejligt stort Dyr, og de næste Dage fik vi herlig Steg.«

Samme Frivillige sammenlignede Anders med Hjortedræberen Falkeøje, ikke paa Grund af Historien med Hjorten, men fordi Anders havde en fantastisk Evne til at bevæge sig lydløst. Han kunde i Mørke liste sig helt ind paa en Mand, uden at denne mærkede noget — det var — for at bruge Vennens Udtryk — som om Anders bevægede sig uden at røre Jorden.

Danmark havde nu været besat et helt Aar, og i al den Tid var ingen Livstegn fra Anders naaet hjem. Rederiet havde faaet spredte og vist nok ret usikre Meddelelser om Eleonora Mærsk, men om Besætningens Skæbne kunde de ingen Oplysninger give, men en ængstelig Mors Forespørgsel blev altid mødt med Venlighed og Forstaaelse.

Den 22. April skulde vi ud til en Middag, kun en 5 Minutters Gang fra vor egen Bolig. Min Mand og Bente, som dengang kun var elleve Aar gammel, gik i Forvejen. Da jeg kom derhen, kunde jeg straks mærke, at der var sket noget. En af de andre Gæster var lige kommet tilbage fra Sverige og havde mundtlig med et Telegram fra Anders. Den tyske Kontrol i Helsingør gjorde det for farligt at medbringe selve Telegrammet. Bente havde bedt, om hun maatte fortælle mig det. Hun trak mig ind i en anden Stue og sjældent har gode Nyheder været tydeligere at læse i hendes glædestraalende Barneansigt. Telegrammet var fra England og lød kort og godt:

»Perfectly allright,

Anders.«

I Lobet af Foraaret besluttede Danske i London at skænke et Dannebrog til St. Clemens Dane. Kirken var blevet bomberamt, og det Dannebrog, der altid havde hængt oppe ved Alteret, var brændt. I Kirkens Ruiner blev Flaget indviet, og her bar de danske Frivillige for første Gang et lille Dannebrog paa Armen og »Danmark« i hvidt paa rød Bund paa Skulderen. De var lykkelige over at have faaet Lov til at bære de danske Farver paa Uniformen, og de vidste, at det var takket være det store Arbejde, Captain Iversen havde gjort i denne Sag, at det var naaet saa vidt, at de, som de selv sagde, ikke længere behøvede — »at dølge Aasyn og Navn«. Mange af disse unge danske Frivillige faldt. Deres Kors og Grave er spredt ud over hele Verden, om nogle af dem har maaske ingen herhjemme hørt, men alle betragtede de sig som et Led i Forsvaret af det Fædreland, de elskede og sloges for, og som det var deres store Haab at gense.

Der fandtes i Commando-Styrkerne en ung Captain ved Navn Gustavus March-Phillipps, som kom til at betyde forfærdelig meget for Anders. Han var en Foregangsmand paa sit Felt, og meget af Commandotræningen var hans Idé. I 1941 fik han og hans næstkommanderende Geoffrey Appleyard Tilladelse til at udtage en lille Gruppe særlig udvalgte Mænd, som skulde danne en speciel Tjeneste og træne til Lands og til Søs.

Til deres store Glæde bevilligede Krigsministeriet deres Ansøgning om at faa tildelt en »Brixham trawler« til Træning og paafølgende Raids. Skibet vilde være ideelt, da det var af Træ og derfor ikke tiltrak magnetiske Miner, og da det hovedsagelig var et Sejlskib, vilde det kunne anvendes til natlige Angreb uden at vække Fjendens Opmærksomhed.

Skibet hed »Maid Honor« — opkaldt efter den forrige Ejers Datter, Honor. Dets Sejl var rødbrune, — det var et dejligt Skib og blev en Kilde til Glæde for dets Besætning. Der var Køjepladser til en 5—8 Mand, men de manglede endnu een i deres Besætning og bad derfor en Brigadier i Special Forces, som skulde op til Arisaig for at inspicere den derværende Commando-Skole, om at undersøge, om der fandtes en velegnet Mand.

Da Captain Starup en Aften kom hjem efter at have været ude at ro paa Havet med nogle af Mændene, blev han kaldt ind til Brigadieren og spurgt, om han kunde anbefale en ung, dygtig Mand af god Opdragelse med Kendskab til Søen.

Han skulde være velegnet til at gøre en lang Tur paa et lille Skib. Starup anbefalede Anders, men da han kendte hans Utaalmodighed efter at komme i Gang med noget rigtigt, mente han, at det vilde være klogest først at fortælle ham det senere. Efter ca. 3 Uger paa Arisaig rejste de danske Frivillige til Gumley Hall i England.

Her var samlet 32 danske Elever, hvoraf mange havde forladt gode Stillinger for af patriotiske Grunde at gaa ind i Hæren, efter først ligesom Anders nøje at have overvejet, hvorledes de bedst kunde tjene deres Land. Men Forholdene var ikke tilfredsstillende.

»Anders kaldte os sammen,« har en af dem fortalt, »for at spørge os, om vi havde lagt Mærke til, hvad der var forkert . . . og sagde, at vi maatte gøre samlet Indsigelse. Han kunde paa en morsom Maade hidse sig op, samtidig med at han havde et Smil om Munden. Naar vi stillede til Parade, kunde han le ad en af Adjudanterne, der snøvlede, saa denne maatte vende Ryggen til, fordi han selv kom til at le. Anders havde en komplet Mangel paa Respekt for overordnede. Fandt han, at noget var forkert, saa sagde han det.«

Captain Iversen har ikke haft det helt let. Han havde hvervet disse unge Mænd og lovet dem en hel Del, som igen var blevet lovet ham, men som kun delvis blev holdt. Naar han kom ned til Skolen, var det ham, der maatte tage imod Bebrejdelserne. Han kunde af militære Grunde ikke fortælle de Frivillige, at de blev uddannede som Faldskærmstroppe med Danmark som Maal, og maatte holde dem hen med Snak.

»Saa kom den Dag, vi kaldte mørke Mandag,« fortæller en Frivillig (Sømand af Profession), »hvor Lassen stod op og gav Iversen Røg, fordi han havde lovet os en Masse, vi ikke fik, Lassen optraadte, som om han havde givet Ordre hele sit Liv. Jeg har aldrig hørt en Mand, der havde saa godt et Navn paa sig. Han var meget handsome, en høj flot Fyr. Han havde noget over sig, alle ku' li', og saa snakkede han saa trevent og kultiveret. Ja han var een af de flotteste og bedste Fyre, der nogensinde har haft Dannebrog paa Skulderen.«

En Dag sagde han til os: »Kan I ikke se, at vi gaar her som gemene Geleds-Svin . . . vi vil ikke være Paradesoldater, vi vil slaas.«

Da Captain Starup var klar over, at han ikke kunde holde Anders længere uden at give ham Haab om noget andet, fortalte han ham om den eventuelle Overflytning til et Skib. Anders blev meget glad og spurgte tit, om det snart blev til noget.

Hans Længsel efter Søen kommer igen frem i hans Dagbog: »Satans som jeg sommetider længes efter at komme ud at sejle igen ... den Følelse af alene at have Ansvaret ... naar man zigzagger i Konvoj ... og føler Skibet lystre een og kan faa Lov til at styre hende, saa haardt man vil, saa Skibet agter slet ikke kan følge med, og Skipper og Mat overhovedet ikke tager Hensyn til een, men lader een passe sit Job fuldstændigt ...«

Sidst i April sendte March-Phillipps Bud efter Anders. En Morgen opdagede hans Kammerater, at han ikke var i Lejren, — men de fik ikke at vide at han var paa Vej til Poole for at gøre Tjeneste i »Maid Honor«.

Endelig skulde han igen høre Vindens Sus i Rigningen, føle det salte Skum fra Bølgerne blæse hen over sit Ansigt og indaande Lugten af Hav, som kun den, der har sejlet, mærker og elsker.

Fra nu af havde Anders ingen Forbindelse med det Danske Rekruteringskontor, men ordnede sine Forhold selv.

MAID HONOR

„Jeg er sommetider meget bedrøvet, naar jeg husker, at jeg er den eneste Officer af March-Phillipps' Besætning, der endnu er i Live, og at een efter een fulgte hans bedste Mænd ham og gav deres Liv'

(Major Leslie Prout.)

Da Anders var inde paa Commando-Hovedkvarteret i London paa Vej til Poole, passerede en ældre General igennem Lokalet.

Enten har Anders ikke lagt Mærke til eller paa det Tidspunkt endnu ikke været kendt med Generalsdistinktionerne, for han hilste ikke paa Generalen, hvad der havde til Følge, at denne gav ham en Overhaling, inden han fortsatte til sit private Kontor.

Da Anders' Oberst kort efter ankom og gik op til Generalen, blev han spurgt, hvor det kunde være, at han ikke havde lært sit Mandskab at hilse ordentlig. — Da han hørte om den unge Mand, der befandt sig i Bygningen, skyndte han sig straks ned for at se, hvem det kunde være.

Lidt efter kom han tilbage og forklarede Generalen, at Anders var nyankommen — dansk — Sømand, etc. og endte med at sige:

»og endvidere — nu er den unge Mand aldeles rasende paa Dem — General, og han siger, at nu kunde det aldrig falde ham ind at salutere Dem«.

I Stedet for at blive vred morede dette Svar Generalen, og han gik selv ned for at tale med Anders, og Samtalen sluttede i bedste Forstaaelse.

Samtidig besøgte Anders for første Gang den danske Gesandt i London, Grev Reventlow, som skrev hjem:

»Forleden Dag havde jeg Besøg af Anders Lassen — — Han saa storartet rask ud, frejdig og tiltalende. — Jeg fik en lang Diskussion med ham — og syntes meget godt om ham« — —

Anders havde talt meget med Grev Reventlow om de danske Søfolks Kaar, naar de gik i Land i Storbritannien. Han syntes, de havde det meget daarligt — og var meget optaget af, hvorvidt det var muligt, at der kunde gøres noget for dem.

Ved Ankomsten til Poole tog Major Prout imod Anders og førte ham til March-Phillipps, som efter at have talt med Anders, udtalte: »Hvis jeg ikke tager meget Fejl — vil den unge Fyr naa langt.«

»March-Phillipps levede ikke længe nok til at se den Berømmelse, hans sidste Rekrut opnaaede,« siger Prout, »men han havde mere end nogen anden Mand Æren af at have bragt alt det bedste frem i Anders.«

De tilbragte nu Tiden med hemmelig Træning om Bord paa Skibet »Maid Honor«.

De laa ret langt inde i en Fjord paa et øde Sted. Der var meget stille, meget ensomt og meget smukt, med Tusinder af alle mulige Slags Svømme- og Strandfugle.

De gik ud med Skibet i alt Vejr og havde til Tider nogle meget haarde Ture i stiv Storm, men de skulde lære Skibet fuldt ud at kende, inden de kunde risikere at tage paa den lange Tur, Gus March-Phillipps havde planlagt.

Anders blev af sine engelske Kammerater aldrig kaldt andet end Andy, og Captain Gustavus March-Phillipps lange Navn var blevet forkortet til »Gus«, Appleyard's til »Apple«.

I August var Træningen færdig, og de var rede til at sejle til Vest-Afrika paa en hemmelig Mission, som havde faaet de officielle Myndigheders Billigelse.

Hele »Maid Honor«s Besætning havde glædet sig til at tage med den lille Fiskerbaad paa den lange, spændende Sejlads, under hvilken Hjælpemotoren ikke maatte anvendes for ikke at tiltrække Undervandsbaadenes Opmærksomhed, men da meget afgang af Turens heldige Udfald, fandt Hovedkvarteret i London det utilraadeligt at lade Skipper og Næstkommanderende tage med samme Skib, og det blev derfor kun March-Phillipps og 4 andre, der kom med paa »Maid Honor«. Anders var en af de 4. De andre tog med Appleyard paa et større Skib til Afrika for alle at mødes paa en Strandbred i Nærheden af Freetown, her skulde de først ankomne indrette Lejrplads.

I den Tid, de trænede i Poole, havde de faaet mange Venner. — Ejeren af »The Antelope Inn« omtalte dem, som den stolteste Gruppe Mænd, det havde været hans Lykke at møde, og Pooles gamle Havnekaptajn fulgte dem et Stykke paa Vej og græd, da han forlod »Maid Honor« og saa dens røde Sejl staa ud over Kanalen.

»Andy viste hurtigt, at han var en 1ste Klasses Sømand«, siger Prout. »Paa »Maid Honor«s lange, bemærkelsesfulde Rejse var hans Erfaring uundværlig. Han gjorde sig nyttig overalt paa Skibet, og det var en Guds Lykke at vi havde ham med, og senere paa Afrikas Kyst afværgede hans Evne til at handle hurtigt en Gang en Katastrophe. Han havde Kommandoen paa en Bugserbaad. Der var svær Dønning. Grundet paa Maskinskade blev en mindre Baad bugseret, og af een eller anden Aarsag begyndte den at dreje udad og var ved at kænre. Det drejede sig om Sekunder. Der var 7 Mand om Bord paa den lille Baad, og den var saa nær ved at vælte, at to af Mændene allerede var faldet i Vandet. Andy reddede Mændenes Liv ved at fare agter ud og hugge Bugsertovet over med en Økse, og Baaden rettede sig øjeblikkelig. De to Mænd blev fisket op, saa hurtigt det kunde lade sig gøre, da der var Hajer i Farvandet. For Sergeant Winter, som var

om Bord paa den lille Baad, var Andy en Helt, — han vidste, at det var Andys lynsnare Reaktion, der havde reddet dem fra at kæntræ og, at hvis de var kæntræ, vilde det uden Tvivl ikke være lykkedes at redde dem alle 7.«

Fra Dagbogen:

»Er nu ude at sejle igen, selv om det er paa en anden Maade end før ... du kan ikke skabe dig, som du vil ... for du er stadig »in the ... army«, men kan gøre næsten, som jeg vil, og hvis jeg bliver smidt i Land herfra, saa bliver det svært at finde et Job, hvor jeg kan stoppe, — forøvrigt bliver jeg nok.

Havde et »row« forleden Dag med Skipperen (Captain in the army), kan forresten godt lide ham. Og her er store Ting at opleve, Ting saa interessante, som ingen f. Eks. i Danmark drømmer om sker. Samtidig vil der, hvis jeg ikke laver Ballade og bliver smidt i Land, før eller senere blive en Chance for at lære Navigation.

Officererne er flinke og raske Fyre — desværre kan jeg ikke sige det samme om Mandskabet, men maaske tager jeg Fejl. Tiden vil vise det.

Vi ankom til Freetown direkte fra Bol i England uden Stop og en brudt Maskine. Det tog 6 Uger, og vi var kun 4 Mand og Skipper om Bord.

Haardt Job.«

»Maid Honor« var naaet først til Freetown. Apple udtaler sin Lettelse over at finde dem der:

»Da jeg kom til Lagos fik jeg den bedste Nyhed, jeg nogensinde har faaet — Gus og de andre var ankommet til Freetown. Jeg har tænkt paa dem ustandselig i de sidste Uger — jeg har endogsaa drømt om dem næsten hver anden Nat. Jeg tror ikke, det er en Overdrivelse at sige, at i det lille Skib var det en Præstation af Rang. En af de fineste af sin Slags foretaget i de senere Aar.«

De havde haft det enormt varmt paa Turen, op til 135° F. i Kabyssen. Men de klagede ikke. Der havde været rigelig med Mad og Drikkevand, og hver Nat landede friske Forsyninger paa Dækket i Form af Masser af Flyvefisk.

Deres Lejr laa lige i Strandkanten i en herlig tropisk Bugt, i Nærheden af en Klump Palme, Banan og Kokosnødtræer. De tilbragte en 3—4 Timer i Vandet med Svømning og Dykning, navnlig var det en yndet Sport at spidde Fisk under Vandet iført Briller og ved Hjælp af lange Spyd.

Vejret var endnu upaalideligt — hveranden tredie Dag blæste der en Tornado fulgt af voldsomme Regnskyl, der varede ca. en halv Times Tid — ellers skinde Solen ustandselig.

Om Natten sværmede Ildfluer omkring Lejren, det saa pragtfuldt ud, men naar disse fantastiske Lys kom og gik, troede de sommetider, at de saa Syner.

For hver Dag blev Vejret bedre — Havet mere blaat og Skumbrændingen hvidere. De blev efterhaanden trætte af den megen Sol og ønskede sig en Dag med Taage og Graavejr. En Del af deres Opgaver var at søge i Floder, Flodmundinger, Deltaer og Laguner efter de Undervandsbaadsbaser, som det hed sig, at Tyskerne havde etableret paa denne Del af den vestafrikanske Kyst.

Det var et interessant Arbejde, og de lagde alle deres Kræfter i det og var derfor glade, da den officielle Bedømmelse af deres Rapporter erklærede, at de Oplysninger, de havde fremskaffet, var meget værdifulde.

En kulsort Nat roede de i Kano op ad en Flod, omgivet af Junglens mærkelige, uhyggelige Lyde. March-Phillipps og Appleyards Kano var forrest, — pludselig stod den stille —

»Hvorfor ror du ikke, Apple« — spurgte Gus? Apple svarede, at han roede alt, hvad han kunde, men de kom ingen Vegne. Saa bøjede Apple, som sad forrest, sig frem for at se, hvad der havde standset dem, og der laa en Kæmpe-Krokodille med skinnende hvide Tænder og spærrede Vejen. Han gav den nogle ordentlige Klask med sin Aare, og den fjernede sig — heldigvis uden at vælte Kanoen.

De forlod Freetown i December og var paa Vej til Lagos, da Japan 7. December 1941 overraskede Amerikanerne i Pearl Harbour.

Gus og hans Mænd tilbragte Julen i Lagos, — hvor sidste Haand blev lagt paa Forberedelserne til det store Kup, som var Turens Hovedformaal.

At March-Phillipps — modig som han var — ogsaa havde noget at kæmpe med — viser et Digt, han skrev paa denne Rejse og, hvori han beder om, at hvis han skal dø i denne Krig, hvor saa meget forekommer meningsløst, om han saa maa dø, som han lærte at leve, da Livet forekom lyst og lykkeligt, og Troen var varm og stærk, og om han maa slippe for Angst og Tvivl, naar hans Time er nær — og slutter med:

»Sig, at jeg døde for Gud og Konge og den, jeg har allermest kær.« —

Paa dette Tidspunkt af Krigen var den tyske Ubaadskampagne en frygtelig Trusel mod allieret Skibsfart — og Tallet paa Skibssænkninger var uhyggeligt højt. Derfor var ethvert Forsøg paa at hæmme Ubaadenes Virksomhed af den største Betydning.

I en neutral Havn paa Vestafrikas Kyst laa en stor Oceandamper. Der var grundet Mistanke om, at dette Skib krænkede Neutraliteten ved at være Forsyningsskib for tyske Ubaade, der opererede i Atlanterhavet, og det var Meningen, at dette Skib skulde fjernes. Det bar italiensk Navn »Duchessa d'Aosta«, men havde tysk Kaptajn.

En Aften var der Fest i den neutrale Havneby. Damperens Officerer og Mænd var gaaet i Land, kun efterladende det vagthavende Mandskab om Bord. Den mørke, uigennemtrængelige Tropenat havde sænket sig over Havnen, da en lille, beskeden Bugserbaad kom dampende ind og stilede lige henimod den store,

solidt forankrede »Duchessa d'Aosta«. Saasnart Bugserbaaden naaede op paa Siden af Damperen entrede en Skikkelse, smidig som en Kat, op paa Skibet. Det var Anders, han var Anfører for dem, der skulde borde Skibet, og havde Ansvar for, hvad Major Prout kaldte, den vanskeligste Del af Operationen.

Fra Bugserbaaden skulde en tynd Line kastes op paa Dækket og med den skulde den store Trosse hales om Bord og gøres fast i Stavnen. Det skulde ske hurtigt og lydløst og helst uden at alarmere nogen af det ombordværende Mandskab.

Alt afhang af, om det lykkedes!

Der kunde intet yderligere foretages, inden Anders raabte »all fast« ned til March-Phillipps — saa skulde de andre komme om Bord. Det lykkedes at faa Trossen halet op og fastgjort — et Sekund efter lød »all fast«, og i næste Minut var March-Phillipps om Bord med de Mænd, der skulde tage Vagtmandskabet til Fange og sprænge Damperens Ankerkæder med Dybvandsbomber.

Samtidig skulde Prout holde Styr paa Neger-Fyrbøderne nede i Bugserbaaden. Han vidste, hvor rædselsslagne de vilde blive, naar de hørte Eksplosionen og lovede dem en stor Belønning, hvis de opførte sig ordentligt og fortsatte med deres Arbejde. Da de første Eksplosioner lød, sprang de sorte 3 Fod i Vejret og vendte det hvide ud af Øjnene, men sundede sig hurtigt og fortsatte med Fyringen, saa Kullet røg dem om Ørene.

I Land troede Folk, at der var Luftangreb og gemte sig bort, hvor de bedst kunde, og medens den tyske Kaptajn og hans Mandskab søgte Dækning, dampede den lille Bugserbaad ud af Havnen, og som et stort Dyr, der skikkeligt og villigt lader sig lede, fulgte »Duchessa d'Aosta« med, for hurtigt at forsvinde ud i det uigennemtrængelige Mørke.

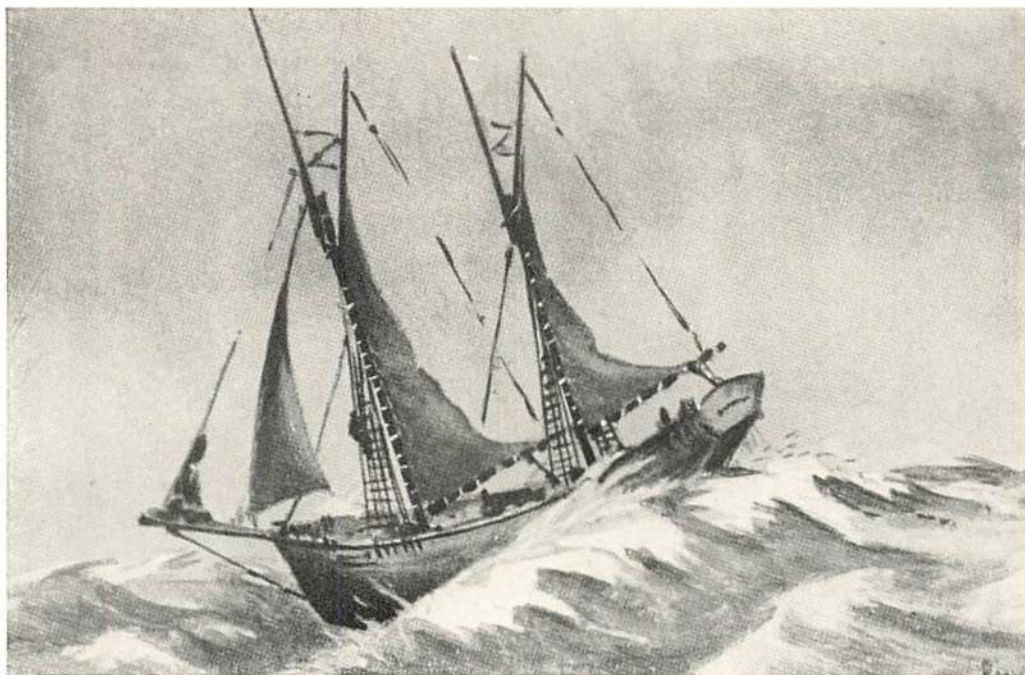
For yderligere at bringe Byens Akse-Myndigheder og Repræsentanterne for Vichy-Regeringen paa Vildspor var der blevet kastet nogle Huer i Havnen af den Slags, de frie Franske bar.

Hele Aktionen tog 35 Minutter.

Da der ikke indtraadte flere Eksplosioner, gik det op for Byens Befolkning, at det ikke drejede sig om Luftangreb, og de kom ud af deres Skjul. Den tyske Kaptajn skyndte sig ned til Havnen — hvor han til sin Rædsel saa, at hans store, pragtfulde Hertuginde var sporløst forsvundet. Ude af sig selv styrtede han hen til den britiske Konsul, men da det var midt om Natten, og de ikke vilde lukke ham ind, sprængte han Døren og for ind paa Konsulen og vilde slaa ham ned. Politiet blev tilkaldt, og Kaptajnen fik 3 Ugers Fængsel for at have øvet Vold mod sagesløs Person.

Da »Maid Honor«s Besætning hørte om dette Efterspil til deres vellykkede Raid, morede de sig kongeligt.

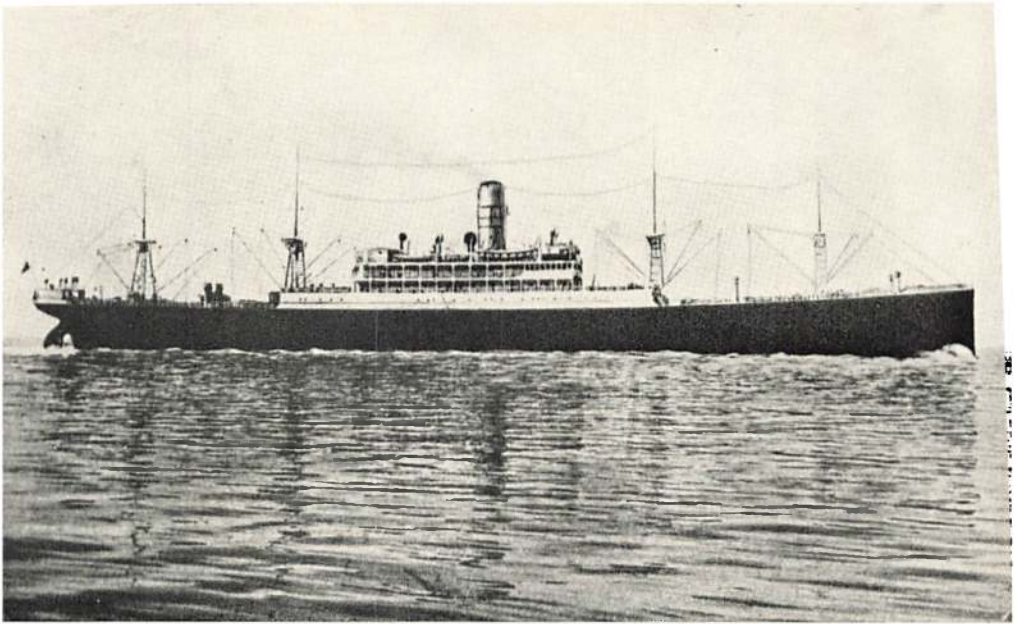
Den næste Dag var den tyske Radio travlt beskæftiget med at tordne urigtigt fremstillede Meddelelser ud over Verden. Occandamperens Officerer havde været i Land, da en Destroyer kom dampende ind i Havnen. Den affyrede Dybvandsbomber, som sprængte Damperens Ankerkabler, hvorpaa Mandskabet fra

»Maid Honor«.
En Skitse af »Maid Honor« paa Vej til Vestafrika.

Det var denne Type Baade, de anvendte ved de natlige Angreb over Kanalen. Landgangen foregik i forskellige Smaabaade medbragt paa Dækket.

»Duchessa d'Aosta«.

Til venstre paa Billedet den store Oeandamper, kort inden den blev kapret.

Destroyeren bordede Damperen og sejlede bort med den. De Medlemmer af Besætningen, som var om Bord, blev skudt.

Den lille Bugserbaad var i tysk Fremstilling blevet til en Destroyer, og hvad angaar »Duchessa d'Aosta«s Besætning, befandt de sig stadig om Bord i bedste Velgaaende, selv om Anders, der havde Opsyn med dem, satte dem ordentlig i Arbejde for at faa Skibet i god Stand, inden det naaede Havn.

Hjemme i Danmark stod der ogsaa lange tyskinspicerede Artikler i Aviserne — og vi læste dem, — og jeg tænkte — mon ikke Anders har været med der? Men det var ikke saa mærkeligt, for det tænkte jeg hvergang, der skete noget ude i Verden.

Dagbogen:

»Har været paa mange mærkelige »stunts« — den sidste, den bedste. Gik lige ind i en udenlandsk Havn og huggede et stort Skib og forsvandt med det. Jerry'erne og Italienerne lavede en Helvedes Ballade. Blev forfremmet til Officer paa Broen af Captain March-Phillipps. Fungerede som II. Officer paa hele Rejsen. Fik Mandskabet og Fangerne til at arbejde paa Skibet, saa det var i temmelig smart Kondition, før vi naaede ind.«

Major Prout siger, at efter at March-Phillipps havde afsluttet sine glimrende udførte Operationer i Troperne, fik Andy en øjeblikkelig Udnævnelse til Officer paa Grund af hans store Andel i deres vellykkede Forløb. »Jeg kendte Andy bedre end de fleste, og jeg ved, at denne Udnævnelse var maaske det største Øjeblik i hans korte Liv. Han var sin Skipper uendelig hengiven og gjorde alt, hvad han kunde for at kappes med ham — og senere for at hævne hans Død.

Jeg er stolt over at have kendt og tjent sammen med Andy. Jeg kendte ingen modigere Mand, og jeg har kendt mange modige Mænd i denne Krig.«

Inden Anders tog tilbage til England, havde han et Job i Afrika, om hvilket jeg ikke ved andet, end hvad der staar i hans Dagbog:

»Havde et 'temporary' Job i Afrika, som bestod i at træne Niggere i forskellige Maader at føre Krig paa, det varede et Par Maaneder og var meget interessant og meget ansvarsfuldt og meget uafhængigt.

Havde mere end hundrede sorte Sataner under mig uden en eneste Under-Officer, saa det var temmelig strengt Arbejde.

Havde morderlig god Jagt paa det Sted. Bush-fowls, Guinea-fowls, Duer, Monkeys, Crocodiles, sidstnævnte var dog meget sjældne. Særlig Fuglene gav os ubegrænset Fornøjelse. Vi plejede at køre langs med Vejene i Automobil og skyde dem naar de fløj op. Fin Sport. Jeg tror jeg fik adskillige Hundrede i den korte Tid.«

Desværre forlod jeg Afrika, ligesom mine Forhandlinger om at købe en ualmindelig køn Kone var lige ved at gaa i-Orden.

Faderen vilde oprindelig have den afskyelige Pris af 15 £, og jeg vilde kun give 10 £. Havde »agreed« til at jeg kunde faa hende paa Prøve, og hvis hun var »good« skulde jeg give 10 £ og 2 Flasker Trade Gin, hvis ikke skulde Handelen gaa tilbage med Undtagelse af Ginnen.

En stor Skam for det og andre Grunde, at jeg blev kaldt tilbage. Første Gang siden Skibene at jeg virkelig havde noget at skulle have sagt, noget at organisere, arrangere, tage mig af, give Raad, skulle ud at slaas, sætte dusinvis af Mænd i Arbejde og den Slags.

KANAL-RAIDS

1942

I den tapre Gruppe Commandos, som trænede med Gus og Apple paa disse Nat-Angreb over Kanalen, fandtes en høj, køn, lyshaaret Dansker ved Navn Anders Lassen.

(Fra Bogen om Geoffrey)

Da Anders vendte tilbage til England, besøgte han igen baade Reventlows og sin Fars Søster Estrid Dane. Hun skrev om Anders i et Brev til en af vore Gesandter i Udlandet, som ad uofficielle Veje lod Brevet gaa videre til os.

»... Anders ser aldeles glimrende ud, høj og slank, bredskuldret, stærk som en Bjørn, sund og flink. Han har gjort sig meget fortjent og agtet i sit spændende Arbejde, som jeg ikke skal gaa nærmere ind paa, dog mangler han flere Fortænder, efter en Fraværelse paa flere Maaneder. Han var brun og glad og »fit«, jeg gjorde alt for at faa ham til Tandlæge, men da han nærmest er stolt af sine tandløse Gummer, var dette haabløst. Jeg finder ham aldeles storartet, »a law unto himself«. — Han er en Blanding — Landsknægt, Viking, Sørøver, lille Dreng — *uartig* lille Dreng og Mand, han bander flydende og haarrejsende paa alle Sprog, han bliver vist nok snart Officer — »jeg bliver snart General Tante Estrid,« som han siger ... Han, som virkelig har gennemgaaet meget og er en haard Negl, bliver barnlig og blød, naar vi snakker om Høvdingsgaard og Bækkeskov — om Far, Mor — Frants, Bente og Dida — han er jo af den Slags, som ikke taler meget om sine Følelser, men hvor han end er i Verden, slæber han Fotografier og Breve hjemmefra med sig — han har Nøglen til vor lille »flat« og gaar og kommer, som han vil — jeg elsker ham. — Nu er han borte igen, en skønne Dag dukker han op, fræk og glad og sjov og very, very tough ... Emil og Suzanne kan være stolte af ham, han er maalbevidst ... han vilde være rasede, hvis han anede, at jeg skriver om ham ...«

Foreløbig var alle Forsøg paa at faa Anders til at erstatte de to manglende Fortænder resultatløse. Smilende begrundede han sin Vægtring med, at det maatte vente til efter Krigen — saa vilde Kongen nok ofre et Par Tænder paa ham, og spurgte man ham: »Hvilken Konge?« svarede han: »Den Danske selvfølgelig!«

Inden Danmarks Besættelse havde Anders skrevet hjem hver Gang, han kunde faa sendt et Brev afsted, men efter den 9. April havde vi kun faaet det

ene før omtalte Telegram, derfor betød de faa sparsomme Meddelelser, der naaede frem, saa uendelig meget, og da jeg i Maj 1942 fik et Brev fra ham selv, igennem en ganske speciel Kilde, som ikke vilde kunne benyttes oftere, virkede det ganske overvældende. Det var et godt og kærligt Brev, hvori han skrev, at han i enhver Henseende havde det udmærket, hvad angik Helbred og alt andet, og at han haabede inderligt, at det samme var Tilfældet med mig. Han havde for nylig faaet at vide, at jeg paa mange Maader havde prøvet at komme i Postforbindelse med ham og kunde derfor forstaa, at jeg var bekymret for, hvordan det gik ham: »Jeg kan forsikre dig, at det er *ganske uden Grund*, at du er bekymret . . . .«

Det var saa typisk for ham, at han forsøgte at fjerne lidt af den Angst, som han vidste, pinte mig — ganske som naar han som Dreng med et kærligt overbærende Smil forklarede mig, at det var helt urimeligt at være bange for de Ting, han og Frants foretog sig.

Det var det eneste Brev, vi fik, men vi vidste, at han vilde have skrevet, dersom han havde fundet det rigtigt.

En Aften sad han og Oberstløjtnant Kaj Birksted sammen i den danske Klub i London. Birksted var allerede dengang naaet langt i sin glørværdige Karriere, siden 1941 havde han været Jagerflyver — for som bekendt senere at avancere fra flight commander til squadron commander og siden til wing commander med Kommando over 100 Maskiner, for til Slut at blive Chef for »combined control«, hvor han til Tider havde den direkte Kommando over samtlige britiske Maskiner, der overfløj Tyskland.

Et talende Bevis for den Tillid Royal Air Force havde til denne unge, endnu ikke 30-aarige danske Mands fænomenale Dygtighed.

Han og Anders hørte begge to hjemme i Sydsjælland, og de talte sammen til langt ud paa Natten. De havde ogsaa drøftet Risikoen ved at sende Breve hjem og blev enige om ikke at skrive af Frygt for, at Tyskerne eventuelt kunde finde paa at tage Repressalier mod deres Familie. Anders havde ogsaa over for andre udtrykt sin Uro for, hvad der kunde ske med os hjemme.

Senere kom der direkte Forbud mod at Frivillige i de allieredes Hære skrev hjem til et besat Land, og derved bortfaldt enhver Mulighed for Brevskrivning af sig selv.

Kort efter Hjemkomsten fra Afrika modtog Anders den officielle Udnævnelse til Officer og blev desuden indstillet til Military Cross.

Han var nu 21 Aar!

Fra *Dagbogen*:

»Har nu ved egne Evner og definitivt uden Protektion, da ingen her ved andet om mig, end at jeg er Andy, der var A. B. Sømand, før han kom i Armyen, opnaaet at faa Kongens Commission og er nu Officer i den engelske Hær . . . .«

Nu drog Anders til Dorset for igen at slutte sig til March-Phillipps. Paa et dejligt gammelt Landsted »Anderson Manor« fortsatte Træningen, og herfra foretog de Raids paa den franske Kanalkyst og paa de af Tyskerne besatte Kanaløer. Det var blevet Gus March-Phillipps betroet at træne en Flok udvalgte »Commandos«, hovedsagelig Officerer, til at danne en Kærne i de Angrebsstyrker, der skulde operere paa den franske Kyst. Anderson Manor var et »Elizabethan« Hus af klassisk Skønhed, beliggende i en stor Park 10 »miles« fra Kysten. Der var Plads til ca. 30 Mand. Hele Maid Honor's gamle Besætning samledes her for at træne videre under Gus med Geoffrey Appleyard som Næstkommanderende. Blandt de nye Mænd var der den purunge, dygtige Sportsmand Anthony Hall — den høje, kraftige Lord Francis Howard, den lille, ikke helt unge men meget ivrige Warren og flere andre. Warren havde sluttet sig til dem i Vestafrika; til at begynde med vilde de slet ikke have noget med ham at gøre, men han havde plaget dem saa længe, at de til sidst havde givet efter og taget ham med hjem til England.

Med Tony Hall var Anders blevet meget gode Venner. Anders havde fortalt ham om sit Hjem og havde endda vist ham en af mine Børnebøger. Tony var ikke i Tvivl om, at det var Anders' kæreste Ejendom — han sagde, at Anders var meget lykkelig i 1942 og stolt over at være under March-Phillipps, som han satte saa uendelig højt.

Her, ligesom i Skotland, var Træningen haard. De maatte svømme med Hjelme, Rifler og anden Udrustning over dybt Vand. De maatte springe Længdespring over Voldgrave, fyldte med Pigtraad. De tog ned til Kanalen for at øve sig i at haandtere alle mulige Slags Fartøjer, og til disse Øvelser blev stormfuldt Vejr foretrukket.

Paa Turene over Kanalen brød Søerne tit ind over de lave Motorbaade, som løb 30 til 40 miles i Timen, og Mandskabet blev gennemblødt.

De foretog ogsaa lange flere Dages Marchture ind i Cumberland, med Telte og Oppakning. En Gang gik de 120 engelske Mil paa 4 Dage. Hovedsagelig over ujævnt Terrain og ad daarlige Veje. Naar Tid gaves, hjalp de med Høstarbejdet. Gaarden tilhørte en Mand ved Navn C. .... Det varede noget, inden de lærte ham at kende, da han ejede flere Gaarde og ikke altid var hjemme. En Dag var de ude at hjælpe til med Højbjærgningen, Lord Howard ønskede at vide Besked med Kaninjakten og gik op til en Mand, der var lidt bedre klædt end de andre Arbejdere, og spurgte:

»Er du gamle C. ....'s Forvalter?«

»Nej,« svarede Manden, »jeg er gamle C. ....!!«

Nogle Dage efter sendte gamle C. .... to dejlige Hummere og en Laks ind til Officersmessen, efter det blev han kun omtalt som gode, gamle C. ....

Anders var meget opsat paa at faa Lov til at træne med Bue og Pil og skrev et Brev til Krigsministeriet i Haab om at vække deres Interesse for Sagen. I Brevet stod der:

»Bue og Pil anvendt i moderne Krigsførelse. —

Tanken kan maaske forekomme latterlig, maaske endogsaa dum, for dem der ikke ved, hvor vidunderligt et Vaaben, det er.

At vi i 1941 skulde genoptage det samme Vaaben, som vandt Sejren for Engländerne i 100 Aars Krig, kan synes umuligt, naar man sammenligner Buen med et Maskingevær eller en Tommybøsse.

Efter imidlertid at have været ved forskellige Skoler og efter, hvad jeg ved om Guerilla-Krig, Scout-Patrouiller, Kamp-Patrouiller, og al den Slags Ting, er jeg ikke i Tvivl om, at Bue og Pil vilde i mange Tilfælde være af stor Værdi.

Jeg har en hel Del Erfaring i Jagt med Bue og Pil, jeg har skudt alt fra Spurve til Hjorte, og skønt jeg aldrig har forsøgt mig med en Mand, er det min Mening, at Resultatet vilde falde lige saa godt ud som med Hjortene.

Fordelene:

- 1) Pilen er saa godt som lydløs.
- 2) Pilen dræber uden Chok eller Smerte, saa det er ikke sandsynligt at — lad os sige — en Mand vilde skrige eller gøre noget i den Retning.
- 3) En veltrænet Bueskytte kan skyde op til 15 Skud i Minuttet.
- 4) Pilen er ligesaa dødelig som en almindelig Riffelkugle.
- 5) I Virkeligheden sigter *man ikke*, hvad der om Natten vilde være en stor Fordel — (det er mere paa samme Maade, som naar man kaster en Sten).

Ulemperne:

- 1) Det er uhyre vanskeligt og forlanger en hel Del Træning og Interesse for Jobbet.

En god og til det Formaal anvendelig Bue vilde i Dag i London koste fra 2 til 6 £, Øvelsespile 4 sh. Stykket og kan anvendes flere hundrede Gange. Jagtpile vil være ca. dobbelt saa dyre.

A. F. E. V. S. Lassen.«

Nogen Tid efter ankom to Buer med Pile fra Krigsministeriet, om det var takket være denne Skrivelse eller en Anmodning fra March-Phillipps — vides ikke — men Anders var lykkelig. Sammen med Tony Hall, som ogsaa var interesseret i Bueskydning hentede han Kassen paa Postkontoret, og saa snart Buerne var udpakkede, gik de ned til Pistol-Skydebanerne for at prøve dem. Maalene var af Træ og formet som Hoved og Skuldre paa en liggende Mand. De kunde trækkes i Vejret — pludseligt — en ad Gangen og paa forskellige Steder. Sommetider kom bare Hovedet til Syne — til andre Tider baade Hoved og Skuldre. Tony siger, at det gik storartet. Anders ramte næsten hver Gang, og Pilene trængte dybt ind i Træet.

Buerne blev Anders' store Glæde. Naar som helst han havde Tid, gik han paa

Kaninjagt op over de vidtstrakte »downs«. Warren, som delte Stue med Anders, var knapt saa begejstret for Buerne. Anders skød altid til Maals efter ham, og naar han vandrede ned ad den brede Allé, der førte bort fra Anderson Manor, maatte han springe fra Side til Side som en forskræmt Hare, der er blevet indfanget af Skæret fra Automobillygterne.

Naar han traadte ind i den fælles Stue, kunde det hælde, at Anders sad og ventede paa ham, saa lød der et Smæld, og en Pil slog mod Dørkarmen lige ved Siden af Warren. Til at begynde med skræmte det ham, men da han opdagede, at han kunde stole paa Anders' Skydefærdighed, anfægtede det ham mindre. — Warren var afholdt af sine Kammerater, men de morede sig over ham, og det var ikke alene bogstaveligt, at han maatte staa for Skud.

En Aften var der Dans i deres Stamcafé »The Antelope Inn« i Poole. Major Prout kom derved og fik Øje paa Warren, der lykkestaalende svingede Aftens Skønhed. Noget senere gik Prout ind i Baren, hvor han fandt Warren mismodig hensunket i en Stol.

»Hvad er der i Vejen?« spurgte Prout deltagende, »hvor er din Dame?« — og alt, hvad Warren svarede, var —

»Apple og Andy er kommet!«

March-Phillipps havde en dejlig Fuldblodshest gaaende i en Fold tæt ved Hovedbygningen. Han vaagede over denne Hest, og der var ikke tale om, at nogen fik Lov til at ride den.

En tidlig Morgen blev han vækket ved Dundren af Hestehove — han sprang ud af Sengen og røg hen til Vinduet, og hvad saa han? Sin dyrebare Hest, med en let klædt Rytter, fare i vild Karriere rundt i Folden.

Anders havde længe gaet og brændt efter at prøve Hesten — og i Tillid til, at alle sov, var han listet ned til Folden, kun iført et Par Bukser, og var sprunget op paa Hestens bare Ryg uden saa meget som at give den Grime paa.

Han er nok blevet godt hed om Ørene, da han fik Øje paa sin rasende Overordnede — der sikkert har ladet vredere, end han i Virkeligheden var.

For som Mrs. March-Phillipps siger, »my husband was devoted to Andy.« —

Det var i Løbet af dette Foraar, at Christmas Møller med Hustru og Søn slap over til London efter at være blevet tilkaldt af de engelske Myndigheder. Anders kendte ham og skrev til ham, og han svarede i et Brev dateret Maj 28. 1942:

Kære Anders Lassen.

Mange Tak for Deres meget venlige Brev, hvormed De i saa høj Grad glædede mig. Jeg haaber ogsaa, at jeg skal kunne gøre nogen Nytte herovre, og jeg kan jo kun takke Dem for den Beslutning, De selv har truffet — og som jeg synes, De har Ære af, og jeg tror, De har været helt overbevist om, at Deres Forældre vilde være enige med mig . . . .

....

Jeg kan maaske ikke fortælle Dem saa forfærdelig meget om Deres Forældre. Jeg talte med Deres Far kort inden jeg rejste ....

Naar De faar Ferie, beder jeg Dem meddele mig, hvornaar De kan komme op til London, saaledes at vi kan komme til at tale sammen.

Endnu en Gang Tak for Deres Gerning.

Med venlig Hilsen

Deres hengivne

J. Christmas Møller.

Der bor i London en dansk Familie, som i Krigens Aar aabnede deres gæstfrie Hjem for de unge Frivillige. De havde en ualmindelig sød syttenaarig Datter, som med sin pure Ungdom forstod at se selv den mindste Tildragelse i et romantisk Skær. Af hendes Dagbog fremgaar det, at Anders kom til London et Par Dage efter, at han havde modtaget Christmas Møllers Brev.

31. Maj 1942 .... »har nu truffet Anders Lassen — den berømte. Han er meget køn, lys og solbrændt. Han spurgte mig, om jeg vilde komme ud og spise lunch med ham — jeg tror nu, at han glemmer at ringe — kan han lide mig — eller hvad?«

Det har sikkert interesseret Anders at høre om Familien Christmas Møllers eventyrlige Rejse, og det har sikkert ogsaa moret ham at træffe tapre lille John igen, som han ikke havde set siden denne som lille spillevende 7 Aars Dreng havde været paa Bækkeskov.

Men Anders' strengt hemmelige Tjeneste krævede af ham, at han saa vidt muligt undgik Udlændinge i England, og de fleste Danske saa ham derfor kun en enkelt Gang. Han havde heller ikke haft ret megen Tid. Med to Hurtigbaade, som March-Phillipps havde faaet overladt, var de gaaet i Gang med at foretage Overfald paa den franske Kyst, men Kanalen er et uroligt Farvand, og tit tvang Taage, Storm, Strøm eller Maskinskade dem til at vende om paa et Tidspunkt, hvor en heldig Landing syntes sikker — men trods alt lykkedes saa mange af disse Overraskelsesangreb, og de blev udført paa saa mange forskellige Steder, at de til sidst tvang Fjenden til at fordoble sit Vagtmandskab langs Atlanterhavskysten, og hertil maatte de anvende Tropper, som de havde god Brug for andet Steds.

Til Commandotroppernes Udstyr paa disse Nature hørte lydløst Fodtøj — lange Knive, Hjelme og et sortsværtet Ansigt. Første Gang Gus March-Phillipps blev raadet til at lade sig selv og sine Mænd sværte, skal han have svaret:

»Skal jeg dø paa een af disse Udflugter, skal det være som en Engelskmand og ikke som en forbandet nigger —.«

Naar de var paa Orlov, trængte de til Adspredelse, og der blev trods Krig og Bomber danset i London. Paa et Bal i et af de store Huse, som endnu kunde holdes aabent, traf Gus en ung Kvinde, der var blevet Skuespillerinde, til Trods for den Misbilligelse det vakte i den gamle, skotske Slægt, hun tilhørte. De kom straks til at holde af hinanden og giftede sig kort efter.

Naar hun besøgte ham paa Anderson Manor, blev hun beundret, ikke alene for sin Skønhed, men maaske endnu mere, da det rygtedes, at hun havde forladt Scenen for at uddanne sig til Instruktør ved een af Hærens store Faldskærms-skoler. Hun har maaske følt, at hun ikke kunde være gift med en Mand som Gus, uden at ogsaa hun foretog sig noget, der krævede Overvindelse og Mod.

Det var ikke megen Tid, deres forskellige Tjenester tillod dem at være sammen. Man kan af de korte Optegnelser i Anders' Dagbog forstaa, at Gus og hans Mænd maatte afsted mindst en Gang om Ugen, hvis ikke oftere.

I de officielle Rapporter havde hvert Angreb sit Kodenavn »Brantford« — »Barricade« — »Basalt« o. s. v., men ellers faar man ikke meget at vide, og det er svært at faa korrekte Oplysninger, da næsten alle Officererne og mange af Mændene er faldet.

Beskrivelsen af følgende Raid, hvori ogsaa Anders deltog, stammer fra Informations-Ministeriet:

»Fyrtaarnet paa Klippeøen »Les Casquets« var i Juli 1940 blevet erobret af Tyskerne sammen med de andre Kanaløer. De anvendte det som Flaade-Signal-Station, og Garnisonen bestod efter Sigende af 6 Mand, alle Tyskere. For Com-mandoerne havde det længe været et eftertragtet Maal, og der blev gjort 9 à 10 Forsøg, inden Foretagendet lykkedes. Den ene Gang maatte de grundet paa Taage vende hjem, da de kun var et Par Tusind Meter fra Øen.

Det var Meningen, at de skulde gaa i Land paa Klippen, storme Fyrtaarnet og de omkringliggende Huse, tage Garnisonen til Fange og fjerne Kodebøger — Dokumenter — Søpapirer o. s. v. Den 2den September 1942 lidt før Midnat naaede de endelig Øen og satte Landingsbaaden i Vandet.

Geoffrey Appleyard var Navigator. Det var ret nervepirrende — da Stedet var berygtet for den voldsomme Flod og Ebbe, der strømmede omkring Klippen, — han var den første, der med Line i Haand vovede Springet over paa en Klippe-afsats — medens de andre sørgede for, at den svære Dønning ikke knuste Baaden mod Klippen.

To Mand maatte blive i Baaden; de andre 10 kom trods Mørket alle velbeholdent i Land, men det var svært at staa paa de glatte Sten, naar de vældige Braadsøer slog op om Benene. —

Fyrtaarnet var omgivet af Pigtraadsnet. De kravlede igennem og naaede ubemærket ind i Gaarden . . . . Paa et givet Signal styrtede de alle mod de i Forvejen aftalte Maal. Døren i selve Fyrtaarnet stod aaben, — saa hurtigt det lod sig gøre, entrede de op ad den 80 Fod høje Vindeltrappe. Den første Stue, de kom ind i, var tom. Fyret var slukket. I næste Stue, som var et Slags Kontor, sad »Ober Maat« Munte, forhenværende Fyrbøder i den tyske Flaade. Han var op-

taget af sine Regnskaber, — en svag, uvant Lyd trængte ind i hans Bevidsthed — var det Klikket af en forsigtig lukket Laas? — Han vendte sig i sin Stol. Læsnen op mod Døren stod to tavse, ubevægelige Mænd med sortsværtede Ansigter. De var iført krøllede, vaade Khakiuniformer, og i Haanden havde de Colt-Pistoler, som pegede skødesløst, omend ubestrideligt i hans Retning.

Aldrig har en Mand set mere forbavset og mere rædselsslagen ud end Ober Maat Munte — han ventede ingen, og pludselig stod der to uhyggeligt udseende Personer lige bag hans Stol. Han rejste sig langsomt og strøg sig over Øjnene — var det et Mareridt —? Men da han tog Haanden bort, stod de der endnu — ingen sagde noget, kun Lyden af den evige, ensformige Brænding naaede hans Ører. — Hans kompakte Skikkelse begyndte at svaje, og idet en af Commandoerne sprang frem imod ham, sank han bevidstløs om paa Gulvet.

Lidt efter, da han kom til sig selv, var han i en lille, overfyldt Baad, som vipede faretruende hen over det oprørte, uberegnelige Vand, der bruser omkring Fyrtaarnet; men han opdagede snart, at han ikke var den eneste Tysker i Baaden. Uden at han anede, hvordan det var sket, var hele hans Stab kommet med — nogle var endnu i Pyjamas, og een af dem var endda iført et sirligt Haar-net, hvad der gjorde, at Commandoerne ved første Øjekast troede, at han var en Dame.

Skønt Tyskerne havde rigeligt med Vaaben, var der ikke blevet løsnet eet Skud, der havde endogsaa staaet en aaben Kasse med Haandgranater — uden at de havde forsøgt paa at benytte sig af dem. Det havde ikke engang været nødvendigt at bruge Vold for at faa dem med i Baaden. Desværre var det ikke muligt at medbringe alle Vaabnene, da Baaden allerede havde mere Last, end hvad godt var, med de ekstra 6 Mand — saa Vaabnene maatte kastes i Havet.

Selve Fyret havde Commandoerne Instruksener til ikke at røre, men Tyskernes Afsenderapparater blev grundigt ødelagte.

Geoffrey Appleyard var sidste Mand til at forlade Øen — og der var derfor ingen til at holde Baaden tilbage — han glød og brækkede et Ben i Ankelen. Baaden blev straks baaret bort af Dønningen, og han maatte svømme ca. 20 Fod, før han naaede ud til dem. Derefter gik Turen tilbage godt, selv om den var vaad og stormfuld. De naaede hjem ved 4-Tiden.

Hele næste Dag og det meste af Natten kaldte Tyskerne forgæves paa Fyret og spurgte samtidig alle andre Stationer, om de ikke havde modtaget Signaler fra »Les Casquets«.

I Løbet af Sommeren naaede igen et Par Ord om Anders Danmark: »Anders Lassen er her i Landet og er rask. Han har været paa Besøg paa Greenlands, og de er helt vilde efter ham (quite mad about him).«

Greenlands var Lord Hambledens store Ejendom ved Thames. Det viste sig, at naar Anders havde Orlov, var han ofte taget derned. Her kunde han komme og gaa, som han vilde — og i det hele taget foretage sig alt, hvad han holdt af,

ride — fiske — skyde — navnlig skyde, og han imponerede Husets to smaa Døtre ved at skyde Fasaner med Pistol.

En Fløj af det store Greenlands var af Lord Hambleden blevet overladt til kvindelige Krøblinge fra London, som i Tilfælde af Bombenedslag, Ildebrand o. s. v., ikke vilde kunne redde sig ved egen Hjælp.

Ogsaa Lord Hambledens gamle Moder var blevet overtalt til at bosætte sig paa Greenlands, efter at der var faldet flere Bomber i Nærheden af hendes Bopæl i London, ikke fordi den gamle Dame selv ønskede det, for skønt spinkel og sart at se til, var tredie Datter af femte Jarl af Arran lige saa modig som Tusinder og atter Tusinder andre gamle engelske Kvinder, der uden at kny udholdt de londske Bombardementer og hun kunde godt selv have været den gamle Dame, der havde Sønner og Sønnesønner med i Felten — og som midt under et Blitz udtalte:

»Der er en Fordel ved disse Bomber — de holder ens Tanker borte fra Krigen.«

Da Anders en Dag ankom uanmeldt, var hun alene hjemme. Denne milde, elskelige gamle Dame holdt meget af Anders. Hun vidste, hvor farlig hans Gerning var — og vilde ud af sit Hjertes Godhed gerne gøre sit Bedste for at underholde ham til Resten af Familien kom hjem, og da Anders elskede at skyde, tilbød hun, som aldrig selv gik paa Jagt, at føre ham hen til et Sted paa Ejendommen, hvor der efter Sigende gaves Masser af Vildt — og lidt efter var de paa Vej — han ung og rank, hun lille og hvidhaaret, men trods sine 70 Aar — lige saa rank som han selv.

Paa deres Vej kom de forbi et Hegn. Lady Hambleden fik Øje paa et Egern — pegede paa det — og Anders skød — et Øjeblik efter kom et lille Barn stille og fredeligt gaaende frem fra bagved Hækken. Lady Hambleden blev saa forskrækket eller snarere forfærdet ved Tanken om, hvad der kunde være sket — og sin egen Delagtighed — at hun siden har nægtet at gaa ud med nogen, der saa meget som bærer paa en Bøsse.

Paa et af sine andre Besøg paa Greenlands ankom Anders med en Flænge i Haanden, som han ikke engang havde lagt Forbinding om. Familiens Nurse blev tilkaldt og insisterede paa, at der skulde Jod i Saaret — Anders protesterede, men hun begav sig straks afsted for at hente Forbindssager. Da hun kom tilbage, sprang han ud af Vinduet og flygtede ned igennem Parken, til stor Henrykkelse for Familiens yngre Medlemmer, der alle saa op til ham som den modige Commando-Officer, han var.

Da Benzintildelingen til privat Kørsel var meget sparsom, maatte Lord Hambleden tage Toget til London, og han og Anders rejste tit op sammen. Han kunde altid mærke paa Anders, naar han skulde paa et nær forestaaende Raid. Anders sagde ingenting, men han vandrede rastløs frem og tilbage paa Gangen, som en dirrende Væddeløbshest, der urolig og anspændt venter paa at komme af Sted. Lord Hambleden lod ham i Fred. Han forstod ham saa godt og vidste, at det var noget, han selv maatte kæmpe sig igennem.

Efter et Raid kunde Anders sommetider dukke op midt om Natten i sin Tante Estrids Lejlighed, og hun stod altid op og lavede Mad til ham, skønt hun arbejdede hele Dagen paa sin nu saa bekendte Baby Klinik og tit maatte op af Sengen, naar Luftalarmen lød, og det var hendes Tur til at være »night ward« og patrouillere Gaderne med Hjælm paa Hovedet.

Ogsaa hun sammenlignede Anders med en Væddeløbshest, der efter endt Løb endnu dirrer af Spænding — men efter en Kæmpeportion Spaghetti, hvis Tilberedning han nøje overvaagede og begyndte at fortære ud af Gryden, inden hun endnu havde faaet den færdig — faldt han til Ro — for at vaagne op næste Morgen udhvilet og parat til, hvad Dagen maatte bringe.

To Dage efter Angrebet paa »Les Casquets« maatte Anders igen af Sted — Geoffrey Appleyard skrev: »Vi mødte ingen, og der var vist ingen, der opdagede, at vi havde været der. Det var ikke langt fra det Sted, hvor vi for et Par Dage siden overfaldt en Rede og fjernede 7 Æg. De Æg er forresten blevet udklækkede og har produceret en hel Del nyttige Oplysninger,« og han fortsatte — »For hver lille eller større Operation, vi har været paa, er vore Nerver mere hærdede — vi bliver vænnet til at høre Riffelskud og Granateksplosioner — hver Gang man har haft denne snørende Fornemmelse omkring Hjertekulen og denne tomme Følelse i Mellemgulvet, er man aandelig og legemlig bedre egnet til at tage paa næste Raid«.

Til at begynde med havde denne Form for Krigsførelse ikke mødt megen Forstaaelse paa højere Steder, men efterhaanden som de kunde notere det ene vellykkede Angreb efter det andet, blev deres Arbejde paaskønnet, og de kunde efterhaanden faa i Krigsministeriet, hvad de bad om. Alt var ogsaa gaaet forbausende godt — men det skulde ikke blive ved!

Den 12. September drog Gus af Sted med 12 Mand. Anders havde været ude Natten før og var derfor ikke med paa denne Tur.

Han kunde ikke fordrage at se de andre tage af Sted og var aldrig rolig, før han vidste dem vel tilbage. Navnlig var han bekymret for Gus March-Phillipps — Gus havde, som Major Prout skrev — kaldt alt det bedste frem i Anders — og Anders elskede ham. —

Patrouillen, som skulde med paa denne Tur, bestod af March-Phillipps, Appleyard — Graham Hayes — Tony Hall og flere andre. Det var bælgmørkt, da de naaede Stedet paa Cherbourgs Halvø, hvor de havde planlagt at gaa i Land. De to store Motorer blev slaaet fra, og de listede videre ind i Bugten med kun den lydløse Hjælpemotor i Gang.

Et Stykke fra Kysten standsede de, hvorpaa Gus med 8 andre krøb ned i Landgangsbaaden — Appleyard maatte blive i Motorbaaden paa Grund af det brækkede Fodrodsben.

De kom i Land og gik ind over Stranden — alt kunde være gaaet godt —

havde Tyskerne ikke haft en Politihund, som gav Alarm — et Øjeblik efter blev de udsat for en heftig Ild. De svarede, saa godt de kunde med de lette Vaaben, de medbragte.

Ude i Motorbaaden hørte Appleyard Skydningen og led Kvaler — han havde ingen anden Baad, der kunde anvendes til Landgang, og Vandet var for lavt til, at han turde sejle helt ind til Kysten. Det var for mørkt til, at han kunde se noget — men han førte sit Skib saa nær ind som muligt. Efterhaanden døde Skydningen hen. — Han hørte en Stemme, der lød som Grahams, raabe, at alt var tabt — og at han skulde sejle bort og redde Skibet — ikke desto mindre blev han ved med at sejle op og ned ad Kysten i Haab om at samle overlevende op. Skibet blev hele Tiden beskydt fra Land — den ene Motor blev ramt og sat ud af Spillet. Da det begyndte at lysne, var der intet Valg — han maatte sejle bort.

Et Par Dage efter udsendte Tyskerne følgende Communiqué:

»I de tidlige Morgentimer Septbr. 13. opdagede Kystvagten en Baad, fra hvilken flere Mennesker gik i Land. Den tyske Kystvagt aabnede straks en morderisk Ild. Baaden forsøgte at slippe ud i rum Sø. En Del af Besætningen blev efterladt paa Stranden. Baaden blev ramt og sank. Besætningen i Land blev fængslet efter en kort Kamp. Den bestod af nogle britiske Officerer, en de Gaulle-Søofficer og andre. Der var flere døde, deriblandt en Major. En Træbaad, en Gummibaad og 3 Tommyguns blev taget som Bytte. — —

Reuter«.

Den britiske Major var Gus.

Sidste Vers i hans eget Digt kunde staa som en værdig Afslutning paa hans korte, stolte Liv:

Let me be brave and gay again
oh Lord, when my time is near.
Let the good in me rise up and break
the stranglehood of fear.
Say that I die for Thee and the King
and what I hold most dear.

Den Nat tilbragte Anders i Bornemouth hos nogle Venner, der havde en Søn paa hans egen Alder. Efter Middag var han meget urolig og blev ved med at stirre ud paa Vejret og vandre frem og tilbage. Han sov den Nat paa en Divan i deres Dagligstue. Midt om Natten raabte han op og Mrs. Knight stod op og gik ind for at se, hvad der var i Vejen. — Han var overbevist om, at March-Phillipps var blevet dræbt. Han kunde ikke falde til Ro igen. Tidligt næste Morgen gik han over til Hovedkvarteret og fik der at vide, at de ikke var kommet tilbage fra Raiden — senere viste det sig, at March-Phillipps netop var blevet dræbt, da Anders raabte op.

Mrs. Knight siger, at Anders var ulykkelig og kunde ikke lade være med at tænke, at han maaske kunde have afværget Ulykken, hvis han havde været med.

Major March-Phillipps er død nu. Den eneste Mand jeg virkelig kunde lide og respekterede. Han døde kæmpende i Spidsen for sine Mænd — en værdig Død for ham. Jeg ønsker sommetider, at jeg havde været med ham, da det gik galt — alle de andre Gange . . . kæmpede vi sammen — kun ikke den sidste. —

(Paa næste Side har Anders skrevet igen):

12—9—1942.

Største Sorg jeg har haft i denne Krig — min bedste Ven er dræbt, og mange andre gode Venner døde eller savnede.

Ingen af de landsatte var naaet hjem efter dette Raid — og det varede længe, inden man fik Vished om deres Skæbne. Graham, hvis Stemme Geoffrey havde hørt, var en dygtig Svømmer og undslap. Efter at have opholdt sig længere Tid i Frankrig kom han til Spanien, men blev af de spanske Myndigheder overgivet til Tyskerne. Han sad i 9 Maaneder i Ene-Celle, og den 13. Juni 1943 skød de ham.

Tony Hall og Francis Howard blev begge haardt saaret og kom i tysk Fangenskab. Et Aar efter vidste Tony Halls Moder endnu intet om hans Skæbne. En Morgen modtog hun to Breve med Posten. Det ene bar tysk Stempel og var skrevet med en underlig ubehjælpelig Skrift. Det andet var fra Krigsministeriet og indeholdt Meddelelse om, at nu maatte det anses for afgjort, at hendes Søn havde mistet Livet ved Aktionen den 12. September 1942.

Brevet med den klodsede Skrift var fra ham selv. Han skrev med sin venstre Haand, da hele hans højre Side var lammet.

Heldigvis lod hun Ministeriets Brev ligge, og aabnede med sikkert Modersinstinkt sin Søns Brev først.

Da March-Phillipps var blevet dræbt, havde han kun været gift i 5 Maaneder. For hans unge Hustru havde disse 5 Maaneder vekslet mellem straalende Lykke og smertelig Angst. For selv om Gus og hans Mænd ikke talte om de Farer, de udsatte sig for, saa vidste hun ligesaa godt som de, at det næste Raid kunde blive det sidste.

Ved hans Død manglede hun endnu fire Udspring i sit Faldskærmskursus — men hun mente at handle i hans Aand, naar hun ikke gav op, og hun fuldendte derfor trods Sorg og Fortvivelse sin Uddannelse.

Først efter at have sprunget disse sidste 4 Udspring blev hun klar over, at hun bar under sit Hjerte et Barn af den Mand, hun havde elsket og mistet. —

Lille sunde Henrietta, som nu gaar rundt ved sin Moders Haand, kan vist rose sig af at have sprunget ud med Faldskærm paa et tidligere Tidspunkt end nogen anden.

Selv om der paa Anderson Manor blev sørget dybt over March-Phillipps' Død, fortsatte Angrebene ufortrødent under Geoffrey Appleyards Ledelse.

Det er svært at faa korrekte Oplysninger om disse Raids, som alle blev strengt hemmeligholdt. Naar Anders i London var sammen med danske Venner, var det ikke muligt at faa ham til at sige et Ord om, hvad han foretog sig, og i hans Dagbog staar der kun spredte Sætninger:

»Jeg kan ikke lide at skrive for meget ned, hvis een eller anden skulde gaa hen og faa fat i denne Bog — men der sker jo saa meget interessant —.«

»Gjorde et andet et som second in command, var nævnt i Rapporten paa meget ærefuld Maade —.« . . . o. s. v.

Men selv om de fleste af disse Raids ikke maatte omtales, var der et Angreb, som kom frem baade i Presse og Radio, og det var Angrebet paa Kanaløen Sark, som blev Aarsag til, at Tyskerne en Overgang lagde de britiske Krigsfanger i Lænker.

Alle 3 Officerer, der var med paa dette Togt, er faldne, og følgende Beretning stammer fra en Menig-Kanoner Redborn. Redborn er lille og beskeden med et stort, sort Overskæg, — og naar han fortæller roligt og sagkyndigt om sine drabelige Oplevelser i Commando-Styrkerne, studser man uvilkaarligt ved at høre, at hans Beskæftigelse i det civile Liv er at sy Damehatter.

Saa godt som alle, der har været med paa Commandotogter, indrømmer, at deres Nerver var anspændt fra først til sidst — de kunde briste i Latter over Smaating, som ellers knapt havde fremkaldt et Smil. Redborn fremhæver ikke uden en vis Stolthed, at de rev Vittigheder af sig. Disse Vittigheder har uden Tvivl skullet dække over et altfor hurtigt bankende Hjerte.

Paa nær ganske faa Forkortelser er denne Beretning ordret gengivet:

I Begyndelsen af Oktober 1942 blev jeg og et Par andre sendt til Dorsetshire, hvor en lille Gruppe Officerer under Major Appleyards Commando behøvede vor Hjælp til at udføre et Angreb paa Øen Sark. Vi maatte først gennemgaa en Slags Træning — mest i Mørke — Andy Lassen var en af Officererne — jeg beundrede ham meget.

En Dag blev vi kaldt ind til Major Appleyard. Paa Bordet laa en Model af Sark sammen med et Dusin Luftfotografier. Hele Morgenen fik vi Instruks om, hvad vi skulde foretage os.

Da Maanen var i Tiltagende var der kun to Nætter, der egnede sig til Udførelsen af Angrebet — ellers maatte det udsættes til næste Maane.

Den anden Nat var vi heldige, selv om Vejret ikke var ideelt, og Majoren besluttede sig til at tage Chansen.

Vi forlod Anderson Manor i en af Hærens Lastbiler med Portsmouth som Maal.

15 Minutter efter, at vi var naaet ned til Dokkerne, var vi indskibede og paa Vej og kunde se den store Klippe »Portland Bill« forsvinde i Mørket.

De næste to Timer gik hovedsageligt med at krybe sammen, halvt liggende

halvt siddende, omkring den lille Baad paa Agterdækket, som skulde bruges ved Landingen, og med Forsøg paa at holde Længselen efter en Cigaret nede, og med at lytte til Motorernes voldsomme Spektakel, naar Baaden kastede sig igenem Bølgerne. En M.T.B. er ulig andre Fartøjer — den vipper ikke, den løber støt frem, indtil den rammer en Bølge, saa ryster den, synes at standse for saa igen at fare frem. En Serie Stød og et øredøvende Spektakel fra Maskinen, efter min Mening endnu værre end Støjen fra en Aeroplan-Motor — og saa det stadige Forsøg paa at holde Tankerne borte fra det, de vil kredse om i en saadan Situation.

Vejret blev daarligere og daarligere. Det gik kun langsomt frem, og det blev efterhaanden klart, at der umulig kunde gøres Landgang den Nat. Vi fortsatte alligevel ind til Øen for at stirre ind mod Land og indprente os Øens Konturer til det næste Forsøg, som uvægerlig maatte komme. Det haarde Vejr havde helt kuldkastet vores Tidsberegninger, — vi var to Timer senere end beregnet, og da vi satte Kursen mod England, var Dagen ved at gry.

Først en Uge efter med Søen som et Spejl tog vi igen afsted.

Saa vidt jeg husker, var vi 8 ialt. Officererne var Major Appleyard, Captain Pinkney og Lieutenant Lassen, og saa var der Corporal Flint og mig selv og et Par Stykker til.

Vi havde faaet at vide, at vi selv kunde bestemme, hvad Slags Vaaben vi vilde ha' med. Andy besluttede sig til Commandodolk, skønt han havde mest Lyst til at tage sin Bue med. Paa Vejen over i Motorbaaden fik vi hele Ansigtet sværtet sort. Det havde først været bestemt, at vi skulde sejle ind over Minebælterne, men det blev lavet om, og vi sejlede hen mod et Sted paa Øen, som kaldes »The Hogs Back« (Svineryggen).

Alt gik planmæssigt. Navigationen var glimrende. Vi landede akkurat paa det rigtige Sted. Vi roede ind, og Landingsbaaden blev gjort fast og efterladt med Vagt, medens Resten af os klatrede op ad den stejle Sti, der førte til Toppen af Klippen.

Baadvagtens Job var ikke misundelsesværdigt. De maatte under ingen Omstændigheder forlade deres Post før til en bestemt Tid, og saa skulde de ro ud til Motorbaaden, selv om det landsatte Mandskab ikke var kommet tilbage.

Da vi naaede Toppen af Klippen, fandt vi Pigtraadsspærringer. Nattens uendelige Stilhed blev kun afbrudt af en opskræmt Maages Skrig eller af den smækkende Lyd, naar Pigtraad klippes over.

Vi stirrede hele Tiden ind i Mørket, og vi følte Spændingen, Ensomheden og den Angst, der kan gribe en Mand, naar han ikke ved, hvad næste Sekund vil bringe.

Da vi havde gaaet lidt, løb vi paa en tysk Patrouille. I Midten var der mig — Corporal Flint og Andy — og bagest Captain Pinkney. Vi kastede os ud til Siderne i en fart, og Tyskerne gik forbi uden at mærke noget som helst. Efter det mødte vi heldigvis ingen flere Patrouiller, men der var mange falske Alarmer. — Vi hørte Grene knække — og alt saadan noget. Saa mente Major Appleyard,

at det var bedst at gaa ind i et Hus og finde lidt ud af, hvordan Sagerne stod.

Husene laa ca. 1 »mile« ind i Landet. De første var tomme. Saa skraaede vi over en lille Dal og gik hen mod vort næste Maal, et ret stort, enligt beliggende Hus. Alt var stille som Graven. Fjenden paa Øen sov trygt.

Først laa vi lidt og holdt Øje med Huset. Ingen Skildvagt, ingen Bevægelse. Saa prøvede vi hver eneste Dør, de var aflaaede, og Vinduerne var solidt fastgjorte. Vi gik ud fra, at det blev benyttet af Fjenden, da det var et stort Hus, — og vi smadrede derfor et Vindue, fik Haspen af og tumlede ind i Stuen. Stueetagen var tom, men de, der gik ovenpaa, var heldigere. De fandt en ældre, engelsk Dame. Jeg saa hende ikke selv, da jeg og nogle andre maatte blive nedeunder for at holde Udkig og være parat til at give Ild, hvis vi skulde blive overrasket. Vi havde lavet temmelig meget Støj, da vi slog Vinduet ind, og der var altid Mulighed for, at en Fjendepatrouille opholdt sig i Nærheden.

Den gamle Kvinde var storartet. Skønt hun var alene i Huset og var blevet vækket af to Mænd med sværte Ansigter, var hun alligevel fuldstændig rolig og straks klar over, hvad det drejede sig om.

Hun blev efterladt alene med Major Appleyard. Vi havde nu allerede været i Land en Times Tid og vi maatte skynde os, hvis vi ikke skulde vende hjem med uforrettet Sag.

Kort efter kom Majoren ned, og der blev holdt Krigsraad. Den engelske Dame havde givet Majoren vigtige Oplysninger om Kanonpladser — befæstede Stillinger — o. s. v., og om Hotellet i Landsbyen som Besættelsestropperne anvendte til Hovedkvarter.

Skulde vi — eller skulde vi ikke?

Vi besluttede os til i alt Fald at gaa hen til Byen og se Hotellet an.

Damen mente, at der fandtes saadan omtrent 400 Tyskere paa Hotellet, og at der i det Anneks, som laa bag Hotellet, boede 6 Vagtposter. Captain Pinkney spurgte, om Damen vilde følge med os tilbage til England — men nej — det vilde hun ikke — hun vilde ikke saadan uden videre forlade sin Ejendom, men hun bad os om ikke at sige, at hun havde givet Oplysninger — det kunde selvfølgelig aldrig være faldet os ind — — — men Tyskerne fandt alligevel ud af, at det var hende! Naa — vi maatte ha' Fart paa — Tiden var ved at løbe fra os. Baadvagten havde Ordre til at forlade Øen, hvis vi ikke kom tilbage, inden der var gaaet 4 Timer.

En Corporal tilbød at gaa tilbage til Baaden med Instrukser om at forlænge vor Tidsfrist en halv Time — han skulde blive ved Baaden og ikke vende tilbage til os. Vi fortsatte ned mod Byen.

Da vi nærmede os Stedet, som vi mente maatte være Tyskernes Kvarter, blev Andy og jeg valgt til at gøre det af med Vagtposten. Vi gik i Forvejen for at se, hvordan Landet laa. Lidt efter kom vi tilbage igen for at fortælle, hvad vi havde fundet ud af — og vi rev nogle Vittigheder af os. Andy sagde, det kunde nu alligevel have været godt at tage Bue og Pil med. Saa listede vi igen hen til et

Sted, hvor vi mente, at der gik en tysk Vagtpost, og da Andy saa, at der kun var een Mand, sagde han til mig at naar der kun var een Mand, kunde han godt klare ham alene. Saa lagde vi os ned og holdt Øje med Vagtposten og regnede ud saadan omtrent hvor længe det tog ham at gaa frem og tilbage — vi kunde høre hans Skridt, naar han nærmede sig, ellers var alt stille, og Maanen skinnede ned paa vore sorte Ansigter.

Nu var de andre kommet saa nær, at de ogsaa kunde faa et Glimt af Tyskeren, og saa krøb Andy videre — alene —

Der var en Slags uheldsvanger Forventning, men saa blev Stilheden brudt af en dæmpet Stønnen, og vi saa paa hinanden og gættede, hvad der var sket. — Saa kom Andy tilbage, og vi kunde se, at alt var i Orden, og saa mente Majoren, at nu var der ikke noget i Vejen for, at vi kunde fortsætte til Annekset, som laa saadan omtrent 12 Meter fra Hotellet.

Vi havde ogsaa ventet at finde Vagt udenfor Hotellet og gik derfor frem i Formation. Men der var ingen Vagt — Derimod var det svært at faa Døren til Annekset op, og vi lavede en Del Rabalder, da vi aabnede den og styrtede ind i Huset.

Vi var temmelig forbavsede, da vi ikke fandt nogen i den første Stue — som var oplyst, og vi holdt et vaagent og mistænksomt Øje med Døren i den anden Ende af Stuen, da vi gik ud fra, at den førte ind til Resten af Huset. Det var Andy, der gik frem og aabnede Døren, og det viste sig at den førte ind til en Gang med saadan omtrent 6 Døre paa hver Side. Majoren gav ganske sagte Ordre til at vi skulde dele os og tage det hele paa een Gang.

Jeg for ind i den Stue, jeg fik anvist, og medens jeg rodede rundt i Mørket, hørte jeg høj Snorken, — jeg fik tændt Lys og saa en Seng med en sovende Tysker. Det første jeg gjorde, var at trække Gardinerne for og hive Sengeklæderne af ham, og halvt i Søvn trak han dem tilbage paa Plads. Jeg fik Tæpperne af igen, og søvnt aabnede han Øjnene, og da han saa mit sorte Ansigt, blev han forfærdet.

Jeg brød ikke Stilheden — jeg vidste at saa længe han var rædselsslagen, kunde han hverken tænke eller handle; — saa gav jeg ham et Knubs under Hagen med et Knojern og bandt ham, og saa gennemrodede jeg Rummet for at finde Papirer, Kameraer og al den Slags. Efter at have faaet ham paa Benene, skubbede jeg ham endnu helt forturnet ud paa Gangen, — der stod allerede Pinkney, Andy og de andre med ialt 6 Fanger. Vi havde noget Besvær med Fangerne, de blev ved med at raabe op og klage over, at de ikke fik Lov til at tage ordentlig Tøj paa — de var i det forskelligste Kluns.

Ved Hjælp af nogle Knubs fik vi dem roligere, det syntes vi da, og jeg blev sat til at holde Øje med dem, medens de andre saa Stuerne igennem een Gang til.

Da det var gjort, tog vi Fangerne udenfor. I det Øjeblik, den sidste Tysker traadte ud af Huset, gik det løs. Indtil da var alt gaact planmæssigt, men ikke saasnart naaede de udenfor i Maaneskinnet før de begyndte at hyle og skraale,

det har nok været, fordi de saa, hvor faa vi var. De havde alle 6 Hænderne bundet paa Ryggen, men var ikke kneblede. Saa snart de begyndte at raabe op, maatte vi igen i Gang med Slagene og Knubsene.

Major Appleyard raabte: »Faa Fangerne til at tie stille« — saa begyndte et regulært Slagsmaal. — Jeg var saadan ikke rigtig klar over, hvad der skete, jeg havde saa meget Vrøvl med min Fange — han havde faaet Hænderne fri — vi brødes — og han var ved at slippe fra mig, saa fik jeg ham væltet med et »ruggertackle« — vi rullede rundt — og han kom fri igen — han var en meget større Fyr end jeg, men jeg fik ham væltet igen, og vi laa og sloges imellem nogle Kaalplanter. En af Officererne raabte, saa det kunde høres over Larmen:

»Hvis de forsøger at slippe bort — saa skyd dem —.«

Captain Pinkneys Fange kom fri og startede hen imod Hotellet, raabende af fuld Hals. Captain Pinkney forfulgte ham, og der lød et Skud.

Jeg var ved at faa mere end nok af min Fange, — jeg kunde ikke klare ham, og saa maatte jeg skyde ham — og jeg fandt, at de andre var ved at gøre det samme med deres Fanger — undtagen Andy som endnu stod og holdt fast i to Fanger. Der lød flere Skud, — og Raaben og Skrigen, et farligt Spektakel, og saa begyndte der at komme Lys rundt omkring i Hotellet. Andy, som var blevet af med sine Fanger, vilde hen og kaste Granater ind ad Vinduerne, men Major Appleyard sagde, — nej, behold dem vi kunde faa Brug for dem senere men nu begyndte Tyskerne at komme farende ud af Hotellet, og da vi vidste, at der var mange af dem, foretrak vi at stikke af. Vi havde stadig en Fange, som havde set, hvordan det var gaaet de andre, og han var stiv af Rædsel og gjorde alt, hvad der blev sagt til ham.

Det vigtigste var nu at naa til Baaden saa hurtigt som muligt. Øen var ved at vaagne op, og Tyskernes Hovedkvarter var som en opskræmt Hvepsere.

Hvor vi løbl — vi løb til hvert Skridt gjorde ondt, ikke i vild Flugt, men i en Slags aaben Patrouille Formation — men saa hurtigt som det overhovedet kunde lade sig gøre, og det var svært at løbe henad den ujævne Sti, som mange Steder var dækket af Slynggrene og Torne. Vi blev forfulgt hele Vejen. Andy kom sidst, fordi han dækkede Tilbagetoget, og fordi han hjalp en Fyr ved Navn Smith, som ikke kunde faa Vejret. Andy holdt ham omkring Armene.

Endelig naaede vi op paa Svineryggen, en haard Klatretur, herfra kunde vi se ned over den stejle Skrænt eller Afgrund til Havet, og saa tumlede vi ned til Baaden saa hurtigt vi kunde. Vi kunde høre Tyskerne komme efter os ned ad Skrænten. Vi kom i en Fart op i Baaden og naaede ud til Motorbaaden og fik at vide, at de havde været paa Nippet til at opgive os og sejle bort.

Da vi var kommet ud i rum Sø begyndte Snakken og Vittighederne, vi talte allesammen paa en Gang og sammenlignede, hvad vi havde lavet, og saa gik det op for os, at vi havde brudt internationale Love ved at binde Fangerne, og vi vilde sejle tilbage for at fjerne Rebene fra deres Arme, det var navnlig Andy, der vilde tilbage, men Majoren sagde, at det umuligt kunde lade sig gøre.

De Ordre, vi modtog fra højere Steder, var altid i Overensstemmelse med de

for international Krigsførelse vedtagne Love, men vi brød dem, fordi det gjaldt vores Liv, og dengang vi brød dem, har dem, der lavede dem, nok ligget og sovet trygt i deres Senge — jeg haaber, at alle der kender Sandheden vil kunne forstå os.

Saa sejlede vi videre til Weymouth og maatte vente udenfor Havnen til Slusen blev aabnet om Morgenen. Saasnaart vi kom hjem, gik vi i Gang med en ordentlig Serie Drikkegilder.«

Hermed slutter Kanoner Redborn's Beretning. Den næste Dag fik den tyske Propagandamaskine travlt. Den fordømte den uortodokse Krigsførelse baade over Radio og i Aviser og som sædvanlig maatte vores egne Blade følge Trup, og vi læste om Angrebet, og jeg tænkte, sandt eller ikke sandt, der har Anders ganske sikkert været med.

Den engelske Propaganda havde ogsaa noget at skulle have sagt. Capt. Pinkney havde medbragt lokale Aviser fra Sark, som i store Overskrifter befalede at alle Mænd i en bestemt Alder skulde lade sig indregistrere til Krigsarbejde i Tyskland. Det kom frem i den engelske Presse og vakte stor Harme, da Beboerne af Kanaløerne er engelske Borgere.

Da Sark langt om længe blev befriet, viste det sig, at Tyskerne efter Angrebet havde gennemført Øen og var fundet frem til den engelske Kvindes Hus. De havde udspurgt hende om det splintrede Vindue og forskellige Mærker omkring Huset, og hun var blevet deporteret til Tyskland. Siden har ingen hørt noget til hende. Hun er en af denne Krigs mange Martyrer, men paa Sark er hun i Befolkningens Øjne en Helgen.

I en Tale Churchill kort efter holdt over Radioen udtalte han:

»Paa de forskelligste Steder langs med den vældige Kyststrækning kommer der fra Tid til anden ude fra Havet en Haand af Staal, som snapper med stigende Sikkerhed de tyske Vagter fra deres Poster.«

I Anders' Dagbog staar der kun:

»Var paa den forleden igen. Vanskeligste og haardeste Arbejde jeg nogensinde har gjort — brugte for første Gang min Kniv.«

Hjemme i Danmark var der mange unge Mænd, der gik og drømte om at være med i Kampen for deres Lands Befrielse, og de kunde ikke se, hvorledes de skulde kunne gøre en Indsats, hvis ikke de søgte ind i de allieredes Hære.

Undergrundsarbejdet var dengang endnu i sin Vorden, og Sabotage eksisterede praktisk talt ikke. Men i Sommeren 1942 var det meget vanskeligt at forlade Danmark. Kysten blev strengt bevogtet, og mange Flugtforsøg blev forhindrede, hvorved flere mistede Livet.

I Slutningen af Juli 42 var der tre unge Mænd, der kom afsted omtrent samtidig.

Den ene hed Niels, den anden Gerhard og den tredje Frants. De to første var Flyvere, den tredje Kornet i Livgarden. De havde længe gaaet og spekuleret over, hvordan de bedst kunde slippe ud af Landet, og det endte med, at de gik hver sin Vej.

Niels satte sig i en Kano for at ro over Øresund, skønt der blev sagt, at det var saa godt som umuligt at slippe forbi Politi-Kystvagt, Nat-Patrouillebaade, Lyskastere o. s. v. — det var meget vanskeligt, og det tog lang Tid — men det gik.

Frants listede om Bord paa en Damper som blind Passager med to Ruller Mariekiks i Lommen og gemte sig i et Skab. Skibet skulde til Sverige, men fik, efter at Frants havde anbragt sig i Skabet, Ordre til at lægge Ruten om ad Oslo. To Ruller Mariekiks er ikke meget til en 8-Dages Tur — han led Kvaler — men det gik.

Gerhard spadserede ned til Banegaardsterrainet og lagde sig op i en tysk Jernbanevogn for at lade Fjenden befordre sig ud af Landet, det var saa ligetil, at det skulde synes ugørligt — men det gik.

En Uges Tid efter mødtes de alle tre i Sverige — og mon ikke Gerhard med en vis Stolthed har nydt at fortælle de to andre om sin hurtige og bekvemme Rejse. —

Fra Sverige telegraferede Frants omgaaende til sin Broder, som svarede:

»Henrykt og stolt over din Beslutning — stop — venter dig snart —

Anders Lassen«.

Af et Brev til Familien Hambleden kan man ogsaa se, hvor meget det betød for Anders, at hans 19-aarige Broder ogsaa vilde være med:

»... Jeg har meget interessante Nyheder, siden vi sidst saas, det er lykkedes Frants at flygte til Sverige, og hvis alt gaar godt, vil han snart være her i Landet. Hvordan han har gjort det, ved jeg ikke, men det kan ogsaa være lige meget, naar bare han naar herover ...«

Men det varede længe, inden Frants naaede over, skønt Grev Reventlow og mange andre forsøgte at faa hans Transport fremskyndet.

Den eneste Rejsemulighed, der forelaa, var smaa Maskiner, der uregelmæssigt og ført af Englændere fløj om Natten imellem Stockholm og Skotland.

En Del af disse Maskiner blev skudt ned af tyske Natjagere, og de gik derfor meget højt.

Da Frants i November Maaned endnu ikke var ankommet, blev Anders urolig. Den 18. November fik han et Brev fra War-Office — »Jeg har gjort Forespørgsler angaaende Deres Broder, og jeg kan sige Dem, at Deres Frygt er ubegrundet.« At Anders havde glædet sig til Frants's Ankomst og været ængstelig for ham kunde denne ikke mærke, da han endelig kort før Jul naaede til London og Anders modtog ham, som om det var den naturligste Ting af Verden, og som om det var tre Dage, og ikke tre Aar siden de sidst havde set hinanden — til

andre derimod udtrykte han sin store Glæde over Gensynet med sin yngre Broder.

Frants' sidste Brev til os fra Sverige var dateret den 8. December, saa vi maatte gaa ud fra, at han var taget til England og ventede i Angst og Spænding paa at høre, om han var kommet vel over. Den 13. Januar fik vi ad Omveje at vide, at Anders og Frants havde tilbragt Juleaften sammen hos Reventlows. — Hvor var man de Mennesker taknemmelig, som, med Besvær og ikke uden en vis Risiko, sørgede for, at den Slags gode Meddelelser naaede frem.

Megen Tid sammen oplevede de to Brødre ikke. Frants kom hurtigt til en Commando i Skotland. Her viste det sig, at hans Træning i Livgarden — som han ikke havde forladt uden først at have faaet 3 Aars Tjenestefrihed — kom ham til saa stor Nytte, at der længe inden den reglementerede Uddannelsestid var færdig kom Telegram fra hans Chef i Skotland, at nu kunde de ikke lære ham mere.

Han var nu parat til at tage med paa Kanal-Raids og var blandt andet med paa Øen Herm, men allerede i Slutningen af det forrige Aar var det blevet sværere og sværere at foretage Angreb paa den efterhaanden saa stærkt bevogtede Kanalkyst, de seneste Angreb havde kostet altfor mange Menneskeliv, og fra et Togt, hvor det i sidste Øjeblik blev bestemt, at Anders og Frants ikke skulde med, kom ingen levende tilbage. Disse mange Tab foraarsagede at den hemmelige Commando Tjeneste paa Kanalkysten blev ophævet. Samtidig skiltes Anders og Frants' Veje. Anders kom til Middelhavet og Frants til Special Forces, hvor han blev uddannet til Faldskærmsofficer for senere at blive droppet i Danmark.

At Anders kom til Middelhavet skyldtes nærmest en Tilfældighed. Jarl Jellicoe, Søn af den berømte Admiral, var hjemme paa et kort Besøg, han traf Anders og bad straks Anders' Overordnede Brigadier Laycock om at faa Anders til den Enhed han havde oprettet i Middelhavet under Navnet »Special Boat Service« (altid forkortet til S. B. S.).

»Lykkeligvis blev mit Andragende tilstaaet,« skriver Jellicoe, »og Anders tjente under mig, indtil jeg i 1944 forlod S. B. S. I disse Aar gav han os af sit bedste . . . .«

I sin Bog Filibusters kalder John Lodwick denne Overflytning at Laycock skænkede S. B. S. en Officer, og han fortsætter ». . . som skulde komme til at dræbe eller fange flere Tyskere i det østlige Middelhav end nogen anden Mand. Hans Navn var Anders Lassen«.

Anders havde kort inden han traf Jellicoe faaet tildelt det Militær Kors, som han var blevet indstillet til ved Hjemkomsten fra Afrika.

Samtidig modtog Anders følgende Lykønskingsbrev fra Lord Mountbatten, som dengang var Øverste Commanderende for Commando Tropperne:

Kære Lassen.

Jeg blev meget glad over at se Meddelelsen om Deres Militær Kors og sender Dem mine hjærteligste Lykønskninger.

En hvilken som helst Dekoration vundet i »De smaa Togters Angrebs Stykker« er mere end vel-fortjent.

Held og Lykke i Deres fremtidige Gerning.

Deres hengivne

Louis Mountbatten.

Anders selv var meget opsat paa at slutte sig til Jellicoe og fik travlt, da det blev bestemt, at han skulde af Sted allerede i Begyndelsen af Februar.

Han købte Tropetøj, blev innoculeret mod »Yellow fever«. Fik sit Pas viseret paa den danske Legation — tog paa Landet for at tage Afsked med Hambledens og Reventlows — var i Combined Operations Headquarters og naaede trods Travlhed og Alvor at more sig, for ellers havde han vel ikke været Medlem af »The Swizzle Stick — The rendezvous of the world —, The Bar Alexis — og et halvt Dusin andre Natklubber.

Han skulde foretage Turen til Cairo i en Liberator Maskine og modtog de strenge Instrukser, som det dengang var nødvendigt at give alle, der ad Luftvejen forlod England:

Omsorg for de hemmelige og betroede Papirer:

Efterlad ikke hemmelige eller betroede Papirer i Deres Bagage eller paa Deres Hotelværelse. Det er ikke nok at aflaae Døren. Der findes altid en Hovednøgle.

Pressens Repræsentanter:

En speciel Diskretion maa udvises i Samtale med Pressens Repræsentanter, hvis Opgave det er at udvinde mest mulig Information . . . .

Korriger ikke urigtige Udtalelser:

Dette er en Fælde, som mange gaar i — »Hvem har fortalt Dem det?« — er det bedste Svar.

Vogt Dem for tilfældige Bekendtskaber:

Navnlig for smukke Kvinder. Husk, at de fjendtlige Agenter aldrig virker iøjnefaldende — ellers var de blevet afskedigede — eller taget til Fange.

Telefonen —

Telefonen er ikke hemmelig — husk altid det.

Derpaa følger mange andre gode Raad og Advarsler angaaende selve Disciplinen før Flyvningen, — et godt Middel fire Timer før . . . . ingen Spiritus 12 Timer inden . . . . o. s. v. Samt mange Instrukser om Start og Landing og navnlig om Anvendelsen af Oxygén-Masker . . . .

Et Menneske, der lider af Mangel paa Oxygén, opfører sig nærmest som en

beruset. Han kan blive letsindig, overstadig, ja endogsaa aggressiv, men taber snart Bevidstheden. Bevidstløshed foraarsaget af Oxygén-Mangel er meget farlig. I 20.000 Fods Højde kan Bevidstløshed indtræde i Løbet af eet Minut, navnlig hvis Personen bevæger sig.

Saa følger Forklaring om Faldskærmens Anvendelse, som slutter med: »Hvis grundet paa et eller andet Uheld det skulde blive nødvendigt at springe ud, skal man springe paa Hovedet ud gennem Lemmen i Gulvet, og man skal trække i Udløersnoren, saasnart man er fri af Maskinen. En let Maade, hvorpaa man kan huske dette, er ved at tælle til tre, efter at man har forladt Maskinen, og saa trække.

Til allersidst staar der: En halv Times Instruktion kan gøre, at Turen bliver behagelig i Modsætning til, at den ellers kunde blive en ren Lidelse.

(Det lyder altsammen meget let — navnlig det med at tælle til 3).

— — —

Den 8. Februar 1943 forlod Anders England. Han kunde kun tage ganske lidt med sig og efterlod derfor en hel Del Ting paa Landet hos Hambledens. Blandt andet sin Jagtbog som efterhaanden nærmest var blevet en Slags Dagbog, der ogsaa indeholdt Fotografier af os alle, og som han elskede og havde slæbt Verden rundt. Han havde bedt Lady Hambleden, om hun vilde sørge for, at jeg fik Bogen, dersom der skulde ske noget med ham. — Nu har jeg den her foran mig — og jeg blader i den og læser, hvad han som 12-aarig skrev paa første Side:

En Skovdue.

»Skudt i Parken paa Bækkeskov med Tuja-Bue og Hasselpil« —

og jeg blader videre og ser, hvad der staar 9 Aar efter paa Bogens sidste beskrevne Blad:

»Nedlagt to ved overlagt og beregnet Skydning. Vaaben Tommy-gun —«

og jeg tænker paa den dejlige sorgløse Tid, der aldrig mere vender tilbage, da unge Mænd ikke behøvede at dræbe hinanden, og da Vildtet ikke var andet end en lille graa Skovdue i Parken paa Bækkeskov.

TRÆNING

»Andy blev ved sit Mod, Originalitet, Humor, stille Medfølelse og absolute Loyalitet uden Tvivl den mest elskede Officer i Enheden.«

(Oberst Lord Jellicoe DSO.)

I Jellicoes nydannede Enhed, Special Boat Service, altid kaldet S. B. S. var baade Mandskabs- og Officerstræning af særlig høj Standard, heri var indbefattet Udspring med Faldskærm, Navigering med Baade og Kanoer, lange Marchture, Svømning, Bjergbestigning, Skiløb og mange andre fysiske Udholdenhedsprøver .... De skulde ogsaa benytte alle Slags Vaabentyper, indbefattet Fjendens.

I Løbet af denne Træning viste det sig ogsaa, om en Mand var psykisk egnet til Opgaven. Det var meget vigtigt, naar de opererede i smaa Grupper, at de kunde stole paa hver eneste Mand, og at de var villige til Samarbejde. Dersom en Mand eller en Officer i denne Periode blev fundet uegnet, blev han øjeblikkeligt sendt tilbage til den Enhed, han oprindeligt tilhørte. — R. T. U. »returned to Unit«.

Lord Jellicoe var selv en udpræget Personlighed og havde, skønt endnu saa ung, allerede gjort sig bemærket ved sit Mod og sin udprægede Dygtighed. At se til var han middelstor og kraftig med mørkt krøllet Haar og markerede Træk. Hans Næstkommanderende, Major David Sutherland, havde ogsaa haft Lejlighed til at vise, hvad han duede til. Ligesom Jellicoe var han modig og udholdende, men virkede med sit tilsyneladende vege Væsen og sin slanke Skikkelse mindre personlig end sin kommanderende Officer. De havde begge to deres Mænds fulde Tillid. Takket være den strenge Sorteren af Mandskabet kom S. B. S. til at bestaa af en Flok sjældent prægtige Mænd.

Da Anders havde været et Par Maaneder i Enheden, maatte han gennemgaa et Faldskærmskursus i Libanon. Underligt at der netop skulde være Faldskærms-skole paa den Bjergkæde, som er blevet saa berømt for sine Cedertræer, og hvortil Salomon sendte Bud og lod sige:

»See, jeg tænker at bygge Herren min Guds Navn et Hus. Saa befal nu, at man hugger mig Cedertræ af Libanon —.«

Nu er Cedertræerne borte, kun i Salomons hellige Lund findes endnu en 3—400 Træer. Libanon har maattet følge med Tiden, og et eller andet Sted har en stor moderne Træningsskole for Faldskærmstroppe opslaaet sin Lejr.

Medens Anders gennemgik Kursuset besøgte han flere Gange den franske Ingeniør Calmette og dennes danskfødte Hustru i deres Hjem i Bjergene ved Tripoli.

Han plejede at komme kørende i vanvittig Fart i en Lastbil, og de var altid klare over, at det var ham, længe inden de saa ham. Han har sikkert været glad for at komme i dette gæstfri og delvis danske Hjem og tilkendegav sin Glæde over det danske ved at spise alle deres Spegesild og lære den lille Calmette Dreng at synge Tingelingelater.

Ingeniør Calmette beskriver meget smukt det Indtryk Anders' maalbevidste Fædrelandskærlighed gjorde paa ham.

»C'était un jeune homme tout entier a sa mission patriotique dont la gravité le penetrait. Il n'aura pas connu les petits cotés de la vie — mais la belle camaraderie de la guerre, la camaraderie de combat.« Og senere i Forbindelse med nogle smaa Erindringer om Anders skrev han: »Ces temoignages périssables paraissent a cote du souvenir de son sourire loyal et grave, de son regard clair et droit de jeune chef, de sa haute silhouette racé.

Rentrant au Levant, nous avons retrouvé ce souvenir a Reggio, dans la baie d'Athenes, devant les hautes terres de Crété, avant de le retrouver devant les bougainvilliers et les glycines de notre maison.

Ma femme et moi n'oublierons pas le bel exemple de sa vie droite toute entiere menée dans l'élan jamais relaché d'une noble passion. Sans nul doute belle vie et pour une âme comme la sienne, vie heureuse ...« *)

Anders gjorde ingen Hemmelighed af, at han ikke kunde fordrage at springe ud med Faldskærm, det er der vist meget faa, der kan lide. Træningen er meget haard — men enhver, der gennemgaar den, kan bagefter holde til det utroligste. At løbe i Timevis — gøre enhver tænkelig Form for Gymnastik, springe forlæns og baglæns af Biler i Fart var kun en Del af deres mange Øvelser. Efter et Par Ugers Forløb begyndte Udspringene paa de 20—30 Fod høje Platforme. Staaende paa Platformen blev Harnisket fastgjort, og de skulde i en Gyng kaste sig ud i Luften. Blot at staa paa Kanten af saa høj en Platform, medens Selen blev anbragt, var en Lidelse for dem, der led af Svimmelhed. Det var en af de Ting, som saa saa umaadelig let ud, naar andre gjorde det. At faa Magt over en udfoldet Skærm paa Jorden skal heller ikke være saa let, som det ser ud til. — I stærk

*) »En ung Mand som fuldt ud helligede sig sin patriotiske Mission og som var gennemtrængt af dens Alvor. Han har ikke kendt til Livets Smaaligheder — men til Krigens smukke Kammeratskab — Kammeratskab i Kamp«. Og senere i Forbindelse med nogle smaa Erindringer om Anders skrev han: — Disse forfængelige Tegn blegner ved Siden af Mindet om hans loyale og alvorlige Smil, hans klare og aabne Blik — den unge Førelers Blik — hans høje Raceskikkelse.

Ved vor Tilbagekomst til Levanten genfandt vi dette Minde i Reggio — i Bugten ved Athen, ved Cretas høje Skrænter, og tilsidst foran Bougainvillierne og Glycinerne ved vores Hus. Min Hustru og jeg vil aldrig glemme Exemplet i hans retliniede Liv, som helt var helliget en aldrig svigtende Iver for en ædel Sag. Uden Tvivl et dejligt Liv og for et Sind som hans — et lykkeligt Liv.

Vind er det meget vanskeligt. En Mand blev dræbt, da hans Skærm slyngede ham mod en Jernkonstruktion.

For en Begynder kunde det virke meget smukt, naar ti Mand kom svingende ned under Faldskærmene, som lignede store, hvide Blomster mod den blaa Himmel — men Begynderen havde ogsaa iagttaget det ubehagelige Øjeblik, inden Skærmene bredte sig ud, og de smaa Figurer faldt som Kludedukker ud af Maskinen, og stod samme Begynder ved Landingsstedet, har han ikke kunnet undgaa at se, med hvilken Fart Udspringerne nærmede sig Jorden, og følt sig overbevist om, at de ikke kunde undgaa at brække Arme og Ben, hvad de ogsaa tit gjorde.

En eller anden har skrevet en Faldskærmssang, som blev meget populær blandt Mændene, vel nærmest fordi den gjorde Spøg med den Angst, eller stærke Uvilje, de saa godt som alle nærmede mod selve Udspringene:

»We're the heroes of the sky —
but we all know deep inside us
its an awfull way to die ...
stand to the door
stand to the door
and mee poor old knees are trembling ...
There are some who jump for glory
and some who jump for fame
but if your parachute don't open
you get there just the same —*)

En ung Læge, der gennemgik Faldskærmsskolen giver i sin Beskrivelse af en af de andre Elever et godt Indtryk af, hvad de maatte igennem.

»Vi havde paa Skolen en lille Franskmand ved Navn »Henri«, han var vældig rar og tog sit Arbejde meget højtideligt, maaske fordi han var den, der havde sværest ved det. Han kom altid galt afsted og var derfor ofte Skive for de andres godmodige Vittigheder.

Stakkels Henri! Jeg kan se ham vige tilbage i sidste Øjeblik for Springet fra Platformen, og jeg kan huske den Maade, han plejede at blinke med Øjnene for at holde Taarerne tilbage og ryste paa Hovedet af de andre, som lo op til ham nede fra Jorden.

»Non — non,« sagde han, »det er ikke morsomt, det er »formidable« — men han sprang alligevel.

*) Vi er Luftens Helte,
men inden i os ved vi alle
det er en grusom Maade at dø paa ...
... Parat ved Døren
Parat ved Døren
og mine stakkels gamle Knæ de ryster . .
Der er dem der springer for Hæder
og der er dem der springer for Berømmelse,
men hvis din Faldskærm ikke aabner
saa naar du ned alligevel.

Det var ikke rart at staa deroppe, jeg tror, at han led endnu mere, end jeg gjorde. Medens Harnisket blev fastgjort stod han og forsøgte med groteske Bevægelser at holde Balancen, og saa ned paa os med sine dybe, brune Øjne.

»Spring,« blev der raabt.

Stakkels Henri! Det er ikke til at forstaa, at nogen kunde være saa nær ved at springe og dog ikke gøre det. Han vilde hælde lidt til den ene Side — og saa lidt til den anden og lige undgaa at tabe Balancen, og saa vilde han rynke Panden og se ned paa os og sige:

»Non . . . c'est très formidable!«

Jeg er bange for, at for Henri var alle Øvelserne »très formidable«. Men han overvandt altid sin Angst.

Da vi naaede til de virkelige Udspring, anbragte Instruktøren ham som Nr. 10, sidst i Rækken, for hvis hans Mod skulde svigte ham, maatte det ikke komme til at paavirke os andre.

Vi stod nede paa Jorden og saa op — der kom Nr. 9 tumlende ud, men Nr. 10, hvad blev der af Nr. 10 — — — og saa kom han hurtigt og pludseligt ud af Maskinen, og Faldskærmen aabnede sig hvid og fredelig over Hovedet paa ham. Men selvfølgelig var det ham, der var kommet til Skade. Idet han sprang, havde han slaaet Ansigtet mod Kanten af Maskinen og brækket Næsebenet. Der var Blod paa hans Ansigt, da han landede. Men han var lykkelig, glædestraalende, han havde sprunget ligesom os andre. Nogle Maaneder senere paa en Raid bragte man mig en saaret. »En af de franske«, blev der sagt, da de løftede ham ned fra Lastbilen. Den Nat laa han bleg og rolig, men for haardt saaret til at jeg kunde hjælpe ham, og hele Tiden aabnede og knyttede han Hænderne som et Barn. Henad Morgen døde han. For ham havde maaske hele Livet været »formidable«, men det er Mænd af den Slags, der viser størst Viljestyrke, for han havde overvundet større Vanskeligheder og vundet større moralske Sejre end vi nogensinde kan gøre os Begreb om.«

Efter at Anders havde faaet sine Vinger, var han en Aften ude sammen med en anden Officer. Paa Vejen traf de en Tandlæge, som sluttede sig til dem. Ved Baren i en Officersmesse, hvor de efterhaanden var havnet for at faa sig et Par extra drinks, betroede Tandlægen dem, at der var intet, han beundrede saa meget som Faldskærmsudspringere, og at det var hans Drøm selv engang at gennemgaa Skolen og faa Lov til at bære de berømte Vinger. Da Anders hørte det, tilbød han straks at lære ham Begyndelsesgrundene og til stor Morskab for de omkringstaaende begyndte Undervisningen paa Stedet, og det til Trods for at flere højtstaaende Officerer forsøgte at koncentrere sig om Spillebordene i de tilstødende Rum.

Baade Instruktør og Elev gik grundigt op i Arbejdet. Først blev Tandlægen stablet op paa en Stol og maatte derfra springe med samlede Ben ned paa Gulvet og rulle forover, derpaa maatte han springe baglæns ned ad Stolen og igen slaa en Kolbøtte. Saa snart dette var blevet udført til Instruktørens Tilfredshed,

blev Eleven anbragt paa et Bord — og Springene gentaget — fra Bordet kom han op paa Baren — og da det ikke længere var højt nok, blev der anbragt en Stol paa Baren. Hver Gang Platformen blev gjort højere, viste det sig sværere at faa hjulpet Eleven op, men med Assistance af de andre Gæster lykkedes det før eller senere, og saa snart han var vel anbragt paa Platformen, kommanderede Instruktøren:

»Spring!«

Hvorpaa Eleven straks gjorde et mægtigt Høp lige ud i Luften uanset Springets Højde, og uanset, om det skulde foretages forlæns eller baglæns. Dette vakte hver Gang Publikums Jubel.

Den energiske Instruktør havde lige faaet anbragt en Stol ovenpaa et Bord, som igen var anbragt ovenpaa Baren, og saa godt som alle de tilstedeværende var med Skubben eller opmuntrende Tilraab i Færd med at hjælpe den modige Udspringer op paa denne usolide Konstruktion, da Larmen blev de ældre Bridge-spillere for meget — dirrende af Harme kom de til Syne i Døren og forlangte at vide, hvad der foregik.

Til alt Held for Ophavsmændene til Uroen, lykkedes det dem at forsvinde, inden de vrede Herrer var naaet til Bunds i Undersøgelserne, og for Tandlægen kan det maaske siges, at det var i sidste Øjeblik, at Instruktøren blev afbrudt.

ANGREBET PAA KASTELLI PHEDHIADHA AERODROM DEN 4. JULI 1943

I Foraaret 1943 havde Anders og hans Ven Lieutenant Kenneth Lamonby en Uges Orlov. De tilbragte den sammen i Port Said. De sejlede, fiskede, svømmede og oplevede nogle morsomme Aftener i Selskab med danske Søfolk, som Anders traf nede ved Skibene. Kenneth Lamonby, kaldet »Ken«, var Enebarn; efter denne Orlov skrev han hjem til sine Forældre i Colchester, at han og Anders havde haft »a glorious leave« (en herlig Orlov).

Midt i Juni indskibede Major David Sutherland sig i Mersa Matruk med 5 Officerer og 17 Mand. Officererne var Løjtnanterne Ken Lamonby og Anders Lassen. Ikke førend de var midt ude paa Havet hørte Mandskabet, at Maalet for denne Rejse var Kretas Luftbaser. De skulde som en Forberedelse til Invasionen paa Sicilien ødelægge saa mange tyske Maskiner paa Jorden som muligt og derved mindske Angrebene paa de Konvojer, der sejlede Tropper fra Haifa og Alexandria til Sicilien.

Det var den første Operation »Special Boat Service«, S.B.S., foretog som selvstændigt Regiment. Sutherland siger, at Anders' Indsats paa dette Togt var straalende, og at hans enestaaende medfødte Føreregenskaber lyste i Forbindelse med hans Snedighed og lynsnare Tankegang. Han var nu 22 Aar.

Den 22. Juni landede de i Nærheden af »Capé Kochinoxos« paa Kretas Syd-kyst og havde straks 2 Timers Klatretur op igennem et klippefuldt Flodleje. Da Englænderne evakuerede Kreta i 1941 var nogle britiske Forbindelsesofficerer blevet efterladt paa Øen. De talte Græsk og levede samme haarde Liv som Befolkningen. De var udsat for Bjergenes iskolde Storme og Dalenes brændende Hede og dertil lange Perioder med utilstrækkelig Ernæring.

Der fandtes dengang paa Kreta *een* Tysker eller Italiener for hver *fire* Kretenser, og iblandt Kretenserne var der Forrædere — omend kun ganske faa — saa det var ikke ofte, at disse Forbindelsesofficerer kunde sove trygt. De maatte have Nerver af Staal og Hjerter, der ikke slog for voldsomt. De var i nær Kontakt med Bjergenes barske udisciplinerede Guerillabander, hvis Leder, Emanuel Bandouvas, havde været blandt de første til at tilbyde dem sin

Støtte. Sammen med Guerillaerne havde en af Officererne, Major Paddy Lee Fermor, opbygget en Efterretningstjeneste, der fungerede upaaklageligt over hele Kreta.

Næste Dag delte Sutherland sine Mænd i to Grupper og sendte Anders afsted med 1 Sergeant, 2 Corporaler, 2 Radiotelegrafister og en græsk Tolk. Maalet var den stærkt befæstede Kastelli Phedhiadha Aerodrom Syd for Heraklion. De medbragte 2 Ugers Ration (Havregryn, Sukker, Rosiner, Te og en Daase Kødkonserver). Som Fører havde de Gregorious Hnarajkis, en af Paddy Lee Fermors Mænd. Paa Kreta hører Styrke og Udholdenhed til de største Dyder. En Kretenser, hedder det, bliver aldrig træt, og de tiltror en af deres Sagnhelte »Milo fra Kreta«, at have baaret en 4 Aar gammel Okse Olympiaden rundt for senere at spise den hele paa een Dag. Gregorious udtalte sin uforbeholdne Anerkendelse af Anders' Hurtighed og Mod. Lieutenant Lassen havde »store« Ben, og han var modig, for han sagde: »Gregorious, vi vil gaa ind paa Aerodromen, og jeg er sikker paa, at vi kommer ud igen.« Gregorious selv saa usandsynlig stærk ud og havde været meget afholdt af Englænderne, fordi han altid lo. Han lo, naar han var glad, og var han i Fare, saa lo han endnu mere, og hans Haandtryk var saa fast, at det smertede.

Det var Juni Maaned, og i Juni Maaned er Kretas Bjerge dækkede af lave blomstrende Planter, og nede i de varme Dale dufter der af Jordbær og Timian. Den Bjergkæde, de skulde passere, var uoverstigelig for andet end Mænd til Fods og det helst uden Oppakning, men bærende deres tunge Udrustning naaede de alligevel over og ned paa Bakkedragene, hvor en anden af Organisationens Mænd, Vasilis Konios, skjulte dem og bragte dem Mad i Form af Agurker, haardkogte Æg, Majsbrød og Vin. Ogsaa paa ham havde Anders' Udholdenhed gjort Indtryk, han sagde, at Anders var hurtigere end en Kretenser og sammenlignede ham med en af deres andre Sagnskikkelser, Løberen »Talos«, som det hed sig havde kunnet løbe Kreta 3 Gange rundt paa 3 Timer. Om Natten førte Vasilis dem til næste Punkt, og saaledes gik de i Ly af Mørket fra Haand til Haand i et Land, der vrimlede med Fjender. I Landsbyen Poulies skulde de have boet hos Cheritov Karfopoulos, hvis Navn af Soldaterne øjeblikkelig blev forkortet til Harris — en ung, slank Mand med sorte Øjne og skinnende hvide Tænder — som ogsaa arbejdede i Organisationen. Harris siger:

»Det var i Dagene af den frygtelige Okkupation og de store Ofre for Friheden, da jeg havde Lykken at lære Andy at kende. Det var en maanefuld Nat i Juni 1943 paa et ensomt Sted uden for min Landsby. Han kommanderede en Gruppe Commandos, som skulde paa en alvorlig og farlig Operation. Jeg skulde være Tolk med min Smule Engelsk og ogsaa følge dem paa Vej. Jeg sørgede for Mad og Søvn, det var 10 Dage før Sabotagen skulde ske. Andy fortalte mig, at han var dansk, og at han ogsaa kæmpede for sit Lands Frihed ligesom Grækerne. Det var for farligt for dem at blive i Landsbyen, da vi ventede Tyskerne, saa jeg førte dem ned i Dalen til en Vingaardsmark, hvor de kunde skjule sig og sove. Oppe fra mit Hus kunde jeg se Marken. Lige efter de var gaaet kom

Tyskerne, men Landsbyen var som »een« Mand. (Endnu smiler Harris' gamle Moder ved Mindet om, at ogsaa hun havde turdet se Tyskerne lige i Øjnene og nægte ethvert Kendskab til britiske Soldaters Nærværelse, skønt de lige havde spist sig mætte ved hendes Bord).

Jeg gik ned til Vingaarden, vækkede Andy og fortalte ham, at Tyskerne var der, og at de søgte allevegne, fordi de havde faaet Mistanke om, at Englænderne var i Nærheden. Jeg bragte ham noget Tøj, som han tog paa, Bukserne var meget for korte, men nu kunde han staa op mellem Vinrankerne og lade som om han arbejdede og se langt omkring. De andre maatte blive liggende ganske stille. Om Natten gik de videre, og jeg fulgte med.«

Marchen var lang og streng, og i Nærheden af det næste Opholdssted var der ingen Skjulesteder, saa de maatte tage ind i et Hus i Byen. Familien her bestod af Far, Mor og to unge Døtre, de sidste blev af Sergeant Nicholson betegnet som »Smashers«. Sengestederne var af Sten, dækket af Kvas og Tæpper. Da Klokken var 12 Middag og de sov trygt, kom Tyskerne. Grækeren vækkede dem og fik dem i en Fart alle proppet ind i et lille Skabsrum. De var nær blevet kvalt og for igen at bruge Nicholsons Udtryk: »It was murder«, men Tyskerne gik Huset forbi, og tre Kvarter senere blev de sluppet ud og gik lige tilbage til deres Stensenge og sov videre.

Indtil nu havde de levet næsten udelukkende af Grækernes Mad, disse fattige, gæstfrie Mennesker bød dem med Glæde det bedste de havde, men deres Cigarettration var brugt op, og de gav derfor Harris af de græske Penge, som de havde faaet uddelt paa Skibet, og bad ham købe Cigaretter i Landsbyen. Lidt efter vendte han tilbage med en hel Posefuld og gav dem samtidig deres Penge igen. Cigaretterne var en Gave fra Befolkningen. Den Aften kom Tyskerne igen og smed en græsk Familie ud og overtog selv deres Hus. Landsbyen laa i en Slags Kløft, og for at komme videre maatte de forbi Huset, hvor Tyskerne laa og sov. De ventede til det blev Midnat og passerede saa i Nattens Stilhed lige forbi Huset. Hundene, som ellers var deres værste Fjender og gæde ad det mindste, gav mærkelig nok ikke Alarm.

Da de var naaet til ca. 10 miles fra Aerodromen, gik Anders i Forvejen til en Landsby, som laa lige ved Flyvepladsen og blev der nogle Nætter for at faa alle de Oplysninger han kunde hos Befolkningen. Han fik en Mængde at vide; da han kom tilbage, kunde han forklare Mændene, hvor Flyvemaskinerne, Hangarerne og Benzinbeholderne laa, hvor Tropperne havde deres Barakker o.s.v. Han havde kunnet se en Mængde Stukaer, 5 Junkers 88's, nogle Kampmaskiner og nogle gamle Rekognosceringsplaner. Grækerne havde sagt, at det var umuligt at angribe Stukaerne, da hver eneste Maskine blev bevogtet af 3 Mand, der sov i Skift; deres Telte laa tæt op ad Maskinerne. De sagde ogsaa, at der var posteret Vagter langs Landingsstriberne. Anders mente, at Grækerne overdrev, men da Landingsstriberne sandsynligvis ikke vilde være til at overskride, delte han sine Mænd i to Dele. Sergeant Nicholson skulde føre Angrebet fra Øst, medens Anders sammen med Corporal Jones vilde foretage en Afledningsmanøvre fra

Vest. Han kaldte det selv en Afledningsmanøvre, men andre siger, at han var nærmere ved at levere et fuldt Slag.

Paa den sidste Etape havde Anders som Fører Grækeren Nereanos Georgios, hjemmehørende i en Landsby ved Flyvepladsen. Han bragte dem til en Hule kun en halv Time fra Aerodromen og med en Indgang saa snæver, at en Mand knapt kunde krybe derind, men Nereanos sagde, at Lieutenant Lassen troede at befinde sig i et Palads, fordi han var i Sikkerhed. Hovedvejen løb lige over Indgangen til Hulen, og Tyskerne passerede hele Tiden frem og tilbage ad denne Vej. Anders blev der i to Dage, og Folkene fra Landsbyen bragte dem Mad ind i den dybe Hule.

Nereanos siger: »Vi kaldte Lieutenant Lassen ved hans hemmelige Navn »Spiro«. Han var høj, slank og meget adræt og saa ud som en Riddersmand »Ipotis«. Han arbejdede som en Maskine og havde saa travlt, at han ikke havde haft Tid til at barbære sig. Han var den alvorligste af Officererne. Han vidste, hvor farligt det vilde blive at gaa ind paa Flyvepladsen, det var som at gaa ind i Flamme.«

Om Dagen iførte Anders sig civilt Tøj og gik lige hen til Aerodromen for at tage den nærmere i Øjesyn. Han spadserede to Gange op og ned udenfor Staaltraadshegnet. Da han kom tilbage, ridsede han et Kort op og viste Jones, hvad de skulde gøre.

Næste Aften den 4. Juli gik han igen derhen og sendte efter nogen Tid Grækeren tilbage til Hulen efter Jones og Bomberne. Den sidste Time inden Angrebet laa de skjult i en Vingaard lige ved Aerodromen. Der var ingen Dækning, og det vrimlede med Tyskere. Nereanos udtalte, at han ikke vilde byde sin Kat et saadant Liv.

Aftalen med Nicholson var, at de skulde begynde Angrebet samtidig, og Kl. 11,30 skar Anders og Jones sig fra hver sin Side igennem Pigtraadshegnet og krøb ind paa Flyvepladsen. Nereanos ventede uden for Huset. Han siger, at en italiensk Skildvagt angreb Anders, men Anders holdt ham med en Haand og dræbte ham med sin Commandokniv. De gik saa hen mod nogle Hangarer. Ca. 70 m borte saa de et Baal omgivet af syngende Italienere. Ved den første Hangar stod der en tysk Skildvagt. Anders mente, at han i Ly af Mørket nok kunde klare sig med Bluff. Da han blev raabt an, svarede han paa Tysk og slap forbi. Med de næste to Vagtposter gik det paa samme Maade, men den fjerde lod sig ikke narre og hævdede sin Riffel, men han hævdede den ikke hurtig nok, og Anders skød ham uden at tage Haanden op af Lommen. Nu var Alarmen givet, og der var ikke andet for end at de maatte se at komme ud, og de løb, som der stod i en fransk Beretning: »comme des chevreuils«, og imens raabte Tyskerne op og gav sig til at affyre Lysbomber. Nereanos, som ventede paa den anden Side Hegnet, sagde, at det blev saa lyst, at man kunde se en Synaal paa Jorden, og at Tyskerne var saa ophidsede, at de rendte rundt som Myrer, men Anders og Jones naaede velbeholdent ud og blev liggende for at afvente, at der igen skulde falde Ro over Flyvepladsen. En halv Time efter gik de igen ind

igennem Hegnet. Anders mente, at han havde opdaget et Sted, hvor alt forekom roligt. Han var i Færd med at klatre ind i en Hangar, da han igen blev raabt an. Han kom ned i en Fart, og Vagten skød efter ham, og straks begyndte utallige Vagtposter at skyde i hans Retning, men han og Jones slap bort og løb hen mod en anden Del af Flyvepladsen, hvor ifølge Anders' Rapport han igen mente at have opdaget et Sted, hvor det »saa ud som om alt var roligt«, men Vagtposterne var efterhaanden saa opskræmte, at de skød paa alt, hvad der bevægede sig, og Anders blev hurtig set, og denne Gang satte de efter ham og Jones, og igen maatte de løbe for deres Liv, men i Mørket og Hastværket ramte de ikke det Hul, de havde klippet i Hegnet og maatte kravle igennem som bedst de kunde. Udenfor løb de videre og rendte lige ind i en Antiluftsskytsstilling, som Tyskerne havde travlt med at bemande. Vagtposten spurgte, hvad der var paa Færde, og Anders svarede paa Tysk, at der var britiske Tropper inde paa Aerodromen, og at de skulde vende Kanonen og fyre paa dem, og medens de var i Færd med at dreje Kanonen, slap han bort.

Men han syntes endnu ikke, at han havde gjort nok. Han vidste, at jo mere Larm og Uro han foraarsagede paa sin Side Flyvepladsen, desmere ubemærket vilde Nicholson kunne faa anbragt sine Sprængbomber, og at for hvert Plan disse Bomber ødelagde, steg Chancerne for at Troppetransportkonvojerne naaede sikkert i Havn med deres Tusinder og atter Tusinder af Soldater. Saa da der var gaaet et Stykke Tid vovede han og Jones sig for tredie Gang ind paa Flyvepladsen. Tyskerne havde trukket Forstærkningerne over, og saasart han nærmede sig en Hangar, blev han raabt an. Han vendte hurtig om, men løb lige ind i en Maskingeværrede og blev nu beskudt fra alle Sider. Lysbomberne gik tilvejs, og han blev næsten omringet af Tyskere, men han slap alligevel ud og naaede trods den overhængende Fare at faa anbragt en Bombe paa en Larvefodstraktor, men denne Gang blev Jones borte for ham. Imedens alt dette stod paa, arbejdede Sergeant Nicholson og Corporal Greaves støt og uforstyrret ovre paa deres Side af Flyvepladsen. Den ene tidsindstillede Bombe efter den anden blev anbragt paa ubevogtede Maskiner i Hangarer og ved Benzindepoter. Naar Lysbomberne oplyste Flyvepladsen, smed de sig ned, men da de endnu havde Bomber paa Ryggen, som snart skulde ryge i Luften, brød de sig ikke om at blive liggende ret længe ad Gangen. Den megen Skydning og de mange Lysbomber ovre fra Anders' Kant gav dem kun lidt Haab om, at han og Jones skulde slippe levende fra det, men Nicholson fortsatte, til alt Sprængstoffet var anbragt, og saa løb de alt hvad de kunde, da Bomberne naar som helst kunde begynde at springe. De var knapt kommet uden for Hegnet, førend den første Eksplosion lød, og snart kom de Slag i Slag.

Medens de flygtede opad den stejle Bjergside, blev de flere Gange fanget af Søgelys fra Aerodromen, men hver Gang stod de musestille, indtil Lyset slap dem.

Da Anders ikke fandt Jones paa det aftalte Mødested udenfor Hegnet, blev han bange for, at Jones maaske var blevet derinde, og for fjerde Gang krøb

han igennem Hegnet og listede saa nær ind paa nogle Tyskere, at han kunde høre, hvad de sagde. Efter at have lyttet i nogen Tid, forstod han paa dem, at de ingen Fanger havde taget og gik derfor ud fra, at Jones maatte være undsluppet og mente, at saa var det ogsaa bedst selv at forsvinde.

Udenfor Aerodromen gik han vild, og da det var ved at blive lyst, maatte han skjule sig, hvor bedst han kunde. Han fandt intet bedre end en Kaalmark ikke langt fra Aerodromen, og der tilbragte han Dagen liggende ned og uden at kunne tage anden Næring til sig end raa Kaal. Næste Nat besluttede han at søge tilbage til Kysten saa godt han kunde uden Fører, men naaede ikke en Landsby inden det igen var ved at blive lyst og blev tvunget til at tilbringe endnu en Dag liggende i aaben Mark. Denne Gang var den beplantet med Løg. I Løbet af Dagen kom Ejeren ud for at arbejde i Marken. Anders gav sig tilkende, og den venligsindede Kretenser tilbød ham straks sin Hjælp. Saasnart det var blevet mørkt, førte han ham til en Landsby, og der sad baade Jones og Nereanos og ventede paa ham.

»Lieutenant Lassen var ikke træt,« sagde Nereanos, »men meget tørstig. Han drak 7—8 Flasker Vand og blev ved med at sige: »Any Moja«, det arabiske Ord for Vand« (han havde ogsaa været henvist til at ernære sig en hel Dag udelukkende af Løg). Anders lovede at tage Nereanos med sig, men det kunde ikke lade sig gøre. Senere slap Nereanos bort fra Kreta og over til Ægypten, hvor han forgæves forsøgte at finde Anders.

Nicholson og Greaves havde allerede begivet sig paa den lange March ned til Kysten. De havde ikke ventet paa de andre, da de ikke var i Tvivl om, at Anders og Jones var blevet dræbt. Den første Nat var de kommet til et Hus, hvor Døren var blevet aabnet af en ung Kvinde med et 6 Maaneders Barn. Hun sagde, at hendes Mand var borte, men da hun hørte, at de søgte en Fører til at bringe dem op over Bjergene, gik hun uden at sige et Ord ind i Stuen og kom et Øjeblik efter tilbage med et Tæppe svøbt om sig og Barnet parat til at gaa med dem. Senere fik de af Organisationens Folk at vide, at Tyskerne havde udsat en Pris paa Sabotørernes Hoveder og fik derfor endnu mere Fart paa. Med lange Hyrdestokke og tunge Kapper kunde de paa Afstand godt ligne Øens Befolkning og turde derfor tilbagelægge en Del af Vejen i Dagslys.

En Nat kom Tyskerne ridende ind i Landsbyen de var naet til. I al Hast flygtede de opad Bjergskraaningen og mærkede, at allevegne omkring dem bevægede mørke tavse Skygger sig i samme Retning. Landsbyfolkene vidste, at Tyskerne vilde tage Gidsler og unge og gamle søgte at redde sig ved Flugt. Da Nicholson fik at vide, hvad der var i Vejen, spurgte han dem: »Hvorfor overgiver I os saa ikke til Tyskerne? men de saa bare paa ham, som om han maatte være gal.

Da de naaede ned til Kysten, var Anders endnu ikke kommet. Først næste Dag ved Firetiden ankom han og Jones, men de kom ikke alene — i Hælene paa dem fulgte ca. 20 Kretensere. Anders var saa glad over, at Angrebet var gaaet godt, at han paa Hjemturen havde sagt til alle, der hjalp ham, enten det var en

Fører eller en fattig Hyrde, der havde givet ham Ly i sit Stenskur, at han vilde tage dem med tilbage til Ægypten, saa de kunde blive sat ind i den engelske Hær. Det var hans første Møde med dette haardføre, fædrelandskærlige Folk. Han oplevede, hvorledes de Gang paa Gang med Fare for deres eget Liv husede ham og de andre engelske Tropper, og han vidste, at hvad de gav af deres fattige, magre Forraad, vilde de selv komme til at undvære.

Et Sted var et Gedekid straks blevet slagtet, et andet Sted fik de al den Vin, de kunde drikke, og i den sidste Landsby inden Kysten samledes hele Byen om dem for at give dem Mad, Vin og Cigaretter.

De Mænd, Anders medbragte, var for det meste bevæbnede med mærkelige gamle Bøsser og forskelligartede Dolke. Deres Tøj hang løst og laset, deres Ben var indviklede i gamle Klude, og om Hovedet havde de det sorte Net med Frynser, som ikke kan købes, men som hækles af Moder til Søn. Men trods Laser og Pjalter var det stolte, maleriske Skikkelser, der alle som en brændte efter at kæmpe for deres Land.

De andre Patrouiller, som Sutherland havde sendt ud, var ogsaa kommet helskindede tilbage. Den Aerodrom, Ken Lamonby skulde sabotere, var forladt, han fandt ingen Aeroplaner, men havde med Dygtighed udført en vellykket Sabotage paa et nærliggende Benzindepot samt der ødelagt et Par store Tanks.

Tyskerne blev hurtigt klare over, at det vilde være umuligt at gøre Englænderne noget oppe i Bjergene, hvor Befolkningen saa godt som alle var villige til at skjule dem, og hvor ingen drømte om at lade sig friste af en Belønning, hvor stor den end maatte forekomme dem. Det tyske Hovedkvarter bestemte derfor at sende alle disponible Tropper mod Syd for at hindre Englændernes Indskibning, som uden Tvivl maatte foregaa fra et eller andet Punkt paa Sydkysten.

Da Sutherland hørte om deres Hensigt, var der endnu tre Dage til, at Skibene skulde komme tilbage for at afhente dem, og Situationen saa ret alvorlig ud, det gjaldt om at forblive saa ubemærkede som muligt, og det gjorde det ikke lettere, at de udisciplinerede Kretensere havde meget svært ved at holde sig i Ro.

Den 10. Juli blev der rapporteret Tyskere i Nærheden af Brohovedet. Sutherland spredte straks sine Mænd ud over Flodlejlet parat til at tage imod dem. Lidt senere nærmere to tyske Soldater sig, de blev hurtigt overrumplede og taget til Fange, men saa fik Kretenserne Øje paa to andre tyske Soldater, og da de endelig for en Gangs Skyld virkelig var Fjenden overlegne, kunde de slet ikke styre deres Begejstring, men begyndte at fyre løs paa dem med deres gamle Vaaben. Sutherland, som ikke ønskede at tilkalde flere Tyskere, sendte Lamonby hen for at standse Skydningen og om muligt tage de tyske Soldater til Fange. Det første lykkedes. Kretenserne holdt op med at skyde omend dybt skuffede over at faa deres Fornøjelse ødelagt, og Ken Lamonby gav sig til at forfølge Tyskerne alene. Lidt efter lød der Skud, og da de skulde samles for at kravle den 2 Timer lange Tur ned til Stranden, manglede Lamonby. De mente, at han maatte være gaaet i Forvejen, men da de naaede ned paa Stranden, var han heller ikke der. Anders gav sig straks til at lede efter ham sammen med Sergeant Pomford. Klokken var

Anders og Ken Lamonby mødes efter deres vellykkede Sabotager.

Anders i Færd med at lægge Forbinding om sin Fod, lige efter at han er kommet tilbage til Basen efter Angrebet paa Aerodromen. Han har endnu ikke naaet at faa Skægget fjernet.

Sergeant Jack Nicholson, en frygtløs Skotte, som fulgte Anders paa næsten alle hans Raids.

Man kan her se den smalle Kaj, som Anders og Pomford fulgte paa deres Vej rundt om Simi Havn.

Anders med græk Skipper.

8 Aften, men da de ikke fandt ham langs med Stranden, klatrede de sammen med Nicholson den lange Vej tilbage til Omraadet, hvor han sidst var blevet set, og i det ufremkommelige Terræn bag Klippeblokke i dybe Klipperevner og under vilde Tjørnebuske søgte Anders efter sin Ven, og hele Tiden kaldte han: »Ken, Ken!« og standsede for at lytte, men fra Bjergene kom der ingen Svar. Natten var stille, ikke engang den fjerne ensformige Lyd af Brændingen naede op til dem. De fortsatte med den haabløse Søgen og først længe over Midnat vendte de trætte og skuffede tilbage til de andre.

Major Paddy Lee Fermor, som var kommet ned til Kysten for at overvåge Indskibningen, lovede at fortsætte næste Morgen med Eftersøgningen.

Ved 3-Tiden hørtes Skibsmotorer. Der herskede til at begynde med Tvivl om, hvorfra Lyden stammede, og der blev draget et Lettelsens Suk, da det mørkegraa Skibsskrog tonede frem. Snart var alle ombord inklusive nogle af Anders' brogede Samling kretensiske frivillige, og Solen var allerede paa Vej op over Horisonten, da Skibet sejlede bort fra Kretas barske Klippekyt.

En Mand havde de maattet lade blive tilbage. Ikke langt fra der hvor de havde søgt ham, laa Ken Lamonby dræbt, og hjemme i Colchester sad to ældre Mennesker og læste smilende om den dejlige Orlov deres Dreng havde tilbragt i Port Said. Først længe efter fik de at vide, at det var blevet hans sidste.

Men det var ikke den eneste Sorg, der fulgte med Raiden paa Kastelli Phedhiadha. Tyskerne foretog grusomme Repressalier mod den hjælpeløse Befolkning. Kretas Kommandant lod udtage og skyde 52 Mennesker fra de omkringliggende Landsbyer og truede med at henrette endnu 50, hvis ikke de britiske Forbindelsesofficerer, som han godt vidste holdt til oppe i Bjergene, udleverede Sabotørerne.

Den græske Guerillafører Emanuel Bandouvas Reaktion paa denne Trusel var typisk for hele den modige kretensiske Befolkning. Han lod sige, at hvis den britiske Forbindelsesofficer overvejede at udlevere de engelske Commandos for at redde Gidslerne, vilde han, Emanuel Bandouvas, egenhændig skyde den britiske Forbindelsesofficer.

Det var haardt, at saa mange uskyldige maatte dø, men Angrebet var nødvendigt, for ved Ødelæggelsen af de mange Bombemaskiner paa Jorden var Tusinder af Menneskeliv blevet reddede, og det forstod endogsaa selv de Kretensere, som havde mistet deres nærmeste. I Landsbyen Arkalohori, som ligger nær ved Aerodromen, fremviste de 4 Aar senere Billeder af de unge Mænd, der blev skudt, fordi et tilfældigt tysk Valg var faldet paa dem, og samtidig bad de om at faa et stort Billede af Anders til at hænge i deres Taverne, alle smaa Byers Samlingssted. Hverken deres egen Sorg eller tysk Propaganda havde formaet at forvirre deres Begreber. De vidste, at deres egne unge Mænd og Anders havde kæmpet for det samme.

Efter at Fotografiet var naaet frem til Arkalohori kom der Brev fra Joanni Manouras, en ganske almindelig Mand i Landsbyen.

Han skrev:

»Navnet Lassen og Navnet paa min Broder Constantin Manouras, som blev skudt grundet paa Sabotage mod Tyskerne paa Kastelli Phedhiadha Aerodrom, bliver begge huskede. Alle i dette Land ved, at Føreren af dette Raid var din Søn, og at Andy Lassen hjalp til at befri vores Land fra Tyskerne.

Din Søns Navn er historisk i vores Egn. Jeg har hørt mange af dem som kæmpede med ham beundre hans Dygtighed og Mod.

I Sandhed, han tænkte aldrig paa Døden, indtil den Dag han selv blev dræbt.

Jeg ved, at du ved hans Død har mistet een du elskede. Jeg følger en Moders Sorg, men du maa være stolt, for med din tapre Søns Blod er Frihedens Træ blevet vandet.«

Joanni Manouras.

Paa Turen over til Ægypten opdagede Mændene, at deres ene tyske Fange var en skikkelig Person, der ovenikøbet talte Engelsk, og som vandt deres Sympati ved at forklare dem Mekanismen paa den Riffel, de havde taget fra ham. Da Sutherland og Anders i Cairo var paa Vej hen for at aflægge Rapport, standsede de ved Groppi's for at faa sig en Ice-cream Soda. De havde den tyske Fange med, og da han ikke kunde blive siddende ubevogtet i Bilen, tog de ham med ind. Der bliver set saa mange mærkelige Uniformer i Cairo, at ingen lagde Mærke til ham.

Senere paa Dagen overlod Anders Fangen i Sergeant Nicholsons og Corporal Greaves' Varetægt. Det betød, at de begge to vilde være nødt til at blive hjemme for at passe paa ham, og det var just ikke saadan, at de havde tænkt at tilbringe deres første Aften i Cairo. Efter en kort Raadslagning blev de enige om, at det vilde være meget rarere for Fangen at gaa ud med dem end for dem at blive siddende hjemme hos Fangen, og saa gik Turen igen til Groppi's. Skønt den store Restaurant var fuld af Brigadierer, Oberster og alt muligt andet, lykkedes det dem at naa ubemærkede hen til et Bord, hvor de bestilte Mad til tre.

Da Maden var spist og alt lod til at gaa godt, kunde de ikke indse, hvad der skulde være til Hinder for en Biograftur. Ogsaa her fulgte Fangen med, og sammen afsluttede de Aftenen med et Par Drinks i en eller anden lille Café.

Det maa have været en behagelig Overraskelse for den unge Tysker, at hans Vogtere var Mænd, der i den Grad forstod at forene det nyttige med det behagelige, at de uhæmmet af smaalige Skrupler tillod en skikkelig Krigsfange at deltage i Cairos Natteliv.

»Efter Operationen paa Kastelli Phedhiadha,« siger Major Sutherland, »indstil lede jeg Anders til hans Nummer 2 Militærkors, som han saa grundigt fortjente. Fra den Dag saa Anders sig aldrig tilbage. Jeg var hans »Squadron Commander«, og han var den mest enestaaende Patrouillefører jeg sandsynligvis nogensinde faar at se. Jeg henvendte mig mange Gange til ham om Raad, for han havde altid Ret. Han svigtede mig aldrig, og jeg haaber, at jeg aldrig svigtede ham. Jellicoe tilbød mig flere Gange Posten som »second in command«, men jeg vilde ikke forlade min Squadron, for der var vokset et Broderskab op imellem os, som jeg aldrig har kendt Magen til.«

HAIFA OG NAZARETH

„Alle os der kendte Andy havde den største Respekt og Agtelse for ham, og han var altid en Inspiration for alle dem der kom i Kontakt med ham“.

(Oberst G. M. O. Davy.)

Efter Afslutningen af den Nordafrikanske Kampagne fik »Special Boat Service« under Jellicoe til Opgave at operere i Ægæerhavet og erobre Stillinger paa de af Italienerne og Tyskerne stærkt befæstede Dodekanesiske Øer hvis strategiske vigtige Beliggenhed allerede i Oldtiden gjorde dem til Middelhavets mest omstridte Baser.

Tyskerne var klare over, hvor vigtigt det var for dem at holde Balkanlandene, og hvis det skulde kunne lade sig gøre, maatte de kunne stole paa den Jernring, de havde slaaet Syd om Balkanstaterne, og som naaede fra Ægæerøerne udover Scarpato til Kreta.

De havde maattet trække sig tilbage fra de Joniske Øer og Korfu, hvad der vanskeliggjorde Transporten af deres Forsyninger og gjorde dem mere afhængige af deres Sø-Kommunikationer i de ægæiske Vande.

De Allierede besluttede derfor at forsøge Landgang paa Kos, Simi, Leros og Samos for at overskære Tyskernes Forsyningslinier. Fjenden reagerede øjeblikkeligt ved at tilkalde Kræfter, som han havde god Brug for andre Steder, deriblandt Luftstyrkerne fra Danmark, og ved at anbringe et stort Antal Kanoner i de smaa ægæiske Havnebyer.

Dodekaneserne har i Aarhundreder været under fremmed Herredømme. I 1310 blev de erobret af Korstogsridderne, og der findes overalt — og navnlig paa Rhodos — prægtige Borge, Bymure og Gader fra denne Periode. I 1523 jog Tyrkerne under Suleiman II Korsridderne bort. — Det tyrkiske Herredømme varede til 1912, da Øerne overgik til Italien.

87 % af Befolkningen nedstammer fra de Grækere, der i Oldtiden og Middelalderen bosatte sig paa Øerne. — De er græske i Sind trods Trængsel og Undertrykkelse, og Sproget er renere end noget andet Sted i Grækenland, og der anvendes gammelgræske Ord, som ellers forlængst er gaaet af Brug. Befolkningen er sund, stærk og ofte smuk, med rene klassiske Træk. De er sig deres gamle Kultur bevidst, og skønt mange hverken kan læse eller skrive, føler de med en Slags naiv Stolthed, at denne Kultur forpligter. Næsten alle, der i disse Krigsaar

er kommet i Berøring med Øboerne, agter dette modige, stolte og uendelig gæstfri Folkefærd.

De italienske Garnisoner, der laa fordelt paa Øerne i Ægæerhavet, vidste, at Italien var paa Sammenbruddets Rand, men de var i en meget vanskelig Situation, fordi de frygtede ikke alene Englænderne, men ogsaa deres Allierede — Tyskerne — og dertil kom deres Angst for den civile græske Befolkning, som de i Aarevis havde undertrykt.

Den italienske Kommandant havde allerede Aaret før ladet udstede følgende Proklamation til sine Mænd:

»Lad jer ikke narre — den græske Befolkning er jer meget fjendtlig, selv om den tilsyneladende forholder sig rolig. I er omgivet af Fjender. Der eksisterer en ukendt og farlig Organisation sammensat af Mænd uden Hæmninger, som er parat til at overfalde jer, hvis I udviser den mindste Uforsigtighed«.

Efter at Italiens Kapitulation var indtraadt gjaldt det om at handle hurtigt for at benytte denne for Italienerne saa usikre Overgangsperiode. For hver Garnison, der kunde overtales til straks at slutte sig til de Allierede, vilde meget Blodspild undgaas, og da det først og fremmest gjaldt om at faa Italienerne paa Rhodos med, lod Brigadier Turnbull Jellicoe og en Officer ved Navn Dolbey droppe med Faldskærm paa Øen.

Det var nu ikke saa let, som det lyder. Det blæste stærkt, og de faldt langt fra hinanden. Dolbey landede paa en haard Vej og brækkede Benet, og da Jellicoe dalede ned mod Jorden, blev han antaget for Tysker og beskydt af tysk-fjendtlige Italienerne, som heldigvis maa have været daarlige Skytter. Ved Opdagelsen af deres Fejltagelse gjorde de deres bedste for at hjælpe ham.

Paa det Tidspunkt bestod den italienske Garnison paa Øen af 10.000 Mand — Tyskerne havde 35.000.

Den italienske Kommandant, Admiral Campioni, indvilligede i at se Jellicoe, men han var bange for sit Skind og bad Jellicoe tage bort hurtigst muligt. Blot det, at han havde talt med Jellicoe, kunde komme til at koste ham hans Liv.

Jellicoe indsaa, at der intet var at gøre og forlod samme Nat Øen. Kort efter overgav Admiral Campioni officielt Rhodos til den tyske Kommandant von Klemann. Dermed var den største — og den vigtigste — Ø gaaet tabt for de Allierede, men hurtig Handling kunde endnu redde Resterne af Dodekaneserne — og det blev altsaa til S. B. S., denne Opgave blev betroet. I Haifa i Palæstina gik Jellicoe straks i Gang med at bemane og bevæbne en lille Fiskerflaade. Anders skulde med paa disse Togter og var i Haifa, da Nyhederne om den danske Rigsdags klare Nej til Tyskernes Krav, og Opstanden den 29. August, naaede ud til ham. I store Forsideartikler bragte de engelske Blade Beretningen om Flaadens sænkede Skibe. Anders skal have været ude af sig selv af Glæde, — han for rundt til sine Kammerater og svang Avisen over sit Hoved og raabte: »Der kan I bare se«!! og i et Brev, som han skrev et Par Dage senere til Grev Reventlow i London, viser han ogsaa tydeligt, hvor meget Nyheden om Danmarks Modstand betød for ham.

Da jeg sidst saa Dem, talte vi om, hvorvidt Danmark vilde faa en Chance til at vise Verden, hvad de virkelig var, og maaske kan Greven huske, at jeg tvivlede.

Derimod tvivlede De ikke et Minut paa, at Dagen vilde komme. Den kom og jeg har aldrig været saa stolt i mit Liv, og jeg har aldrig haft eller haabet paa at faa saa stor en Belønning for den Smule godt, jeg har gjort i denne Krig, for nu ved jeg for første Gang, at jeg virkelig har kæmpet for Danmark.

Jeg haaber, at Grevinden har det godt og ser frem til at se Jer igen, forhaabentlig vil det ikke vare længe.

Jeg har nylig modtaget et »Bar« *) til mit M.C. **) ellers har jeg intet særligt nyt at fortælle. Hils Grevinden meget. Deres

Anders.

Efter at have læst dette Brev skriver forhenværende Folketingsmand og Borgerrepræsentant Gerda Mundt i sin Bog »Har vi lært vor Lektie«:

»Tænk, at en ung Mand — en ung, dansk Mand — gaar ude i Verden og arbejder for Danmarks Befrielse, men samtidig i sit Hjerte bærer en nagende Tvivl, om Danmark vil tage sin Kamp op, og vi sidder inde paa Rigsdagen og tager en afgørende Beslutning, hvorved vi bringer den unge Mand den Bekræftelse, som han trængte til«.

Kort inden, at Skibene skulde afgaa fra Haifa, blev Anders angrebet af et lettere Tilfælde af Gulstot og maatte indlægges paa et Britisk Hospital i Nazareth. Ligesaa fjernt som Tanken om en Faldskærmsskole i Libanon forekommer, ligesaa svært er det at forestille sig et moderne Militærhospital i den lille By, hvor Kristus som Barn »forfremmedes i Visdom og Alder og Naade hos Gud og Mennesker«, men her i denne gamle By blev Anders altsaa indlagt, og i Sengen ved Siden af ham laa den britiske Feltpræst ved et Faldskærmsregiment, A. R. Walter. De blev meget gode Venner og talte meget sammen, — men om sine Krigsoplevelser talte Anders aldrig.

»Det var efter Opstandelsen i København,« siger Walter, »og Andy brændte efter at faa Lov til at komme tilbage til Danmark for at være med i Modstandsbevægelsen. — Han var ikke videre syg — kun et Bundt Nerver — utaalmodig efter at komme ud af Hospitalet. Hans Personlighed virkede som en Stimulans paa os alle. Alt, hvad han ikke maatte, vilde han, og Sygeplejerskerne maatte være om sig, hvis de skulde passe paa ham.

Da det var meget varmt, plejede han at ligge ovenpaa Lagnerne. Det havde ingen noget imod, undtagen naar Forstanderinden kom paa Inspektion, saa var der vild Panik for at faa Andy stoppet ned under Sengeklæderne. Underlig nok som den Slags smaa Minder kommer igen, det var Ubetydeligheder, men vi vred os af Latter. Det hørte til de faa Lysglimt i vores ensformige Tilværelse.«

*) Bar = „Stjerne“   **) M. C. = „Militær Kors“

Anders maa være kommet for tidligt ud af Hospitalet — i den følgende Tid hentydes der adskillige Gange til, at han er syg. Allerede den 12. September gik han ombord paa den ene af de to Motorbaade der tilhørte Lord Jellicoe's Fiskerflaade og sammen med ham fulgte tre store stærke Irer, der alle tre havde staaet i den irske Garde — »Sergeant Sean O'Reilly (Sean udtales Shaun), Patsy Henderson og Corporal D'Arcy«. Bedre Folk i Ilden end disse tre havde S. B. S. ikke, men paa Orlov var de umulige, og det militære Politi havde hurtigt opdaget, at det ikke var klogt at irritere disse tre uadskillelige, naar de i løftet Stemning vendte hjem henad Morgenstunden. De havde straks sluttet sig til Anders og var blevet hans faste Garde, navnlig var Sean ham meget hengiven.

De to Motorbaade forlod Haifa med 40 Mand under Anførsel af Major Jock Lapraik M. C. med Simi som Maal, samtidig sejlede Jellicoe til Kos og Leros med Resten af Skibene.

Den 17. September om Aftenen naaede de Simi. Det var Meningen, at Øen skulde besættes og gøres til fremskudt Base for Angreb paa de andre Dodekanesiske Øer. Den laa ikke langt fra Tyskernes stærke Hovedbase paa Rhodos.

Hermed begyndte Kampen om de Ægæiske Øer.

SIMI

Une page héroïque et courageuse dans l'histoire grecque et une histoire de la mer grecque du Dodécanèse et de la Crète furent écrites par le jeune Major danois Andy Lassen qui prenait part aux „commandos“, où il était l'épouvante des allemands.

(Det græske Blad „Acropolis“ 22. Juni 1946).

Byen Simi strækker sig fra en smal dyb Havbugt over en Bjergryg og ned til en lignende Bugt paa den anden Side Højdedraget. Mellem de høje Klipper er Vandet som oftest uden en Krusning. Da Skibene drejede ind i Bugten, var der intet at se af den mørkelagte By, hvis mange Lys ellers spejler sig i Vandet langs Havnekajen og blinker mere spredt op over Bjergets Sider.

Ombord paa Skibene vidste Major Lapraik og hans Folk ikke, om der var trukket en stærk Garnison til Øen, og de anede derfor ikke, hvad Modtagelse de kunde vente, og da de ønskede at nærme sig Øen saa stille som muligt, forekom Larmen fra Skibsmotorerne dem ubehagelig stærk. Et Stykke inde standsede Skibene. Der var rapporteret Batterier paa hver Side af Bugten, og i Maanelyset vidste de, at de frembød gode Skiver for disse Batteriers Kanoner.

Saa snart Maskinerne tav, blev Stilheden tryggende, som om alt pludselig stod stille. Mændene ombord blev ogsaa staaende og anstrengte deres Ører for at gennemtrænge den dybe Tavshed, som om de ventede, at nu maatte der ske noget. Da naaede ud til Skibet fra de mørke Klipper, Klangen af en Bjælde, og lidt efter lød der en til — og saa en til, snart fra den ene, snart fra den anden Klippevæg, som om de kaldte og gav Svar. Henover Bugten og opover Bjerget, dybe Toner og spinkle Toner og snart saa fjernt, kun som en Anelse af en Lyd. I det klare Maaneskin saa Mændene paa hinanden, for de fleste var det deres første Raid til en fjendtlig besat Ø, og de vidste ikke, hvad de skulde tro — var det virkelig Gedebjælder, eller var det Udkigsposternes aftalte Signaler?

Efter en kort Raadslagning blev det besluttet, at to Mænd skulde ro i Land for at undersøge Forholdene og skaffe Oplysninger hos Befolkningen. Først og fremmest skulde de faa saa meget som muligt at vide om Øens Garnison. Var den tysk eller italiensk? Fascistisk eller venligt indstillet? Vilde den slaas eller overgive sig?

Anders og Sergeant Pomford blev udset til at udføre dette Hverv. Lydløst

roede de bort fra Skibet i en »fol-boat« og forsvandt snart i Skyggen af Klippen. Lidt efter lød der Skud, uvist hvorfra.

Anders og Pomford klatrede i Land og fulgte langs Sydsiden af Bugten ind til Byen. Her, ligesom i alle andre smaa græske Havnebyer, er Kajen ogsaa Hovedgade og strækker sig saa langt Byen naar. Paa Grund af Sommermaanedernes stærke Varme gaar Grækerne i Seng en 3—4 Timer midt paa Dagen og er oppe igen til langt ud paa Natten, selv Smaabørn leger paa Gaderne længe efter Mørkets Frembrud. Derfor var Byens Befolkning paa Benene trods det sene Tidspunkt, og ud igennem hver aabentstaaende Cafédør lød blide græske Sange. Det varede ikke længe, førend Anders og Pomford blev set og deres Uniform genkendt. Grækerne havde aldrig været i Tvivl om, at de Allierede vilde vinde Krig, saa de modtog dem som Sejrherrer, og Nyheden om, at der var kommet engelske Commandos til Simi spredtes som en Løbeild, og langs den smalle Kaj og ned fra de stejle Sidegader løb Befolkningen dem glædestraalende i Møde. Lige siden den sidste Krig havde de haabet paa at blive befriet, saa selvom de var bange for deres italienske Undertrykkere og vidste, at en Del af den 150 Mands store Garnison var Fascister, og at det maaske vilde komme til Kamp, kunde de ikke beherske deres Glæde og som altid, naar de paa Øerne vil give deres Følelser Luft, gav de sig til at ringe med Kirkeklokkerne. Snart kimede Byens 13 smaa Kirker om Kap, saa at det kunde høres helt over til Tyrkiet; og i den stille Nat naaede Lyden af Klokkerne og de jublende Stemmer ud til Skibene og har sikkert virket beroligende paa ansvarshavende Major Jock Lapraik. Nu havde han kun at afvente Signal fra Anders om, hvorvidt Havnen var dyb nok til de to Motorbaade. Omringede af Simi-Borgerne skyndte Anders og Pomford sig Havnekajen rundt, alt imens Rygtet om deres Ankomst spredte sig ud i større og større Kredse, og hver Gang Nyheden gik fra Mund til Mund voksede Antallet af de landsatte Tropper i de glade Grækeres Bevidsthed, for tilsidst, da det naaede italienske Ører, at være kommet op paa over 100 Mand. Enten var det denne Overdrivelse eller de kraftige Ord, Anders henvendte til den italienske Kommandant, der fik ham til at opgive enhver Tanke om Modstand. Men Anders turde ikke helt stole paa hans Ord og var derfor stadig bekymret for de to Skibe, der saa tydelig kunde ses i det klare Maaneskin. Hvorlænge vilde de italienske Kanoner kunne modstaa Fristelsen?

Da de var naaet hen til det gamle Klokketaarn, som skal være den bedste Ankerplads i Byen, bad Anders Pomford indhente Oplysninger om Vandets Dybde. En Græker besvarer nødigt et Spørgsmaal direkte, han foretrækker at diskutere Emnet med tilfældige omkringstaaende, hvilket næsten altid fremkalder heftige Meningsudvekslinger ledsaget af udtryksfulde Armbevægelser. Pomford havde knap nok gjort dem forstaaeligt, hvad det var, han ønskede at vide, før Diskussionen begyndte. Efter nogen Tid blev Anders utaalmodig, og i Steedet for at vente paa Svar, lod han Græker være Græker og sprang i Vandet iført alt sit Tøj og fuld Udrustning og lod sig synke til Bunds i det dybe Havnebassin.

Diskussionen ophørte som med et Trylleslag, og alle stirrede maabende ned i det sorte Vand. Da han igen naaede op til Overfladen, raabte han op til Kajen: »Pomford, signaliser ud til Skibene, at her er dybt nok.«

Efter det gik der ikke mange Minutter, førend Skibene var paa Vej ind. Saasnart Lapraik var kommet i Land, spredte han sine Tropper ud over Byen i 4 Patrouiller. Anders fik den ene Patrouille og besatte det højeste Punkt i Byen, en Skolebygning inde i det gamle Fort. Strategisk den bedste Stilling, da den beherskede baade Indgangen til Havnen og Bugten paa den anden Side Bjergryggen.

Næste Morgen foretog Lapraik en Runde for at inspicere de italienske Forsvarsstillinger og fik overtalt Italienerne til at deltage i Forsvaret, hvis Tyskerne skulde forsøge Landgang. Imellem Grækere og Italienerne var der stærke Gnidninger, — udadtil kunde det se nogenlunde godt ud, men bag Englændernes Ryg truede Italienerne Befolkningen med alle mulige Repressalier, dersom Englænderne igen skulde forlade Øen.

Næsten alle Præster i Grækenland er fremragende Patrioter og »Chrysanthos« Abbed paa St. Michael Munkekloster paa Simi var blandt de bedste.

St. Michael ligger ved Panormiti Bugt. Denne Bugt er til alle Sider omgivet af høje Klipper med en smal Udgang mod Nord og er en sikker Ankerplads i al Slags Vejr.

Panormiti betyder: »Havn for alle«, og Overtroen siger, at de smaa Skibsmodeller, der kastes i Havet, som Offer fra Skibe i Havsnød, finder Vej ind i Panormiti Bugt.

Da der var gaaet nogle Dage kom Anders i Forbindelse med Abbeden og fik uden Italienernes Viden installeret en Radiosender oppe paa Bjerget bagved Klosteret, som i Modsætning til Simi By ligger paa Øens Vestkyst.

Den Græker, der skulde betjene Radioen, blev introduceret til Munkene som Abbedens Nevø.

Sean O'Reilly siger om Abbeden:

»Denne Præst var »a great old chap«. Grækerne hadede de mange »Itis« *) paa Simi om mulig endnu mere end de hadede Tyskerne. En Dag gjorde Abbeden en stor Middag paa Klosteret for os, en rigtig Middag, altsaa ikke et Drikkegilde. Efter Middagen gik han med mig ud paa Balkonen og bad mig vise, hvordan min automatiske Pistol virkede og spurgte, om han maatte skyde et Skud med den. Der stod to »Itis« nede paa Stenbroen foran Klosterbygningen, og han sigtede lige ned paa den ene af dem og sagde:

»Er det saadan den virker?«

Jeg fik den snubbet fra ham lige i sidste Øjeblik.«

I den Tid Lapraik saa at sige herskede paa Simi fra 17. Sept. til 12. Okt., holdt

*) „Itis“. Den britiske Soldats Navn til Italienerne.

han, saa godt han kunde, Orden paa Øen, men han var ikke kommet dertil for kun at tage sig af den civile Administration.

Hans Hovedopgave var at gøre Øen til en »Raiding« og »Rekognoscerings« Base, og dertil egnede den sig godt, ikke mindst fordi den laa saa nær ved Rhodos.

Han havde ikke mindre end 6 Caiquer til sin Disposition. De var bemanded med S. B. S. Folk og med græske Fiskere, som havde bevist, at de ikke var bange for at sejle ind paa Fjendens Omraade. Iblandt dem var der to modige gamle Brødre, Marco og Anastazia Costandi. De var begge to bosat i Simi og Skippere paa egne Skuder og Anders' meget gode Venner. Den første Gang Anders sejlede med Marco, havde han aabnet sin Pengepose for at give Marco en »Souvereign«, men Marco vilde ikke tage imod den. Den græske Ø-Befolkning er stolt. Lille hvidhaarede Marco er indskrumpet af Sol og Søluft, som den Fisk, han hænger til Tørre i Rigningen af sin Baad, og han ser med sine kloge, dybtliggende Øjne roligt og usmilende paa den, han taler til. Baade han og hans Broder Anastazia hørte til Caique-Flaadens mest betroede Mænd, og Anders tog paa mange Togter med deres Baade.

Sergeant Pomford fortæller, at medens de var paa Simi, vækkede Anders ham en tidlig Morgen. De skulde til 3 forskellige Øer for at se, om der var Tyskere:

»Vi forlod Simi ombord paa Marco's Caique og aflagde Besøg paa en Ø, kaldet Piscopi, ingen »Jerry«s der, saa afsted til Alemnia, kun et Par Mil fra den store tyskbesatte Ø Rhodos, og fandt heller ingen Jerry's, og saa videre til Chalchi, stadig kun et Par Mil fra Rhodos og fandt igen ingen Jerry's og saa tilbage til Simi. Hele Udflugten foregik i fuldt Dagslys lige for Næsen af Tyskerne.

Frokost Piscopi, Middag Alemnia, Te Chalchi, og det var hele Tiden Major Lassen, der bestemte Farten. Vi kaldte det vores Turisttur. Men selv om vi ingen Tyskere fangede, havde vi dog Udbytte af Turen. Italienerne anvendte nemlig Alemnias naturlige Havn som Undervandsbaadsbasis. Da vi gik i Land, saa det ud til, at de havde forladt Øen, og da den kun er lille, besluttede vi os til at gennemsøge den i Haab om at faa Fingre i nogle af Italienernes Sager. Vores største Fund var en 20 mm Kanon. Den manglede Fodstykket, men »Andy«, som vi kaldte ham, vilde absolut have den med tilbage til Simi. Der fik han den rigget til af en lokal Smed, det var primitivt gjort, men han var meget stolt af den og fik den anbragt oppe paa Toppen af Bjerget udenfor Skolebygningen. Det viste sig ogsaa senere, at den kunde være til stor Nytte, for det var med den og grundet paa den Maade, at »Andy« betjente den, at vi senere fik jaget Tyskerne paa Flugt.

Cirka en Uge efter vores Udflugt rapporterede en Græker, som havde sneget sig bort fra Chalchi, at Tyskerne var gaaet i Land paa Øen. Op røg »Andy« og gav os Ordre til straks at tage af Sted. Vi skulde hurtigst muligt til Chalchi for at se, hvad der var paa Færde, og se om det var sandt med Tyskerne. Var det sandt, skulde vi smide dem ud!!«

Chalchi var under hele den ægæiske Kampagne særlig udsat. Der laa for det meste en italiensk Garnison, og den kunde paa alle Tider af Døgnet faa Besøg af Tyskerne, som sommetider tog Ophold paa Øen og til andre Tider kun aflagde korte Visitter.

Den i Forvejen udsultede Befolkning maatte afgive af deres fattige Rationer til disse uvelkomne Gæster.

Anders havde under Opholdet paa Simi paadraget sig nogle slemme Brandsaar paa Bagsiden af sine Knæ. De var meget smertefulde, men han vilde alligevel føre Patrouillen til Chalchi. Den amerikanske Sanitetssergeant Porter Jarrell var med paa Turen. Han havde tjent i Ørkenen ved en frivillig Ambulance og havde selv søgt om at blive forflyttet til S.B.S. Her havde Jellicoe tilbudt ham Forfremmelse, men Jarrell ønskede af en eller anden Grund ikke at blive Officer. Han var en stille beskeden ung Mand med et fint udtryksfuldt Ansigt og tilhørte ogsaa Anders' faste Garde, skønt han med sit tilbageholdne, næsten sky Væsen, var meget forskellig fra den irske Garde, der bestod af helt anderledes voldsomme Naturer.

Da de ikke vidste, om Tyskerne laa i Chalchi By, sejlede de ikke ind i Havnen, men lagde til ude ved nogle øde Klipper. 15 Minutter inden de naaede ind, bad Anders Jarrell skifte Forbindingen paa hans Knæ. Da de kom i Land og fik Kontakt med Befolkningen, viste det sig, at Tyskerne allerede var taget tilbage til Rhodos, og at Øens Garnison kun bestod af 12 Carabinieri.

Anders kom øjensynlig meget hurtig paa Talefod med disse. Først landsatte han Proviant og Ammunition til Befolkningen, bagefter lod han dem sammen med Italienerne og sine egne Folk bygge Forsvarsstillinger oppe paa Bjerget bagved Byen, og da han mente, at de italienske Carabinieri trængte til en Opstrammer, lod han hver eneste Mand gennemgaa et Kursus i Angreb, desuden formanede han dem paa det alvorligste til at staa paa Befolkningens Side og modstaa Tyskerne, dersom disse skulde komme igen. Trods Smerterne fra Brandsaarene klatrede han hele den Nat op og ned af Bjerget for at holde Arbejdet ved Befæstningen i Gang. Tyskerne vendte heller ikke tilbage næste Dag, og Anders og hans Mænd tilbragte Tiden med at holde Øje med deres Bevægelser paa Rhodos, som de kunde følge i Kikkerten, da der imellem de to Øer kun er kort Afstand. Den næste Nat fik han Ordre til at vende tilbage til Simi, men inden han tog bort, holdt han endnu en Tale til Italienerne, som i den Grad indgød dem Skræk, at de lovede at gøre alt, hvad han forlangte af dem.

Paa Hjemturen laa Anders i sin Køje, medens Jarrell igen forbandt hans Ben. Brandsaarene var meget slemme, og Anders overvejede at tage tilbage til Basen for at komme sig og søge om Orlov for at tage til England. Jarrell raadede ham meget til det, da han havde været paa Raids uafbrudt i 2½ Aar, men da de naaede tilbage til Simi, viste det sig, at Lapraik havde besluttet, at der skulde landsættes nogle Mænd paa Rhodos, og saa tog Anders — paa tværs af alle Ordre — afsted igen. Han vilde være sikker paa, at selv om han ikke skulde med i Land, vilde han sørge for, at Mændene blev landsat paa det rigtige Sted.

Som den største af de Dodekanesiske Øer havde Rhodos ogsaa den største tyske Besætning, og det var derfor af Betydning at faa saa mange Oplysninger som muligt.

Rekognosceringen skulde udføres af Major Dion Stellin M. C. — Anders' meget gode Ven — som aldrig gik under andet Navn end »Stud«, og som paa det Tidspunkt ogsaa kun var Lieutenant. Sammen med en Sergeant blev han roet ind igennem en smal Aabning imellem to Minefelter og landsat i Landsbyen Villa Nova, som kun ligger nogle faa Kilometer fra Hovedstaden Rhodos, hvor den tyske Kommandant havde sit Hovedkvarter.

Men paa een eller anden Maade fik Tyskerne det at vide, og de blev jaget fra Landsby til Landsby, men det lykkedes dem alligevel at opsamle værdifulde Oplysninger, og takket være »Papa Lucas«, Villa Novas modige Præst, slap de fra det med Livet.

Landsbyen var blevet omringet af Tyskerne, og det saa ud, som om alt Haab var ude, men heldigvis var Papa Lucas raadsnar.

Hans Søn havde lige holdt Bryllupsfest, og Selskabet var ved at bryde op. I Bunden af en tohjulet Kærre, trukket af et dovent Muldyr, blev Stud og hans Kammerat anbragt i Halmen, som kun daarligt skjulte Studs lange Ben, og ovenpaa Halmen tronedes Brudeparret.

Saadan slap de bort og Papa Lucas vidste hele Tiden, at var de blevet opdaget, udsatte han ikke alene sig selv, men ogsaa sine nærmeste for at blive skudt. Hvad de to Englændere risikerede forstaar man, naar man hører, at Sergeant Miller og Trooper Jones som ved en anden Lejlighed blev taget til Fange af Tyskerne paa Rhodos — har ingen siden hørt noget til.

(3 Aar senere tog Stud tilbage til Villa Nova for at besøge sin Redningsmand, paa lang Afstand genkendte Papa Lucas hans høje khakiklædte Skikkelse og løb ham imøde med flagrende Gevandter og flagrende Skæg, og efter mange Omfavnelser, d. v. s. Stud fandt sig i at blive omfavnet, blev han midt i Sommerdagens Hede budt paa stærk hjemmelavet Likør og oversødt Syltetøj hos hvert eneste Medlem af den tapre gejstlige Herres talrige Familie.)

Nu havde Lapraik været ca. tre Uger paa Simi, og der var endnu intet væsentligt sket.

Anders var stadig syg. Saarene paa hans Ben vilde ikke læge, og han tog ingen Hensyn til dem. Han led ogsaa af Efterveerne af Gulsoten eller af Dysenteri, en Sygdom saa godt som ingen i Middelhavsomraadet helt undgaar.

Tiden paa Simi var ved at falde Sean og hans Kammerater lang, da der indtraf en kærkommen Afveksling — i Form af et Bryllup. Uden at indhente Tilladelse gik Sean og Patzy til Bryllupsgilde, da det blev Morgen, vandrede de tilbage op ad de stejle Gader, og jo mere de nærmede sig Fortet, des mere betænkelige blev de ved Tanken om den Modtagelse, de vilde faa, for de tvivlede ikke et Øjeblik paa, at Anders havde opdaget deres Fraværelse.

»Lad os gaa ind og slaa Fødderne i Gulvet og salutere ham —« foreslog Sean. — De gik ind i Skolebygningen, og der sad Anders og saa faretruende ud — de

to store Irere stillede sig op og salutede saa godt det lod sig gøre efter at have drukket Ouzo hele Natten og danset græske Danse 8 Timer i Træk.

»Det nytter ikke,« sagde Anders — »det gør ikke det mindste Indtryk paa mig. Hvor har I været i Nat? —«

De fik en frygtelig Overhaling, og de gik slukøret bort — men da det blev Aften — listede Sean og Patzy igen ned i Byen; de vidste, at et græsk Bryllup varer i flere Dage — og det var mere end de kunde modstaa. Da de vendte hjem næste Morgen, fik de en dundrende Modtagelse, »havde der været en tom Arrest paa Øen,« sagde Anders — »var I blevet puttet i den.« — Den tredie Nat holdt de sig hjemme — og det var godt det samme, for den Nat kom det tyske Angreb.

Den 2. Okt. invaderede Tyskerne den nærliggende Ø Kos. De udnyttede tilfulde deres Overlegenhed i Luften, og Kampen blev kort og blodig. Efter dette vellykkede Overfald besluttede de omgaaende at foretage et lignende Angreb paa den tilsyneladende saa langt mere saarbare Ø, Simi.

Ved Daggry den 7. Okt. sejlede en tysk Baad ind til Simi. Anders havde givet sine Mænd en Nats Hvile, da de næste Dag skulde have været tilbage til Rhodos, og R.A.F. Personel havde overtaget Vagttjenesten. Vagten gav imidlertid ikke Alarm, og en 120 tyske Tropper blev landsat i Pedi Bay. (S.B.S. havde fyrrøve Mand foruden den italienske Garnison, som ikke var til at stole paa.)

Skydningen begyndte straks, og lidt efter opsendte Italienerne Lyssignaler. Anders vidste ikke hvad der var paa Færde og begav sig derfor ud paa Rekognoscering med sine Mænd, som han delte i Grupper paa 3, selv tog han Sean med sig.

Tyskerne havde allerede taget nogle Stillinger ved den Række Vejmøller, der ligger oppe paa Bjergryggen, der adskiller de to Dale. De kan imidlertid ikke have været klare over hvor meget Modstand, de vilde møde og var uforsigtige nok til at vove sig ned i Byen.

»Andy og jeg gik langs med en Mur,« fortæller Sean, »og jeg anede ikke, at der var Tyskere i Nærheden — pludselig standsede Andy — han kunde lige frem lugte Tyskerne, og ganske rigtig sad der to af dem bag Muren, vi skød hen over Hovedet paa dem og de overgav sig straks. Vi stødte snart paa andre og flere Steder kom det til Kamp.«

I den officielle Rapport staar der om Anders: »Denne Officer sneg sig ind paa mindst 3 Tyskere og dræbte dem i Nærkamp.«

I Rapporten anvender de Ordet »stalked« — he stalked three germans. Stalked burde egentlig oversættes med »Pürsche« og er sikkert betegnende for disse Kampe. Gaderne er som Labyrinter, og det maa have været en Kunst at komme Fjenden paa nært Hold. Brolægningen bestaar af hvide toppede Sten, erstattet, hvor Gaderne er stejlest, med slidte Trappetrin. Tyskernes jernbeslaeede Støvler maa have gungret gennem den stille By, medens S.B.S. Folkenes af Gummisaaler dæmpede Trin har været lydlose som et Rovdyrs. Sergeant Jarrell siger, at Anders var allevegne. Hele den Morgen blev han ved med at angribe og udslutte

Patrouiller. Tyskerne forsøgte forgæves at naa igennem Gadernes Virvar op til Skolehuset, men blev slaaet tilbage.

Nu begyndte Rapporterne at strømme ind fra Kysten. Fjenden var landet med store Styrker og havde besat den Bjergryg, som Italienerne skulde have forsvaret og forfulgte dem nu med Højtalere betjent af Fascister, som paa det ivrigste anmodede deres vigende Landsmænd om at nedlægge Vaabnene.

Paa dette kritiske Tidspunkt sendte Lapraik Anders med samt hans irske Garde ud for at redde Situationen. Det første Anders gjorde, var at tage en ældre tysk Sergent til Fange. To menige, der fulgte efter ham, faldt ogsaa i Anders' Hænder, og samtidig gjorde Ierne det af med 3 Tyskere, der ikke udviste Forsigtighed nok.

Disse gode Eksempler satte nyt Mod i Italienerne, og efter at Anders havde reorganiseret deres Modstand, tog de Kampen op med fornyet Kraft, bistaet af hvad der blev betegnet som Raad og Daad af Lassens Patrouille, d. v. s. de gik med deres Rifler lige bagved Italienerne og tillod ingen Tilbagetog.

Efter nogen Tid kunde de holde Fjenden i Skak.

Den tyske Kampiver var ved at ebbe ud, og tiltrods for at der ankom 3 Stukas, som foretog Dykkerangreb paa Fortet, hvor Anders havde Stilling, begyndte Fjenden at trække sig tilbage i Uorden, og Kl. 3 var han ifærd med at evakuere sine saarede og trække Hovedstyrkerne ud til Kysterne, men endnu var Slaget ikke vundet, og det kunde godt have taget en daarlig Vending for Forsvarerne, da ved fire Tiden et stort tysk Landgangsskib i al Hast kom dampende ind til Øen fuld af Forstærkninger. Den sejlede ind i den mindre Bugt, hvortil der var Udsigt fra Fortet, og nu var det, at den gamle »Bren-gun«, som Anders havde samlet op paa Alemnia, kom til at spille en afgørende Rolle.

Skolehuset ligger inden for det gamle Fort, og et Stykke neden for Skolebygningen paa selve Fortets Mur var Kanonen opstillet. Der var ingen Dækning nede ved selve Kanonen og for at naa ned til den, var det nødvendigt at passere et aabent Stykke. Som det højeste Punkt er Fortet synligt fra næsten alle Dele af Byen.

Der lød et Skud deroppefra, og Officerer og Mænd vendte deres Øjne op mod Fortet og naaede lige at se en Skikkelse fare fra Kanonen op og forsvinde ind i Skolebygningen, et Øjeblik efter kom samme Person igen til Syne for at springe ned til Kanonen, fyre den af og igen løbe i fuld Fart tilbage, for at søge den Dækning de gamle Skolemure gav. Det var Anders, der selv betjente sin gamle Bren-gun, og som blev ved med at fare frem og tilbage og skyde Kanonen af, indtil Granaterne, der faldt paa Skonnertens overfyldte Dæk, tvang denne til at vende om og flygte. Pomford sagde, at da Anders bragte sin Kanon tilbage fra Alemnia, var han meget stolt af den. Hvad maa han ikke have været nu.

Hermed endte det tyske Forsøg paa at erobre Simi den 7. Okt. 1943. Fjenden havde i Land 16 Faldne, 30 saarede og 6 var usaarede faldne i Hænderne paa S.B.S. Dertil var en Del flygtet op i Bjergene, hvor Grækerne tog sig af dem, hvad der vist vil sige det samme som, at de enten skød eller henrettede dem.

Foruden det maa der om Bord paa Skonnerten have været mange dræbte og saarede. Italienerne havde 10 saarede og S.B.S. en falden og to saarede.

Men Glæden over denne Sejr blev kun kort. Den følgende Dag gjorde Tyskerne Gengæld med et voldsomt Flyverangreb. Med to Timers Mellemrum kom de henover Byen, og snart laa store Dele af den i Ruiner. Anders' Kammerater sagde, at den Ro, han udviste under et Bombardement, var utrolig. En af dem havde staaet med ham i en Skyttegrav under et af disse Angreb. Der faldt Bomber til højre og venstre, og det saa ikke ud til, at de skulde slippe levende fra det; men Anders havde tilsyneladende ganske uanfægtet taget Haanden op til Hovedet og begyndt at føle paa sit Haar, og idet han vendte sig til den anden Officer, spurgte han:

»Kender du et Middel for mit Haar, det er altsammen ved at falde af?«

Den anden Officer udbrød indigneret:

»Hvor kan du tale om at tabe Haaret, naar det ser ud til, at vi skal miste Livet.«

Men Anders havde fortsat uforstyrret af Bombeeksplosionerne:

»Jeg har ogsaa mistet nogle Tænder. Hvis det bliver ved paa den Maade, bliver der ikke meget tilbage af mig.«

Under disse Angreb blev 20 Civilister og to S.B.S. Soldater dræbt.

En af de sidste Bomber ramte Lapraiks Hovedkvarter, som laa nede i den tættest befolkede Del af Byen. To Mænd, Corporal Greaves og Menig Bishop blev begravede under Ruinerne. Under Oprydningsarbejdet viste det sig, at Bishop ikke kunde befries, uden at der derved styrtede yderligere store tunge Mursbrokker ned over Greaves. Dette blev forklaret til Bishop, som indvilligede i at lade sin Fod amputere i Haab om derved at redde sin Kammerat. Tidlig om Morgenen den 9. Okt. begyndte Operationen. Med utilstrækkelig Erfaring og de mest primitive Hjælpemidler maatte Sanitetssergeant Jarrell foretage Amputationen. Bishop kom fri, men døde kort efter af Chok og Smerte. Han døde forgæves, for da de naaede at faa Greaves trukket frem, var ogsaa han død.

Bishop var en af Krigens Helte, om hvem kun saa faa har hørt, og Porter Jarrell var paa sin Vis ogsaa en Helt. Han maa have gennemgaaet Kvaler, og det er forstaaeligt, at han ikke taaler at tale om denne frygtelige Oplevelse.

Efter en Dags Pause blev Simi igen bombarderet. Anders og Jarrell var paa Vej op til Skolebygningen. Jarrell forstod Anders bedre end de fleste, og han giver i denne Beretning et godt Indtryk af Forholdet mellem Anders og hans Mænd:

»Som een, der tjente under Andy, kaldte jeg ham Andy i Omtale, det gjorde alle hans Mænd, men kun en Gang har jeg tiltalt ham Andy, skønt han altid kaldte mig Joe. Det var efter en Serie meget udmattende Bombeangreb paa Simi. Vi gik tilbage igennem Byens Ruiner til hans Post oppe i Fortet, og da vi skiltes og jeg ikke var sikker paa, hvad der kunde ske med os, sagde jeg:

»So long, Andy.«

Denne Ubetydelighed viser, hvad Andy instinktmæssig følte var en Officers

Stilling i Hæren. Han ønskede, at hans Mænd i Aktion skulde adlyde ham automatisk, uden Tøven. Han vidste, at deres Liv afhang af hans Beslutninger, og at hvis der var nogen Usikkerhed i hans Ordre, vilde de værdifulde Sekunder, som betyder Liv og Død gaa tabt. Af den Grund følte han, at der altid maatte holdes en vis Afstand imellem en Officer og hans Mænd.

Han var venlig og deres Velfærd laa ham stærkt paa Sinde, men han var ikke intim med dem. Paa en Maade var det haardt for ham, da han følte sig hjemme iblandt dem og derfor tit var ensom. For at indprente, at det var ham, der havde Kommandoen, kunde han undertiden bryde ud i Vrede over en eller anden Ubetydelighed. Efter et saadant Anfald gjorde han ofte senere Undskyldninger, naar Udbrudet vilde hos Modparten have efterladt en ubevidst Følelse af Respekt.

S. B. S. bestod af saa broget en Forsamling, som det var muligt at have i en Hær, og for en Gennemsnitsofficer var det ikke let at gøre sig gældende. Han kunde ikke stole paa sin Rangs Autoritet, som det ellers saa tit er Tilfældet i Hæren, men var henvist til paa nært Hold selv at indgyde sine Mænd Respekt og bevise over for dem, at han var deres Fører. Det var tit vanskeligt for Ledelsen at finde Officerer, der kunde bestaa denne Prøve, og mange blev returnerede til deres oprindelige Regiment. For mig stod Andy som den bedste Type paa Officer i Felten. Der var ingen, Mændene fulgte mere villigt, for de vidste, at han vilde aldrig svigte dem. Han var deres Fører.

Jeg er sikker paa, at han er en af denne Krigs største Soldater. Han sparede aldrig sig selv, men som enhver anden Soldat hadede han »shelling and bombing«, fordi han ikke kunde slaa igen.«

Og Simi havde i den Henseende faaet alt, hvad den kunde taale. Anders var meget ulykkelig over Befolkningens Lidelser. Saalænge de britiske Tropper forblev paa Øen vilde Bombeangrebene fortsætte. Saa det har sikkert været en Lettelse for ham og dem alle, da de fik Besked fra Hovedkvarteret om at rømme Øen.

Den 12. Okt. tog de bort.

Da der var gaaet en Uge, kom der Signal fra Øen, afsendt igennem Radiosenderen paa Panormiti Munkekloster, og Anders blev sendt tilbage. Han tog 8 Fascister til Fange og sprængte deres Radiostation i Luften. Italienerne havde hele Tiden mistænkt Abbed »Chrysanthos« for at staa i Forbindelse med de Allierede, og deres Mistanke blev nu bestyrket. Den gamle Abbed vidste godt, at han blev skygget, men fortsatte alligevel ufortrødent sit Arbejde mod sit Lands Undertrykkere. Den 7. Febr. 1944 dræbte Fascisterne ham, og sammen med ham Radiotelegrafisten og en af Klosterets Tjenere.

Saa snart Meddelelsen naaede over til S. B. S. bad Anders om Lov til omgaaende at foretage et Raid paa Øen Simi. Han fik straks Tilladelse, og det lykkedes ham at ødelægge en italiensk Artilleristilling paa Øen, hvorved en italiensk Officer og to Mand dræbtes.

Nu staar der et Monument paa Kajen foran Klosterporten til Minde om Abbeden, Radiotelegrafisten og Klostersjeneren. En ny Abbed er traadt i den gamles

Sted, og Munkene passer deres daglige Dont som før Krigen. En Gang om Aaret er der »Festa« i Panormiti. Den Dag ser man intet til Munkene, men Festens Deltagere myldrer ind og ud af Klosteret. Kirken ligger midt i den hvide Klostergaard, hvor Murene overalt er dækkede af et Væld af blomstrende Bougainvilleas.

Den ene Fløj er indrettet til Gæster. Hver Familie faar sin lille Celle med Udgang til en af Buegangene. I den bageste Del af Rummet er Gulvet hævet et Par Fod over Jorden, og paa de bare renskurede Brædder sover der saa mange, som der er Plads til. Mindre end tre Generationer deltager sjældent i en Festa. De medbringer Tæpper og Mad (Agurker, Tomater og haardkogte Æg), deres vildeste Udskejelser er »Ouzo«, alle Grækernes Livdrik, og skønt den er stærk som Brændevin, drikker de sig ikke fulde. Set med fremmede Øjne er Festen beskeden, næsten barnlig, men Øboernes Fordringer er smaa, og de er lykkelige for Festen som den er. Der danses hele Dagen paa Kajen foran Klosteret, men ved Solnedgang standser Musikken, der skal lægges Blomster ved Mindesmærket.

Et Øjeblik's Stilhed, og Tankerne gaar tilbage til de haarde Tider og til de Mænd, der bekæmpede dem. Med Taarer mindes Simi's Befolkning deres gamle Abbed, men kun et Øjeblik, saa gaar Dansen igen. Der danses paa Kajen, der danses i Klostergaarden, der danses lige ind til Kirkens aabentstaaende Døre, og som den naturligste Ting af Verden søger de trætte dansende Hvile i det svale Kirkerum.

Men over den stille Bugt og de tavse Bjerge hviler den gamle Abbeds Aand — døde han ikke netop for at disse hans Børn skulde have det godt og være glade. Oppe i disse Bjerge havde han mødt Anders, sammen havde de lagt deres Planer, som de begge var villige til at dø for. Den gamle Græker og den unge Dansker, forskellige og dog ens.

Først naar Dagen gryer og Munkenes Morgenmesse lyder ud fra Kirken er Festen forbi, og de trætte Deltagere maa begive sig paa den lange besværlige Vej hjem over Bjerget.

I sit Hus i Simi By sidder Marco. Han sejler ikke mere paa Raids, men derfor er hans Liv ikke blevet kedeligt. Uden at rødme erklærer han, at nu lever han af at smugle. Med Tegn forklarer han, at i Asien sælger de Slangeskind for næsten ingen Ting, og i Europa betaler de alt for meget for dem.

Ud af en slidt Tegnebog, som han altid bærer paa sig, trækker Marco et gammelt Brev. Det er klistret sammen paa flere Steder og bærer alle Tegn paa at være blevet aabnet og læst utallige Gange, og alt, hvad der staar, er:

»Lt. Commander Ramsier.

For at anbefale Capt. Marco, som er Capt. paa Simi Caiquen »Anullak«, og som skal tilbage til sit Skib, naar hans Orlov i Alexandria er forbi.

A. Lassen
Capt. S. B. S.«

Tilsyneladende ligegyldigt, men for Marco et Værdipapir, fordi han har faaet det af Anders. Forsigtigt folder han det sammen og lægger det tilbage i Tegnebogen, og for at vise hvor nær han stod Anders presser han to magre, rynkede Pegefingre haardt mod hinanden og bevæger dem langsomt frem og tilbage.

Det græske Tegn paa evigt Venskab.

For sin Indsats paa Simi blev Anders d. 7. Nov. indstillet til sit 3. Militærkors.

NISYROS

OKTOBER 1943

Andy opholdt sig paa en af de ægæiske Øer. En Dag evakuerede han sig selv og alle sine Mænd, Udrustning o. s. v. over til en nærliggende Ø, fordi han havde hørt, at Pigerne der var kønnere. Da han opdagede, at de tvært imod var mindre kønne, flyttede han det hele tilbage igen.

(Lieutenant Martin Solomon D. S. C.)

Nisyros er dannet af Lavastrømme fra en udslukt Vulkan, og ned ad Bjergets Sider flyder varme, helbredende Sulphurkilder. Øen virker knap saa barsk som mange af de andre dodekanesiske Øer, Jorden er frugtbar, selv om den kun er daarlig passet. Der findes kun en Vej — og den fører mellem de to Havnestæder. Bjergsiderne paa begge Sider af Vejen er dækket af Figen- og Mandeltræer. For den forbigående er nymodne Mandler en fristende Spise, som kan nydes i det uendelige.

Tyskerne og Italienerne havde deres Hovedkvarterer i Havnebyerne. Garnisonerne har nok vidst, at der havde været eller endnu var Englændere paa Kos og Simi, men de anede ikke, at der var kommet S. B. S.-Folk til deres egen Ø, og at disse holdt til i den lille, ældgamle Bjerglandsby »Imbori«, som hænger oppe paa Kanten af Vulkanens Krater, og som kun lige kan skimtes nede fra Havnebyen San Palo, men alle Grækere paa Øen vidste — at de var der, men ingen sagde noget, og hver Nat klatrede en Mand fra San Palo ad den stejle Bjergsti op til Imbori for at holde Commandoerne underrettede om, hvad Fjenden foretog sig.

Men da de unge S. B. S.-Folk havde siddet nogle Dage, maaske en Uge, oppe i denne Ørnerede og stirret ud over det dybblaa Ægæerhav, og der endnu mangede nogle af de Oplysninger, der skulde indhentes forud for det planlagte Angreb, blev Livet dem for ensformigt. Iført Hyrdekofter og anden Camouflage begav de sig ned til San Palo for at faa sig en Drink under Tavernens skyggefulde Træer, Side om Side med deres tyske og italienske Fjender.

Da det viste sig, at de ingen Opmærksomhed vakte, drev de det til at gaa sammen med Grækerne ind for at se de Film, Tyskerne forlystede deres Mand-

skab med. Denne Dristighed var til stor Morskab for den lattermilde græske Befolkning.

De nød ligesom andre tyskbesatte Nationer at have deres Undertrykkere til Bedste.

Hensigten med Opholdet paa Øen var at raide den Radiostation, Italienerne betjente. Grækeren Photis, som senere ogsaa var med Anders paa Santorini, siger om dette Raid:

»Jeg var i Oktober 1943 paa Nisyros med Lieutenant Lassen. Han skulde overfalde den italienske Radiostation. Inden vi forlod den Landsby, hvor vi havde holdt os skjult, tømte Commandoerne to Flasker Whisky for at være mere glade. En Kvinde, som kendte os, fortalte os, hvor Fjenden var. Klokkeren 1 om Natten kom vi til Politistationen, der, hvor Radioen var. Lieutenant Lassen aabnede Døren og gik ind først med sin »Tommy gun«. Lieutenant Lassen var meget modig. Italienerne blev meget forskrækkede. — En Italiener græd og raabte:

»Mama mia!«

Lieutenant Lassen sagde til dem, at de skulde ikke være ulykkelige, for de vilde ikke blive skudt. Vi tog 8 Italiener og een Officer til Fange. De var Carabinieri. Italienerne bad Lieutenant Lassen, om de maatte have Lov til at tage deres Bagage med. Vi fulgte dem ned til en Caique, og de blev sendt over til Tyrkiet. Lieutenant Lassen gav sine Mænd til Deling alt, hvad der var blevet taget fra Italienerne.

Naar vi naaede hjem til Basen efter et Raid, gjorde Lieutenant Lassen Fest for sine Mænd. De fik Lov til at gaa i Land og lave Baal og stege et Lam paa et Spyd, og de blev helt vilde af Glæde. Lieutenant Lassen blev regnet for at være en af Drengene.«

Siden vendte Anders tilbage med Forsyninger til Befolkningen paa Nisyros.

»Grækerne elskede Andy,« siger Stud, »han var saa taalmodig med dem og hørte paa deres Beklagelser og Forslag og gjorde alt, hvad der stod i hans Magt for at hjælpe dem, ja — han gjorde endda mere. Jeg har set ham egenhændig læsse Fødevarer og bære store Melsække paa Skulderen (meget usædvanligt for en Officer) og anbringe dem i Caiquer og selv sejle sin Caique om Natten til en tyskbesat Ø. Caiquen bemanded med græsk Mandskab og hans egen Patrouille.

Fødevarerne blev saa hemmeligt udskibede i en Bugt, for det meste i Nærheden af et Munkekloster, saa kunde Præsten, hvis det var muligt, blive underrettet og uddele Maden til Befolkningen.«

Hos Øboerne ligger Mandens Arbejde paa Havet. Han er enten Sømand, Fisker eller Svampedykker, og da det er et haardt Liv, under hans Kvinder ham gerne, at han har det godt, naar han er hjemme, og det bedste han ved, er, at sidde hele Dagen og Aftenen med ved et lille Bord foran Tavernen, i Skyggen af 100-aarige Oliventræer og veksle Visdomsord med sine Naboer, medens Byens ældste følger Talen med bifaldende Nik. Endnu i Dag sidder foran San Palo's Taverne mange af de Mænd, der dengang nød godt af de Transporter, Anders

sejlede til Øen, og de beretter ivrigt om den høje, lyse Commandoofficer, med det hemmelige Navn, som fik dem til at vælge en Komité, som skulde overvaage, at Levnedsmidlerne blev ligelig fordelt, og Doktoren, som stod i Spidsen for denne Komité, bliver hentet og fremvist; at Doktoren ikke allerede befinder sig i Forsamlingen under Træerne, maa skyldes den Omstændighed, at han er en af de faa Mænd i San Palo, hvis Arbejde ligger paa Landjorden, og som derfor har noget at bestille.

LEROS

„Andy var en af de ædleste — og jeg tror modigste, af alle de modige Mænd, jeg har kendt i denne Krig“.

(Lieut. Colonel Lloyd Owen)

Den næste Ø, Tyskerne vilde angribe, var Leros. Den laa saa langt fra de britiske Luftbaser, at det var meget tvivlsomt, om den kunde holdes, men da den var i Besiddelse af en glimrende Havn og havde, grundet paa sin strategisk vigtige Beliggenhed, været Italienernes Hovedflaadebase i Ægæerhavet, blev det besluttet i Hovedkvarteret i Cairo, at der skulde gøres alt for at forsvare Øen.

I Løbet af hele Oktober Maaned blev Forstærkninger dirigeret derhen. Mange af disse havde paa Malta i Maanedsviis udholdt noget af denne Krigs værste Bombardement, men der havde de kunnet søge Beskyttelse i dybe Klippehuler, og paa Leros fandtes der saa godt som ingen virkelig bombesikre Tilflugtssteder.

Anders laa ovre i en tyrkisk Bugt med sin Patrouille og skulde slutte sig til S.B.S., som under Anførsel af David Sutherland, Jellicoes Næstkommanderende, var blevet sendt til Leros for at bekæmpe ethvert tysk Forsøg paa at landsætte Tropper fra Luften. En Nat gik Anders om Bord i Marcos Caique, og Marco fortæller med korte Sætninger og Tegn om denne Rejse:

»Marco sejle ud — Captain Lassen sove, Captain Lassens Dreng sove — Marco stirre — stirre — stirre — Nat mørk — Marco se Baad — tysk — en Baad — 5 Baad — en venstre — en højre — en nær — en borte — Marco raabe Maskinmand. —

»Hurtig vend.«

Captain Lassen vaagne — se Baad — sige:

»Tilbage samme Sted — hurtig —«

Turqey Consul se Marcos Baad komme tilbage — Turqey Consul gaa ned paa Marcos Baad — spørge —

»De bange? —««

Her fnøs Marco foragteligt, at nogen kunde spørge saa dumt, som om nogen sinde at han og Lassen og Lassens »boys« havde været bange.

Da de kom i Land igen i den tyrkiske Bugt, fik de at vide, at de var blevet

forraadt af en Spion, som boede paa en Ø i Bugten. En af Mændene havde godt lagt Mærke til nogle Lysblink, da de sejlede ud; men havde ikke tænkt videre over det og havde intet sagt hverken til Anders eller Marco, ellers var de aldrig taget af Sted. Spionen havde signaliseret ud til de tyske Skibe ved at aabne og lukke Døren ind til en oplyst Stue i et højt liggende Hus.

Havde Marco ikke passet paa og handlet hurtigt, vilde de alle være blevet taget til Fange.

Denne Forsinkelse hindrede dem imidlertid ikke i at naa over til Leros. Allerede næste Dag begav de sig igen paa Vej, men denne Gang sejlede de under tyrkisk Flag. De fulgte ned langs Kysten og ændrede først midt om Natten Kurs for at sejle direkte over til Leros — og naaede velbeholden over til Linda Bay ved 6½ Tiden om Morgen, skønt Stukaerne kredsede omkring Øen for at holde Øje med Caiquerne.

(Senere tog Anders og Marco tilbage til den tyrkiske Bugt, hvor Spionen holdt til. Han foregav at arbejde for Englænderne, men de vidste godt, at han var tysk Agent og tog ham til Fange).

Det var her paa Leros at Anders blev forfremmet til Captain.

Han var lige fyldt 23, og det var ogsaa her, at han fandt Pipó — den lille maltesiske Terrier — som senere fulgte ham overalt. Den havde oprindeligt tilhørt en italiensk Kommandant, men Anders »libererede« den — og oplærte den til at spise Kød, efter at den hos sin italienske Herre havde været henvist til at leve udelukkende af Spaghetti.

I den første Uge af November begyndte Tyskerne at bombardere Leros fra Luften som Forberedelse til Invasionen. Morgen og Aften kom de — og den lille, ellers saa smukke Ø, undergik hurtigt en sørgelig Forandring. Overalt saas Vrag af Bygninger og Skibe, paa Kajen laa Dynger af Grus og Ragelse — og de udbrændte Huses forvredne Jernkonstruktioner ragede op af Ruinerne. Fra deres Baser gjorde R.A.F. tapre Forsøg paa at komme den nødstedte Ø til Undsætning, men de skulde passere mange tyske Aerodromer, førend de naaede derop, og det blev derfor besluttet, at de kunde gøre mere Nytte ved at koncentrere sig om Ødelæggelsen af de tyske Maskiner i deres Luftbaser paa Rhodos, Kreta og Kos.

Omkring Kajen i Leros' By ligger et Virvar af smaa Huse sammenklumpede. De er malede i de sædvanlige livlige lyserøde og lyseblaa Farver, og Caiquerne ligger forankrede langs med den smalle Kaj, saa nær opad Husene, at de strengt bevogtede og haardt arbejdende unge Piger nu og da fra deres Balkoner kan tilslade sig at veksle et Par Ord med de solbrændte Fiskere og Svampedykkere paa Skibenes Dæk.

Næsten alle Kanonstillingerne paa Øen var blevet røbet af tyske Agenter og blev derfor hurtigt ødelagte. De faa Stykker, der gik fri, kæmpede modigt videre. Syd for Byen har Korstogsriddere bygget en af deres mange Middel-

havsborge. Den ligger paa Toppen af et Bjerg, og tæt ved havde Forsvarerne anbragt een Kanonstilling. Den blev ustandseligt bombet af de tyske Flyvere og mange af de Bomber, der var tiltænkt Kanonen, faldt paa Husene, der laa spredt ned ad Bjergskraaningen, eller i selve Leros' By, og tvang Indbyggerne til at søge op i Bjergene.

Der var ikke godt at være paa Leros.

Først henad Aften kunde Soldaterne gaa til Ro. Ude under Træerne krøb de ned i Soveposer og faldt i Søvn til Lyden af Cikadernes ensformige Knirken, Myggenes Summen og nu og da et Drøn fra en tidsindstillet Bombe.

Skønt Mændene hadede disse Flyverangreb — holdt de alligevel Humøret oppe. De badede, svømmede og tilberedte store Maaltider, som de fortærede i en utrolig Fart. Med en forbavsende Tilpasningsevne fandt de sig i Forholdene, som om de havde tilbragt hele deres Liv paa denne udsatte Ø.

Naar Bombningen stilnede af, klatrede de op ad Bjergskraaningen og op søgte de yngre Medlemmer af Befolkningen, og Mangel paa Sprogkundskaber lod ikke til at hindre dem i at underholde sig livligt med hinanden.

Disse stakkels Øboere, de kendte ikke til at have det godt — de havde aldrig haft nok at spise, og i de sidste 3 Aar havde de ligefrem sultet, men indtil nu havde de dog haft Tag over Hovedet, lidt Varme om Vinteren og deres fattige, men elskede Bohave omkring sig. Nu havde de ikke engang det, — alt var taget fra dem, fejtet bort af Krigens Ubarmhertighed. De eksisterede, for det kan knapt kaldes at leve, i Fordybninger i Jorden, og kunde daglig, med Øjne stive af Rædsel, følge Stukaernes Angreb paa deres By. De engelske Soldater havde forfærdelig ondt af dem og gav dem, hvad de kunde undvære.

Nej — der var ikke godt at være paa Leros, og Angrebene tog stadig til. Formationer paa 20 Stukas kom flyvende, og ladende haant om det utilstrækkelige Luftskyts, svingede de rolig rundt og fløj hvinende ned over Borgen og Kanonstillingen. Kort efter lød der en Serie voldsomme Drøn, og store Masser af Støv og Røg væltede op mod den blaa Ægærhimmel.

For yderligere at styrke Forsvaret var ogsaa den hellige Brigade kommet til Øen under Anførsel af Oberst Tzigantes. Deres græske Navn er »Iros Lochos«. Første Gang de nævnes i Historien var da de blev opstillede mod Spartanerne i Aar 379 før Christi. Regimentet genopstod 1821 under den græske Frihedshelt Ypsilanti mod Tyrkerne og nu for tredie Gang opstilledes Legionen og blev benyttet ved El-Alamein og derefter mod de tysk-italienske Garnisoner paa Dodekaneserne sammen med S.B.S. Deres Emblem er et Sværd omgivet af en Laurbærkrans, hvori der staar de gamle græske Afskedsord fra Hustruen til Manden, der drager i Krig:

»Kom igen sejrrig eller død.«

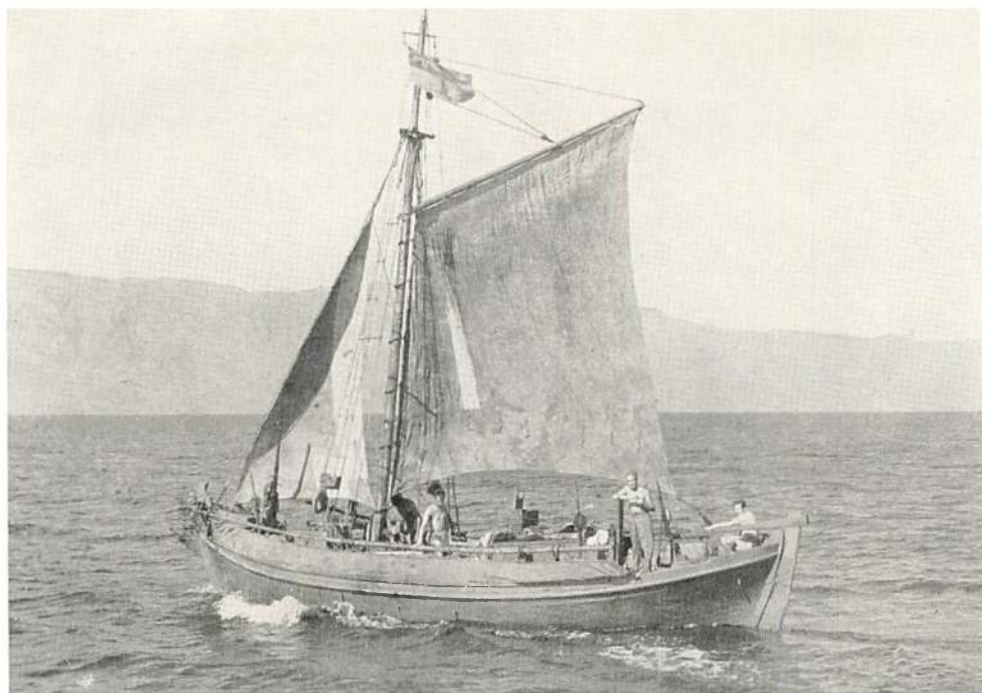
Chefen Oberst Kristododoulos Tzigantes var ikke længer nogen ung Mand, men han bar alligevel sit Faldskærmsemlen. Det var lykkedes ham at komme uden om den Lov, der udelukker Mænd i hans Alder fra at deltage i et Kursus for Udspring. Han havde nægtet at deltage i den lange Fortræning, det eneste

Anders' gamle Kanon anbragt paa Toppen af Bjerget, uden for Skolebygningen, paa Simi.

Befolkningen levede oppe i Bjergene og kunde daglig med Øjne stive af Rædsel følge Stukaernes Angreb paa deres By.

Smaa »Special Service Caiquer« som Englænderne anvendte til Rekognoscering, og som af Fjenden blev antaget for at være græske Fiskerbaade. Ved Roret Anders' Ven Søofficer »Alex MacLeod«. I Baggrunden Tyrkiet.

Fra Luften gensaa mange af den hellige Brigades Mænd deres elskede Øer efter flere Aars Landflygtighed.

der havde spillet en Rolle for ham var, at naar han sprang, skulde det være i hans eget Land, for som han selv sagde:

»Skal jeg brække mine Ben, saa skal det være paa græsk Jord.«

Oberst Max Bally, som ogsaa tilhørte »Iros Lochos« sagde, at Tzigantes elskede Anders, og Bally efterlignede Tzigantes Stemme og Accent, naar han, saasomt han nærmede sig Lejren, begyndte at kalde: »Ahndie — Ahndie — where is Ahndie? —«

Brigaden var nu blevet landsat paa Leros fra et græsk Krigsskib og var ligesom Briterne parate til at tage, hvad der kom.

Anders og Tzigantes havde staaet sammen under et af Flyverangrebene. — Anders var i Færd med at klippe Pipo som Løve, og Tzigantes sagde, at Anders tog overhovedet ingen Notits af Bomberne, men var kun optaget af at trimme Pipo, som skulde være »The lion of Leros«.

Stakkels lille Pipo var i en saadan Situation ikke meget af en Løve, skønt den ellers var modig nok. Dens skarpe Hundeøre hørte Flyverne, førend nogen anden. Den kendte af Erfaring den Rædsel, der fulgte med og varslede altid et Bombeangreb ved at give sig til at ryste over hele Kroppen, saa, selv om den ikke kunde lide at blive trimmet, har Berøringen af dens elskede Herres stærke Hænder nok alligevel været den en Trøst.

Angrebene kunde komme meget pludselig. Mændene holdt derfor næsten altid Øje med Skyerne, parat til hurtigst muligt at søge Dækning, men alligevel kom Flyverne ofte bag paa dem, — de saa dem ikke, hørte bare pludselig et voldsomt Spektakel, Knitren af Maskingeværild og Hvinet af Kuglerne, der rikochetterede mellem Klipperne, og saa følte hver eneste Soldat, som om det var ham, Flyverne havde faaet Øje paa og ham alene, de skød efter.

Blandt Caiquerne var der en, som Anders regnede for sin egen, og som han var specielt stolt af og altid havde travlt med at male og forbedre. Den laa i Leros' Havn, og han havde forladt de andre Officerer for at gaa hen og se til den. Op til Caiquen førte et langt, smalt Landgangsbrædt, som det slet ikke var let at balancere henad.

Anders var gaaet om Bord paa Caiquen, da en Formation nærmede sig. Han hørte den, længe inden de andre havde mærket noget — maaske har Pipo varskoet ham, og han fløj ned ad Gangbræddet og hen over Kajens toppede Brosten, raabende til de andre, at de skulde søge Dækning, og da Oberst Tzigantes efter Anders' Mening ikke reagerede hurtigt nok, greb han ham i Kraven og kylede ham ned bag en Murl

»Og«, som Tzigantes selv sagde, »reddede derved mit Liv,« og Tzigantes' Stemme lød, som om han gennemlevede det hele og endnu følte samme Kærlighed til Anders, som den Gang de Side om Side saa Døden i Øjnene; og det var ikke een, men mange Gange, for naar Anders havde Orlov fra S.B.S., tilbød han at gaa med Tzigantes og hans hellige Brigade paa deres Raids og sprang paa denne Maade sin egen Orlov over. At Tzigantes satte Pris paa at have ham med, fremgaar tydeligt ved at citere hans egne Ord om Anders:

»Sa bravouré légendaire, son extraordinaire allant, sa magnifique camaraderi ont été, plusieurs fois, le facteur principal de succes légendaires.« (Hans fænomenale Mod, hans ekstraordinære »Gaaen-paa«, hans vidunderlige Kammeratskab har Gang paa Gang været Hovedaarsagen til fabelagtige gode Resultater).

(Nogle Maaneder efter Anders' Død modtog den danske Gesandt i Athen »Den hellige Brigades« Diplom og Emblem. Oberst Tzigantes og hans Officerer ønskede at hædre Anders' Minde ved at knytte hans Navn til deres *udødelige Regiment*.

»Det græske, hellige Regiment
1942—1945.

Major *Anders Lassen*, M. C.

har Ret til at bære Emblemet af det græske, hellige Regiment for udvist Mod, Udholdenhed og Iver under Frihedskrigen.

Tzigantes.«

I Brevet, som fulgte med, skrev han til Minister Duurloo:

»... La memoire de cet heroique officier nous est chère à tous ceux du Regiment sacré ....«, og tomme Ord var det ikke, for to Aar senere, efter at have truffet Anders' Søster i Athen, sagde Tzigantes til sin Kone, at Bente mindede ham saa meget om Anders, at hver Gang han saa paa hende, blev han saa bedrøvet, at han maatte vende sig bort).

De ustandselige Bombeangreb tog mere paa Mandskabet, end de maaske selv var klar over. Der kunde komme op til 250 Maskiner i Døgnet. Mændene klagede ikke, men Humøret var ikke helt, hvad det havde været. En Del af dem var blevet anbragt oppe i en Olivenlund sammen med deres Officerer. Der var blevet gravet Skyttegrave, anbragt Ildsteder og Sengepladser, og i Skyggen af de ældgamle, forvredne Træer var der bygget et midlertidigt Fødevarerdepot.

Alle stod tidligt op, og de mest energiske blandt Officererne smed deres faa Klædningsstykker og forsøgte ved Hjælp af Svamp og Klud at vaske sig rene i et lille Blikvandfad. Midt i denne Beskæftigelse kunde det virke ret pinligt at se op og møde et Par unge græske Pigers straalende Smil, naar de passerede Lejren paa deres Vej ned til Brønden. Disse unge Piger bliver strengt bevogtede af alle Familiens mandlige Medlemmer. Umoralskhed tolereres ikke. De har knapt lært at læse eller skrive, og dog er der over deres Væsen en venlig Værdighed, som mange i den mere civiliserede Verden kunde misunde dem. Naar de kom vandrende ned ad Stien med Bjergfolkenes lette Gang og ranke Holdning, og med den klassisk formede Lerkrukke baaret højt paa Skulderen, var det de unge Mænd, der blev forlegne og ikke vidste bedre end at besvare Smilene ved at vinke med Svampene og raabe den græske Morgenhilsen »Kali meras«.

En Eftermiddag kom Anders hen til Mændenes Kvarter og sagde til Sergeant Pomford, at han skulde være forberedt paa at tage af Sted med ham den Nat. De skulde paa et Job — mere fik Pomford ikke at vide, førend de var om Bord paa Caiquen L. S. 7.

Det viste sig, at Anders havde tilbudt at føre Skibet, da den Søofficer, der ellers havde Kommandoen, var blevet forhindret. Deres Opgave var at samle en engelsk Soldat op paa den tyskbesatte Ø Calymnos, som ligger mellem Leros og Kos. Pomford fortalte stolt, at Anders manøvrerede Baaden saa nær ind til Kysten, at de næsten kunde springe i Land.

Anders' officielle Rapport lyder:

Besætning: Den regulære Besætning paa nær Skibets Kaptajn, som var paa en anden Operation. Captain A. Lassen M.C. af S.B.S., som er Sømand af Profession, overtog Kommandoen.

Opgave: At samle en Mand op, af L.R.D.G (Long range desert group), som var undsluppet og opholdt sig et eller andet Sted paa Calymnos.

Vi forlod Leros Kl. 19.00 og naaede til det aftalte Sted Kl. 12.00, uden at der skete noget. Satte en Græker i Land med Instruktion om at være tilbage om to Nætter med Soldaten. Vi naaede tilbage om Morgenens, uden at der skete noget. To Dage senere gentog vi Turen, samlede de to Mænd op og vendte tilbage til Linda Bay, Leros.

A. Lassen, Capt. S.B.S. Raiding Forces.

I denne Rapport omtaler Anders sig selv som Sømand af Profession. Han var stolt af at være Sømand og mindede tit sine Officerskammerater om, at han tilhørte Søen — ellers er Rapporten en af hans typiske kortfattede Skrivelser. At der var Fare ved en saadan Sejlads, fremgaar ikke, men da Calymnos var besat af Fjenden og Skibene paa Vej ind og ud af Leros' Havne ustandselig udsat for Stuka-Angreb — kan det ikke ligefrem have været nogen Fornøjelsestur.

Lille sejge, sære Marco, som laa i Leros Havn med Caique, var som altid uanfægtet af, hvad der foregik omkring ham. En Dag begav han sig i Land for at finde Anders. I Byen mødte han den kommanderende engelske Officer paa Øen, en General, og saluterede ham. Generalen kaldte ham tilbage og spurgte ham, hvem han var? — hvor han agtede sig hen? — og hvem der var hans kommanderende Officer? Men til alle Spørgsmaalene svarede Marco irriterende: »Don't know«! (Ved ikke).

Generalen blev rasende og gav Ordre til, at Marco skulde skydes som Spion — mærkeligt nok synes Erindringen om dette at more Marco umaadeligt, men han har alligevel ment, at Øjeblikket var kommet, hvor det var rigtigst at vise Generalen sine Papirer. Da Generalen saa, at Marco — for at bruge Marcos egne Udtryk »tilhørte Captain Lassen«, laante Generalen ham sin egen Bil, saa

at han kunde finde Anders og forærede ham ovenikøbet et Tørklæde med Generalstabskort. — Marco var stolt.

Dagene gik. Der hvilede en ildevarslende Uhyggestemning over Øen, og højt oppe i Luften kredsede Stukaerne som Gribbe. Der var ikke megen Plads. Bevægede en Mand sig, kunde det lige saa godt hænde, at han netop kom til at staa der, hvor den næste Bombe faldt, saa de fleste foretrak at blive nede i de omhyggeligt gravede Løbegrave.

Der sad de Time efter Time, spillede Kort og ventede — og alle vidste — selvom det ikke var officielt — at en tysk Faldskærmsbataillon var blevet forflyttet fra den russiske Front til Athen.

— Nej, der var ikke godt at være paa Leros.

En Aften kom en lille Caique Flaade sejlene ind i Havnen for at lægge til ved Kajen. Den medbragte nye Forsyninger til Hæren. Anders opholdt sig som sædvanlig nede ved Skibene. Han saavel som alle andre var klar over, at Leros snart vilde blive nødt til at kapitulere, og han fandt det derfor meningsløst at al den gode Proviant skulde aflæsses i en Havn, hvor den før eller senere uvægerlig vilde falde i Fjendens Hænder. Der var derimod mange andre Øer, hvor Nøden var lige saa stor som paa Leros, og hvor der var meget mindre Udsigt til at Fødevarerne skulde komme Tyskerne tilgode, og ganske roligt, uden først at indhente Tilladelse, beordrede han alle Skibene omkring og kommanderede:

»Du sejler til Piscopi — og jeres to Skibe skal gaa til Chalchi — I sejler til Naxos« — o.s.v.

Tømmelig forbavsede, men lydige mod en myndigt given Ordre, satte Skipperne deres Motorer igang igen, gjorde omkring og tøffede ud af Havnen med den værdifulde Last.

Men blandt Officererne paa Leros fandtes der enkelte der havde sat Næsen op efter en ekstra Ration — og da de hørte, at Varerne fjernede sig fra Øen saa hurtigt som Skibene kunde sejle, og at det var Anders der egenhændigt havde disponeret over Forsyningerne, blev de meget ophidsede og en af dem udrød fortørnet:

»Det er det uartigste Andy endnu har gjort.«

Men Anders selv har sikkert taget Bebrejdelserne med Sindsro, i glad Bevidsthed om at nu ilede de smaa Skibe med Skumstriber om Boven med en haardt tiltrængt Hjælp til utallige fattige Hjem, saa selv om han har faaet Reprimander, har der sikkert hele Tiden dybt inde i hans Øjne luret et kaadt drilagtigt Smil.

Jellicoe var nu kommet til Øen og havde overtaget Commandoen. En Eftermiddag kom han tilbage fra en Konference i Hovedkvarteret og fortalte sine Mænd — at der var Sandsynlighed for, at Fjenden vilde begynde Invasionen næste Dag med de til Athen forflyttede Faldskærmstropper. — Det viste sig at være rigtigt.

Ved Daggry kom 52 Transportmaskiner sejlene langsomt hen mod Øen, og langsomt gik de ned til 200 Fod og begyndte at udspe deres levende Last. En efter en slyngedes de smaa dukkelignende Skikkelser ud af Maskinerne, til Luften var fuld af hvide Pletter. For at beskytte dem dykkede Messerschmidts ned og angreb og beskød Forsvarerne, i Haab om at aflede Opmærksomheden fra de dalende Skærme.

Jellicoe beordrede straks alle Patrouillerne i Ilden.

Hvis det var muligt, skulde de hindre Fjenden i efter Landingen at naa hen til deres Faldskærmsbeholdere.

Det lykkedes, men Kampen varede hele Dagen.

Hvergang de nedkastede Tyskere nærmede sig deres Mad- og Ammunitionsforsyninger, blev de mødt med en Regn af Kugler, og maatte tilsidst give op, og trække sig tilbage til Stillinger højt oppe i Bjergene, medens de britiske Soldater tilegnede sig Indholdet af de nedkastede Beholdere. Den tyske Faldskærmsjægers Rationer er baade gode og velpakkede. De indeholdt koncentreret Mad, Barbermaskiner, Chokolade, etc.

I Løbet af Natten blev Vejret uroligt, og henad Morgen blæste der en Storm. Ikke desto mindre nærmede Flyverne sig lige saa snart, det blev lyst, men det blev en dyr Dag for Tyskerne. Fire Transportmaskiner blev skudt ned og af de mange Soldater, der blev kastet ud, naaede kun en Brøkdæl nogensinde at komme i Ilden. Nogle, hvis Skærme har været fugtige eller for hurtigt pakkede, styrtede med en rasende Fart mod Jorden, og over deres Hoveder lyste de uaabnede Skærme som en hvid Streg — »a roman candle« kaldte Soldaterne det. Andre, hvis Skærme foldede sig ud, naaede levende ned, men kunde i den stærke Storm ikke faa Magt over Skærmene og blev slæbt til døde over de skarpe Klippeblokke, og endnu andre styrtede i Bugten og forsvandt, medens de hvide Silkeskærme som Kæmpeaakander drev henover Vandet, indtil ogsaa de sank.

Invasionens to første Dage var Englændernes, men paa den tredie Dag begyndte det at gaa mindre godt. Stormen havde lagt sig, og Fjenden landsatte ustandselig Tropper baade ad Luft- og Søvejen, og fra hver eneste Luftbase, der kunde naa Øen, kom de tyske Flyvere og dykkede og beskød Forsvarerne, i Haab om at nedbryde deres Moral. I 4 Døgn fortsatte den bitre Kamp.

Den 5te Dags Morgen maatte Øen opgives. Der var ikke til at være paa Leros. For S.B.S. var dette en stor Skuffelse, de havde lige til det sidste troet, at Øen kunde holdes, men til alt Held for dem var Tyskerne ogsaa saa udmattede af de anstrengende Kampe, at Jellicoe og hans Folk om Natten saa deres Snit til at evakuere med fuld Udrustning til den nærliggende Ø Lisso og derfra nogle Dage senere til Tyrkiet.

Tiden gaar — og Leros gør alt for at udslette Krigens Spor, men endnu er der mange Steder, hvor det mindste Vindpust sender Støvskyer i Vejret fra de sammenstyrtede Huse, som ingen har haft Kraft til at rydde af Vejen. Befolk-

ningen er grænseløs fattig og haaber altid, at der skal vise sig et eller andet nyt Arbejdsfelt, som kunde give dem lidt ekstra Fortjeneste.

Nord for Byen snor en smal, solhed Vej sig mellem Højene, og paa hver Side Vejen ligger Kriger-Kirkegaardene. Den engelske er velholdt, og man kan læse alle Navnene paa de hvide Kors — den tyske er forfalden, overgroet med Tidsler og Ranker, og næsten 3 Gange saa stor som den engelske.

Det var dyrt at forsvare Leros, men endnu dyrere var det at kaste Angrebs-tropper ned over en fjendtlig Klippeø.

Leros har lidt mere end nogen af de andre Dodekanesiske Øer, 700 Tons af Bomber skal være blevet nedkastet over Øen og næsten ikke et Hus, ikke en Hytte eller en Mur er ubeskadiget, men Befolkningen er frie efter at have levet i flere Hundrede Aar under fremmede Magters Undertrykkelse.

Paa den græske Kirkegaard er der alt for mange nye Grave, og der findes ikke saa faa ældre Mennesker, der aldrig mere vil kunne blive helt lykkelige. Ungdommen har lettere ved at rette sig. Pigernes Kinder er knapt saa magre eller deres Øjne saa forpinte som under Krigen, og blandt de kønne unge Mænd er de kaadeste igen begyndt — som Skik er i Grækenland — at stikke en Blomst bag Øret, og de er saa mandige, at det slet ikke ser latterligt ud.

Der er Sol over Leros — Masser af Sol — der er Figner og Mandler — Vindruer og Honning, og hele Aaret rundt er der Blomster, saa trods ødelagte Hjem, Fattigdom og Savn, er der nu igen alligevel ganske godt at være paa Leros. —

SAMOS

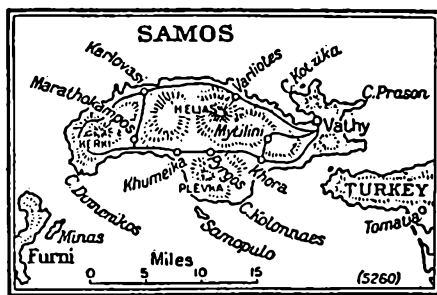
NOVEMBER 1943

Solrige Samos med skovklædte Bjerge og frugtbare Dale har igennem Aarhundreder været kendt for sine herlige Muscat-Vine. Her var det, at den græske Digter Anacreon tilbragte sin halve Tid med at smage paa de gode Aargange og den anden halve med at skrive Digte til deres Pris. Paa den anden Side det smalle Stræde, der skiller Øen fra det Fastland, som nu er Tyrkiet, laa i sin Tid Ephesus.

Efter Italiens Fald ankom en lille britisk Militærmission til Øen for at bekendtgøre Kapitulationsbetingelserne. De fandt saa godt som hele Øen kontrolleret af Andartés, som havde overtaget Magten fra de langt større italienske Styrker. Det havde vist sig her som andre Steder, at

de hadske Følelser, som man kunde vente, at Grækerne nærede mod Italienerne, ikke eksisterede, for selvom Italienerne havde optraadt baade tyrannisk og smaaligt overfor Befolkningen, følte de to Nationer et vist Fællesskab — de forstod hinanden — derimod var de fremmede overfor den brutale tyske Race. Ved Afvæbningen af Italienerne hengav Andartés sig ikke til Blodsudgydelser, men optraadte med Maadehold, og efter at de fascistiske Elementer var blevet fjernede, blev de Italienerne, der var villige til Samarbejde med de Allierede, behandlet med en forbavsende Tolerance, navnlig naar man tager i Betragtning, at Befolkningen i de sidste 3 Aar havde sultet, fordi Italienerne fratog dem deres Olie og slagtede deres Kvæg.

En Krigskorrespondent, som var med Militærmissionen, fortalte, at Befolkningen mange Steder havde været henvist til at spise Græs. 1941—1942 havde været de værste Aar. »Jeg hørte om det i Dag« — skrev han, »fra en mærkelig Græker, han havde altid troet paa Englands Sejr og begrundede sin Tro med et Vers fra Aabenbaringen, som han begejstret citerede for mig. Denne Mand fortalte, at han plejede i den værste Hungersnød at samle Ukrudd langs Vejene

til sin Familie, og at da en Dag Maaltidet igen bestod af kogt Græs, rejste eet af hans Børn sig, en lille Pige, og gik hen til Vinduet og trykkede Ansigtet mod Ruden. Hun græd, men hun vilde ikke have, at nogen skulde se det, og nu græd han igen selv — blot ved Mindet om alt, hvad de havde gennemgaaet. Der siges om Grækerne, at de kan leve af at lugte til en Klud dypet i Olie, og at deres Geder kan nøjes med at spise Papir. Mange Steder saa Mennesker og Dyr ud, som om de ikke havde faaet andet.«

Da den britiske Militærmission landede, overtog den straks Kommandoen paa Øen og oprettede en midlertidig Regering, som bestod af lokale Grækere under Ledelse af »Ireneos«, Biskop af Samos, Øens myndigste og højst agtede Personlighed. Der blev landsat Fødevarer og uddelt Rationer, og saalænge den engelske Besættelse varede, levede Befolkningen af Hærens Forsyninger. At de var lykkelige over Forandringen fra italiensk til engelsk Styre siger sig selv.

Den britiske Kommandant opfordrede Partisanerne til at rekrutere flere Folk og danne et Slags Hjemmeværn, som havde til Opgave at bevogte Kysterne og holde Udkig med eventuel Landsætning af fjendtlige Faldskærmstropper, da et tysk Angreb kunde ventes naar som helst.

Til yderligere Støtte for Samos' Forsvar blev en Del af den græske hellige Brigade droppet paa Øen. Disse Grækere havde været ganske ubekymrede da de kravlede ind i de engelske Maskiner og lagde sig til rette paa deres Faldskærme og anden Udrustning.

Mange af disse Mænd skulde efter flere Aars Landflygtighed sætte Fod igen — omend ret tungt paa den Jord, der havde fostret dem, maaske skulde de endogsaa gense deres Familie.

Til at begynde med sang de lidenskabelige patriotiske Sange, men efterhaanden som Timerne gik og Mørket faldt paa, gled de over i de blide ægæiske Sange, som er skabt i Solskin og dog fulde af Vemod.

En engelsk Pilot omtaler altid de Mænd, der skal droppes som: »the chums«. Da de nærmede sig Samos lød Ordren:

»Vær forsigtig, drop ikke »the chums« for hurtigt, hele Kysten er fuld af morderiske Klipper, umuligt at lande i Mørke.«

De kom helskindet ned og alle disse forskellige Enheder paa Samos kom til at arbejde godt sammen, og hvis Leros ikke var faldet, vilde Chancerne for at holde Samos have været gode.

Der var ankommet en Fangetransport paa ca. 170 tyske Fanger fra Leros. De var blevet bluffet til at overgive sig af en lille Haandfuld engelske Soldater og var nu blevet landsat i Tigani og skulde paa Lastbiler køres tværs over Øen. Nyhederne om denne Transport sivede ud og Befolkningen stillede sig op overalt langs Vejen, som førte i Zigzag op over Bjergene, for at give deres Harme mod Tyskerne Luft og for samtidig at hylde den britiske Eskorte. I Vathy, Byens største Havnestad, blev Fangerne stuvet sammen i det civile Fængsel, nærmere betegnet Byens »Fangehul«.

Befolkningens Glæde over Englændernes Tilstedeværelse gav sig Udslag paa

mange Maader. Deres Gæstfrihed var rørende, og selv de fattigste bød af det lidt, de havde. Den før omtalte Krigskorrespondent foretog en Tur i Lastbil igennem Samos.

»Den lille By, Pirgos,« skriver han, »ser ud som om den var blevet til for at glæde Menneskenes Sans for det maleriske, og i Virkeligheden er den kun beskæftiget med at tilfredsstille deres Sans for søde Samos-Vine. Her havde vores unge Tolk sit Hjem, og vi maatte standse for at drikke Vin i hans Forældres Hus. Det kunde have været et middelalderligt byzantinsk Borgerhus. Hans Bedstemor, saa gammel at se til, som kun Folk bliver i disse Egne, og som kun hundreदारige ser ud hjemme, hørte til den Generation, som intet Engelsk kan, med skælvende Stemme gentog hun: »O Theos na sas plirosi!« — Gud velsigne dig, underligt at høre anvendt i Hverdagstale et Ord som Theos, bevaret uforandret igennem Aartusinder.

Ikke langt fra Vathy insisterede Landsbydoktoren paa, at vi skulde spise i hans med Espalier overdækkede Gaard. Der var en lille nyfanget Fisk fra Bugten, gæstfri Fingre pillede Benene ud og rakte mig de smaa velmagende Stykker, medens den forsamlede Landsby saa bifaldende til. Vindruerne, som hang over vores Hoveder, var som Joshuas, og Vinen blev baaret frem i store Krukker. Efter det drog Lastbilen videre med Sang.«

Den 17. Nov. om Morgenen naaede Budskabet om Leros' Kapitulation Samos. Med denne nærliggende Ø som fjendtlig Base, svandt Chancerne for at holde Samos ind til det minimale — — men alligevel fortsatte Livet paa Øen som sædvanlig.

Hovedstaden Vathy ligger klemt ind mellem Bjergene og Bugten, her havde Anders sit Hovedkvarter. Endnu Kl. 11 den Morgen var den lille solbeskinnede By et Billede paa Fred. Paa Hovedtorvet, hvis fjerde Side afgrænses af Havnen, slentrede et Par britiske Soldater, enkelte græske Guerillas sad omkring i Cafeerne, og Øens Kvinder vandrede paa Morgen-Indkøb. —

Saa kom Angrebet. I samme Øjeblik, som Flyverne hørtes, hylede Sirenen, sat i Gang af en Soldat, som oppe fra et Tag holdt Øje med saa meget, som han kunde se af Himlen for de omliggende Bjerge. Saa faldt de første Bomber langs Hovedgaden, som ogsaa er Byens Kaj. Flyverne kom i Bølger, 15 til 20 ad Gangen, og det saa ud, som om de fløj langsomt og sigtede omhyggeligt paa det Rod af smaa Huse, der er Vathy. Fra knap 1000 Fods Højde spredte de i over 2 Timer deres Ødelæggelse. Der var ingen Kampflyvere til at hindre dem i at ramme deres Maal. Fra Jorden lød kun spredt Skydning. Luftwaffe havde ikke haft en Dag som denne siden det voldsomme Bombardement af Leros. En Flyver fik en Træffer og eksploderede i Luften.

Der faldt en Blindgænger i den lille Fængselsgaard, kun faa Meter derfra hvor de tyske Fanger sad sammenstuede. Var den sprunget, vilde hele den besværlige Videretransport af disse Fanger være blevet unødvendiggjort.

I den første Pause gik Krigskorrespondenten opad den smalle Gade til det Hus, hvor Anders og hans Mænd havde deres Kvarter.

Han skriver: »Med en Sindsro, som man ventede sig af dem, havde de lige sat Vandet over til Te, jeg havde knap faaet overrakt et Krus, før den næste Bølge kom, men de fortsatte uforstyrret med deres Beskæftigelse. Huset røkkede og rystede under de nærmeste Eksplosioner, og saa kom en Fuldræffer i den lille Baggaard, hvor jeg i al Hast forsøgte at grave mig ned til Kineserne. To Soldater blev dræbt øjeblikkeligt, og en døde senere, og desuden dræbtes to civile og 5 eller 6 blev saarede. Da vi forlod Ruinerne, steg det gule kvælende Støv saa højt fra de sammenstyrtede Huse, at Byen knap kunde ses fra de omliggende Bjerge. Vi kravlede op ad de stejle Gader og maatte kaste os ned hver Gang Lyden af Flyvere blev stærkere og naar Bombernes Fløjtelyd nærmede sig. Da vi naaede ud af Byen og op paa Bjergskraaningen, var Flyverne efter os igen med Maskingeværild og »anti-personel« Bomber. Først 2.30 var Angrebet forbi.«

Der blev taget et Billede af Anders og hans Mænd, da de søgte Dækning paa Bjergskraaningen. Irrigationskanalerne og Stenmurene gav en Del Beskyttelse mod Maskingeværild og »anti-personel« Bomber. Hans Mænd syntes, at det ser ud paa dette Billede, som om han talte, om de nu alle sammen var der.

Da Billedet fremkom i »Parade«, maatte Emblemet paa Huen fjernes, da det af Sikkerhedshensyn ikke maatte fotograferes.

Da Anders saa Billedet i Bladet, var han blevet meget indigneret og havde udbudt:

»Hvad er det for et Billede af mig krybende i Skjul i en Grøft!«

Udtrykket havde moret de andre meget og efter det blev det almindeligt, naar de søgte Dækning i en Skyttegrav, at kalde det: »Hiding in a ditch!«

Det var et frygteligt Syn, der mødte de overlevende, efterhaanden som de vovede sig ned fra Bjergene eller krøb frem af deres Skjul. I Vathy var en Femtedel af Husene blevet ødelagt og i Tigani, som var blevet bombet samtidig, var alle Husene jævnet med Jorden paa nær nogle ganske faa i Udkanten af Byen. De usolidt byggede Huse styrtede fuldstændig sammen, og Mænd, Kvinder og Børn laa begravede under Ruiner, døde eller saarede.

For den militære Guvernør var Situationen haabløs. Søforbindelserne var for lange og for udsatte til at de kunde benyttes, der var intet Haab om Forstærkninger — de sidste disponible Kamptropper var blevet anvendt ved Leros' Forsvar. Vel var der dannet en italiensk Division paa Samos, men den var for politisk uenig til at man kunde være sikker paa, at den vilde gøre en Indsats paa allieret Side; der var ogsaa Den hellige Brigade og de stedlige græske Partisaner, men selv samlede vilde disse forskellige Styrker være for faatallige til at føre et regulært Forsvar mod det Antal tyske Tropper, som naar som helst kunde blive landsat paa Øen. Der kunde kun blive Tale om at søge op i Bjergene og derfra føre en spredt Guerillakrig. Men Mangel paa Tropper og Krigsmateriel var ikke den eneste Vanskelighed. Et mindst lige saa stort Problem

var den civile Befolknings fortvivlede Ernæringsforhold og deres Rædsel for en tysk Invasion. Vel var Englænderne straks gaaet i Gang med at forbedre Tilstandene og havde sat System i Fordelingen af Proviant, men Bombeangrebet paa Øen havde ikke alene ødelagt Husene, men ogsaa bragt Uorden i ethvert System. — Hele Torsdagen igennem strømmede disse stakkels Mennesker ind til Forsyningsdepoter for at bære Konserves og Bisquiter bort paa Æsler, i Trillebøre, ja, i hvad som helst, og bringe dem op i Bjergene, hvor de havde indrettet sig midlertidige Boliger — maaske i en Hyrdes forfaldne Hytte eller i en Bjerg-hule — eller slet og ret i Skyggen af et Oliventræ. De smaa hvide Landsbyer, der paa Steder er klinede op ad Bjergsiden som Svalereder, var allerede overfyldte.

De engelske Soldater gjorde, hvad de kunde, for at lette Arbejdet.

Militærguvernøren var straks klar over, at der var intet at stille op — Samos maatte evakueres, men han var ogsaa klar over de Farer, der var forbundet med en saadan Aktion, og han vidste, at hvis Tyskerne var om sig, vilde dette umuligt kunne lade sig gøre. Ethvert britisk Skib vilde være et let Maal for det tyske Luftwaffe, som regerede uindskrænket over det ægæiske Hav. De nærmeste engelske Luftbaser paa Cyprus var for langt borte til at deres Flyvere kunde yde Skibene i Ægæerhavet Beskyttelse. Derfor vilde det blive nødvendigt saa vidt muligt at lade alle Troppebevægelser foregaa om Natten.

Men Englænderne vilde ikke nøjes med at evakuere Soldaterne, de var vilde lige til ogsaa at hjælpe den Del af den civile Befolkning bort, der ikke turde blive, og det var ikke alene de Mænd, der havde støttet de Allierede, men ogsaa deres Familier, og da en græsk Familie sjældent indskrænker sig til at bestaa af nogle enkelte Medlemmer, men snarere bestaar af hvad der kan betegnes som en Skare Mennesker, gjorde dette det ikke lettere for de engelske Myndigheder. Men de vidste af Erfaring, at den græske Frygt ikke var ubegrundet — de kendte de Repressalier, Tyskerne tog overfor Befolkningen, de havde oplevet, at Mænd, Kvinder og Børn blev skudt i Flæng, og gav sig derfor i al Hast til at planlægge og arrangere Evakueringen.

Der var store Vanskeligheder, alt skulde foregaa med kort Varsel og efter Mørkets Frembrud, blot det at faa samlet og dirigeret en hel Flaade af Caiquer krævede et stort Forarbejde. Evakueringen af Garnisonen og den civile Befolkning lykkedes over al Forventning, og at Tyskerne ikke naaede at forhindre det er en stadig Gaade for dem, der blev reddede. Vanskelighederne blev heller ikke mindre ved, at der sommetider maatte gives Ordre paa 3 Sprog, Engelsk, Græsk og Italiensk. De, der havde Ansvaret for Indskibningen, ventede hvert Øjeblik et Angreb — Kajen var overfyldt, var der faldet Bomber, havde Ødelæggelsen været forfærdelig. Foruden de mange Mennesker var der fuldt af Ammunitions-kasser. Et Barn havde intetanende anbragt sig paa en Kasse. Hvad vilde der ikke være sket, hvis en Ubaad var kommet ind og havde aabnet Maskingeværild.

Skibene forlod Øen beskyttet af to Motorbaade, og at de ikke mødte fjendtlige Baade, maa skyldes den Omstændighed, at Fjenden øjensynlig har ventet,

at al Indskibning skulde foregaa fra Tigani Havn, og at deres Baade laa i Nærheden af Tigani og ventede paa Transporterne. Der var blevet gjort alt for at give dem Indtryk af, at Tigani Havn vilde blive benyttet.

Første Nat slap over 1000 civile Flygtninge samt nogle saarede allierede Soldater over til Tyrkiet, næste Nat ca. 1200 og i de to paafølgende Nætter naaede 37 tungt lastede Caiquer i Sikkerhed.

Oberst, Lt. col. Hamsun skriver:

»Jeg skal altid være Andy taknemmelig for hans Eksempel og den Inspiration, han var for mig ved Evakueringen af Samos. Han var en vidunderlig Mand at have med sig, naar man var klempt op i et Hjørne. Hans Ro og Mod i Aktion var enestaaende og blev efterhaanden betragtet som en Selvfølge.«

Efter at Hovedstyrkerne var kommet bort, forblev Anders og hans Squadron endnu nogen Tid paa Øen. De fortrak til Bjergene og levede der af saa godt som ingenting. Det var Anders' Hensigt, naar Tyskerne kom, at føre Guerillakrig mod dem sammen med de tilbageblevne Partisaner, men han fik ikke Lov. Efter nogen Tid modtog han Ordre om at evakuere sine Mænd medbringende den italienske Garnison.

Disse italienske Tropper var faldet mellem to Stole — for selvom Grækerne ikke havde vist sig hævngherrige, saa vidste Italienerne, at de var ilde lidt af Befolkningen, og de vidste ogsaa, at de tyske Invasionstropper, der kunde ventes naar som helst, nu nærmest betragtede dem som Førrædere. De bønfaaldt derfor om at blive evakuerede. Af praktiske Grunde blev det besluttet ikke at sige til dem, at de skulde bort, før i allersidste Øjeblik.

Anders mente, at det betød meget for de tilbageblevne Grækeres Moral, at de saa, at der endnu var britiske Tropper paa Øen. Han gav derfor Ordre til, at de skulde marchere ned til Byen til Partisanernes Hovedkvarter. Folket vilde saa tro, at der endnu var mange engelske Soldater paa Øen, og de vilde se, at Englænderne ikke havde ladet dem i Stikken.

»Vi var ikke glade for det,« siger Jarrell, »for de tyske Junker Maskiner «straffede» alt, hvad der bevægede sig paa Øen, men Andy følte, at det var nødvendigt for Moralen — og saa marcherede vi ned i Gaasegang, og jeg tror, at han havde Ret.

I Vathy fandt vi de Forsyninger, som Resten af Hæren havde efterladt, og da vi var meget sultne, gik vi straks i Gang med at lave et rigtigt godt Maaltid, imedens tog Andy sammen med en anden Officer til Møde oppe paa et Bjerg hos den italienske General — den anden Officer fortalte, at da Generalen fik at vide, at de skulde evakueres, havde han sat sig ned paa en Sten og grædt af Glæde. Italienerne var meget ivrige efter at komme bort, og de udklækkede en Plan, som de selv absolut mente kunde lade sig gennemføre. De vilde anbringe et langt Tov fra Samos over til Fastlandet, ved Hjælp af dette Tov skulde alle — men vel nok først og fremmest Italienerne, svømme over det smalle Stræde. Andy var imod Planen, da han mente, det var ugørligt. Men Italienerne bad ham indtrængende om at være dem behjælpelig med Fremskaffelsen af Tov. Vi blev

saa sendt afsted for at skaffe alt det Reb, vi kunde faa fat i. Vi forsøgte først i Vathy. Andy brugte mig som Tolk. I et af Lagrene havde en italiensk Oberst Opsyn. Han var i Færd med at læsse al Provianten op paa Muldyr for at faa det transporteret op til deres Tilflugtssted i Bjergene. Han vidste nemlig ikke, at de skulde evakueres, og vi maatte ikke fortælle ham det. Det var meget svært at faa ham til at udlevere, hvad der fandtes af Reb. Vi fik det først, da vi fortalte ham, at endogsaa hans General ønskede, at vi skulde have det.

Andre blev sendt til et nærliggende Fiskerleje for der at hente, hvad der fandtes af Tov og smaa Baade. Det var Meningen, at Baadene skulde anbringes med korte Mellemrum fra Samos over til Fastlandet for at bære Tovet, som ellers vilde synke til Bunds.

Det viste sig imidlertid, at paa nær to var alle smaa Baade ubrugelige. De tyske Flyvere havde gennemhullet dem med deres Maskingeværild. Vi fandt kun en lille Caique og to smaa Baade.

Vi begav os saa med alt Rebet til det Punkt, som var nærmest Fastlandet, og hvor vi mente, det var bedst at anbringe Rebet. Det var ikke noget rart Sted, der var fuldt af Miner, som Italienerne havde udlagt. Da vi var færdige med at binde Tovet sammen, var det allerede begyndt at blive mørkt.

Pludselig kom, ingen ved hvorfra, Tusinder af Italiener og Grækere myldrende frem af Mørket, og de vilde alle evakueres.

Andy mente stadig, at det var ugørligt med det Reb, men der var ikke andet for, det maatte forsøges. Han gik selv over i det lille Skib og tog de to smaa Baade paa Slæb og forklarede, at Rebet skulde bindes til Baadene, men i Mørket og Forvirringen misforstod de Ordren, og en af hans Mænd bandt Rebet fast midt paa hans Skib. Andy, som altid regnede sig selv for at være Sømænd og syntes, at alle, der ikke var Sømænd, hørte til en ringere Race, skældte ud og raabte: »Hvor er det typisk for M. Squadron, de har ikke Begreb om Baade!« og ud af Mørket kom stadig flere og flere Italiener, og alle vilde med og alle medbragte overhovedet alt, hvad de kunde slæbe paa, en kom endogsaa trækende med en Sæk fuld af Skosaaler.

Det viste sig hurtigt, at Andy havde haft Ret. Det var umuligt at holde Tovet flydende. Ideen med at lade Folk fæрге sig selv over Strædet, maatte opgives — dem, der skulde over, maatte i Baadene.

Saa gav Andy Ordre til, at vi skulde tage 10 Italiener og 10 Grækere ad Gangen og ro dem ud til Skibet, men knap havde han udtalt Ordren, før mindst 50 Italiener og 50 Grækere styrtede sig over Baadene med det Resultat, at de sank, og igen maatte Andy skælde ud.

Trods denne mindre gode Start — lykkedes det os at faa 150 Mand over den Nat, og alt i alt slap endnu 29 Baade over, efter at Tyskerne var gaaet i Land paa Samos.

Da man mente, at alle, der vilde med, var kommet over, foretog Andy endnu flere natlige Udflugter til Øen for at se, om der var nogen, han kunde redde, og han havde hver Gang nogen med tilbage.

Den første Gang, han tog afsted, var der ingen, der vidste noget om det, førend han næste Morgen vendte tilbage til Tyrkiet.

Han og hans Sergeant Jack Nicholson var de sidste, der forlod Samos.«

Ialt blev cirka 10.000 Sjæle, Italienerne, Grækere og Englændere bragt i Sikkerhed, næsten alle ombord paa de smaa Caiquer — bemanded med Grækere og med britiske og græske Officerer, en af disse Officerer var Anders' gode Ven, Oberst Max Bally. Han havde en stor Del af Æren for, at Evakueringen gik saa godt. Max Bally fortalte, at Anders tit havde foreslaaet ham, at de skulde tage sammen til Tyrkiet for at skyde Vildsvin.

De havde deres private Morse-Signal »S.S.« med et ganske bestemt Mellemsrum mellem de to Bogstaver, saa selv om Tyskerne brugte det samme Signal, kunde Max og Anders skelne Forskellen.

Under en af de natlige Ture over til Tyrkiet med Baadene lastede til Randen med ængstelige Mennesker, saa Oberst Bally et svagt gult Lys fra et af de andre Baade give S.S. Signalet. Han var straks klar over, at det maatte være Anders, ikke alene, fordi det var det helt korrekte Signal, men ogsaa fordi han vidste, at Anders havde en gammel, næsten opbrugt Lygte — — og trods den øjeblikkelige Fare og de mange Dages Anstrengelser og opslidende Ansvar, signaliserede han kaadt tilbage: »Come to Turkey and shoot pigs!«

Da Tyrkiet var neutralt, blev det nødvendigt at internere alle de Tropper, der undslap fra Samos. De maatte foreløbig forblive paa den 100 Meter lange Strandbred, hvor de var blevet landsat og fik kun Lov at gaa 20 Meter ind i Landet. Nætterne var kolde, og de havde kun med sig den Udrustning, som hver Mand selv kunde bære.

Det har nok ikke været helt let at forsone Soldaterne med dette ufrivillige Ophold. Der var intet at foretage, og de maatte blive der en Uges Tid.

Blandt Anders' Mænd var der enkelte ret voldsomme Naturer. To af dem kom op at slaas. En ældre højtstaaende Officer fra en anden Deling kom til og beordrede dem til at holde inde med Slagsmaalet — men — med Sergeant Jarrells Ord — »Saa kom Andy farende og raabte til Officeren — »Pas dig selv — din store Idiot, — det skal jeg nok selv ordne —!« og saa fik han fat i en af sine Mænd, som var valensisk Sværvægtsbokser og lod ham slaa de andre to ud. Senere opsøgte Officeren Andy for at sige, at saadan maatte han ikke tale til ham foran Mændene, hvad Anders sikkert har givet ham Ret i.

For at naa tilbage til deres Baser maatte Tropperne igennem Tyrkiet. Dette var imod enhver Convention, men efter mange hemmelige Konferencer blev der endelig givet Tilladelse til Gennemrejse.

Anders' Squadron blev anvist et Kreaturtog. De maatte ikke rejse i Uniform men blev beordret til efter bedste Evne at forklæde sig som Civilister. Anders iførte sig graa Bukser, en gammel Skjorte og et kulørt Halstørklæde. Dette umilitære Halstørklæde bar han ofte til sin Uniform, det var af Net og beskyttede Nakken mod Fluor og Myg. Soldaternes Emblemer og Distinktioner blev fjernede og en elskværdig engelsk Dame, som boede i Smyrna, gennemstrejfede

Bazarerne for at finde Klædningsstykker velegnede til at fuldende Kamoufleringen.

Toget skulde køre tværs igennem Tyrkiet fra Kusudas til Aleppo og Rejsen vare 3 Dage.

De tyske Fanger, som i Vathy ved et mærkeligt Held var sluppet for at blive dræbt af een af deres egne Bomber, fulgte med Toget. De var brovtende og stortalende og forsøgte at give det Udtryk af, at de fortsat troede paa en tysk Sejr.

Kun een var brudt sammen ved Synet af en Græker med en Tommy gun og havde fortalt alt, hvad han vidste.

Det var meget varmt, og saa snart Soldaterne saa deres Snit, krøb de op paa Vogntagene med Fare for at falde af eller blive skrælet af i en Tunnel. Naar de vilde lave Te, rekvirerede de kogende Vand fra Lokomotivet, og naar de skulde have rigtig Mad, standsede de Toget og stod af for at lave Baal og tilberede et Maaltid. Lokomotivføreren var meget glad for Ost og kunde overtales til hvad som helst, naar han blev bestukket med den gode Ost, som de medbragte i »Army tins«. Sommetider gik Toget saa langsomt, at de kunde springe af og gaa ved Siden af Vognene.

Fra Aleppo drog de videre til Haifa, og der maatte de opholde sig i nogle Dage i Transitlejr, før de fik Lov til at tage paa Orlov til Cairo.

Her blev de ogsaa af med de besværlige tyske Fanger.

Med Evakueringen af Samos slutter det første og mismodige Afsnit af Kampene i Ægæerhavet.

Af de 12 Dodekanesiske Øer var nu kun Castelorizo i britiske Hænder.

De tyske Aviser gjorde det mest mulige ud af den britiske Evakuering af Øerne, men deres Fremstilling havde kun lidt med Virkeligheden at gøre og lignede ikke Forholdene under hvilken de tyske Besættelsestropper blev tvunget til at leve. Forbindelseslinierne var forlængede, Garnisonerne var overalt omgivet af en fjendtligsindet Befolkning, og desuden vidste de aldrig fra hvilken Kant de kunde blive overrumplede af allierede Commando Styrker.

General v. Klemann paa Rhodos og General Brauer paa Kreta var begge to klare over disse Vanskeligheder og gjorde, hvad der stod i deres Magt for at bøde paa dem. General v. Klemann afvæbnede de italienske Tropper paa Rhodos og sendte dem, der ikke vilde sværge Hitler Troskab, i Koncentrationslejre.

Grækerne behandlede han bedre end dette forfulgte Folk var blevet behandlet af Italienerne, blandt andet gav ham dem Lov til at undervise paa Græsk i Skolerne til stort Raseri for deres forrige Undertrykkere, der havde forlangt, at al Undervisning skulde foregaa paa Italiensk. For at bøde paa dette havde patriotiske Landsbyskolelærere samlet Drengene i Kirkerne om Natten for at lære dem at læse og skrive paa Græsk og synge deres eget Lands Nationalsange. General v. Klemann tilkendegav ogsaa flere Gange sin Misbilligelse af de tyske Generaler, der naar mindste Anledning gaves massakrerede hele græske Landsbyer. Saadan stod det til i Slutningen af 1943.

ANDEN DEL AF DET ÆGÆISKE FELTTOG

„Un Heros de Guerre Danois. Andi Lassen est un nom qui faisait trembler les Allemands parce que, pendant les nuits sans lune il surgissait avec ses compagnons de l'obscurite et tuait, détruisait et saisissait prisonniers les gardes Allemands des portes des îles du Dodécanèse."

(Det græske Blad „Ethnos“ Januar 1946.)

I Januar 1944 forlod en ret stor Konvoj Beyruth. Skibenes Last bestod hovedsagelig af »Eksploder«.

En ny Slags Offensiv skulde nu igang og Indledningen bestod i, at S.B.S. havde faaet et Moderskib, en stor, klodset Caique ved Navn »Tewfik«. Den havde lunefulde Motorer og rullede i Søen som Pendulet paa et Ur.

Fra Benyon Tinkers »Dust upon the Seas«:

»Tewfik var stuvende fuld af S.B.S. Officerer og Mænd, den havde en græsk Besætning, og den »besad« Andy Lassen, en Captain i S.B.S., som kommanderende Officer. Andy, som var dansk, og havde været i Handelsflaaden var en »gentlevoiced« meget ungdommelig udseende Person, men hans Udseende næredc. Jeg anser ham for at være en af de haardførste og modigste Mænd, som jeg har haft den Glæde at møde.

Selv i S.B.S., som bestod af lutter udvalgte Mænd, der angreb Tyskerne ved enhver Lejlighed og med ethvert Vaaben, spillede han en fremragende Rolle. Jeg kan ikke give ham større Ros.

Han havde opholdt sig et Stykke Tid i de ægæiske Vande og var allerede begyndt at samle paa M. C.'s.«

Det stormede, da Konvojen naaede Kypem, og en af de mindre Caiquer gik ned, men Mandskabet blev reddet, flere af de større Skibe havde nær lidt samme Skæbne.

Efter at de Skibe, der havde taget Skade i Stormen, var blevet reparerede, sejlede de over til Castelorizo en Kilometer fra den tyrkiske Kyst, her skulde Jellicoe støde til.

I Bugten ved den lille Havneby laa en enkelt ubevægelig Caique forankret mod en Baggrund af Kirkekupler og røde Tage, Oliven, Citron, Figen og Morbærtræer dækkede Bjergskraeningen, og Haverne var fulde af Geranium, ubeskrive-

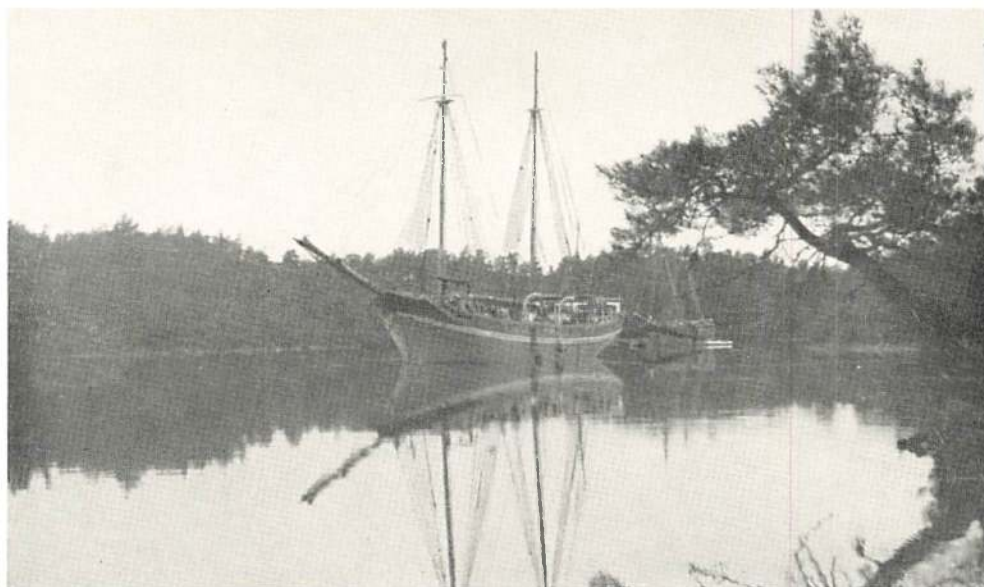

Anders under Luftangreb paa Samos.

Britiske Officerer planlægger Evakueringen af Samos. Anders staar
ende, siddende til venstre Oberst Max Bally, forh. Tennis Champion
og Anders' gode Ven.

Base-Skibet »Tewfik« i Port Deremen, Tyrkiet.

Om Bord paa »Tewfik«, den mørke unge Mand midt i Billedet Lord Jellicoe. Til venstre for ham General Kalinski — den hellige Brigade.

ligt smukt og paa Afstand et Billede paa Fred — men ogsaa hertil var Rædselen naaet. — Husene var sammenskudte og Befolkningen evakueret. Selv de krogede, gamle Koner, som levede i de krogede Gader i mørke Stuer, overfyldt med nedarvet Nips og Porcelæn, havde indskibet sig til de andre Øer, kun en enkelt var blevet tilbage — maaske laa et elsket Barn eller Barnebarn endnu begravet under Murbrokkerne, — som Katte, der holder til i Ruinerne, listede disse trætte, gamle Kvinder rundt i den mennesketomme By.

Fra Castelorizo sejlede Jellicoe's Kortege videre til Kahava med den dybe naturlige Havn og derfra til Golfen ved Marmaris og Deremen, for senere at flytte Moderskibet »Tewfik« helt op i Bugten ved Mandalia.

I det første Afsnit af det dodekanesiske Felttog var der blevet gjort Forsøg paa at erobre og besætte Øerne, i det andet var Hensigten at anfælde Øerne og undergrave den tyske Moral gennem vellykkede, uventede Natangreb. Da ingen vidste, naar det næste Angreb vilde komme, kunde forholdsvis faa Mand holde 3 tyske Divisioner bundne (d. v. s. ca. 28 000 Mand). Deres Forbindelseslinier maatte forlænges, og det gav Luft- og Kyststyrker samt Smaabaade, Motor- Torpedobaade, Motorskibe og Undervandsbaade mange flere Lejligheder til at angribe og sænke de tyske Forsyningsskibe.

Øbefolkningen var alle pro-britiske.

Major Stellin »Stud« skriver:

»Vores strengt hemmeligholdte Base var ombord paa Caiquen »Tewfik«, som laa i en smal fjordlignende tyrkisk Bugt. Vi maatte ikke gaa i Land undtagen paa Naturens Vegne. Pladsen var snæver, og den eneste Motion, vi fik, var Svømning og Kanoroning.

Grækerne plejede at snige sig bort fra deres Øer for at komme over og give os Oplysninger om de tyske Garnisoner .... hvor de var stationeret .... hvor deres Skyts var anbragt .... hvor Minefelterne laa, og hvorledes man bedst kunde komme ubemærket til Øerne. Vi spurgte dem i Reglen, om de vilde komme igen og volontere som Fører for os. De unge var meget ivrige efter at hjælpe os.

Vi tog efter Tur vore Patrouiller ud paa »Raids«. En Patrouille bestod af en ansvarshavende Officer, en Sergeant, 7 Menige og for det meste to Radiotelegrafister med et meget kraftigt transportabelt Radiosæt. Meddelelser blev sendt i Kode fra Patrouillen til Hovedkvarteret i Ægypten og derfra tilbage til Baseskibet i den tyrkiske Bugt. Fordelen ved dette var, at øjeblikkelig Luftstøtte kunde, dersom det behøvedes, dirigeres ud til os direkte fra Hovedkvarteret.

Naar vi skulde paa et Raid, fik vi det i Reglen at vide et Par Dage før. Det gav os Tid til at studere vores Kort og til at lære alt om Øens Terrænforhold, Bjerge .... Waddis .... Huler .... etc. og til at ordne Rationer .... Mad, Ammunition, Bomber samt overhale Baadene og efterse Vaabnene.

Nu vidste hver Mand, ligesaa meget som den kommanderende Officer, hvad man ventede sig af ham, og hvorledes han skulde udføre det.

Der fandtes ikke meget af den Disciplin, som almindelig kendes i Infanteri-

bataillon eller en hvilken som helst anden Gren indenfor Hæren. Officeren var den selvfølgelig Fører, men han var ikke bange for at lytte til Forslag fra Mændene og til at handle efter dem, dersom de var gode.

Enhver havde Lov til at gaa klædt, som han vilde. Barbering var ikke paa krævet. Paaklædningen bestod som Regel af en Blanding af forskellige Typer britiske Uniformer, isprængt Dele af tysk og italiensk Udrustning. Indenfor Enheden fandtes der mange Nationaliteter, deriblandt Andy som eneste Dansker, men Hovedbestanddelen bestod af Skotter, Irer, Walisere og Englændere.

De Vaaben, vi brugte, var ikke af Standardtype. Maaske foretrak en Mand en tysk Pistol fremfor en engelsk. Der blev i det hele taget overladt meget til eget Initiativ . . . . Hvilket passede Mænd, der havde individuel Personlighed . . . . Der eksisterede en stærk Følelse af Samarbejde og Venskab mellem Soldater og de Sømænd paa Flaadens smaa Skibe, som sejlede for os paa Togterne, og Græskerne blev agtede, fordi de viste os Vej paa Øerne og i givet Tilfælde skjulte os med Fare for deres eget Liv.

Dette Liv var det helt naturlige for Andy.

Han blev regnet for at være den bedste Patrouilleofficer i Enheden. Han havde en Evne til altid at være paa det rigtige Sted i det rette Øjeblik, og han havde ogsaa en Evne til at forudse, hvad der vilde ske paa en Operation, og kom paa den Maade næsten altid Tyskerne i Forkøbet. Var der en eller anden vanskelig Operation, blev Andy næsten altid udvalgt til enten at føre eller deltage i den.«

Den 8. November havde Anders faaet tildelt det Militærkors, som han var blevet indstillet til paa »Simi«, og han var nu, hvad der i den engelske Hær betegnes som »a triple M. C.«, hvad der sikkert har glædet ham, selv om han kun sjældent gik med sine Dekorationer. I sin Bog »*En dansk Soldat*« refererer Jørgen Halck til en Samtale, der udspandt sig i en Officersmesse, da en engelsk Major, som han var kommet i Snak med, hørte at Halck var dansk:

»Deres Landsmand, Major Anders Lassen, der lige har vundet sit tredie Militærkors for Tapperhed, er en af mine nære Bekendte.« . . . Da Navnet Anders Lassen blev nævnt, blandede andre Officerer sig i Samtalen . . . man begyndte at diskutere, om der overhovedet var andre, der havde vundet tre Militærkors i denne Krig, »hvis man da kan tro paa alle de Ting, man hører om Andy?« spurgte en tvivlende indisk Løjtnant. En skotsk Militærlæge, som havde været med under den første Verdenskrig, bragte et Spørgsmaal paa Bane, der fremkaldte heftige Meningsudvekslinger. »Hvad vil I helst have, gentlemen,« spurgte han, »et Victoria Kors, eller tre Militærkors, som Lassen har faaet?« En engelsk Oberst paastod, at han vilde helst vinde Victoria Korset, »fordi det er Verdens fornemste Tapperhedsdekoration« og »fordi selv Kongen saa skulde gøre Honorør for mig.« En græsk Kaptajn var overbevist om, at de tre Militærkors var mere attraaværdige. »Et Victoria Kors kan vindes af en Mand, der en Gang i sit Liv faar Bersærker gang og gaar amok og udretter noget storslaaet i Kampens Hede, uden først at have over tænkt sin Handling, og uden bagefter at vide, hvad der

egentlig skete,« paastod han. »En Tildeling af tre Militærkors er ikke alene enestaaende, men ogsaa et Bevis for, at Indehaverens Mod ikke afhænger af Tilfældigheder.« ....

Anders selv tog det ikke saa højtideligt, og det morede hans Kammerater, at han, da han engang fik Lyst til at optræde med sine Dekorationer og endnu ikke havde faaet anskaffet de to Stjerner, der bærer Baandet for at betegne, at Dekorationen er erhvervet tre Gange, bad Corporal Jarrell om at skære sig et Par Stjerner af en Cigaretæskes Bliklaag og sy dem paa Baandet. Da han saa Resultatet, var han uhyre tilfreds og følte, at nu var hans Uniform i fuld Overensstemmelse med Reglementet.

Hans Paaklædning var i det hele taget saa tilfældig og saa skødesløs, at det ikke altid var let for udenforstaaende at se, om han var Officer eller Menig, og det kunde undertiden ske, at en ung nyankommen Officer i korrekt Uniform med nypudset »Sam Brown« Bælte, men uden Krigserfaring og derfor selvfølgelig ogsaa endnu udekoreret, kunde tillade sig at optræde lidt overlegent overfor Anders, for senere beskæmmet at opdage, at det var en »Triple M. C.«, han havde protegeret.

Mod de nyankomne var Anders ellers baade god og forstaaende, da Captain Bimrose kom til S. B. S., var han meget spændt paa at træffe Anders. »Den første Gang, jeg saa ham,« siger Bimrose, »var da han lige var vendt hjem fra et Raid og kom slentrende ind i Messen og anbragte sig overskrævs paa en Stol med Armeene paa Stoleryggen og gav sig til at vippe paa Stolen. Allerede paa det Tidspunkt havde hans Personlighed, hans Dygtighed, Mod og Opfindsomhed gjort ham, uden at han selv havde ønsket det, og uden at han selv var klar over det, til en Saga blandt modige Mænd overalt i den britiske Hær og Flaade i Middelhavet. Mod mig var han straks hensynsfuld og forstaaende. Kort Tid efter var vi paa et Togt sammen, og om Natten, inden vi skulde i Gang med selv Raiden, kom han ind til mig og talte længe med mig. Han vidste, at jeg aldrig før havde været i Ilden, og paa sin stille venlige Maade gjorde han alt, hvad han kunde for at gøre det lettere for mig. Selv var han frygtløs, den dygtigste og modigste Mand i alle Situationer. Skulde der løbes en Risiko, og det var tit nødvendigt, var det altid ham, der gik forrest. Han var klar over Faren, men han saa den lige i Øjnene og gik i Spidsen for sine Mænd, drevet af sin store Kærlighed til dem.«

Til at føre det første Raid i den nye Serie Operationer valgte Jellicoe Anders. Maalet var Øen Chalchi.

CHALCHI

„Hvis de gamle Vikinger lignede Lassen, hvilket jeg gaar ud fra at de maa have gjort, forstaar man hvorfor deres Navn vakte Rædsel langs de europæiske Kyster.“

(Capt. D. J. Riddiford.)

Der var gaaet 3—4 Maaneder, siden Anders havde været paa Chalchi, og han havde hørt om den Modstand, Befolkningen havde gjort mod et tysk Forsøg paa Invasion, og var spændt paa at se, hvordan det stod til med de prægtige Forsvarslinier, han dengang havde ladet grave. Han havde desuden faaet at vide igennem en Græker, at Befolkningens Ernæringsforhold var fortvivlende, og bad derfor Flaaden være ham behjælpelig med at bringe Mad til Øen. En Baad blev ladet med Mel, Makaroni, »Bullybeef« og alt muligt andet, og den sidste Dag i Januar efter Mørkets Frembrud gik Anders i Land paa Chalchi sammen med en græsk Officer, Løjtnant Katsikas, Sergeant O'Reilly og Corporal Smart.

Det var egentlig ikke Anders' Hensigt at foretage en Operation (Krigshandling). Provianten blev landsat paa en øde Del af Øen, og han gik selv sammen med Sean og Løjtnant Katsikas hen til det Hus, hvor Chalchis Borgmester, som ogsaa var Øens Doktor, boede. Borgmesteren, hans Kone og to Sønner samt Tjenestepige var alle gaaet til Ro. De bankede paa Døren, som førte ind til den lille Gaard eller Indelukke, som paa Øerne findes foran alle Huse, og som oftest er overdækket af Vinranker og nærmest maa regnes som en Forstue. Familien vaagnede, og de kunde høre Konen skrigе, saa sprang de over Muren og ned i Gaarden, og Katsikas raabte paa Græsk, at Borgmesteren skulde komme ud, da der var en Fisker, som kom med Nyheder til ham.

Men Borgmesteren og hans Kone var begge for bange til at aabne Døren. Deres Hus laa et Stykke uden for Byen og saa langt fra Naboer, at ingen kunde høre, hvad der foregik.

Den græske Officer insisterede og raabte: »Jeg er fremmed, og jeg bringer Dem vigtige Oplysninger!«

Saa sagde Borgmesteren til sin Kone: »Jeg er sikker paa, at det er Lassen!« Og saa stod hans Kone op og gik hen og aabnede Døren. Anders traadte straks ind i Stuen, han havde to Pistoler. Borgmesteren laa stadig i Sengen og trak Laagenet op over Hovedet.

Da hans Kone saa, at det var Anders, kaldte hun paa sin Mand, og saa vovede ogsaa han sig ud af Sengen. Han kendte baade Anders og Sean O'Reilly og var glad, da han saa, at det var dem (Beskrivelsen stammer ordret fra Borgmesteren selv og maa ses paa Baggrund af den stadige Angst, de levede under paa Øen aldrig vidende, hvilke Terrorhandlinger de kunde blive udsat for. Denne Mand er dog en Undtagelse og et daarligt Eksempel paa den ellers saa modige græske Befolkning).

Anders bad straks Borgmesteren give ham Oplysninger om den fjendtlige Garnison og fik at vide, at den kun bestod af 6 Italienerne, og medens de talte om Sagerne, spurgte han Borgmesteren om hans Mening.

»Skulde man dræbe Italienerne eller skulde man tage dem til Fange?«

Borgmesteren mente, at de burde tages til Fange. Anders gav ham saa Besked om, hvor de havde anbragt de Fødevarer, han havde med til Befolkningen og sagde, at Borgmesteren skulde hente dem, men ikke engang det turde han.

»Saa lad dem ligge,« sagde Anders, »vi kan ikke gøre mere.«

Næste Dag blev de fundet af Befolkningen.

Borgmesteren tilbød Anders en Whisky, men han havde ikke Tid. Da de havde faaet oplyst, at Garnisonen kun bestod af 6 Italienerne, »Itis«, sagde Anders til Sean: »Let's go and grab the bastards,« og Borgmesteren fik Besked om at holde sig i Ro, indtil de kom tilbage.

Skønt Anders mente, at nogle Fascister knapt syntes at være Rejsen værd, fortsatte han til Politistationen, og da han og Sean kendte Øen fra tidligere Besøg, havde de, skønt det var mørkt, ikke svært ved at finde de italienske Barakker.

De krøb rundt til Bagsiden af Huset og gik hen og bankede paa Døren. Anders sagde til den græske Officer, at han skulde tiltale Italienerne paa Italiensk. Italienerne syntes at være i Tvivl, og det lød, som om de ikke kunde blive enige om, hvem der skulde lukke op. Saa gav Anders Ordre til at forcere Døren og hviskede samtidig til Sean: »Ingen Skyderier . . .« Men i det Sekund, de sprængte Døren, fyrede han selv hen over Hovedet paa Italienerne. De 6 Mænd blev rædselsslagne og overgav sig straks. Sean fortalte: »Vi gennemsøgte alt, men fandt intet af Værdi. Medens vi saaledes var beskæftigede, hørte vi Lyden af en Motor; vi lyttede og Andy udbrød: »Det er en Baad!« Corporal Smart blev efterladt hos Fangerne, og vi tre samt en »Iti« styrtede ned til Havnen gennem de krogede Gader. Da vi naaede derned saa vi en ret stor tysk Patrouillebaad. Vi gemte os bagved et Hjørne omtrent 20 Meter fra, hvor Baaden lagde til. Andy pressede en Revolvermunding ind i Ryggen paa Italieneren og sagde, at han skulde raabe Baadens tyske Mandskab an og invitere dem i Land paa en Drink.

Det gjorde »Itien«. Tyskerne kom i Land og fastgjorde Baaden. Saa sagde Andy til mig: »Are you ready!« Jeg spændte min Riffel, og idet vi for rundt om Hjørnet, snublede jeg og Skuddet gik af og ramte Andy i Benet. Saa blev han virkelig rasende. »Din irske Hund, vil du slaa mig ihjel?« Og han blev ved med at raabe Skældsord tilbage til mig, medens han samtidig skød paa Tyskerne og

saarede to, og da de ikke var klar over, hvad der var paa Færde eller over, hvor mange vi var, overgav Resten sig. Vi kastede saa nogle Granater ned i Baaden for at være sikker paa, at der ikke var flere dernede.

Maskinmesteren var blandt de saarede. Han var blevet ramt i Nakken. Andy gav mig Ordre til at bringe ham ned i Maskinrummet og faa Maskinen i Gang. Manden var rædselslagen, og da jeg ikke kunde Tysk, maatte jeg nøjes med at pege paa Maskinen. Andy raabte ned til mig: »Hvad venter I paa dernede, faa de »bloody« Maskiner i Gang.« Saa affyrede jeg et Par Salver hen over Hovedet paa Maskinmesteren og pegede igen paa Motoren, og saa opfattede han, hvad det var, man ventede sig af ham.

Vi fik Resten af Italienerne og Tyskerne om Bord, og der var ved at blive Slagsmaal, da Tyskerne opdagede, at Italienerne havde narret dem. Vi fik imidlertid Baaden sejlet derhen, hvor Motor Launchen ventede paa os. Men da det endnu var mørkt, og Søofficeren paa Launchen ikke vidste, hvad der var sket, men hørte Lyden af en ukendt Motorbaad nærme sig, gjorde han klar til at skyde. Andy blev ved med at raabe: »Det er Lassen . . .«, og tilsidst hørte de ham heldigvis. Saa blev vi alle taget om Bord paa Marineskibet, og den tyske Patrouillebaad kom paa Slæb.

Og hele Tiden svor og bandede Andy ad mig . . . , men da der var gaaet nogen Tid, sendte han Bud efter mig og bad Skipperen give mig »a good tot of rum« og gjorde Undskyldninger for alt, hvad han havde sagt.

Da vi sejlede bort, var alle Indbyggerne samlede paa Kajen for at tiljuble os, og de affyrede deres Fiskebomber som Afskedssalut.

Den tyske Baad havde en Mængde Proviant samt 4 levende Grise om Bord, den blev slæbt i Triumf tilbage til Tyrkiet, senere blev den overtaget af Marinen. Vi døbte den Bandy efter Andy.« Hermed slutter Seans Beretning.

Andre har fortalt, at Sean, som paa det Tidspunkt var 42 Aar og som havde oplevet mere voldsomt i de 42 Aar end de fleste andre i et helt Liv, var ikke bange for meget, men for sin næsten 20 Aar yngre Captain havde han den største Respekt og Hengivenhed, og han havde siddet paa det meste af Hjemturen i Forenden af Skibet og set ulykkelig ud, indtil Anders var gaaet op til ham og havde sagt: »Det er all right Sean . . . det er all right.« I Benyon Tinkers Bog staar der: »Andy var den eneste, der var blevet saaret paa dette Raid, en af hans Mænd var kommet til at ramme ham i Benet. Andy fnøs, da det betød, at han vilde blive nødt til at holde sig i Ro nogle Dage, og desuden var han meget i Tvivl om, hvorledes han skulde omtale dette Saar i sin Rapport.«

Paa Hjemturen henvendte han sig til Baadens kommanderende Officer Adrian Seligman og bad om Raad:

»Hvis jeg rapporterer dette Kuglehul (som forresten kun er et Loppestik), som om det var blevet foraarsaget af en Fjendekugle,« sagde Andy med dyb Bekymring i sin bløde Stemme, »saa giver de mig bare »a wound stripe« eller noget lignende fjollet, men hvis jeg siger, at det er en af mine egne Mænd, der har skudt mig, saa kan han komme i Vanskeligheder, de kan maaske endogsaa finde

paa at sende ham tilbage til Basen, og det vilde være en Skam, han er en af mine bedste Mænd. Hvad syntes Du jeg skal gøre Adrian?» Hvad Raad Adrian gav, vides ikke, men een Ting ved man, og det var, at der gik flere Dage, førend nogen blev klar over, hvordan Andy var blevet saaret.

Blev han spurgt om Detailler var hans Svar saa undvigende, at Folk snart opgav at stille ham flere Spørgsmaal, og Historien døde hen.

»Det var saa typisk for ham,« slutter Benyon Tinker, »at det eneste, der bekymrede ham, var Tanken om de Ubehageligheder en af hans egne Mænd kunde blive udsat for.«

Hans Ben blev imidlertid daarligere, der gik Betændelse i Saaret, og han blev sendt tilbage til Basen, medens han svor og bandede over den S. B. S. Doktor, der forlangte, at hans Ben skulde under ordentlig Behandling.

Anders' Rapport fra denne Operation er kortfattet som sædvanlig og giver kun et utydeligt Indtryk af de Farer og Vanskeligheder et Raid rummer — at det stormede stærkt, da de gik i Land, at det var mørkt og Klipperne stejle, at ingen anede, hvor mange fjendtlige Soldater, der var paa Øen, eller om de laa i Baghold og ventede Angriberne, om alt det staar der intet, man faar nærmest Indtryk af, at det slet ikke er svært at gøre Natangreb paa en fjendebesat Ø. Men Befolkningen kendte Farerne, og de vidste ogsaa at Anders var gaaet i Land med ganske faa Mand og var draget bort med 9 Fanger. For dette lille haardt arbejdende Samfund, hvis Mænd levede af Fiskeri og Svampedyrkning, og hvis Kvinder arbejdede fra Morgen til Aften, var Anders efterhaanden blevet en ung Gud. Gang paa Gang havde han bragt dem og deres sultne Børn Mad, og nu havde han endda befriet dem for de forhadte Undertrykkere.

Øboerne er et taknemmeligt Folkefærd — de glemmer ikke. Da vi 3 Aar senere besøgte Chalchi, og de hørte, at vi var Anders' Forældre, kom de hen til os og sagde:

»Captain Lassen arbejdede ikke paa Chalchi, han gjorde Mirakler,« og de fortalte, at efter Italiens Kapitulation havde Anders indprentet Grækerne, at naar Italienerne nu var deres allierede, skulde de hjælpe dem, og til Italienerne skal han have sagt:

»Hvis I vover at gøre Grækerne noget ondt, hugger jeg Hovedet af jer. Husk at nu da jeg er kommet hertil, er jeg kommet for at blive, og hvis der sker Grækerne noget, behøver de bare at gaa op i Bjergene for at finde mig, saa kommer jeg ned.«

Og en Fisker sagde: »Captain Lassen var vor Fører,« og idet han pegede op paa de Fæstningsværker, som Anders havde ladet grave, og som staar endnu, fortsatte han: »Vi vidste, at han vilde beskytte os.«

Og en gammel sortklædt Kone, hvis Hovedklæde faldt i tunge Folder om et klassisk Ansigt og fik hende til at ligne en Kvindeskikkelse fra Bibelen, sagde med Taarer i Øjnene:

»Captain Lassen var saa god, hans Fødder rørte ikke ved Jorden,« og hun fortalte, at efter at Anders var rejst, var hun sammen med de andre Kvinder gaaet hen i Kirken for at bede for ham. Kirken ligger højt over Bugten midt i Byen, og næsten hver Dag hele Aaret rundt falder Solen ind igennem de smalle Vinduer og lyser sammen med de spinkle Vokskærter op i det mørke Rum med Sølvikonerne og de mange forgyldte Træudskæringer.

Her i denne lille Kirke havde Kvinderne knælet og bedt, at intet ondt maatte vederfares den unge Mand fra et fremmed Land, som med Fare for sit eget Liv var kommet for at beskytte dem og deres fattige Ø, og den gamle Kvinde tilføjede stille og stolt: »Jeg var den første, der kyssede ham, da han traadte i Land paa Chalchi.«

Skudsaaet i Anders' Ben tvang ham til at lade sig indlægge paa Militærhospitalet i Alexandria, ogsaa her medfulgte Pipo.

Paa samme Afdeling laa Lieutenant Cole. Efter at Anders var blevet behandlet paa Operationsbordet, blev han kørt ind i Sovesalen snorkende højt under Narkosen og lagt i Sengen ved Siden af Lieutenant Cole's, som var oppegaaende Patient. Et Øjeblik efter kom Pipo travende ind til stor Morskab for alle i Salsalen — den maa have været indespærret og var paa een eller anden Maade sluppet ud og havde fundet ind til Anders. Den løb lige hen og sprang op paa hans Seng, hvor den blev siddende og stirrede saa uforstaaende og ulykkelig paa sin Herre, at baade Patienter og Sygeplejersker fik stor Medlidenhed med den og gjorde alt for at trøste og opmuntre den. Da Anders vaagnede op og saa Pipo, blev han meget glad, men lod som om han var streng og befalede den omgaaende at lægge sig ned under Sengen.

Rygtet om dens Nærværelse naaede imidlertid Oversygeplejersken, og hun mødte op og beklagede venligt, men bestemt, at Pipo ikke kunde blive paa Hospitalet. Det Problem, der nu opstod, blev løst af Lieutenant Cole, der, selv om han ikke maatte forlade Hospitalet, stak af igennem en Bagdør og et Hegn med Pipo under Armen og bragte den den lange Vej hjem til sit eget Hus og bad sin Kone tage sig af Hunden, indtil Anders blev rask.

Det gik godt, indtil Mrs. Cole en Dag opdagede, at Pipo var forsvundet. Hun ledte alle vegne, men væk var den. Den var løbet den lange Vej alene tilbage til Hospitalet og havde glædestraalende genfundet sin Herre og maatte for anden Gang fjernes.

Efter dette voksede der et varmt Venskab op imellem Anders og Familien Cole. Han boede altid hos dem, naar han var paa Orlov i Alexandria, og naar han ankom Kl. 1 eller 2 om Morgenen, spadserede han rundt og rundt om Huset, fløjtende indtil de hørte ham og lukkede ham ind, — han vilde ikke forstyrre dem ved at ringe paa Dørklokken.

De satte ham meget højt og elskede at have ham boende. Han talte ofte til dem om sit Hjem og sagde, at han ikke turde skrive af Angst for at skade sine

Forældre. Han havde hørt om Forfølgelser i Danmark og vidste af Erfaring, hvad tyske Repressalier betød.

Da Mrs. Cole en Dag udtalte sig rosende om hans tre Militær Kors, sagde han i Spøg — ja — hvad mon det næste bliver — han kunde ikke vide, at hans kommanderende Officer havde udtalt: »Hvergang at Andy har været paa et Raid, har han udført det, saa at han i Virkeligheden fortjener en Dekoration —.«

Om Anders nogensinde har drømt om at faa et Victoria Kors, ved jeg ikke, jeg tror, at dertil var han for beskeden, selv om han paa mange Maader var sikker paa sig selv, men at han har set op til dem, der havde denne Orden, er jeg overbevist om. Jeg husker den Rolle, det spillede for begge Drengene, da Thomas Dinesen engang kom paa Besøg paa Bækkeskov, de var dybt imponerede og fulde af Beundring over, at han havde vundet et Victoria Kors.

Skønt denne Dekoration blev indstiftet for ca. 100 Aar siden, er den kun to Gange blevet vundet af ikke britiske Soldater, og mærkelig nok skulde det begge Gange blive unge danske Mænd, der opnaaede denne sjældne Udmærkelse.

ORLOV

„Jeg ved ikke om jeg skal le eller græde, naar jeg hører om alt hvad de har gennemgaaet“ —

(Mary Murray)

»Andy havde en Egenskab,« skriver Lord Jellicoe, »der overskyggede selv hans fremragende fysiske og moralske Mod, og som altid vil staa skarpest i min Erindring, det var hans Følelse for dem, der var daarligere stillet end han selv, og den Hengivenhed, han vakte hos dem. Hvad enten det var en fattig græsk Bonde, eller en jugoslavisk Flygtning, hvor end han gik, mærkede man denne dybe Medlidenhed for de uheldige, og den Kærlighed, disse Mennesker, som han havde vist Venskab eller hjulpet, følte for ham, var rent utrolig —.«

Alle Anders' Venner fremhæver denne Side af hans Karakter — Stud, som vel nok var hans bedste Ven, fortæller, at Anders' Generøsitet udfoldede sig altid og ikke mindst, naar han var paa Orlov —. »Han gav f. Eks. forholdsvis store Summer til en stakkels gammel Blomsterkone, som solgte sine smaa visne Buketter i Nærheden af St. George Hotellet i Beyruth. Den gamle Kone plejede at ønske ham velkommen tilbage med alle Tegn paa Henrykkelse, naar han vendte hjem efter et Par Maaneders Operation. — Ogsaa for de græske Søfolk havde Andy den største Interesse, han følte sig altid draget af Søen, og de forstod, at ogsaa han hørte Søen til og tog ham ind til deres Hjerter.

Naar som helst han var paa Orlov i en af de mange Byer, hvor man kunde vente, at Caiquerne vilde gaa ind, gik han altid ned til Havnen for at se, om der laa nogle af hans Venner, og saa var der altid stor Fest og megen Palaver imellem ham og de gamle Fiskere.

Han plejede at bringe Folk af alle mulige Nationaliteter med sig hjem til Lejren, han havde blandt andet en græsk Oppasser, en italiensk Barber og italiensk Chauffør, og foruden disse Mennesker havde han sine mærkelige langhaarede Hunde af ubestemmelig Race — deriblandt Pipo, som fulgte ham overalt undtagen paa rigtige Raids. Da den havde rejst mere end de fleste Hunde og forstod mange Sprog, var den ret overlegen. Modig var den ogsaa, for skønt den var tilbøjelig til Søsøge, insisterede den paa at ledsage Andy paa Caiquerne og plejede at se saa ensom og nedslaaet ud, naar han var borte.

Hvis vi en Aften i en Café fik Øje paa nogle smukke Piger ved et andet Bord, var Pipo oplært til at nærme sig de unge Piger og udføre flere smaa fjollede Kun-

ster, som morede Pigebørnene og fik dem til at klappe ham, hvorpaa Andy nærmede sig Bordet og bad dem undskylde, dersom hans lille Hund plagede dem, paa den Maade opnaede han en Introduktion, som saa godt som altid efterfulgtes af en Opfordring til at tage Plads ved deres Bord. Stakkels lille Pipo, som havde udført sin Del af Arbejdet, blev der ikke lagt Mærke til mere. Nu kunde den trække sig tilbage og lægge sig til at sove under Bordet, medens Andy og jeg gik i Gang med den mere alvorlige Side af Sagen.«

Anders havde en Aften truffet en ung engelsk Pige ved et af de militære Korps, som han gerne vilde se igen, men alt hvad han vidste om hende, var, at hun hed Peggy og boede i en Kantine sammen med ca. 100 andre unge Piger. Stud blev tilkaldt og de gjorde sig saa smarte og uimodstaaelige som muligt. De lignede hinanden lidt, de var begge to høje og lyse og opsat paa at faa det mest mulige ud af Aftenen, saa tog de Jeepen og drog afsted, og der var ikke det Kvindeherte, som de ikke var rede til at knuse.

Da de naaede Kantinen, blev de modtaget af den øverste kvindelige Officer — en noget ældre, langt fra smuk Kvinde.

»Hvem ønsker De at se?« spurgte hun formelt, og alt, hvad de kunde svare, var:

»Peggy,« pinlig Pause — saa ankom den Næstkommanderende, hun saa mindre formel ud, men var ikke kønnere. Hun blev staaende og hørte paa, at hendes strenge foresatte stillede de unge Mænd Spørgsmaal, som de grundet paa Anders' flygtige Bekendtskab med Peggy, absolut ingen Forudsætninger havde for at besvare. Da det efterhaanden gik op for den ældste, at hun ikke kunde faa andet ud af dem, end at Peggy hed Peggy, blev hun temmelig irriteret, hvad der ikke gjorde Situationen behageligere, og de følte begge to, at nu var det paa Tide at forsvinde, og de skulde lige til at tage høflig Afsked, da den Næstkommanderende tilbød dem en Drink. Det var det værste, der kunde ske, nu kunde de ikke slippe bort, men blev hængende med de to ældre Damer, som begge to satte sig ved et Bord sammen med dem og bød dem paa utallige Drinks, og heller ikke nægtede sig selv et Par Stykker. Og det gjorde det ikke bedre, at flere af deres Officerskammerater kom forbi og saa dem sidde og drikke med, hvad de betegnede som to »hamfaced women«. —

Den Aften maatte de længe høre for.

I Foraaret 44 indtraadte en Begivenhed, der glædede hele Enheden. Deres kommanderende Officer, George Jellicoe, giftede sig. Det glædede ogsaa hans egen Familie. Gang paa Gang i disse Krigsaar havde han paataget sig livsfarlige Opgaver, og var han faldet, vilde Navnet Jellicoe med ham være uddød.

Skønt saa ung havde Lord Jellicoe sine Mænds fulde Respekt og Beundring. Imellem ham og hans Officerer bestod der et gemytligt Kammeratskab, der undertiden kunde gøre det vanskeligt for ham at holde Styr paa dem, naar de var paa

Orlov, navnlig kunde det være svært at kontrollere Enhedens Finanser. Hvergang de skulde paa Raids, udleverede han dem saa og saa mange Guld-Sovereigns, og hvad de ikke havde faaet Brug for skulde helst leveres tilbage, men blev det ikke altid.

Da Jellicoe engang mistænkte Anders for endnu at være i Besiddelse af nogle Guldstykker, undersøgte han hans Tøj, medens han var i Brusebad — men fandt intet.

»Andy havde taget Guldstykkerne med ind i Brusebadet,« fortalte Anders' Sergeant, Joe Jarrell, stolt over at hans overordnede havde været saa forudseende.

Jellicoe's Brud var flygtet fra japansk Fængsel og var paa Vej hjem naaet til Palæstina, her traf de hinanden, og her stod Brylluppet, og da hun var ung og meget indtagende, bifaldt hele S. B. S. hans Valg.

De var meget forskellige Officererne i S. B. S. og det var en broget Forsamling, der mødte op i Kirken. En Captain som aldrig tog noget højtideligt, kom kørende i sidste Øjeblik iført almindeligt Battledress. Foran Kirken holdt han stille, og medens de andre velklædte Bryllupsgæster vandrede op ad Trappen til Kirke-døren, trak han, staaende op i sin Jeep, sit gamle Tøj af, for, assisteret af sin Op-passer, hurtigt at iføre sig en Uniform, der passede bedre til Lejligheden.

Anders var een af Brudesvendene og optraadte med de to Fortænder, han endelig havde ladet lave for at erstatte dem, han for længe siden havde faaet slaaet ud.

Bryllupsfesten svarede til Forventningerne, og næste Morgen sov alle, der havde været med, tungt og længe. Den lille tykke rødhaarede Militærlæge havde Stue paa Hotellet ved Siden af Anders. Han blev brutalt vækket ved, at Anders kom farende ind til ham med alle Tegn paa Ophidselse:

»Jeg har slugt mine Tænder — Doktor —.«

Den rare lille Læge kom hurtigt paa Benene og sammen med et Par andre Officerer kørte de i rasende Fart Anders paa Hospitalet, hvor han blev røntgen-fotograferet forfra og bagfra — uden at der viste sig Skygge af Tænder. — — — Senere paa Dagen blev de fundet, nogle siger under Hovedpuden i Anders' Seng — andre mener, at de laa i en ung Dames Aftentaske — ogsaa den Historie maatte Anders høre længe for.

Under Bryllupshøjtidelighederne blev Pipo borte, og Anders maatte forlade Beyruth uden Pipo. Næste Dag tilkaldte han Sean O'Reilly og spurgte ham, hvad han vilde sige til at faa 7 Dages Orlov for at lede efter Pipo. Sean har Ordet:

»Jeg udtalte ikke straks min Begejstring ved Tanken om Orlov, men spurgte:

»Hvad med Penge?«

Andy gav mig 10 Pund og paalagde mig ikke at vende tilbage uden Pipo — og saa drog jeg til Beyruth, men de første Par Dage gjorde jeg ikke rigtigt noget ved det (nærmere Forklaring fra anden Side, — Sean fik sig en Rus, der holdt i 3 Dage, og da han den fjerde Dag saa smaat begyndte at blive ædru, gik det op for ham, at han ikke havde fundet Pipo).

Saa gik jeg i Gang med at lede over hele Byen (Beyruth har 250.000 Indbyg-

gere), men jeg havde ingen Held med mig før den allersidste Dag, da jeg saa en Dame gaa ned ad Gaden med en Hund der lignede Pipo. Jeg tænkte, det var bedre at komme hjem med noget end med ingenting og fangede derfor Hunden og bragte den med op paa mit Hotelværelse og malede den hist og her med Sko-sværte, for at den skulde ligne Pipo mere.

Da jeg kom hjem og overgav Hunden til Andy og forklarede ham, at det var Pipo, maatte han kigge to Gange, før han opdagede Svindelen, og saa udbrød han:

»Hvad bilder du dig ind — — — bringe mig saadan en Hund efter at jeg har givet dig 7 Dages Orlov, — den ser jo ikke engang kvik ud —.«

Sean skal have fortrukket saa hurtigt som muligt, og gjort sit Bedste for at undgaa Anders i de næste 3—4 Dage.

Men Pipo skulde findes, og en Uge senere sendte Anders næsten en hel Squadron til Beyruth — anført af Stud, og det lykkedes dem virkelig at opspore Pipo og bringe den tilbage i Triumf.

Anders beholdt begge Hundene, og han fik den ægte Pipo til at slaas med den uægte, og det skal have ærgret ham meget, da den falske Pipo gik af med Sejren.

Naar de var i Haifa boede de undertiden i et lille Hotel ved Navn »Carmelia Court«. — De var saa unge alle disse Mænd, der i flere Aar ustandseligt havde maattet se Døden i Øjnene, og de opførte sig ogsaa sommetider som store kaade Drengene.

En Dag prøvede Anders Kræfter med en af sine Kammerater, en amerikansk Officer i S. B. S. Det gik i al Venskabelighed ret voldsomt til. I Kampens Hede tumlede de saa haardt over mod Væggen, at Muren revnede. Da Hotelejerens Søn blev sendt op for at protestere, havde de nær smidt ham ned ad Trappen, og han løb for sit Liv.

Det var ogsaa paa Orlov, at Jørgen Halck traf Anders. Da Krigen brød ud boede Halck i Sydafrika. Han var blandt de mange Danske Verden over, der følte, at naar Danmark var blevet besat, var det danske Mænds Opgave at være med til at befri deres Fædreland, og han meldte sig allerede i April 1940 til Tjeneste og avancerede hurtigt til Captain i den engelske Hær.

Han deltog med Mod og Dygtighed baade i Ørkenkrigen og i det italienske Felttog og var med i mange blodige Slag. Hjemme i Danmark er han efter Krigen blevet kendt igennem sine talentfulde og underholdende Bøger og sin levende — aldrig svigtende Energi og Interesse for enhver Sag, der gælder Fædrelandets Bedste.

Han og Anders mødtes i Familien Hoffmanns Have i Helwan ved Cairo.

Vagn Hoffmann er Driftsbestyrer for den store Cementfabrik i Helwan. Han

og hans Hustru holdt Huset aabent for alle de skandinaviske Frivillige i de allierede Hære. »Deres dejlige Hus,« skriver Jørgen Halck i en af sine Bøger, »ligger i Nærheden af Fabrikken. Fra den brændende Ørken vandrer man igennem en Port ind i en Have saa grøn og forfriskende, saa forbavsende afsondret fra det hede, hvide Øde udenfor, at man kommer til at tænke paa en Oase — —. Man kom og gik, som man vilde paa dette Stykke Danmark paa ægyptisk Jord.

En Dag modtog Else Hoffmann mig med Ordene:

»Kom med ud i Haven og træf den danske Major Anders Lassen.«

Han sad i et skyggefuldt Hjørne med begge Ben paa et Havebord. Høj og velbygget var han, med lyst Haar, der faldt ham ned i Panden, og gennemborende blaa Øjne. Han var dekoreret med tre Militærkors.

»How do you do, Sir,« sagde jeg og gjorde Honnør.

»Goddag,« svarede han, »kald mig Andy.«

Vi var en hel Forsamling, men i Begyndelsen sagde Majoren intet, og derfor troede jeg, at han var lidt overlegen. Da han endelig talte, diskuterede han Sager, jeg intet kendte til, og det var tydeligt, at han ikke ønskede at fortælle om sig selv og sit Arbejde. Det var først, da jeg skulde til at gaa, at han begyndte at tale, og det jeg troede var Overlegenhed, faldt af ham som en Maske. Han blev meget ivrig, lænede sig fremover og slog Knoerne i Bordet for at give sine Ord Eftertryk.

»Saa De skal tilbage til Fronten, Halck,« sagde han og sendte mig et opmuntrende Grin. »Vi kan forvente nogle store Slag i den nærmeste Fremtid, og denne Gang bliver det os, der angriber. De Slag maa vi vinde. Resultatet af dem kommer til at betyde alt for os danske Frivillige. Jo større Sejren bliver, jo mere vil Modstandsbevægelsen i Danmark vokse. Det vil give dem nyt Haab,« og han hamrede i Bordet. »Vi herude betyder intet uden Modstandsfolkene derhjemme. Det maa ikke ske, at vi faar Danmark tilbage som Gave. Det skal tilbagegives os som noget, vi har kæmpet for og fortjent.« Andy lænede sig tilbage og røg i Tavshed.

Jeg fortalte ham om en fangen tysk Kaptajn, jeg havde forhørt, som havde forbandet Krigen, Englænderne, Adolf Hitler (samt Skæbnen, der havde bragt ham til dette gudsforladte Sted) og især en Kommandofører — »Dieser Däne Lassen« — som man aldrig kunde føle sig sikker imod, og paa hvis Hoved der var sat en Pris paa 20,000 Mark, og han smilede tankefuldt. Pludselig lænede han sig forover igen (af en eller anden Grund mindede han mig om en Fjeder, der var spændt til det yderste) og saa mere barsk ud, end man skulde tro det muligt for saa ung en Mand.

»Jeg hader Tyskerne,« sagde han langsomt, »fordi de brød en Traktat. Den 9. April var en Krigserklæring mod et værgeløst Land. Den Udlænding, hvem han saa end er, der mod vort Ønske sætter sin Fod en Tomme over den danske Grænse, maa være vor Fjende. Og Fjenden bekæmper man med alle til Raadighed staaende Midler.«

Han slog igen i Bordet, og hans Stemme var afmaalt og dybt alvorlig, da han sagde:

»Siden den 9. April har jeg aldrig givet en modstandsdygtig Fjende Pardon, og jeg vil heller aldrig bede om det.«

Efter disse Ord faldt der en knugende Tavshed over os alle, og det var som om Cikadernes Hvisken voksede i Styrke.

Da jeg tog Afsked med Værtinden, kom Major Lassen hen til mig og slog mig paa Skulderen, sendte mig et drenget Smil og tilføjede halvt forlegent, som om der ikke var gaaet 10 Minutter, siden han sidst havde sagt noget:

»Men jeg er saadan en daarlig Hader. Jeg tror, jeg kan give selv Tyskeren Haanden, naar Danmark er frit igen. Tænk hvad vi Udenlandsdanskere har at glæde os til.«

I Toget tilbage til Cairo tænkte jeg paa den store Personlighed, jeg havde mødt, og jeg var glad, fordi jeg var Andy Lassens Landsmand.«

Jørgen Halck er en af de faa Danske, der har truffet Anders i Krigsaarene, og overfor ham har Anders vist, hvor meget Danmarks Fremtid laa ham paa Sinde. Derimod var der saa godt som ingen af hans engelske Kammerater, der kunde faa ham til at tale om sit Land og sit Hjem.

»Som Forfatter,« siger Lodwick, »forsøgte jeg Gang paa Gang at finde ud af, hvad der foregik i hans uransagelige Hjerne. Til et vist Punkt talte han gerne, men videre fik jeg ham aldrig.

Det var i Virkeligheden Lassen's Mænd, der kendte ham bedst. Ierne, Conby — d'Arcy — O'Reilly og først og fremmest Amerikaneren Jarrell. De forstod det tragiske i hans Stilling. De følte, omend kun uklart, at han, i Modsætning til alle andre, var helt afskaaret fra sit Hjem.«

SANTORINI, OGSAA KALDET THIRA

„Jeg havde hørt saa meget om Andy — jeg havde hørt, at han indgød Tyskerne i Ægæerhavet Rædsel, og jeg blev mildest talt forbavset, da jeg traf ham. Jeg havde ventet at møde en kold, forhærdet ikke helt ung Mand, og i Stedet for saa jeg en meget indtagende ung Officer — med afvæbnende Øjne og et Smil, der forklarer hans iøjnefaldende Popularitet hos sine egne“

(W. P. Gordon, Major.)

Paa Thira, ogsaa kaldet Santorini, laa Byen Perissa gennem Aarhundreder gemt under den Jord, Brændingen havde skyllet op, og saadan havde den ligget evigt uænset, hvis ikke en Vingaardsarbejder i 1836 havde stødt paa en Del af de gamle Mure.

Dette gjorde et dybt Indtryk paa ham, og samme Nat drømte han, at den hellige Jomfru viste sig for ham og lovede ham, at hvis han vilde grave dybere, skulde han som Belønning finde et Billede af hende selv.

Dette vakte Rørelse og Begejstring over hele Øen. Unge og gamle, rige og fattige, ja endogsaa syge og halte kom frem og tilbød at hjælpe ham i Haab om at faa Del i den lovede Velsignelse, og saaledes kom Resterne af den klassiske By og dens middelalderlige Afløser til Syne.

Det skete for ca. 100 Aar siden, men Befolkningen er stadig lige from og enfoldig og lige villig til at ofre alt for en Sag, de tror paa.

Dette beviste de tilfulde i Foraaret 1944, da deres Ø blev raidet, og de nægtede at udlevere Anders og hans Mænd til den tyske Garnison.

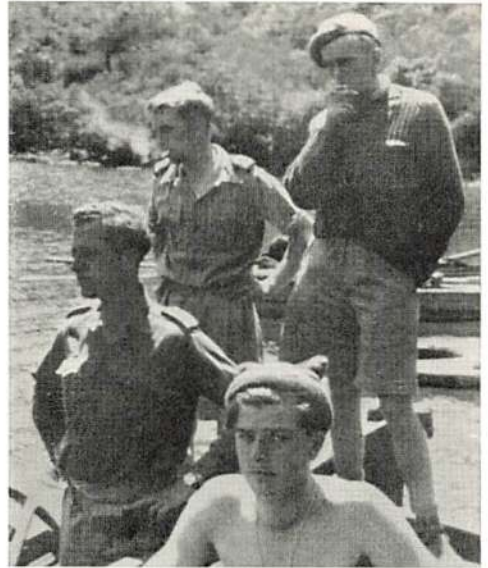
Santorini er en vulkansk Ø med høje, stejle Klippeskrænter ned mod Havet. Op ad Bjergskraaningerne ligger 7—8 Smaabyer, og i den største af disse »Thira« havde en tysk Garnison opslaaet sit Hovedkvarter i det solide Stenhus, som var Byens Bank. Paa denne Garnison blev der i April 1944 planlagt et »Raid«, som Anders skulde lede. Nogen Tid inden Angrebet skulde finde Sted tog han derover med Grækeren Photi og gik i Land om Natten for at rekognoscere. Photi fortalte, at søgte den kommanderende Officer nogen til at udføre en farlig og vanskelig Opgave, meldte Anders sig næsten altid, og Photi tilføjede ganske naturligt uden falsk Beskedenhed:

»Captain Lassen var altid meget glad, naar han fandt Folk med Mod, som han kunde tage med sig paa »Raids«.

Under denne Rekognoscering havde Photi blandt andet staaet og set ind paa

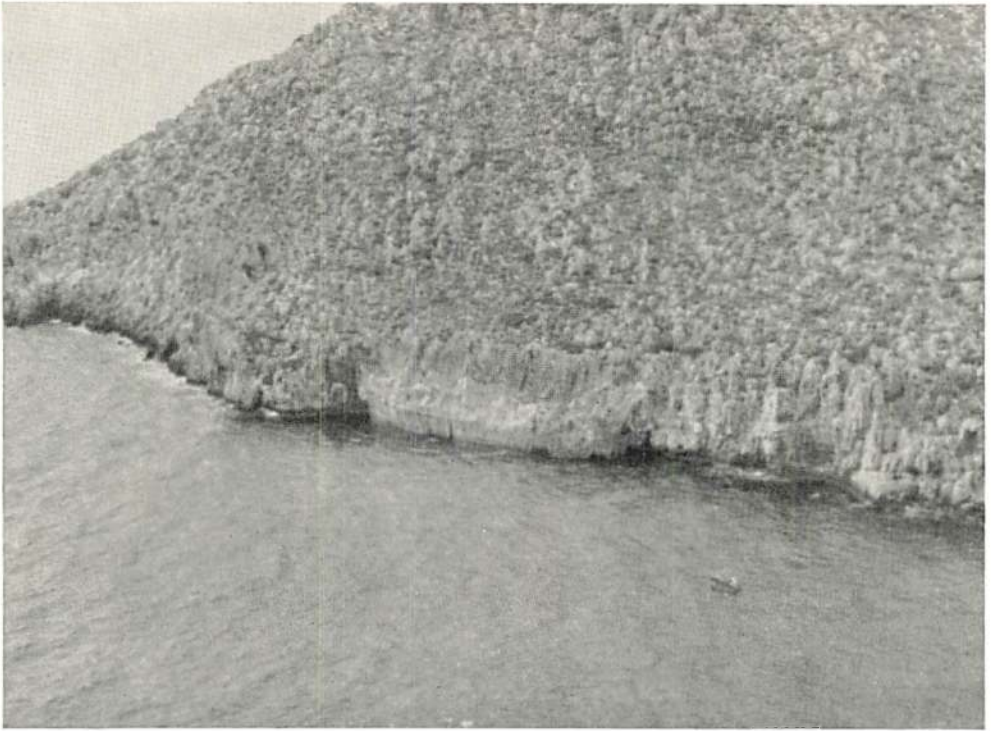
Anders paa Besøg hos Hoffmanns i Helwan ved Cairo.

Til venstre Stefan Casulli, til højre staaende Anders med Haanden i Lommen. Taget i den tyrkiske Base inden Raiden paa Thira, hvor Casulli blev dræbt.

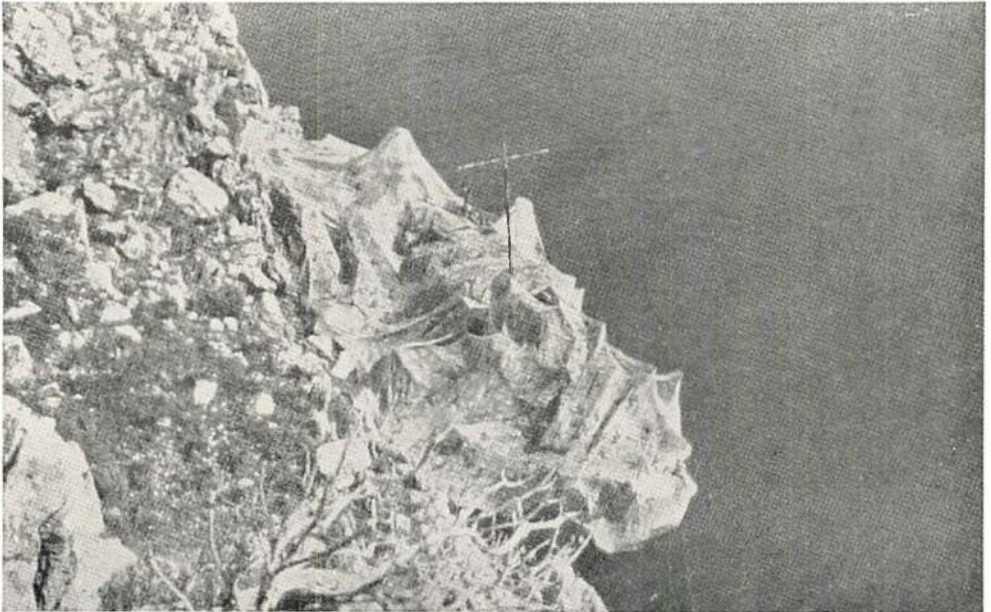

Anders og Millner-Barry paa Vej til Bal.

Camoufleret »Motor Launch«.

Er Net og Klipper af samme Farve er det næsten umuligt at faa Øje paa Skibene fra Luften. I Forgrunden en Robaad.

nogle Tyskere, som sad og spillede Kort, og han havde lagt Mærke til, at den ene hele Tiden sad som paa Spring med Haanden i Lommen.

Det var efterhaanden i den Grad lykkedes at undergrave den tyske Moral med uventede Natangreb, at Garnisonerne paa Øerne aldrig vidste, naar og hvor Overfaldet vilde komme, og de sov med deres Rifler og gik undertiden endogsaa i Seng med Uniformer og Støvler paa.

Et Par Dage efter Rekognosceringsudflugten modtog Anders sine Ordre med Overskriften »Top secret«.

- I. at ødelægge, fange eller bortlede fjendtlig Skibsfart paa Øen Thira, Nea Kameni og Thirasia.
- II. at ødelægge fjendtlige Garnisoner og Forbindelseslinier paa Øen Thira, og
- III. at angribe tilfældige Maal, efterhaanden som de viste sig.

Som sin Næstkommanderende havde Anders med sig Lieutenant Stefan Casuli. Casuli var en ung Mand med klassisk Næse, alvorlige Øjne, tidligt graanende Haar og en følsom Mund, der kun sjældent smilede. Han tilhørte en gammel, velkendt og velhavende græsk Familie, som havde været bosat i Alexandria i flere Hundrede Aar. Han havde ingen Forpligtelse til at gaa i Krig hverken med den ene eller anden Hær, men havde sluttet sig til S.B.S., derimod meldte hans to ældre Brødre sig ikke. Stefan var lykkelig gift og var lige blevet Fader. Hans Standard som Officer var høj.

Anders' officielle Beretning fra dette Togt begynder:

»Vi forlod i Skumringen Balisa Bugt om Bord paa Levant Skonnert 1 og 11 den 19. April og ankom til Sirina ved Daggry, hvor vi samlede en let saaret engelsk Flyversergeant op. Forlod samme Nat Sirina og ankom til Anhidros ved Daggry den 21. April.

Denne Ø er ubeboet og har mange gode Ankerpladser, dog ikke til alt Slags Vejr. Der findes Vand, men det er snavset og udrikkeligt og kun egnet til Kreaturer.

Vi tog videre samme Aften til Thira. Jeg gik i Land med Lieutenant Casuli ved Munkeklostret Syd for Mesa Vouno for at indhente Oplysninger om Øbefolkningen. Vi blev i Land i 5 Timer, men det lykkedes os ikke at faa fyldestgørende Oplysninger. Vi vendte tilbage til Skibene og fortsatte til Nea Kameni, hvortil vi ankom ved Daggry den 22. April.

Skibene var kamouflerede, men da Øen er vulkansk med sorte Klipper og Kamouflagennettene hvidgraa, var Skibene i farlig Grad synlige. Vi blev da ogsaa set af flere af Øens Fiskere.

Meget faa Skibe ankommer til Thira. Den Dag ankom ingen. Alle Mand blev landsat paa Østkysten nær Vourvoulos om Natten den 22.—23. April, og Skibene gik til Øen Christiani for at ligge i Skjul.«

De 25 Mand maatte gaa 5 »miles« tværs over Øen med en græsk Fører. I

Nærheden af Vourvoulos holdt de sig skjult i en Hule, som ellers kun blev benyttet af Geder. Her laa de fra 5 Morgen til 8 Aften, og Grækerne vidste, at de var der, men Tyskerne fik intet at vide.

Anders' Rapport fortsætter:

»Om Dagen indsamlede vi Oplysninger hos Befolkningen.

Det blev besluttet at foretage 3 Angreb.

Lt. Keith Balsillie med 4 Mand skulde angribe Stationen og Udposterne ved Merivigli. Sergeant Henderson skulde angribe den tyske Officer og hans Korporal i deres Hus, og Captain Lassen med Lieutenant Casuli og 12 Mand skulde angribe Barakkerne. »Zerohour« (Tidspunkt for Angreb) blev fastsat til 0,45 den 24. April.«

Efter Mørkets Frembrud begav de sig paa Vej, og Anders naaede med sine Mænd ubemærket hen i Nærheden af Barakkerne, som laa midt i Byens Virvar af smaa, stejle og smalle Gader. Han besluttede at angribe fra den ene Side med sin Patrouille og gav Lieutenant Casuli Ordre til at angribe fra den anden Side. De gav hinanden 10 Minutter til at komme i Stilling. De to Hold krøb langsomt hen til de angivne Positioner.

Anders' Rapport fortsætter:

»Paa første Sal i »Bank of Athens Thira« var der blevet rapporteret en Indkvartering paa 38 Italienerne og 10 Tyskere. Denne Rapport var delvis urigtig. Der var 35 Mænd indkvarteret. Det lykkedes os at faa Hovedstyrken ubemærket ind i Bygningen tiltrods for gøende Hunde og Vagtposter. Beboelseskvarteret bestod af 12 Stuer. Det var vor Hensigt at tage de derværende Tropper til Fange. Denne Plan maatte opgives og maa opgives for Fremtiden under lignende Omstændigheder, indtil Angrebskolonnerne er forsynet med ordentlige Lygter.«

Sergeant Nicholson, som fulgte Anders overalt paa dette Raid, beretter mere udførligt:

»12 Mænd med Captain Lassen i Spidsen listede op ad Trappen ind i en lille Stue med 5 Døre. Han stillede to Mand ved hver Dør og de andre midt i Stuen og beordrede dem til at sparke Dørene op, naar han blæste i sin Fløjte.

Captain Lassen blæste i Fløjten, og Lieutenant Casuli og Sergeant Kingston sparkede den første Dør op og blev mødt med Maskingeværid. Lieutenant Casuli blev dræbt øjeblikkelig og vor Sanitetssergeant Kingston haardt saaret. I Mørket og den almindelige Forvirring blev 2 andre lettere saaret. Mændene flygtede under Træfningen ud paa Terrassen. Captain Lassen fik dem samlet igen, og vi gik igen ind i Huset og jeg affyrede min Bren-gun for at holde Tyskerne nede; derpaa gik fire Mand ind igennem den store dobbelte Dør ind i en Spisestue — med et stort Bord og et Riffelstativ — alt dette skete i mindre end 2 Minutter. I Spisestuen fandtes 3 Døre til hver Side. Vi sparkede Dørene op og smed Haandgranater ind i Stuerne. Sergeant O'Reilly løb tilbage efter Casulis og Kingstons Haandgranater. Midterdøren var aflaaet og kunde ikke sparkes op. Sergeant Sibbet fyrede paa Laasen og de 2 andre afskød Bren-guns, men Døren modstod sta-

dig, saa sparkede vi det nederste Panel ud og kastede Haandgranater ind igennem Hullet og sprang tilside for at undgaa Eksplosion.

Angrebet var kommet fuldstændig bag paa den sovende tyske Garnison; i vild Panik styrtede de til Vinduerne, skød og kastede Haandgranater eller forsøgte forgæves at undslippe igennem Udgangen, som vi holdt besat. En italiensk Sergent sprang i Rædsel ud af et Vindue i 13 Meters Højde og slog sig ihjel paa Klippen nedenunder.

Captain Lassen var ude af sig selv over, at Casuli var blevet dræbt. Sammen gik han og jeg Bygningen igennem Stue for Stue. Vi smed først Haandgranater ind og saa styrtede vi ind i Stuen og affyrede Salver. Alt var et Virvar af Skud og Skrig.

Ordren lød paa, at den tyske Garnison skulde uskadeliggøres. Captain Lassen fortsatte, indtil han var sikker paa, at Ordren var blevet udført.

Da Kampene var forbi, samlede han sine Mænd paa Terrassen og posterede mig og to andre langs Balustraden og to andre Mænd paa Trappen. Jeg hørte Stemmer nede paa Gaden. Der var ingen Tvivl om, at det var Tysk, og jeg raabte: »Kommen Sie hier Kamerad!«, men de kom ikke, saa skød jeg efter dem, og saa var der ikke mere at høre. Det lykkedes den saarede Kingston at komme ned ad Trappen, og der saa han 5 Mennesker springe ud af et Vindue ca. 30 Fod; de klarede Springet, og han smed en Haandgranat efter dem, men han var for svag, og den naaede dem ikke, og de undslap, og Kingston krøb tilbage til Terrassen.

Captain Lassen gik igen ind i Huset for at forvise sig om, at Lieutenant Casuli virkelig var død og for at tage hans Identifikationsmærke, hans Guldkæde og hans Dagbog.

Nu var der gaaet ca. 15 Minutter siden Angrebets Begyndelse. Vi tog en Dør for at bruge den som Baare for Kingston og fik ham ned ad Terrassetrappen, men Gaderne var for smalle til at vi kunde bære en Dør, og vi maatte bære ham uden Baare.

Da vi havde gaaet omtrent 150 yards, kom vi til en Aabning i Gaden, og der var nogen, der raabte paa Tysk. Andy svarede: »Kommen Sie hier.« Tyskerne svarede: »Sie kommen hier!« og afskød i det samme et Maskingevær. Det var stadig mørkt. Captain Lassen smed en Haandgranat ind ad Aabningen, og der lød et Skrig og Lyden af løbende Trin, der fjernede sig.

Vi maatte gaa meget langsomt paa Grund af den haardt saarede Kingston. Han led meget, men var ved sin fulde Bevidsthed, og mente selv som Sanitetssergeant, at han ikke var alvorlig saaret. Vi var paa Vej tilbage til Hulen, som var det aftalte Mødested. Det begyndte at blive lyst. En halv Mil fra Landsbyen efterlod vi Kingston med Corporal O'Reilly og to andre, medens Captain Lassen og jeg fortsatte til Hulen. Der fortalte en Græker Captain Lassen, at Tyskerne nærmede sig den Landsby, som laa i Nærheden af Hulen.

Lieutenant Keith Balsillie var allerede ankommet. Han havde med sig 8 tyske Fanger. I det første Hus havde de kun fundet een Tysker. Han sov. Da han

vaagnede og opfattede Situationen, overgav han sig straks og lod sig overtale til at føre dem til et Hus, hvor 3 andre Tyskere var indkvarteret. De sov ogsaa og overgav sig ogsaa straks; i det tredie Hus gik det ligesaa. Der var nu kun een Tysker tilbage i dette Omraade, og da han hørte, hvordan det var gaaet hans Kammerater, kom han og meldte sig selv.

Captain Lassen roste Lieutenant Balsillie og sagde, at han havde gjort et godt Stykke Arbejde.

Samtidig fik Captain Lassen at vide af en Græker, at Tyskerne havde taget 10 Gidsler blandt Øboerne, som de truede med at skyde, hvis de ikke røbede vores Opholdssted.

Captain Lassen gav Lieutenant Balsillie Ordre til at tage de tyske Fanger og føre dem ned langs Kysten, og efter at vi havde forsynet os med en Vandflaske, begav Captain Lassen og jeg os tilbage til Kingston.

Da vi naaede det Sted, hvor vi havde efterladt ham, var der ingen at se. Vi kaldte forsigtigt, da Landsbyen, hvor Kampene havde staaet, kun laa en kvart Mil (engelsk Mil) derfra, og det var nu blevet Morgen. Klokken var mellem 8 og 9, men vi fik ingen Svar, saa krøb vi op ad Skraaningen langs med Vejen og gik hver til sin Side og kaldte hele Tiden ganske sagte paa Kingston. Captain Lassen hørte ham stønne og fløjtede efter mig; da vi naaede hen til Kingston, var han meget hvid, og det saa ikke ud til, at han kunde leve. Han var selv blevet klar over, hvor syg han var, han mente, at han havde en indre Blødning og havde overtalt de andre til at efterlade ham i Nærheden af Vejen. Et Stykke fra os stod nogle græske Vingaardsarbejdere og iagttog os, vi fik kaldt dem hen og bad dem bringe noget, vi kunde bruge som Baare, de bragte os et Led. Vi anbragte Kingston paa det og bar ham ned mod Kysten, og vi var ikke længere fra Landsbyen, end at vi hele Tiden kunde ses af de overlevende Tyskere. Santorini er en bar, ubevokset Ø, og det er ikke let at finde Dækning. Efter at vi var gaaet den besværlige Vej ned til Kysten, gik vi ca. 1 km, før vi stødte til de andre, som kom fra Hulen.

De havde fundet et Hus, som de mente det var bedst at blive i, indtil det blev mørkt. Vi bar Kingston derop og lagde ham i Seng og fik en Græker til at gaa efter Læge. Denne sendte først sin Søn hen til os for at faa Oplysninger om Saarets Beskaffenhed og kom selv senere, skønt han vidste, at det var med Fare for sit Liv. Da han saa Kingston, rystede han paa Hovedet. Kingston spurgte, om det var en indre Blødning, og Doktoren bekræftede det og gav ham mere Morfin. Klokken var da ca. 12 Formiddag.

Huset var synligt fra Landsbyen, vi kunde se, hvis der var nogen, der nærmede sig. Captain Lassen anbragte os i Stillingen, hvorfra vi kunde forsvare os. Grækerne, som hele Tiden kom og gik fra Landsbyen, fortalte, at Tyskerne forberedte et Angreb, men vi vilde ikke forlade Kingston.

En Time senere hørte vi Skydning i Retning af Hulen, og noget efter kom en Græker og meddelte, at nu havde Tyskerne skudt de 10 græske Gidsler som Repressalie for at holde os skjult, og de truede med, at hvis ikke Grækerne udleve-

rede os inden det blev mørkt, vilde de skyde Resten af Landsbyens Indbyggere, men selv efter dette faldt det ikke Grækerne ind at røbe os. En af de 10 Gidsler var Byens Borgmester.

Captain Lassen skrev øjeblikkelig en Note til den tyske Kommandant og sagde, at hans Navn vilde blive anbragt paa Listen af Krigsforbrydere, og at hvis der blev taget flere Repressalier, vilde vi komme igen og dræbe hver eneste Tysker paa Øen, og næste Gang vilde vi komme med 1000 Mand og ikke som denne Gang med kun 500. (Vi var 25 Mand, da vi gik i Land paa Øen). Noten blev sendt afsted med en Græker, og der blev ikke skudt flere Gidsler.

Henad Kl. 4 om Eftermiddagen sad jeg inde hos Kingston, han var meget urolig og forpint og laa hele Tiden og sagde, at vi skulde tage afsted uden ham, vi maatte ikke blive tilbage for hans Skyld — tilsidst faldt han i Søvn, og jeg listede ud af Stuen for at sige til Captain Lassen, at han sov. Captain Lassen gik ind til ham, saa paa ham, følte hans Puls, holdt et Spejl hen til hans Mund og saa, at han var død. Vi svøbte ham i Tæpper, og jeg havde en Bibel, som vi anbragte i Kingstons Hænder, og saa bandt vi ham til en Baare, og Grækerne kom ind og lagde Blomster over ham og sagde, at de vilde bære ham bort og begrave ham.

De tog ham til den store Kirke paa Øen og anbragte ham foran Alteret, og jeg tror, at den Nat vandrede hele Øen, Mænd og Kvinder, derhen for at bede for ham.

Da det blev mørkt efterlod Captain Lassen og jeg vor Oppakning til at bæres af Balsillies' tyske Fanger og gik i Forvejen for at prøve paa at komme i Forbindelse med Baadene. Vi naaede til det aftalte Sted ca. Kl. 3 om Morgenen. Vi havde maattet gaa næsten hele Øens Længde. Vi sendte Lyssignaler ud efter Skibene, men fik ingen Svar. Det var begyndt at storme, og Havet var meget uroligt. Vi var meget trætte og besluttede at sove en Time ad Gangen. Hver tiende Minut kastede den, der var vaagen, Lyssignaler ud over Vandet. Vi havde siddet op ad Havemuren omkring et Munkekloster, og da det begyndte at blive lyst, gik vi op til Klosterbygningen, skubbede Døren op og gik ind i Gaarden. Der laa ti smaa Celler langs den ene Side. Vi lagde os til at sove paa Stengulvet i en af Cellerne uden at forstyrre Munkene. Vi vaagnede først ved 2-Tiden om Eftermiddagen ved at en af Mændene fra vor Patrouille ankom. Munkene havde sendt Bud til dem for at sige, at vi opholdt os i deres Kloster. Han fortalte os, at de andre med Menig Harris, som var saaret i Benet, vilde blive paa den anden Side Bjerget, indtil det blev mørkt, da de kun kunde komme langsomt frem med den saarede. Munkene gav os lidt at spise, og Captain Lassen havde en Plade Chokolade, som han delte imellem os.

Resten af Patrouillen ankom den Nat ved 3-Tiden. De medbragte noget Mad, som Captain Lassen og jeg hurtigt fortærede.

Næste Dag var der en Del Luftaktivitet over Øen; den blev gennemført af 4 Junkermaskiner 88, 2 Vandflyvere og en M.E. 109 i 300 Fods Højde. De tyske Fanger, som var indespærret i et Hus, løb ud paa Balkonen, men forsøgte mær-

kelig nok ikke at gøre Tegn til Flyverne, skønt de gik lavt og lige hen over Huset. Det blæste stadig en Storm, og der var heller ikke meget Haab om at komme afsted den Nat. Heldigvis varede det noget, inden de tyske Styrker paa den større nærliggende Ø Melos opfattede, hvad der var sket paa Thira, de land- satte først Forstærkninger et Par Dage efter, at Angrebet havde fundet Sted. Det kunde have set galt ud for os, hvis de var kommet før. Vi vilde heller aldrig være sluppet bort, hvis ikke vi havde uskadelliggjort Øens Garnison, nu lykkedes det Captain Lassen at faa os evakuerede i Tide til Trods for de ugunstige Vejr- forhold.

Ved 9-Tiden om Aftenen skimtede vi endelig de mørke Former af vore Skibe. En Robaad kom ind til Land, de vilde forsøge at bringe os ombord.

Captain Lassen startede med at anbringe 4 Tyskere i Baaden, og Matroserne forsøgte at ro dem ud, men Stormen var saa stærk, at de blev blæst i Land et Stykke ned ad Kysten.

En Matros kom tilbage til os og sagde, at hans Kammerat var blevet hos Tyskerne og spurgte, om vi vilde gaa med tilbage for at hjælpe ham med at tømme den kæntrede Baad. Nogle Stykker gik med og ordnede Baaden og bragte den med tilbage.

Vi havde imidlertid taget en anden Baad i Klosteret, og det var lykkedes os med den at naa ud med nogle Mænd til Motorlaunchen. Vi sagde til Skipperen, at han umuligt vilde kunne evakuere os, hvis han blev saa langt ude, og at vi skulde hilse ham fra Captain Lassen og sige, at han havde undersøgt Kystlinien, og at der var dybt nok til at Skibet kunde gaa lige ind til Klippen. I Virkelig- heden havde Captain Lassen slet ikke undersøgt Kysten, men Skipperen, som var hans gode Ven, kom straks helt ind, hvilket beviser, hvor stor en Tillid han havde til Captain Lassen.

Da de andre Skibe saa, hvor nær ind dette Skib turde gaa, fulgte de efter, og vi var i Stand til at evakuere Resten af Mandskabet i Sikkerhed. Nu var Klokken blevet henad 4 om Morgenen.

Vi sejlede til en nærliggende Ø og kamouflerede Skibene. 15 Minutter efter fløj 5 Junkermaskiner over Øen paa Udkig efter os, men fik ikke Øje paa Ski- bene, og hele Resten af Dagen fløj de med korte Mellemrum over Øen uden at opdage noget.

Næste Dag gik det videre til næste Ø, og ogsaa her kom Flyverne over uden at se noget, og den tredie Nat fortsatte vi til vor Base — og drak os fulde. (Raki og Cognac).«

Saadan slutter Sergeant Nicholsons Beretning.

Anders har i Tilslutning til sin egen Rapport føjet nogle Bemærkninger og Noter til:

Oplysende Bemærkninger.

... Det er svært at holde sig skjult uden at blive opdaget af de lokale Græ- kere, men ret let at holde sig skjult for Fjenden, da der findes mange Huler og

Stenmure. . . . De lokale Indbyggere er meget patriotiske, men meget enfoldige og tilbøjelige til at snakke for meget indbyrdes, mere her end paa de andre Øer, vi har besøgt. . . . For at undgaa Skydning af Gidsler blev en stærk Note sendt til den overlevende tyske Kommandant Hesse, mindende ham om de Allierees Syn paa Gidsler og Krigsforbrydere. — Hans Navn skulde blive husket, hvis der blev skudt flere Gidsler. Dette er uden Tvivl en god Fremgangsmaade og burde anvendes ved lignende Lejligheder. De italienske Troppers Moral siges at være daarlig. De bliver slet behandlet af Tyskerne og har ingen Officerer. . . .

Noter.

Der er ingen Tvivl om, at det at angribe Barakker om Natten forlanger en Del Dygtighed og Erfaring, som kun findes hos de ældre Mænd i S.B.S., og som ikke vil forefindes hos Forstærkningen.

Manglende Erfaring maa erstattes med haard Træning, navnlig i Gade- og Huskampe, og Mandskabet skulde i det hele taget undervises i, hvordan de skulde passe paa sig selv, f. Eks. ikke stille sig foran Døre. Rekrutternes March-Standard var daarlig, og i mange Tilfælde ikke, hvad man kunde have ventet.

Sergeant Nicholson, Corporal Sibbet og Corporal O'Reilly var som sædvanlig udmærkede — rolige og dygtige under Angrebet. . . .

A. Lassen. M. C. Captain.

Lodwick skriver, at Casuli blev dræbt, fordi han ikke besad Anders' Instinkt: »Der var intet Andy behøvede at lære sig selv om Kamp. Han syntes at vide det hele instinktmæssigt, han har reddet mange Mænds Liv ved at lære dem at passe paa sig selv. I »Raiding Teknik«, som ikke er let, har der aldrig været, og jeg tror aldrig, der bliver en Mand som Lassen.«

Igennem de Oplysninger de havde faaet af Øens Befolkning, inden de tog afsted og navnlig af Doktoren, saa det ud til, at Fjendens Tab, inklusive de 8 Fanger, beløb sig til et samlet Antal paa 31 Mand, maaske endnu flere. Dagen efter Angrebet gjorde Tyskerne alt for at skjule for Befolkningen, hvad der virkelig var sket, men saa godt som ingen Tysker og kun ganske faa Italiener blev de følgende Dage set paa Gaden.

De angribende Styrker havde selv mistet 2 meget værdifulde og gode Mænd. Da Anders vendte tilbage til Basen, havde han lige nævnt, at han havde slaet Tyskerne ud, om Casuli og Kingston havde han sagt meget lidt, men alle vidste, hvor nær han tog sig deres Død.

Om dem, der blev dræbt, blev der aldrig sagt meget. Højest en Bemærkning som: »Hvor var de brillante Casuli og Kingston.« Alle vidste kun altfor godt, at næste Gang kunde det blive deres Tur, men i to Dage vejede Flaget i Lejren paa halv Stang, og Grækeren Photi, som havde været med paa Santorini, og som vilde forklare, hvor dybt Anders følte Tabet af disse 2 Mænd, sagde paa sin egen naive Maade: »Captain Lassen drunk two days of sorrow, — like a father.«

Da Anders senere var i Alexandria, bad Max Bally, som var en Slægtning af Stefan Casulis unge Enke, Anders om at gaa op til hende, da hun ikke vilde tro, at hendes Mand var død, førend hun hørte det af Anders selv. Det faldt Anders meget svært, men han gik alligevel derop. To Gange spurgte hun ham: »Er det sandt, at Stefan er død?«, og hver Gang saa han hende længe lige ind i Øjnene, før han svarede bedrøvet: »Ja, det er sandt,« og hun maatte tro ham, skønt hun saa nødig vilde.

I Rhodos' By ændrer Befolkningen med Glæde de af Fascist-Besættelsen paa tvungne italienske Navne, og en af de hvide solbeskinnede Gader bærer nu sit nye græske Navn til Ære for og Minde om »Stefan Casuli«. Og i Princeton Universitet, U. S. A., er der oprettet et Rejsestipendium til Athens Universitet, som bærer Navnene: Casuli, Kingston og Lassen, og Søndag den 18. April 1948 fik Menigheden i Kapellet at vide at: »The flowers on the altar today are given in memory of and thanksgiving for the lives and sacrifice of a Greek, a Briton and a Dane:

Lieutenant Stefan Casuli, Greek Army, killed in action Santorini Island Aegeen. 25. april 1944.

Sergeant F. Kingston, Royal Army Medical Corps, killed in action Santorini 25. april 1944.

Major Anders Lassen, V.C., M.C., The Buffs Regiment, killed in action at Lake Comacchio Italy 9. april 1945.

Paa denne og mange andre Maader vil deres Navne blive husket længe efter, at de, i hvis Hjerter de levede og som sørgede over deres tidlige Død, forlængst selv er gaet bort.

PAROS

Tempoet i S.B.S. var gradvis blevet sat op, og de kunde nu knap naa at komme tilbage fra et Togt, førend de skulde paa det næste.

Resultatet af et »Raid« som det paa Santorini tvang Tyskerne til at forstærke deres Garnison overalt paa Øerne, de havde endda vanskeligt ved at forsvare saa meget som deres egne Kvarterer. Der skulde fortsættes med disse pludselige og voldsomme, natlige Angreb, og som et direkte Led i denne Kampagne blev Anders sendt til Paros. Det var paa denne Ø, at Oldtidens Kunstnere hentede deres hvide Marmor. Her var det, at Miltiades fandt sin Død efter at have overvundet Perserne ved Marathon. 2000 Aar senere kom Barbarossa som en Stormvind over Paros og forlangte, at den skulde overgive sig, og nu ca. 400 Aar senere var Tyskerne i Færd med at anlægge en Flyveplads paa Øen.

Luftlandingsstriberne var lige blevet færdige, og Arbejdsmændene fra Todtorganisationen sov endnu i Telte langs med Lufthavnen.

Sergeant Nicholson, som var Anders' højre Haand baade paa Kreta og Santorini, var ogsaa med her.

Sergeant Nicholson: »Kl. 22.00 blev 12 Mand under Anførsel af Captain Lassen sat i Land paa Paros.

Vi vidste kun lidt om Øen, og efter en halv Times Gang gik vi vild i Mørket. Efter nogen Tid genfandt vi den smalle Bjergvej og fortsatte i to Timer, til vi naaede et Hus. Vi vækkede Beboerne for at se, hvad Slags Modtagelse vi kunde vente at faa paa Øen.

Først nærmede Captain Lassen og jeg os Huset, medens Mændene holdt sig skjult. Captain Lassen begyndte med at fortælle Manden, der lukkede op, at vi var Tyskere. Manden bød os indenfor, men sagde øjeblikkelig, at han vidste godt, at vi ikke var Tyskere. Saa kaldte Captain Lassen paa vores Tolk, som forklarede, at vi var britiske Soldater og ønskede at vide alt om Forholdene paa Øen.

Manden sagde, at de blev tvunget til at arbejde mange Timer om Dagen paa den tyske Aerodrom, og at de havde alt for lidt at spise.

Captain Lassen spurgte, om han kunde føre os til et Sted, hvorfra vi kunde overse Aerodromen. Han svarede, at det var han villig til og forlod os for at underrette sin Kone. Lidt efter kom han tilbage og havde med sig en Flaske græsk Likør og 3 Glas. Captain Lassen sendte mig ud for at sige til Mændene,

at de kunde ryge, naar de holdt Cigaretterne skjult, og saa gik vi i Gang med at tømme Flasken.

Da vi drog videre, fulgte Manden med. Efter at have gaaet i mange Timer, naaede vi et Hus, og Beboerne fortalte os, at vi oppe fra Bjerget foran os kunde se den tyske Aerodrom. Captain Lassen lod os fylde vore Vandflasker, ryge og hvile i 15 Minutter. Da vi begav os paa Vej opad Bjerget, var det begyndt at blive lyst.

Captain Lassen og jeg gik i Spidsen, men da vi var kommet et Stykke op, begyndte Mændene at sakke bag ud. Captain Lassen sagde, at jeg skulde fortsætte, medens han selv gik tilbage for at faa Fart i Resten af Mændene. Han gik tilbage og fandt, at den sidste i Rækken var en Radiotelegrafist, som bar paa et 56 Pund (L.B.S.) tungt Batteri. Captain Lassen sagde, at det var for tungt for ham og tog selv Batteriet og bærende de 56 Pund indhentede han mig, inden jeg var naaet op til Toppen af Bjerget.

(Anders var mindre venlig indstillet, dersom han fandt, at Mændene uden Grund sinkede Marchen. Hans gode Ven, Søofficeren Martin Solomon, siger selv, at han ofte irriterede Anders med sin Langsomhed. I et Brev til sine Forældre skrev Solomon:

»Andy farer op ad Klipper og stejle Bjergsider med Riflen parat, høj og smuk, let og sikker som en Gazelle, og saa staar han oppe paa Toppen og venter paa mig og stirrer sin Vrede ned over mig for at have forvoldt en saa utilladelig Forsinkelse, som forekommer ham Timer og ikke Minutter.« —

— Og anderledes igen naar det var Pipo, det drejede sig om. De var engang paa en meget stiv March — ingen Vej — lutter Ujævnheder og Klipper. En af Anders' Corporaler var lige bag ved ham, de havde klatret opad i Timevis. Pludselig vendte Anders sig om mod Pipo, der som altid fulgte lige i Hælene paa ham, og for hvem, lille som den var, hver Klippeblok var en Kæmpeforhindring og spurgte alvorligt, som om han talte til et Menneske:

»Kan du klare den, Pipo?« og Pipo maa paa en eller anden Maade have givet til Kende, at det kneb, for den blev baaret Resten af Vejen).«

Nicholson fortsætter:

»Oppe paa Bjerget laa der en Faaresti, dækket af Kvas og Grene. Vi havde nu gaaet i over 7 Timer ad daarlige Bjergveje og kun haft nogle ganske korte Hvil. Mændene var dødtrætte, og Captain Lassen besluttede, at vi skulde skjule os her og se at faa noget Søvn, og om Eftermiddagen gaa i Gang med Rekognosceringen af Aerodromen. Selv lagde han sig ikke til at sove, men gik ud for at undersøge, om det var muligt uobserveret at holde Øje med Aerodromen fra Bakkedraget.

Efter at der var gaaet en Times Tid, kom han tilbage og sagde, at det var all right.

Om Natten inden Angrebet laa Captain Lassen og jeg udenfor Hytten og gennemdrøftede, hvad der skulde gøres.

Han vilde selv angribe Aerodromen, og jeg skulde tage mig af Landsbyen, hvor efter Grækernes Sigende de tyske Ingeniører, Opsynsmænd og højere-

staaende Officerer sov. Det var stille og stjerneklart, og medens vi laa og ventede paa, at det skulde blive Tid til at tage af Sted, talte vi ogsaa om andet end det forestaaende Raid.

Vi talte om Kamp — om Angreb og Forsvar, og til Sergeant Wait, som var en ny Mand, sagde Captain Lassen:

»Brug aldrig din Kniv, hvis du kan undgaa det. Hvis du maa dræbe — saa skyd. — Jeg har sommetider været nødt til at bruge min Kniv — det er forfærdeligt.«

Kl. 11 gik Captain Lassen med to Mænd ned mod Flyvepladsen, medens jeg og mine Mænd gik mod Landsbyen. Da der var gaaet et Stykke Tid, hørte vi Skud, og jeg gik ud fra, at Captain Lassen var løbet paa en Vagtpost eller lignende, og at der var blevet givet Alarm. Vi lagde os derfor ned og ventede for at blive klar over, hvad der var sket.

Medens vi laa der, blev der affyret Lysbomber over hele Aerodromen, og Maskingeværerne gav Ild. Vi blev derfor liggende endnu nogen Tid, førend vi gik frem for at finde ud af, om der ogsaa var givet Alarm i Landsbyen. Da der stadig ikke var noget at høre fra den Kant, delte jeg mine Folk i tre Grupper og anviste hver Gruppe sit Hus i Landsbyen. Kl. 1 skulde Angrebet begynde, og vi skulde bagefter mødes ved en Mur udenfor Byen.

Kl. 1 præcis lød den første Eksplosion. En af Grupperne havde kastet en »Lewis«-Bombe ind i et af de angivne Huse, hvor der forventes at opholde sig 3 Tyskere. Murene styrtede sammen, og Huset blev en Ruinhob. Det Hus, jeg angreb, var større. Jeg kastede en Bombe ind fra den ene Side og gik bagefter forsigtigt ind ad en anden Dør. Jeg hørte noget falde paa Gulvet og en Stemme sige »Kamerad«, og en tysk Officer kom til Syne og overgav sig. Bag Døren fandt jeg hans Revolver, som jeg havde hørt ham kaste fra sig. Medens han klædte sig paa, holdt jeg Vagt over ham og lod de andre gennemsøge Huset. Hans Op-
passer blev fundet død i det bageste Rum. I nogle af de andre Huse i Landsbyen gemte Tyskerne sig under Senge og i Skabe, og da de nægtede at komme frem og overgive sig, blev der kastet Fosfor- og Sprængbomber ind ad Vinduerne, hvorved de dræbtes.

Den tyske Officer havde iført sig sine tunge, sømbeslaaede Støvler, de lavede et rædsomt Spektakel, da vi forlod Huset og gik ned ad den stenbelagte Gade. Vi selv var som altid, naar vi tog paa Raids, iført Fodtøj med Gummisaaler.

Da vi naaede hen til Byens Torv, blev der skudt paa os. Jeg genkendte Lyden af vore egne Karabiner og raabte, at det var mig. Skydningen standsede. Det var to af vore egne Mænd, der havde hørt Støvlerne og troet, at det var en tysk Patrouille.

Den eneste saarede var den tyske Officer, han var blevet skudt gennem Halsen, men levede endnu, og da han var en værdifuld Fange, forbandt jeg ham og førte ham med os.

Vi havde næsten naaet Mødestedet, da en Granat blev kastet efter os. Jeg blev slynget til Jorden af Eksplosionen, og Tyskeren faldt og blev liggende. Jeg fortsatte til Mødestedet. Den græske Fører var blevet ramt af en Granatsplint.

Jeg forbandt ham og afventede de andres Ankomst. En Times Tid senere kom to af Mændene. De sagde, at de blandt andet havde kastet en Granat efter en tysk Patrouille og dræbt en tysk Officer. Min værdifulde Fangel

Vi fortsatte ned til Kysten. Et Stykke borte blinkede et Lys — det var Captain Lassen. Da han nærmede sig Aerodromen, var de løbet paa et Ammunitionsdepot, bevogtet af usædvanlig vaagne Vagtposter, som straks aabnede Ild. De slap bort — og gik en Omvej omkring Flyvepladsen, men idet de igen nærmede sig Aerodromen, blev der affyret Lysbomber. Ved deres Lys saa han, at de var knapt 20 Meter fra to fuldt bemandede Antiluftskyts-Kanoner.

Et Øjeblik efter blev der afskudt Lysbomber overalt paa Flyvepladsen, og da han indsaa, at det nu var umuligt at komme uset igennem Pigtraaden, trak han sig tilbage mod Landsbyen for at komme i Forbindelse med os og se, om vi behøvede Hjælp.

Først næste Nat lykkedes det os alle at komme om Bord paa Motorskibene og returnere til vor Base.«

Omend Angrebet paa Paros ikke lykkedes fuldt ud, var det et Led i Kampagnen mod de tyske Garnisoner, som ved dette Angreb mistede ikke saa faa Mænd, og som for hver nyt Raid følte sig mere usikre.

Der forefindes maaske en Rapport om Paros, skrevet af Anders, men det er usikkert, da han ikke kunde fordrage at skrive Rapporter.

Det tog 3 Dage at dechifrere en af Anders' Rapporter, siges der, og det var et vanskeligere Job at faa ham til at skrive en Rapport, end det var at faa ham til at gaa paa et Raid.

JUGOSLAVIEN

„Andy's record som kæmpende Soldat er enestaaende.

(Captain Riddiford.)

I August 1944 flyttede S. B. S. sit Hovedkvarter til Bari i Italien, og Anders fik samme Maaned Kommandoen over to Patrouiller, som skulde til Jugoslavien for at ødelægge en Jernbanebro ved Karasovici i Nærheden af Dubrovnik.

Sergeant Workman har nedskrevet en Beretning om dette Togt:

»Captain Lassen skulde lede Operationen med Lieutenant Jim Henshaw som Næstkommanderende.

Jim havde ikke været med os længe, men vi følte allerede alle, at han var vores Ven. Andy satte ogsaa stor Pris paa ham, han vidste, at han kunde stole paa Jim, naar det gik løs — og Jim havde den største Beundring for Andys Kamp-egenskaber — det havde vi alle.

Vi vidste, det vilde blive en meget streng Tur, men takket være den haarde Træning, var vi i fin Form.

Dagen kom, og efter at vi havde faaet Udrustningen ombord og truffet nogle gamle Venner . . . . Flaadevenner, gik Moralen 100 % i Vejret.

Det var heller ikke nogen ringe Opgave, der ventede os, men med Guds gode Hjælp og Andys fremragende Evner som Leder skulde det nok gaa.

Vejret var meget haardt, og nogle af os blev søsyge, og det skønt vi regnede os selv for at være erfarne »Mateloter«. Da vi nærmede os Maalet og kunde skimte Bjergenes Konturer fik vi Besked om at holde os rede — og snart kunde vi skimte Lyssignaler inde fra Land.« Disse Signaler stammede fra britiske Faldskærmsofficerer, der var blevet droppet overalt i Balkanlandene for at arbejde sammen med Partisanerne, og som oftest bestod af Mænd, der havde staaet i »The Long Range Desert Group«.

Foruden Workman har den danskfødte Søofficer i den britiske Flaade, Lieutenant Jensen fortalt om dette Togt:

»Jeg sejlede Andy og et Dusin Mand til Jugoslavien. Andy havde Ry for at være fuldkommen koldblodig i Kamp. Han undlod saa vidt muligt at regne med Held og stolede alene paa sin Dygtighed. Jeg tror, at hans utrolig mange vellykkede Raids beviser dette. Vi vidste, at der var en tysk Kanonstilling (en stor 88 Millimeter) paa den anden Side af den lille Klippe, hvor det var Mening, at Mændene skulde sættes i Land, og vores Motorbaad lavede Støj som et Aero-plan. Tyskerne var klare over, at vi var der, men uvist hvorfor skød de ikke.«

Workman: »Landingen var vanskelig. Søen var i Oprør og Klipperne gjorde det ikke lettere; at Gummibaadene overlevede Læsningen af Rygsække, Radio-batterierne o. s. v. var utroligt.

Vi slæbte Rygsækken med de 400 Punds Eksplosiver og meget andet opad den stejle Klippe, det var drøjt, ikke mindst fordi det skulde ske hurtigt, inden det blev lyst. At vi var blevet gennemblødt ved Landingen, gjorde det ikke lettere.

Nu kom der ca. 15 Partisaner til Hjælp — og vi naaede en Fordybning, hvor vi skulde tilbringe Dagen. Vi maatte være meget stille, da den mindste Uforsigtighed kunde blive skæbnesvanger.

Saa snart det blev mørkt, begyndte den lange March til Broen. Som Vejviser havde vi en Jugoslav, der talte gebrokkent Engelsk. Det kneb tit for ham at forstå Andy.

Nætterne gik med March og March og atter March, Andy og Henshaw satte os et godt Eksempel. Om Dagen holdt vi os skjult og levede af vores magre K. Rationer.

Den tredje Nat naaede vi Skjulestedet i Nærheden af den store trebuede Bro, og Andy gik Udstyr og alt igennem igen, det var af største Vigtighed, at alt var i Orden, for saa snart Broen var sprunget i Luften vilde Tyskerne vide, at vi var der. De vilde af Lyden fra de store Eksplosioner kunne regne ud, at Arbejdet ikke var udført af Partisaner, men at de maatte have faaet Hjælp udefra, hvilket for os betød det samme som, at vi maatte forsvinde hurtigst muligt, var der nogen, der ikke kunde følge med, maatte han efterlades, det lyder grusomt, men det vidste vi, inden vi tog afsted, og det var derfor, vi havde trænet saa grundigt og ihærdigt.

Vejret var ideelt, ikke for mørkt til Arbejdet og aldeles glimrende til Flugt.

Adgangen til selve Broen var meget stenet og ned i en stejl Ravine, vi naaede hurtigt derned og opdagede til vores store Glæde, at der allerede var boret Huller ved Foden af hver Bropille. Det lettede Arbejdet betydeligt. Da vi havde faaet anbragt Materialet, gik Andy det hele igennem for sidste Gang. Det var en haard Prøve for hans Taalmodighed. Saa gik vi et lille Stykke bort og krøb i Læ af en fremspringende Klippe for at afvente det endelige Resultat af de mange Timers Slæben paa Destruktionsmaterialerne.

Ingeniøren, som var med, var fuldt ud tilfreds, og da vi alle var kommet i Sikkerhed, trykkede han paa den elektriske Forbindelse — et Lysglimt — nogle øredøvende Brag, og det raslede ned omkring os med Sten og Murbrokker, medens Ekkoet af Eksplosionen genlød i Dalen, heldigvis var vi godt skærmede af Klippen.

Afsted igen, men denne Gang slog vi alle Hurtighedsrekorder. Hvor husker jeg tydeligt det sidste Stykke Vej, inden det blev lyst, en lang, næsten lodret Klatretur, de fleste af os kunde næsten ikke mere. Det første Andy gjorde, da vi naaede op, var at gribe den store Kikkert, han altid havde hængende om Halsen, for at betragte vores vellykkede Natarbejde. Den midterste Del af Broen var fuldstændig destrueret, og omkring de ødelagte Bropiller kunde han se Mennes-

sker sværme, det var de lokale Ustachier. Folk der var trænede og kontrollerede af tyske Officerer, og som senere forvoldte os megen Uro og Besvær.

Efter at have hvilet lidt fortsatte vi til Partisanernes hemmelige Skjulested i Bjergene. Og det eneste, vi tænkte paa, var Søvn.

Da vi naaede derhen, forhørte Andy sig straks om, hvorvidt Stedet virkelig kunde siges at være sikkert. I høflige, overbevisende Vendinger forsikrede Partisanerne ham, at de lokale »Ustachier« aldrig vovede sig op i Bjergene. Hvad der senere viste sig at være helt forkert.

Vi fik en god Velkomst. De gav os Brød og Suppe i en gammel udslidt Gryde, det gled let ned og passede godt til Omgivelserne. Saa faldt vi i en lang uafbrudt Søvn. Vi behøvede heldigvis ikke at gøre Vagttjeneste. De mandlige og kvindelige Partisaner skiftedes til at holde Vagt. De var iført Bandoliere med Ammunition anbragt overkors paa Brystet. En Udrustning begge Køn bærer med Forskærighed.

Cirka Kl. 3 om Morgenen blev vi brutalt vækkede. Tre Ustachi Patrouiller var paa Vej op imod Lejren. Det betød Kamp. Andy delte sin Styrke i to Dele, Jim Henshaw's Patrouille skulde tage den ene Side af Bjerget, han selv den anden.

Ustachierne nærmede sig i Hundredevis fra alle Sider og ved 6 Tiden kom Angrebet.«

Anders' Rapport var saa kortfattet, at Jellicoe forlangte den tilintetgjort og en ny skrevet.

»Hvad mere skal jeg skrive,« havde Anders spurgt. — »Vi gik i Land — vi naaede Broen — vi tilintetgjorde den — er det ikke nok —«

Han har dog tilføjet:

»Ankom næste Morgen til Partisaner Hovedkvarteret i de høje Berge, det blev regnet for at være fuldkomment sikkert. Om Morgenen den 2. Sept. 44 blev dette Hovedkvarter omringet af 400 Ustachier og Tyskere og Kampen begyndte. Lieutenant Henshaw med 5 Mand forsvarede en Bjergryg. Senere blev der givet Ordre til Tilbagetrækning og den blev udført med Held paa nær at een R.E. og 2 Mand fra »The Long Range Desert Group« blev taget til Fange efter 3 Timers Kamp.

Partisanerne var meget modige og dygtige i dette Areal. De tæller ialt 40, og foretager mange smaa Angreb paa Veje og Jernbaner. Næsten alle de fjendtlige Tropper er Ustachier, de er trænede i Anti-Partisanerkrig og Anti-S.B.S. Arbejde.

De er meget dygtige.

A. Lassen. Capt.«

Om sig selv skriver Anders som sædvanlig ikke et Ord, men i Henshaw's Rapport staar der:

»Capt. Lassen var overalt — samtidig med at han smed Granater roste han Ustachierne. —

»Hovedes gode Soldater — Hovedes gode« — Hvad der dog ikke forhindrede ham i at gøre det af med adskillige af dem.«

Workman: »Efter flere Timers Kamp blev Lejren indtaget, men til den Tid

var vi alle undsluppet og sad godt gemt oppe i Bjergene, derimod tog Ustachierne nogle Partisaner til Fange, og mod dem var de ubeskrivelig grusomme, skønt det var deres egne Landsmænd. Os søgte de overalt, og i de næste Dage blev vi jaget fra Sted til Sted og havde mange ubehagelige Oplevelser, og om Natten maatte vi ligge sammenklumpede som Faar og dække os med Fyrretræsgrene for at holde Varmen.«

Lieutn. Jensen: »Tyskerne var saa rasende over at Broen var blevet sprængt i Luften, at de sendte en stor Styrke op i Bjergene for at omringe Andy, men han fik sine Mænd helskindet igennem og ned til Kysten.

Vores Baad kom ind til den aftalte Tid. Hvis Andy var der, skulde han signalere. Først sejlede vi op og ned ad Kysten og afventede Signalet, den tyske Post saa os komme, vi var ca. en halv Mil fra det aftalte Sted, det er ikke saa let at ramme Stedet helt rigtigt om Natten. Tyskerne signalerede — men det gale Bogstav, og vi blev ikke narrede, skønt det ikke var langt fra det. Saa saa vi det rigtige Signal, men det var meget utydeligt, Batteriet var saa godt som opbrugt. Vi sejlede derefter saa nær ind til Kysten som muligt.«

Workman: »Vi sad alle paa Stranden i smaa tætte Grupper og stirrede længselsfuldt ud over det mørke Vand mod Bari og haabede paa de britiske Motorbaades Tilsynekomst. Corporal Wright og jeg var Udkigsposter.

Andy stod oppe paa en Klippe med sin Kikkert for Øjnene. Pludselig gav de tyske Batterier Ild. Vrede Ord som:

»Bæster — Bæster — nu skyder de paa vores Baade,« kom i en Strøm fra Andy's Læber. Vores Hjerter sank, vi saa alle i Aanden en anstrengende Tur tilbage til vores Gemmested og mere Venten.

Alt var igen blevet stille, da Corporal Wright skubbede til mig og pegede paa en Baad, der nærmede sig fra Vest. Vi informerede øjeblikkelig Andy som udbrød: »Tyskere.« Han tænkte altid, hans Hjerne hvilede aldrig, den var et Spring forude, naar noget gik galt. Han beordrede straks Mændene op paa Klipperne i Skudstilling, de kom hurtigt paa Plads og ventede alle med Fingren paa Aftrækkeren paa Ordren til at skyde, den Ordre blev aldrig givet, for pludselig lød en Stemme ud igennem Mørket:

»Jellicoe her — er Lassen der —?«

Jellicoe var taget med over for at hente os og det var ikke langt fra, at Jarlen havde kunnet bestille sin Ligkiste. Det viser, hvor hurtigt Andy tænkte — han ventede to Baade, og da der kun kom en tilsyne, var hans første Tanke »Tyskere« — og de skulde ikke finde os sovende.«

Lieutn. Jensen: »Vi sendte saa vores smaa Gummibaade og Skibets Jolle ind for at hente de 12 Mand. Jeg tror, at Andy den Gang var meget glad, da vi kom tilbage efter ham.«

Workman: »Paa Baaden fik vi os en stærk Kop Te, og saa faldt vi i Søvn i glad Bevidsthed om, at et anstrengende Togt var vel overstaet og at der her paa Motorbaaden ikke listede lumske Ustachier rundt.

Jeg saa aldrig Jugoslavien mere, og det er jeg ikke ked af.«

GENEROBRINGEN AF GRÆKENLAND EFTERSOMMEREN 1944

Der findes vel næppe noget Folk, der i de sidste 10 Aar har gennemgaaet saa meget som det græske.

De allierede Officerer og Mænd, der kæmpede i Grækenland, omtaler altid dette heltedige Folk med den største Hengivenhed. Den daarlige Opfattelse af Grækerne, som er saa almindelig, er efter al Sandsynlighed opstaaet ved, at mange Mennesker kun lærer den Type Grækere at kende, der som Forretningsfolk dominerer græske Havnebyer, og som i Modsætning til Landbefolkningen ikke nedstammer fra Antikken og Middelalderens Grækere.

Under den tyske Besættelse blev mindst 1300 Landsbyer nedbrændt eller plyndrede, og den hjælpeløse civile Befolkning blev udsat for en Grusomhed, der ofte efterlod Landsbygaderne røde af Blod. Noget af det værste skete i Landsbyen Kalavryta Syd for Patras, hvor alle mandlige Indbyggere, 700 Mænd og Drengene blev skudt ned med Maskingevær.

Mange Steder blev Grækerne beskyldt for at have samarbejdet med de Allierede og skudt. — Deres Varer betalte Tyskerne i værdiløse Papirspenge — til Slut gjorde de sig ikke engang den Ulejlighed at tilbyde Penge, men tog Varerne uden at betale.

Ingen Under at dette Folk hilste Befrielse med Jubel.

Den 26. August 1944 trak Rumænien sig ud af Krigen og svækkede derved Tyskernes Stilling paa Balkan betydeligt. Jellicoe, som var forfremmet til Oberstlieutenant, blev udpeget til Leder af en Operation med Kodenavn »Bucket force«, planlagt som et mindre Overfald paa en Flyveplads i Peloponnes, men som udviklede sig til at blive Befrielsen af næsten hele Grækenland.

Den 14. September sendte han Anders til Kythera, den sydligste af de Joniske Øer ved Indgangen til Ægæerhavet. Anders havde faaet tildelt Lapraiks Squadron. Selv landede Jellicoe paa Araxos Flyveplads i det nordvestlige Peloponnes.

Paa Kythera, hvor Mytologien lader Afrodite stige op af Havets Skum, og de gamle Grækere har bygget Venus et storslaaet Tempel, fik Anders og hans Mænd en overvældende Modtagelse.

Befolkningen blev saa lykkelig over endelig at se Skibe med venligtsindede Tropper staa ind i Havnen, at nogle af de mest ivrige kastede sig i Vandet med al Tøjet paa for at svømme Skibene i Møde, og i hvert Vindue, der vendte ud imod Havnen, var der fuldt af jublende Mennesker. Kirkeklokker kimede deres Velkomst, og smaa begejstrede Drengene hagede sig fast i Klokkerne og svingede med.

Men Opholdet her blev kun kort. —

Anders, som havde Ansvar for denne Del af »Bucket force«, skulde hurtigst muligt videre for at rekognoscere Søvejen op til Athen. Han skulde skaffe Oplysninger om tyske, italienske og græske Minebæltter og finde en passende Flaadeflåde base nærmere Athen.

For at undersøge, hvordan Landet laa, maatte han foretage Rekognosceringer paa utallige Øer, — Spetsia, Evanoi, Hydra, St. Giorgio, Poros, Aegina, — etc.

De vidste aldrig, hvad der kunde møde dem paa disse Øer, nogle vilde være rømmet af Fjenden og paa andre vrimlede det med utilfredse Tyskere, der druknede deres Sorger og Bekymringer i berusende, lokale Vine, men som var parate til at tage Kampen op, hvis det skulde blive nødvendigt.

En af de første Øer, Anders lagde ind til, var Ydra. Her boede den franskfødte Madame Moussolos og hendes græske Mand.

Han var Mineingeniør og administrerede en Pyritmine, som laa et lille Stykke fra Landsbyen. De plejede altid at ro fra Minen over til Byen, da det var den korteste Vej.

Madame Moussolos fortæller:

»En Mandag i September 1944 var jeg taget over til Landsbyen i min Baad. Tyskerne kom tit uanmeldt for at omringe Byen og tage Gidsler. Jeg var derfor altid ked af at tage fra Børnenc, som kun var smaa, selv om vi havde Vagtposter langs med Kysten, som averterede os om Tyskernes Ankomst. — En Gang arriverede de med ikke mindre end 13 Skibe. — Min Mand og jeg følte os ekstra udsatte for deres Forfølgelser, da vi var fra Cyprus og derfor engelske Borgere.

Da jeg gik i Land, var det første, jeg hørte: »Der skal være kommet en Baad med Englændere til Ydra,« men jeg troede selvfølgelig ikke paa det, og der blev sagt, at hvis jeg vilde have Oplysninger, kunde jeg gaa til den Fisker, som havde set dem og som endogsaa havde faaet Chokolade og Bisquits af dem.

Jeg kendte ikke Fiskeren, men jeg gik hen til ham, og jeg kunde mærke, at »ce brave homme« talte Sandhed. Han viste mig endogsaa Papiret, som havde været om Bisquiten, og det var engelsk, men jeg tvivlede stadig. Jeg havde imidlertid en Veninde, som boede paa Toppen af Højen med Udsigt over Havet. Jeg gik hen for at besøge hende, og medens jeg sad der, hørte jeg Larm og høje Raab: »Phetasane i Angli!« (Englænderne er kommet). Jeg kunde stadig ikke tro det, skønt jeg havde set det lille Stykke Bisquitpapir, men jeg begyndte efterhaanden at ane, at det maaske kunde være rigtigt.

Saa styrtede jeg i vild Fart ned til Havnen, igennem krogede Gader, og ligesom jeg naaede derved, saa jeg Captain Lassen fulgt af 5 Mand gaa i Land fra

en lille Caique, tiljuble af de Mennesker, der allerede havde samlet sig, da Nyheden havde bredt sig som et Lyn i hele Landsbyen.

Saa banede jeg mig Vej igennem Skaren og naaede hen til Captain Lassen og hilste ham paa Engelsk.

Byens Borgmester var med ham, og saa bevægede vi os hen til Borgmesterens Hus med Captain Lassen vandrende midt i den begejstrede Menneskeskare. Her blev han budt af alt det bedste, Huset formaaede.

Captain Lassen bad mig straks om de Oplysninger, han behøvede til sit Arbejde, Topografi, Vandets Dybde etc.

Jeg sendte en af Landsbyens Mænd af Sted til Hest for at hente min Mand, som opholdt sig i Minen, og han kom saa hurtigt som muligt. Vi kunde ikke telefonere, Italienerne havde taget vores Telefon.

Nu hjalp Landsbyfolkene os med at tilberede et godt Maaltid ved et stort Bord i Caféen. Captain Lassen sad for Enden af Bordet og dernæst min Mand og jeg selv, og de 5 andre Englændere.

Hele Aftenen diskuterede de Minen med min Mand.

Captain Lassen sagde: »Jeg maa absolut se Minen i Aften.«

Klokken var allerede over 10.

Saa forlod vi Caféen stadig fulgt af Borgmesteren og Menneskemængden, som havde staaet udenfor og ventet, medens vi spiste, og vi vandrede tværs igennem Byen ad de smalle Gader over til den anden lille Havn, og Folket afskød Dynamit og affyrede Pistoler, og om Bord paa Caiquen svarede Soldaterne med Mitrailleuser, og man kunde se Ildglimt mod Himlen, og der blev lavet et øredøvende Spektakel. For i et saadant Øjeblik glemte alle Faren for at tilkendegive deres Glæde.

Saa tog vi af Sted med Baaden og naaede $\frac{1}{2}$ Time senere over til Minen.

Captain Lassen besaa straks Minen og vort Hus og sagde: »Det er netop alt, hvad jeg kunde ønske mig,« og saa forlod han os, men idet han tog bort, sagde han: »Onsdag Aften, naar Solen gaar ned, kommer jeg tilbage!«

Min Mand tog bort sammen med Englænderne. Næste Dag kom min Mand igen og fortalte, at Captain Lassen havde haft Mod til at gaa i Land paa den Del af Ydra, hvor Tyskerne opholdt sig. Captain Lassen havde organiseret det med stor Kunst, de var landet paa en afsides liggende Klippe, havde lagt sig til at sove i deres Soveposer, det var forbudt at tale.

Hjemme hos os sled vi i det. Vi havde en lille Gris, vi kaldte »Gutso«, den var dresseret som en Hund, og vi havde besluttet, at den skulde slagtes, naar Krigen var forbi. Men om Onsdagen stod vi op Kl. 3 for at slagte Gutso, før Børnene var vaagne, da det vilde have voldt dem stor Sorg at se Gutso dø.

Jeg lavede Grisegele. Jeg slagtede ogsaa en dejlig Kanin og lavede en »paté« af Gris og Kanin i min lille Ovn, som staar i Haven, og bagte dejlige Kager, og Fisk bestilte jeg ogsaa.

Jeg havde gjort Værelserne i Stand. Det smukkeste Værelse med Udsigt over Havet var til Captain Lassen. Jeg havde hængt et Kort over Grækenland paa

Væggen og stillet et Bord i Stuen, og jeg havde givet ham mine allerfineste Lagener paa Sengen. Hvad vi ellers ejede af værdifuldt, havde vi skjult af Frygt for Tyskerne.

Kl. 7 præcis saa vi Caiquen komme, og i over en Time blev der baaret Ting fra Skibet op til vort Hus: Ammunition, Radio etc., og der blev stillet en Mitraillease op paa vores Veranda. Vi tilbragte en meget behagelig Aften. Vi var inde i Captain Lassens Soveværelse, da et Sendebud ankom fra Partisanerne (ceux de la droite) for at advare os om, at Rebellerne agtede at komme i Løbet af Natten for at angribe Englænderne.

Jeg blev naturligvis meget forskrækket, og jeg sagde lige med det samme til Captain Lassen: »Tag straks bort med Deres Mænd, at ikke De bliver massakrerede,« men Captain Lassen mistede ikke sin Sindsro.

Han drøftede Situationen med min Mand. Han mente ikke, at det var saa alvorligt, som Partisanerne vilde gøre det til.

Jeg afventede uroligt hans Beslutning.

Han sad ved Bordet og vendte sig om mod Sengen med de smukke Lagener, og idet han saa paa Sengen, sagde han til mig: »De ved ikke, hvor mange Mænd neder det er siden, at jeg har sovet i en Seng,« og han bevægede Hovedet og sagde: »Nej, jeg bliver.« Synet af Lagenerne havde bestemt ham, og de blev.

Torsdag Eftermiddag ankom flere Caiquer med to Officerer, Stobie og Solomon, og mange Soldater.

Den Aften havde vi igen en stor Middag, og Landsbyfolkene sendte os en Kurv med Frugt, en Høne, Fisk etc. Sergeant Stephenson og Corporal O'Reilly hjalp os i Køkkenet, og Dimitri, som var en af min Mands Mekanikere, hjalp med at servere.

Fra det Øjeblik, Captain Lassen var kommet, havde Dimitri sagt: »Ham vil jeg følge!«

Den næste Nat blev vi pludselig vækket, en af Captain Lassens Officerer var blevet dræbt i Nærheden af Spetsia. Vi kaldte paa Captain Lassen, — i samme Sekund kom han farende ud af sin Stue — nøgen, kun svøbt i sit Lagen — som et Spøgelse. Den dræbte Officer elskede Captain Lassen meget højt, og Captain Lassen tog selv hen for at begrave ham.

Ved hvert Maaltid plejede Captain Lassen at faa Børnene til at synge »Corridon Mussolini«, den græske Smædevise om Il Duce, og saa lo han hjerteligt. Min lille Pige var dengang kun 4 og Drengen 5.

Fredag Morgen havde vi en slem Forskrækkelse, da en tysk Flyver fløj lavt hen over Øen og kredsede flere Gange over vort Hus. Vi troede, at der var nogen, der havde røbet os til Fjenden (»vendu à l'ennemi«). De engelske Soldater var helt vilde efter at skyde paa ham med Mitrailleusen, som stod paa vores Veranda, men Captain Lassen forbød det.

Vi skulde til at drikke Te, da en Mand fra Landsbyen kom styrtende forpustet for at fortælle os, at Aeroplanen var gaaet ned paa hans Mark.

Captain Lassen løb ind i sin Stue uden at drikke sin Te, tømte sin Sæk,

smidende Indholdet ud over hele Gulvet, og paa to Minutter var alt i Orden, og han og hans Mænd var paa Vej med Syvmileskridt.

Vi troede, at Tyskerne var kommet efter os, men det viste sig, at Piloten var fuld og var faret vild, og at han kun var landet for at orientere sig.

Maskinen lettede, ligesom Captain Lassen naaede derhen; han var rasende, da han saa Maskinen flyve bort, og hele den Dag var han i daarligt Humør.

I den Tid, han boede hos os, havde vi hele Tiden en Forbidefilering af Folk fra alle Ydras andre Landsbyer, som kom for at se Captain Lassen og for at ønske ham Velkommen.

Da han rejste, fulgte Dimitri med —.

Søofficeren, Martin Solomon, skrev hjem om en af de Rekognosceringsture, Anders og han foretog, da de var sammen paa Ydra.

»Jeg havde en morsom Oplevelse for 3 Dage siden, da jeg sejlede over til Aegina i en diminutiv Motorbaad sammen med min Ven Andy og 3 af hans Mænd. Vi rundede en Pynt og straks begyndte et fjendtligt »6« Batteri at skyde paa os, de var uden Tvivl blevet underrettet om vores Ankomst. De sparede ikke paa Ammunitionen, paa knap 2½ Miles Afstand skød de paa os med det sværeste Skyts. Vi sprang i Vandet i største Hast men med liden Gratie (den Dag kunde Andy ikke bebrejde mig, at jeg var langsom i Vendingen) og vi spurtede som Delfiner ind til Land, hvor den gamle »Boche« jog os igennem Vinmarker og Olivenlunde. Vi for af Sted hulter til bulter, de var hele Tiden lige i Hælene paa os, vi var heldige, at vi slap bort, for de krydsede et Par Gange vore Veje paa en Afstand af kun 10 Yards.

Da det blev mørkt, søgte vi tilbage til Baaden, men den var saa gennemhullet, at vi kun lige kunde sejle den ned til en nærliggende Havn, hvor vi trak den op paa Stranden og gav den en midlertidig Reparation, og fortsatte derpaa med vores Patrouillering. Vi gik i Land et Sted, hvor vi vidste, at »the Hun« var i Færd med at samle Muldyr. En venligsindet Landmand gav os Vin og Omelet og efter at vi havde faaet at vide, hvad vi ønskede, sejlede vi tilbage til vores Base, uden at der skete mere.« — —

Det var altsaa, hvad Solomon kaldte en »morsom Oplevelse«, men Brevet var ogsaa stilet til hans Forældre, og en god Søn vil nu engang gerne give det Indtryk af, at der kan være noget morsomt ved Krig.

Der var kun gaet et Par Dage siden, at han og Anders havde faaet at vide, at deres Ven, Lieutenant Bob Bury, var blevet dræbt ved en lignende Rekognoscering. Det var den Meddelelse, Anders modtog midt om Natten hos Familien Moussolos paa Ydra. Bob Bury havde været i Færd med at foretage en »Recce« langs Kysten af Øen Spetsia. De nærmede sig en Bugt besat af Royalist Guerrillaer, som ventede et Angreb af deres Rivaler og Dødsfjender ELAS. Da de saa

Baaden, skød de paa den og ramte Rorgængereren. Skønt der ingen Dækning fandtes, sprang Bob Bury frem og greb Roret, — og blev dødelig saaret. Næste Dag mødte de Guerillaer, der af en Fejltagelse havde skudt ham, til hans Begravelse.

I et andet Brev hjem nævner Solomon lige Bob Burys Død. Han siger: »Spetsia var den Ø, hvor stakkels Bob Bury blev dræbt og stedet til Hvile,« og han fortsætter — »og i Nærheden ligger Evanoi, hvor Andy og jeg skød vilde Faar og stegte dem paa Spid over glødende Trækul. — Det var ogsaa der, at vi forfulgte en tysk »Feisel-Storch«, som pludselig og uventet kom til Syne — — — vilde Dage — — herlige Dage — hvad vil Fremtiden bringe —?«

Deres Veje førte dem ogsaa til Poros. En lille Ø ud for den østlige Del af Peloponnes. Her tilbragte Anders Natten oppe i Bjergene sammen med et Par af sine Mænd.

En hjælpsom Hyrde tilbød at hente dem en Mand nede i Landsbyen, som kunde Engelsk.

Tidligt næste Morgen, inden Solen endnu var begyndt at varme, saa de en Skare Mennesker komme vandrende op ad Bjerget, skubbende foran sig en gammel Mand. Da de naaede op, var der en Mængde Gestikuleren og Talen i Munden paa hinanden, medens alle pegede stolt paa den gamle, og da han gjorde Tegn til at tale, tav de og saa forventningsfuldt paa ham.

»Good morning,« sagde han, og det var alt det engelske, han kunde! De maatte saa klare sig uden Tolk. Det viste sig, at Øen var rømmet af Tyskerne og velegnet til Flaadabase. Smaa og store Skibe blev derfor dirigeret der op samt alle disponible Commandotropper. De skulde forblive der, indtil der var foretaget Rekognoscering af det sidste Stykke Vej til Athen samt af selve Byen.

Anders havde Kvarter oppe paa Bjerget i et dejligt Hus med Udsigt over Bugten. Da hans gode Ven, Commander Tooms, naaede til Poros med sine Skibe, bad Anders ham til Middag. »Andy vilde gerne have, det skulde være ekstra godt,« siger Sergeant Jarrell, »og han havde derfor gjort en Mængde Forberedelser.«

En af Matroserne paa den Baad, han havde overtaget og som han selv navigerede, var en Waliser ved Navn Taffy Pery. Lige inden Middagen bragte Taffy Pipø op til Huset, fantastisk trimmet som fransk Puddel, — det stakkels Dyr saa forfærdelig ud. Da Anders saa Pipø, sprang han op og raabte rasende:

»Hvem har gjort det? — Hvem har vovet at klippe min Hund? .... Jeg skyder ham!« Taffy havde bare gjort det for at være morsom og fortrak hurtigst muligt.

Om Middagen fortalte Commander Tooms:

»Det var en meget god Middag. Jeg mistænker Sergeant O'Reilly for at have været ude at fouragere. Vi kunde høre, at Mandskabet ogsaa festede i Stuen under os. Pludselig stak en Fyr med Tilnavnet Malteser-Falken Hovedet ind i Stuen. Han havde Ord for at være den stærkeste blandt Andys Mænd.

»Halløj,« sagde han, »haaber I har det rart,« — han havde faaet for meget at drikke og troede, han kunde tillade sig at være fræk.

»Forsvind —,« sagde Andy — men Manden blev staaende.

Saa rejste Andy sig og skubbede ham ud med Magt, og lidt efter kunde vi bag den lukkede Dør høre Lyden af Slagsmaal. Det varede kun et Par Minutter, saa kom Andy igen og sagde bare:

»Undskyld!«

Han blødte fra et mindre Saar over det ene Øje.

Jeg spurgte ham, om han ikke vilde faa Vrøvl for at have pryglet en af sine Mænd, men han trak bare paa Skulderen.

Næste Morgen kaldte Andy Malteser-Falken op for at sige til ham, at han skulde sendes tilbage til sit Regiment. Den stærke Mand faldt paa Knæ og tryk-lede om at faa Lov til at blive i Andys Squadron. Efter nogen Tid gav Andy endelig efter, og Manden slap for at blive »Returned to Unit«, det værste, der kan hænde en Commando-Soldat.«

Jellicoe og hans Mænd havde samtidig ikke alene erobret Flyvepladsen Araxos, men ogsaa Byen Patras, og kæmpede sig nu frem mod Korinth. Græker-nes mange indre Stridigheder voldte ham en Del Besvær, men Jellicoe's Klog-skab og diplomatiske Evner klarede alt.

Med Stormskridt nærmede han sig Athen over Land, medens Anders i ven-skabelig Kappestrid forsøgte at naa først derop med Skibene.

Det næste Punkt paa Anders' Togt var Havnebyen Phaleron, som ligger paa Fastlandet cirka 10 Mil Syd for Athen. — Her gik han i Land en tidlig Morgen sammen med en Officer og ganske faa Mænd. Befolkningen havde paa en eller anden Maade faaet at vide, at de kom, og var paa Benene for at tage imod dem.

Maria Zamanov, en sød, ung græsk Pige, skrev i sin Dagbog om Ankomsten til Phaleron Lørdag den 14. Oktober 1944.

»Klokken var lidt over 4 om Morgenen, da jeg sammen med to andre unge Piger forlod Huset for at gaa hen til Væddeløbsbanen for at hilse paa Befrierne, som kunde være der naar som helst. Vi var de første, der naaede derhen, der var ikke et Menneske paa Gaden. Vi stillede os op paa Fortovet og ventede. Klok-ken 6 kom det første Skib til Syne i Horisonten. Aah! vi blev som gale, vi kunde ikke holde vores Taarer tilbage. Nu var der fuldt af Mennesker! . . . Kl. 7 kom den første Lastbil kørende fra Havnen . . . vi kunde ikke vente længere! Jeg be-gyndte at løbe hen imod Lastbilen, jeg viftede med Armene og raabte af Glæde! . . . De første, jeg saa, var Andy og Jim (Lieutenant Jim Henshaw) . . . De sad paa Toppen af Bilen og smilede til mig. Ja . . . de smilede til mig, fordi jeg var pyntet med britiske Flag og forskellige Emblemer . . . ligesom et levende Mu-seum! . . . Endelig kom Bilerne ind paa Væddeløbsbanen, og jeg tog mine Venin-der og brød ind igennem Pigtraadshegnet . . . andre prøvede ogsaa at komme ind, men de fik ikke Lov af Politiet.

Nu kom Andy og Jim ned af Lastbilen! For os saa de ud som Halvguder! Andy var saa høj, saa stærk og fuld af Liv . . . . De var snavsede og havde Skæg, men de var dog saa smukke. De andre unge Piger turde ikke løbe hen til dem, men jeg løb hen og gav dem Haanden og bad dem bøje sig lidt ned, saa at jeg kunde kysse dem!

Andy var glad, han smilede og kyssede mig! . . . . Aah — det var en Dag —. Saa sagde jeg til dem i mit bedste Engelsk: »Grækenland er taknemmelig over, at I er kommet . . . .«

Nu var de andre unge Piger ogsaa kommet hen til os, og Menneskemængden udenfor Hegnet jubled og raabte, at de skulde komme ud til dem. Saa tog Andy mig ved Haanden og sagde til Jim:

»Maria vil hjælpe os, fra nu af vil vi kalde hende vores Tolk« — hvor var jeg stolt!

Jeg tog dem til et Hus i Phaleron, nær ved mit eget. Det er et stort Hus med en stor Veranda ud imod Vejen og Havet. Huset var snavset, da Tyskerne lige havde forladt det. Jeg gjorde det rent helt alene, det var det værd (de andre unge Piger gjorde deres Bedste for at hjælpe Soldaterne med at tilberede den medbragte Mad).

Andy sad paa Gulvet paa Verandaen, der var ingen Stol, og Tusinder af Mennesker vinkede til ham. — Jeg var næsten den eneste, der fik Lov til at komme ind i Huset, de andre ude paa Vejen var meget misundelige.

Da Klokken var omtrent 12, kom Andy og bad mig skaffe ham civile Klæder og en Hat — han sagde, at han skulde til Athen. Det var ikke let at skaffe Klæder. Min Broder var endnu Soldat, han var ret høj, saa jeg tænkte, at jeg kunde laane hans Tøj, men hvad med en Hat? Der var en Politibetjent i Uniform, — han mente, at han havde en Hat hjemme. Andy sendte ham afsted paa den gamle Lastbil for at hente Hatten . . . . Lidt senere var Andy helt velklædt, han var ren og havde lige barberet sig. Bukserne var noget for korte . . . . Jeg beundrede ham! Saa tog han afsted til Athen paa en hemmelig Mission.

Jeg gjorde Huset færdigt og talte med Jim Henshaw, han fortalte mig, at Andy ikke var engelsk, »han er fra Danmark«, sagde han, »men jeg har aldrig i hele mit Liv set en Mand kæmpe saa modigt som han«.

Man kunde se Andys Styrke og Følelser i hans Øjne. Jim Henshaw fortalte mig ogsaa om Officerer, der var blevet dræbt i Nærheden af Poros. Han var Andys Ven, og de elskede ham meget højt.

Det var mørkt, da Andy kom tilbage fra Athen, og der var ingen Lys at faa, Tyskerne havde ødelagt Elektricitetsværket i Piræus . . . . der var heller ingen Stearinlys . . . . saa skaffede jeg dem romantisk Belysning . . . . en Tallerken med Olie og et Stykke Vat flydende midt i Olien. Andy og Jim lo, det morede dem. Jeg hentede ogsaa vores Moskitonet til dem.

De var alle trætte. Vi sagde God Nat, og jeg gik hjem. Om Andy sov den Nat i Huset, faar jeg aldrig at vide. Næste Morgen var han der ikke!

Jeg saa ham igen et Par Gange, men turde ikke komme med Spørgsmaal.

Jeg havde saa forfærdelig meget Respekt for ham. En Nat Kl. 2 tog de alle bort . . . .«

(Jim Henshaw faldt i Foraaret 1945 i Jugoslavien, og den unge Maria ligger paa et græsk Sygehus angrebet af Tuberkulose.)

Jellicoe naaede vist nok til Athen samtidig med Anders, ogsaa han var gaaet ind i Athen forud for sine Mænd, — og medens der endnu var Tyskere i Byen.

ATHENS BEFRIELSE

„Du har aldrig taget i Betragtning hvad Slags Mænd disse Athenensere er. De er modige over Evne, de Farer de ud sætter sig for vilde sund Fornuft fordømme og midt i Ulykken er de fulde af Haab.

(— Thucydides.)

Anders vendte nu tilbage til Poros for at støde til Flotillen, som havde samlet sig der, og som efterhaanden var naaet op paa en 70—100 Skibe, og som under Anførsel af Kommandør Londos skulde sejle igennem Minebælterne ind til Piræus, medbringende Tropper og Proviant. Denne Sejlads blev, siges der, en betagende og uforglemmelig Oplevelse. Grækeren Photis, som havde været med Anders blandt andet paa Santorini, befandt sig paa det Skib, der tog Anders om Bord. Han vidste ikke, Anders var der, og smilede derfor henrykt, da han opdagede ham. Anders saa ogsaa paa Photis, men lod ikke til at genkende ham. Der var gaaet Maaneder, siden de sidst var sammen, og Anders havde i Mellemtiden haft at gøre med Hundreder af andre raske, unge Grækere, men senere, da de ankom til Piræus, kaldte Anders Photis hen til sig og spurgte:

»Var du ikke med mig paa Santorini?« — Til Photis' store Glæde var han blevet genkendt. Medens de sejlede, stod Anders oppe paa Dækket og signaliserede til de Skibe, der skulde bryde Vej igennem Minebæltet.

Grækenlands Kyst laa endnu mørk, en gylden Stribe farvede Horisonten, og Stjernerne lyste blegt. Den græske Befolkning ventede dem, og de skød kulørte Raketter og Pistolflammer op mod Himlen som Velkomsttegn. Transporten var blevet planlagt i Hast og foregik paa Krigsskibe og paa tomastede Skonnerter bemandede med græske Officerer og Mandskab. Da de nærmede sig Piræus, begyndte Minerne at springe, samtidig naaede Solens første Straaler op over Horisonten og gav et Øjeblik de uhyggelige Vandsøjler Farve, inden de igen sank hurtigt tilbage i Vandet. — De mistede 3 Skibe og Menneskeliv gik tabt, men det standsede ikke Konvojen.

En flad, hvid Taagestribе bølgede langs med Foden af Bjergene, og over Taagen svævede Akropolis, lyserød i Morgenskæret. Nu begyndte Kajen at antage Form. Hvad der kun havde set ud som en Skygge, blev til en levende, ophidset Menneskemasse. Alle om Bord var dybt bevægede ....

Skibene vendte hjem efter flere Aars Landflygtighed! De fleste havde hørt lidt eller intet til deres nærmeste, og ingen af dem havde set deres Hjem, siden Tyskerne jog dem ud.

Kun faa talte, de turde ikke, de havde for nær til Taarer. Selv S. B. S. Office-erne, som ikke havde samme Grund til at være bevægede, vilde have haft svært ved at sige noget. Skibene gik langsomt frem! Besætningen hang oppe i Masterne, og Baadene svajede med Folkeskaren inde paa Land. Smaabaadene tudede i deres Sirener og for ind og ud imellem de større Skibe, og Kirkeklokkerne kimedede som aldrig før — og de myrelignende Personer inde paa Kajen plumpede ustandselig i Vandet.

Paa Kommandobroen stod Andrè Londos, mørk og skægget og stirrede ind mod Land. Martin Solomon ved hans Side kunde mærke, at det var næsten for meget for Londos. —

»Hvor er mine Børn« — spurgte han igen og igen — og saa stod de der — allerforrest paa Kajen, klædt i rødt og blaat — kønne, med blanke, røde Kinder, og det var ikke den eneste Gensynsglæde! Mødre genfandt deres Sønner — Brødre, som havde troet hinanden døde, mødtes den Morgen i Piræus' Havn. —

Igennem Gader stuvende fulde af Mennesker kørte de lokale Guerillaer Tropperne til Parlamentet i Athen i store, gule Busser, medens Mængden affyrede venligtsindede Riffelskud og bombarderede dem med Billioner af Inflationens Drachmaer, med Nelliker og Roser og nu og da med en Mandel, som gjorde ondt, naar den ramte.

»Angli — Angli — Angli,« — blev der raabt, og de blev omfavnede af unge og gamle — af Mænd saavel som Kvinder! Vin blev hældt i Halsen paa dem, og de blev, hvad Photis kaldte »taget paa Hænder«.

Den Nat kunde Jellicoe indkvartere sine Officerer i »Grande Bretagne«, Athens største og bedste Hotel. Derpaa fulgte en Serie Fester. For selv om Athen var en sulten By, var den ikke ødelagt, og Befrielsen maatte fejres. Oplyste Gader var noget, Soldaterne ikke havde oplevet i Aarevis, og det gjorde meget til at forhøje Glædesstemningen.

At Tyskerne ikke havde faaet ødelagt Kraftstationerne, skyldtes en tapper gammel Græker. Den Dag, Tyskerne forlod Athen, kørte en Patrouille af Sted for at ødelægge Elektricitetsværkerne i St. Georgs Bugten. Der var 45 Mand i to Lastbiler. Kl. var 5 om Morgenen, og det var endnu mørkt, da de standsede for at spørge en gammel Mand, som stod alene paa Vejen, om hvor Kraftstationen laa. Den gamle pegede med Forsæt i den gale Retning, kort efter kom de tilbage og spurgte igen og fik igen forkert Besked. Da de opdagede, at de var blevet holdt for Nar, vendte de endnu engang tilbage, og denne Gang skød de ham. Hans Navn var Ioanni Ilipoulos fra Paros, og hans Ø kan tælle ham blandt sine Helte. Paa Kraftstationen havde de faaet at vide, at Tyskerne var paa Vej, og Udsættelsen gav dem Tid til at forberede sig. De var 12 Mand med Rifler imod 45 med automatiske Vaaben bevæbnede Soldater, men de havde en god Fører, der fik sendt Bud efter Hjælp, og forsvarede sig med Held, indtil Hjælpen kom.

Men selv om Athen festede i Skæret af elektriske Lamper, var det ikke lutter Glæde, der prægede Befrielsesdagene. ELAS-Partisanerne var straks begyndt at gøre deres Indflydelse gældende — overalt saas bevæbnede Mænd, og der blev skudt mere end rart var paa Gaderne.

For Englænderne var alle Hjem aabne, og de modtog mange Beviser paa rørende Taknemmelighed. Blandt de mindre højtidelige var et Brev fra en Tandlæge til den kommanderende Officer — hvori han udtrykte sin Glæde over sit Lands Befrielse og sin lige saa store Glæde over, at hans Lager af forlorne Tænder og hele Gebis var blevet reddet, og sluttede med at tilbyde af sit Lager til dem blandt Befrierte, der maatte have Brug derfor.

Mary Cavadios, en køn, ung Pige af god, græsk Familie, havde sammen med sin Broder været i tysk Koncentrationslejr. De blev befriede af S. B. S. og gjorde omgaaende Gengæld ved at invitere alle deres Befriere med hjem. Disse forblev i deres Rolle og befriede og fortærede omgaaende alt, hvad der fandtes af spise- ligt i Huset.

Næste Dag kom de igen, og Festen gentog sig, men denne Gang medbragte de selv en Mængde Konserves og andre Rationer fra Hærens og Flaadens Depoter. Mary Cavadios sagde om Anders, at hans Paaklædning i Modsætning til de andre Officerers korrekte Uniform var højst ureglementeret, han var »dressed anyway«, men var alligevel »the most wonderful person — the most beautiful young man« — sund og solbrændt med lyst Haar, netop saadan som hun altid havde tænkt sig, at en ung nordisk Gud maatte se ud.

Fest fulgte paa Fest, og de trængte alle til disse Adspredelser. I Aarevis havde de levet et haardt, anstrengende Liv — kolde Nætter tilbragt i det Fri, i Grøfter, i fjendebesatte Byer, ja endogsaa i sneklædte Bjerge — Luksus havde det været at sove paa et Skibsdæk — og altid var de tynget af Ansvar, ikke alene for sig selv, men hvad der betød endnu mere, for deres Mænd — og det havde slidt paa deres Nerver, mere end de selv anede.

Anders delte Stue paa Hotel Grande Bretagne med Oberst Max Bally. Nede paa Gaden lød pludselig en Række Eksplosioner fra en Motorcykle. Inden Max Bally havde Tid til at tænke sig om, laa Anders paa Gulvet med Pistolen rede. Max Bally udrød: »Lad dog være med at give mig saadan en Forskrækkelse.«

Anders rejste sig og sagde lidt ærgerlig:

»Der kan du bare se — one get's softer and softer —.« (Man bliver mere og mere blødagtig.)

Grækeren Dimitri, som havde sluttet sig til Anders paa Ydra, fulgte ham nu overalt som Oppasser, et Arbejde han udførte med Hengivenhed. En af hans selvbestaltede Pligter var at passe paa Anders' Penge. Hver Morgen gennemgik han sin skødesløse Herres Lommer eller samlede Pengene op fra Gulvet og anbragte dem, hvor de kunde formenes at være i Sikkerhed. Anders maa ogsaa have sat Pris paa Dimitri, for da denne blev syg i Athen, kørte Anders ham selv til Hospitalet og hentede ham ogsaa selv nogle Dage senere, fordi han vilde have ham med paa den næste Operation.

Heller ikke i Athen blev Opholdet langvarigt. —

Jellicoe er ikke af dem, der hviler paa høstede Laurbær. — Kun faa Dage efter Athens Befrielse sendte han en Deling efter den flygtende Fjende — og samtidig blev Anders indskibet i Piræus' Havn med 50 Mand for at sejle paa et Rekognosceringstogt til Sporaderne.

— Anders var nu avanceret til Major og førte den 3. »Squadron«, kaldet »M. Squadron«.

SPORADERNE

De landede først paa Øen Skopelos, hvor de fik at vide, at den var blevet forladt Dagen før af 250 Tyskere, som havde ladet sig færge over til Fastlandet efter først at have ødelagt Kystartilleriet.

Saa bestemte Anders sig til at fortsætte til den nærmestliggende Ø Sciathos.

Naar de kom som Befriere til Øerne maatte den kommanderende Officer næsten altid holde en Tale til Befolkningen, som stimlede sammen om ham og stirrede lykkelige paa ham og hans Uniform — endelig en Uniform, som ikke var Fjendens, og medens Talen blev oversat Ord for Ord, skiftevis græd og jublede de. Bagefter fulgte unge og gamle i Hælene paa ham og hans Mænd, selv om hans Vej førte ham til næste Landsby, ja, selv om denne laa oppe i Bjergene, og naar han nærmede sig, begyndte Kirkeklokkerne at kime deres Velkomst — og unge Piger gik ud mod ham med Blomster og Olivengrene.

Sommetider maatte han holde sin Tale fra en Balkon, og det kunde da ligne en Operascene med det lille tætpakkede Torv, den snævre, stejle Gade og de kimende Kirkeklokker.

Det kunde ogsaa hænde, at der blev anvist ham en Plads paa Platformen mellem Kirkedøren og Trinene, der førte ned i Gaden. Ogsaa her mindede det om en romantisk Opera — fra smaa teaterlignende Balkoner tilkastede unge Piger ham Blomster, og Landsbyens Drengene entrede op i Træerne eller klatrede op paa Mure og Tage for bedre at kunne se — — og dybt nede glimtede Havet med de fjerntliggende Øers blaa Silhouet.

Den Tale, en Englænder holdt ved Befrielsen af Khios, har sikkert lignet mange andre improviserede Taler holdt ved lignende Lejligheder. Han sagde:

»Grækerne har føjet ny Hæder til deres gamle Lands ærefulde Historie. — Ingen vil nogensinde glemme det græske Svar til Tyrannens Udfordring i 1940, et Svar, som kun den virkelig tapre vover at give. Vi glemmer aldrig, at det skete den Gang, Fjenden syntes uovervindelig, og England stod alene og jaget op i et Hjørne. Jeg ser Glædestaarer i de Øjne, som i disse Aar har grædt saa meget. Lad os huske de tapre, som har kaldt disse Glædestaarer frem, og lad os navnlig huske dem, der faldt. De døde for os i Afrikas Sand, i Nordens Sne og i Havene omkring disse Øer. — — Lad ikke deres Offer være forgæves.«

Da Anders landede med sine Mænd paa Sciathos, viste det sig, at der heller ikke her fandtes flere Tyskere, og de blev her som andre Steder modtaget med Jubel. Først blev der holdt en Takkegudstjeneste — og derefter i utrolig Hast tilberedt et Maaltid. Derpaa fulgte stormende politiske og patriotiske Taler.

Anders' Tale ved denne Lejlighed skal have været spækket med kraftige og særegne Udtryk, men da han forstod og elskede disse Øboere, hvis Sind siges at være mildere og Hjertet mere venligt end deres Brødrers paa Fastlandet, har han sikkert vidst at sige netop det, de længtes efter at høre.

Han holdt ogsaa en Tale ved et Festmaaltid, som en franskfødt Franciskaner-
abbed gjorde til Ære for ham og hans Squadron, og den blev holdt paa Fransk, men han har øjensynlig ikke mestret Sproget helt, for stor var Jubelen blandt hans Mænd, da de opdagede, at Abbeden havde forstaaet paa Talen, at »Andy«, deres unge 24-aarige, ugifte Major, havde 3 Døtre.

Der laa Miner overalt, hvor Tyskerne havde været, og kun sjældent var der slaaet Advarsler op, de allierede Soldater fik derfor de strengeste Formaninger om at udvise Forsigtighed — »Minefeller«, stod der i deres Instrukser, »kan findes overalt. Der er stor Sandsynlighed for, at de er anbragt i Skovene og under Stenene ved Vadestederne — det er farligt at plukke Frugt o. s. v.«

Soldaterne maatte til deres Ærgrelse tit se paa, at den dejligste Frugt fik Lov til at raadne paa Træerne i en forladt Landsby. At Tyskerne havde benyttet alle mulige forskellige Slags Miner, gjorde det ikke lettere for Sappørerne. Deres Job var farligt, og de slap ikke altid levende fra det.

En Aften havde Anders og Stud uforsigtigt begivet sig ind paa et Omraade, som endnu ikke var blevet undersøgt for Miner, pludseligt faldt een af dem over et Stykke Staaltraad. De var straks klare over, at det maatte være en Minefælde og turde næsten ikke røre sig. Da de fik set sig om, opdagede de, at der med smaa Mellemlum var anbragt Staaltraad over et større Areal.

Det maatte nærmere undersøges.

Med den yderste Forsigtighed bandt de Sejlgarn i et Stykke Staaltraad og med Øjnene vidt aabne og trædende som paa Naale, balancerede de ud af Minefeltet. Efter at have søgt Dækning omme bag en Stenvold, som omgav Marken, gav de et Ryk i Sejlgarnet, der lød øjeblikkeligt et øredøvende Brag, og Jord og Smaastene regnede ned over dem. De har nok set paa hinanden og trukket Vejret dybt — og leet over at være sluppet godt fra det, for tænk om den første Mine havde været lige saa villig til at springe som den anden.

Anders' brændende Trang til at kæmpe videre for at naa det Maal, han havde sat sig, gav ham ingen Ro. At gaa i Land paa Øer, som Fjenden allerede havde rømmet, var ham ikke nok, og han besluttede derfor at sejle videre til Saloniki — vel lød hans Ordre kun paa Rekognoscering af Sporaderne, men han udlagde

den, som det passede ham. Han har nok i sit Hjerte vidst, at Jellicoe ikke vilde tage ham det ilde op. Han havde imidlertid paa Sciathos modtaget en Besked, som lød paa, at dersom han drog videre, skulde han efterlade det halve af sit Mandskab paa Øen. Dette passede hverken ham eller hans Mænd, der alle som een vilde følge ham, skønt de var klare over, at Sejladsen mod Nord bragte dem ind i Farvande, hvor endnu ingen britiske Skibe havde vist sig, og hvor ingen vidste, hvad der kunde ske. En Ordre er nu engang en Ordre, og Anders blev nødt til at holde Mandtal over sin Styrke. Han havde, som allerede før omtalt, for Vane ikke alene at omgive sig med herreløse Hunde, som han havde ondt af, fordi ingen tog sig af dem, men ogsaa af Mennesker, som sluttede sig til Lejren og uden at bede om Løn frivilligt gjorde Arbejde som Kokke, Barberer, Mekani- kere, Skopudsere og lignende — Mennesker, hvis Forhold nogenlunde svarede til Hundenes, og som altid blev ham grænseløs hengivne og hvoraf nogle saasom Dimitri, blev ved med at følge ham. — Disse Folk kom til at spille en helt uventet Rolle paa Sciathos, ved at Anders, da han skulde til at tælle sine Mænd, regnede alle i Lejren, Kokke, Skopudsere o. s. v. som hørende til Styrken, — naar alle blev talt med og det samlede Antal delt i to lige store Dele, fik han langt flere Kamp- tropper til sin Disposition, end han ellers vilde have faaet.

Blandt Officererne herskede der delte Meninger om, hvorvidt det var raade- ligt at tage saa langt mod Nord. Navnlig var de to Førere af Motorskibene be- tænelige. Tyskerne ventede, at der vilde blive aabnet en anden Kampfront om- kring Saloniki, og Søvejen derop hørte til de sværest minerede i hele Middels- havet, desuden var Kyststrækningerne ind til selve Byen stærkt befæstet.

Men Anders satte sin Vilje igennem, og henimod Aften indskibede han sin Styrke i Sciathos' Havn. Flotillen bestod af en Destroyer, to Motorbaade og to Caiquer. Anders var om Bord paa den ene Caique, ført af Søofficeren, Alec McLeod, og paa Dækket stod hans uundværlige Jeep, skjult af Kasser og Pre- senninger.

Sciathos' Havn ligger paa Øens Sydside. For at sejle mod Nord maatte de runde en skovbevokset Pynt. Vandet er dybt, og de kunde sejle tæt ind til Land. Der var stille om Bord — alle følte Øjeblikkets Alvor. Da lød ud til dem en Sækkepibes skingre, stemningsfulde Toner. Det var de tilbageblevne Tropper, der sammen med Anders' Husstand, disse mere eller mindre nyttige, men inder- ligt hengivne Mennesker, havde skyndt sig ud til Pynten, og nu stod i Tusmørket under Træerne og sendte et sidste klagende Farvel ud til Skibene. Det virkede underligt gribende, alle stirrede ind mod Land, men der var intet at se, og efter- haanden, som Afstanden voksede, og Mørket udviskede Øens Konturer, døde ogsaa Lyden hen.

Men hos alle om Bord efterlod Sækkepibens Toner Bevidstheden om, at de tilbageblevne fulgte i deres Hjerter de bortdragende Skibe paa deres farefulde Færd. Anders har sikkert ogsaa selv staaet paa Dækket og set ind mod Land og smilet, rørt og moret over dette sidste Bevis paa den trofaste Stabs Hen- givenhed.

Over Megara Lufthavn i Grækenland. Commando Tropper springer ud og daler ned paa den tysk besatte Luftplads.

Paa Vej til Athen gik en af Ministrygerne paa en Mine og sank. Den Baad, der kom den til Hjælp, gik ogsaa ned. Flaaden mistede ialt fire Skibe den Morgen — deriblandt en stor Tanker.

I Midten en græsk Partisan med næsten klassiske Trak

Denne gamle Græker er som et Billede paa det tapre græske Folk, der ligesom Ioanni Ilipoulus ikke drømte om at lade sig skræmme af sit Lands Undertrykkere.

Som smaa forskræmte Fugle nærmede Børnene sig sky og tøvende — rede til at tage Flugten ved det mindste foruroligende Tegn.

SALONIKI — (Thessalonica)

„Vi tog tit Tyskere til Fange, der nærde en sand Rædsel for Andy og som knap kunde tro, at det var ham, naar de saa ham, smilende og venlig — tankefuld og ung.“

(Howard Reed. Amerikansk Officer i S. B. S.)

Hele den Nat fulgtes de 5 Skibe ad. De maatte fra Sciathos til Saloniki passere igennem 60 miles af Minefelter. De Mænd, der kunde undværes, fik et Par Timers Søvn, andre spillede »Lyve Terninger« ovenpaa Skibenes Søkort. Da det blev lyst, maatte de tre eskorterende Krigsskibe vende om, og de to smaa Caiquer fortsatte alene. De passerede Fyrtaarnet paa Cassandra og styrede videre mod Potidiai-Kanalen. Det var Anders' Haab at være i Saloniki, inden Tyskerne naaede at ødelægge Byen. Potidiai-Kanalen munder ud ca. 50 km Syd for Saloniki, og hele dette Omraade var stadig paa Fjendehænder, men Anders regnede med, at de to Caiquer ikke vilde tiltrække sig Opmærksomhed, da mange andre lignende Baade sejlede frem og tilbage i samme Farvand. Han kunde igennem sin Feltkikkert iagttage Tyskerne, der var ved at rømme nogle Kanonstillinger inde paa Land.

Richard Capell siger i sin Bog »Simonata«: »Andy Lassen, »S. B. S.'s terrible viking« sejlede forvovent lige ind til Potidiai-Kanalen, og Tyskerne havde ingen Anelse om, at der var Englændere inden for 100 Miles Omkreds. Mærkeligt nok var det lykkedes ham at medbringe sin Jeep.«

Næste Dag ankom Martin Solomon, som Anders havde været sammen med lige siden Kythera. Han siger:

»Uden Transportmidler vilde Andy have været aggressiv nok, men Andy med en Jeep og med Benzin betød Kaos for hele Omraadet — jeg vidste, hvad der vilde komme og forberedte mig hele Natten med Bøn og bange Anelser. Vi startede Kl. 7 med utilladelig Fart og kørte en Tur paa 130 km i et Omraade, vi ikke havde nogen Grund til at tvivle om, var forpestet med Fjender. Langs med Vejen rystede Folk, da de saa os, de troede først, vi var Tyskere, og selv Børn flygtede skrækslagne, men saa snart de opdagede, hvem vi var, blev de vilde af Glæde. Ikke saa underligt, at de var bange, for her havde Tyskerne begaaet mange Grusomheder. Noget af det værste, jeg havde set, var i en lille Landsby ikke langt

fra Saloniki, hvor flere Børn var blevet brændt som Repressalier. Jeg har ikke villet tro paa Historier om tyske Grusomheder, men nu har jeg set nok til at vide, at kun alt for mange er sande.

Vi kom i Forbindelse med de lokale Guerillaer »E.L.A.S.«, som de kaldes. Deres Anfører, en Oberst ved Navn »Papathanasion«, gav sine Tropper Ordre til at være saa lidt hjælpsomme som muligt, men Andy havde et Sammenstød med ham og pulveriserede ham saa fuldstændigt, at han overgav sin Kommando og ingen har siden hørt noget til ham.

Partisanerne viste gennemgaaende Ulyst til at angribe Tyskerne, men Andy imponerede dem i den Grad, at de fik en hel anden Tone.

»Naar jeg ønsker at se de tyske Stillinger,« sagde han, »saa ser jeg dem .... Hvorfor angriber De dem ikke selv?«

Et Sted blev Jeepen standset af Elas Guerillaer, som bad om Hjælp, men Andy svarede, at som Major i den britiske Hær kunde han ikke hjælpe dem og kørte videre, skønt de advarede ham, at han udsatte sig for at blive skudt. Vi overraskede 3 tyske Soldater og tog dem til Fange.«

Anders gjorde Holdt ved den amerikanske Skole i en sydøstlig Forstad til Saloniki og sendte Solomon og en græsk Forbindelsesofficer tilbage i Jeepen for at hente alle, der var blevet ved Skibene, for at de kunde være samlede, naar de skulde drage ind i Byen.

De tyske Fanger fulgte med tilbage til Skibene og en Caique fik Ordre til at sejle dem til Sciathos. (Photis, som var med paa denne Transport, siger henrykt og skamløst, at de tog straks 3 Ure — 3 Ringe — og 3 Cigaretændere fra Tyskerne — og han fremviser stolt en Kæmpeguldring paa sin Pegefinger).

Baade Skolen, hvor Anders opslog sit Hovedkvarter og de omkringliggende Huse var fulde af Kommuniste og i Landbrugsskolen, der laa et lille Stykke derfra, havde de Tyskerne til Naboer.

Dimitri var een af de faa uregulære Tropper, der havde faaet Lov til at komme med fra Sciathos. Han var ogsaa fulgt med i Jeepen. Han siger, at Anders havde i sin Rygsæk et Sæt graat Tøj samt en Hat, sikkert det samme som han laante i Phaleron, begge Dele iførte han sig for sammen med Dimitri at begive sig ind i Saloniki for at faa at vide, hvor mange Tyskere der var i Byen. Hatten har øjensynlig altid spillet en vigtig Rolle i Anders' Camouflage, hvor skulde han ogsaa med sit lyse, stride Haar kunne ligne en mørk, krølhaaret Græsker. Paa Armen bar han et Bundt Kyllinger, medens Dimitri havde med sig en Kurv Æg, og saadan vandrede de forbi det hvide Taarn ind i Salonikis smalle, ældgamle Gader.

Maaske har Anders husket sin Skolelærdom og ment, at ligesom ham, der »var polisk og gik omkring og solgte Fisk«, kunde det være praktisk at have noget at sælge og derved falde mere sammen med Byens Gadebillede, hvor Hundreder af Mennesker Dagen lang falbød deres Varer.

Baade Forklædningen og deres Optræden maa have illuderet godt, for de vandrede uantastet frem og tilbage, medens Dimitri stillede Spørgsmaal og lod

Svarene gaa videre til Anders, og de fik blandt andet at vide, at Tyskerne samlede sig paa Vejen til Florina for at flygte mod Nord over den bulgarske Grænse. Der lød nogle mægtige Brag, medens de endnu var inde i Byen, det var Tyskerne, der sprængte Aerodromen i Luften.

Næste Dag kom Solomon tilbage, og Trænet fulgte efter paa Æselryg og i Æselskærrer og blev anbragt paa Skolen. Om Aftenen drog Solomon og Anders' Næstkommanderende, Jim Henshaw, af Sted i Jeepen paa et Rekognosceringstogt mod et Batteri sydøst for Saloniki, som Tyskerne efter Sigende var ved at evakuere.

De lagde sig i Baghold og besluttede, at de vilde bluffe Fjenden til at overgive sig. Henshaw, der kunde Tysk, skrev en Note til Kommandanten og meddelte ham, at han var fuldstændig omringet af engelske Tropper. Medens de ventede paa, at Tolken skulde komme tilbage med Svar, kom to Tyskere hen til dem i den Tro, at de var Kammerater. Tyskerne blev taget til Fange. Pludselig saa Solomon, at to af Fjendens Tanks — 6 motoriserede Kanoner og 6 Lastbiler fulde af Soldater kom kørende.

De forsvandt hurtigt — drivende Fangerne foran sig — men de blev nødt til at lade Jeepen i Stikken. Den Nat sad de i en Skov og rystede af Kulde, og hele Tiden tænkte de paa, hvad Modtagelse de vilde faa af Anders, naar de vendte hjem uden Jeepen, og de kom til sidst til det Resultat, at de vilde løbe enhver Risiko hellere end at skuffe Anders og udsætte sig for hans Vrede.

Solomon krøb derfor tilbage og laa Resten af Natten i Maaneskinnet og iagttog Tyskernes Tanks og haabede paa, at der vilde vise sig en Lejlighed til at faa Jeepen tilbage. Kl. 4 om Morgenen begyndte Ødelæggelsen af Batteriet, og i Ly af Eksplosionerne fik han Jeepen kørt bort. I et Brev hjem til sine Forældre skrev Solomon:

»Jeg har aldrig truffet nogen, der ser bedre ud eller er modigere end Andy. Ingen kan haandtere en Riffel og dræbe som han. En Kniv glimter hurtigt som Lynet i hans Haand. Jeg glemmer aldrig Blinket i hans smilende blaa Øjne, da jeg kom hjem efter at have været borte i 24 Timer og efter at have reddet vores eneste Jeep ud af en tysk Lejr. — »Godt gjort Martin, meget godt gjort — men var du kommet tilbage uden Jeepen, havde jeg skaaret Halsen over paa dig.«

De to tyske Fanger, som vi havde taget med os, gjorde han til Kokke — i Stedet for Dræbere — og jeg tror, at de var lykkeligere, end de havde været i Aarevis — de Bæster. —«

Om Natten sendte Tyskerne en Schweizer til Skolen for at forhandle med Anders. Hvis der ikke blev gjort dem noget, vilde de forsvinde fra Saloniki, inden der var gaaet 48 Timer.

Men Anders var utaalmodig, han var klar over, at de vilde ødelægge, hvad de kunde, inden de tog afsted.

Havnen havde de allerede ødelagt, der var 15 store Huller i Molen, to store

Skibe var blevet sænket for at blokere Indsejlingen, Kajerne var sprængt i Luften, langs med Bolværket laa ikke mindre end 44 Skibe boret i Sænk, og alle Havnebygninger var gaaet op i Flammer. Tyskerne havde længe forberedt denne Ødelæggelse, allerede den 22. Oktober havde de første Eksplosioner lydt.

Anders havde været i Forbindelse med det britiske Hovedkvarter og faaet at vide, at de planlagde at sejle 9000 Mand op til Saloniki for at angribe og besætte Byen, men med hans Kendskab til Forholdene vidste han, hvor stor en Risiko de løb ved at vente og telegraferede:

»Hvis I ikke lander snart, er det vores Hensigt selv at tage Saloniki« (Vi dækkede i dette Tilfælde over en Styrke paa ca. 6 Officerer og en 30—40 Mænd). — Og uden at give sig Tid til at afvente Svar paa dette Telegram, gik han i Gang med Forberedelserne til at indtage Byen.

For at drage ind i Saloniki maatte han have Transport til sig og sine Mænd. Han vidste, at Tyskerne havde trukket sig tilbage til den vestlige Del af Byen. Han forsøgte først at faa Biler i det svenske Røde Kors, men de stillede sig afvisende, saa fik han den gode Idé at gøre sit Indtog i Saloniki paa Brandbiler og henvendte sig til Byens Brandvæsen, og de forsynede ham beredvilligt med 4 store Brandbiler. Den 29. Oktober kørte dette ejendommelige Tog ind i Saloniki, anført af Anders og Solomon i den elskede Jeep. Dette usædvanlige Syn vakte Henrykkelse. Bilerne blev overdænget med Blomster — unge Piger og græske Guerillaer klatrede op ved Siden af Soldaterne — og ombølget af jublende Mennesker bevægede Toget sig ned igennem Hovedgaden, som delvis dækker den berømte romerske VIA EGNATIA, ad hvilken Paulus vandrede fra Philippi ind i Thessalonika. Alle ventede, at Kortøgen vilde gøre Holdt midt i Byen, og ELAS havde til Hensigt at holde en Parade sammen med de britiske Tropper — nærmest med Propaganda for Øje, men Anders havde andre Planer!

»Andy,« siger Solomon, »insisterede paa, at det Britiske Imperiums Prestige skulde reddes, og med en voldsom Klemten paa Brandbilernes Klokker kørte Toget videre, men efterhaanden som vi i betænkelig Grad nærmede os den endnu af Tyskerne besatte Bydel, dryssede de unge Piger og de mindre modige blandt Guerillaerne af Brandbilerne og forsvandt ned ad Sidegaderne.

Pludselig raabte Andy »Stop« —. Med sit sikre Instinkt følte han, at vi nærmede os Fjenden, og ganske rigtigt befandt de sig en 30 Yards fra der, hvor vi var standset. De var i Færd med at gøre Forberedelser til at sprænge nogle store Benzindepoter i Luften.

Andy's Mænd brændte efter at komme i Aktion, og Tyskerne blev fuldstændig overrumplede. I Kampen, der fulgte, havde Tyskerne over 20 Døde og vi kun een saaret.«

Baade Anders og Lieutenant Henshaw udmærkede sig i denne Træfning. Der siges, at Henshaw alene gjorde det af med 12 Tyskere, og Anders med 8. —

(Et Par Uger senere lød det med den danske Stemme fra London: »Det meddeles, at det i Saloniki er lykkedes at tilintetgøre en tysk Sabotagegruppe, inden denne fik udført sit Arbejde. Hovedmanden i denne Bedrift var en dansk Major

Lassen i den engelske Hær. Han undlod at deltage i en planlagt Parade, da han havde faaet Nys om, at en større tysk Aktion var planlagt og rekvirerede Byens Brandsprøjter og 10 Soldater. De overraskede en tysk Kolonne Lastbiler, 25 ialt, og gik til Angreb, dræbte og saarede 22 Mand, Resten flygtede, besprøjtet af Brandsprøjter — uden at have udført deres Arbejde: Ødelæggelse af et stort Olieanlæg.«

Der var i lang Tid ikke kommet Nyheder hjem om Anders. Det var første Gang, vi hørte, at han var i Grækenland).

Da de efter Kampen vendte tilbage til den indre Bydel, var mange af de røde ELAS-Kommunistflag, der var blevet hængt ud til Ære for Befrielsen, mærkelig nok forsvundet og havde givet Plads for engelske Flag. Anders vendte sig til Solomon, som sad ved Siden af ham i Jeepen:

»Englands Prestige er blevet reddet,« sagde han, »nu kan vi slaa os løs.«

Den Nat modtog det britiske Hovedkvarter i Cairo et Signal fra Anders. Det lød kort og godt:

»Har taget Saloniki.«

Derpaa fulgte en hel Række Festligheder.

I over en Uge var Anders Enehersker i Saloniki — en By paa ca. 150.000 Indbyggere. Paa nær nogle smaa Baade med et Par Søofficerer og deres Mænd, kom der ingen Englændere derop før 9 Dage senere.

Der blev endnu skudt meget paa Gaderne. Richard Capell skriver i »Simonata«:

»Havde det ikke været for Lassen og hans Haandfuld Mænd, vilde Saloniki ikke være blevet evakueret saa tidligt som den 30. Oktober 1944, og Byen vilde være blevet udsat for svære Ødelæggelser. De naaede ikke at redde Havnen, men Lassens Jeep og hans faa Mænd blev set allevegne — bag Fjendens Linier, hos ELAS og i Bjergene, og deres Antal og Styrke blev hundredfold fordoblet i den tyske Fantasi. (Dette er blevet bekræftet af tyske Fanger, der alle gættede paa, at der maatte være mindst 1000 Mand i Aktion). ELAS vilde utvivlsomt have begaaet de frygteligste Grusomheder, havde Lassen ikke været i Byen.«

Anders optraadte, som om han raadede over store Styrker. I en rasende Fart gennemkrydsede han Byen i sin Jeep, medens angstfulde Passagerer klyngede sig til Sæderne, hver Gang Vognen tog Hjørnerne paa to Hjul. Ingen kunde tro, at der kun fandtes een og samme Jeep i Saloniki. Det var anden Gang, at Anders fik Brug for et Fif, som ogsaa var blevet anvendt ved Erobringen af Marstrand. —

Til Hovedkvarter beslaglagde Anders Hotel Mediterranean. Ikke saa snart var han og hans Officerer flyttet ind, før andre ogsaa vilde bo paa Hotellet. Navnlig ankom der et stort Antal af, hvad Solomon betegnede som »lokale Dejligheder«. Anders bremsede Indkvarteringen ved at anbringe et Stykke Papir

under Glasset paa Hotelskranken, hvorpaa han havde skrevet i et Sprog, som ikke kunde misforstaaes, at det var strengt forbudt Officerer at underholde deres Gæster andre Steder end ved Baren eller i Spisesalen.

Der vrimlede overalt i Saloniki med Desertører fra tyske Fange- og Arbejdslejre. Der var Russere, Serbere, Polakker, Italienerne, Franskmand, Belgiere — ja endogsaa enkelte Tyskere, der saas derimod næsten ingen Jøder, skønt der lige siden Paulus' Tid har eksisteret en stor Jødekoloni i Saloniki. Aarsagen hertil var, at Tyskerne havde deporteret ca. 45.000 af Byens 50.000 Jøder. Der var blevet sagt, at de skulde føres til Krakow, men en ung tysk Officer, som kom fra Krakow, sagde, at der fandtes ingen Saloniki Jøder i Krakow — han havde derimod faaet at vide, at Krakow Jøderne var blevet deporteret til Saloniki. — De formodes alle at være omkomne.

Solomon, som hele Tiden var ved Anders' Side, skrev hjem: »Andy og jeg blev behandlet som Guder. Jeg faar aldrig igen saa megen Magt eller kommer til at nyde noget saa meget. — Diktatorer i en Uge — jeg kan nu forstaa, hvordan Mussolini følte. At være Despot, selv om det kun var i ca. 9 Dage, er værd at opleve, navnlig naar Undersaatterne er gale, vidunderlige Mennesker, og der blandt dem findes saa og saa mange Tusinde maleriske, skæggede Elæs-Banditter. Klimaet er det bedste, jeg nogensinde har oplevet. Det er næsten umuligt at blive træt, og det virker som en Tonic at være sammen med disse skøre, herlige Mennesker.

Andy og jeg forhindrer Tumulter og Mord — vi laver Love, vi tilgiver og fælder Dom, — var vi ikke kommet og havde opført os, som vi gjorde, var der blevet spildt Masser af Blod. Ikke alene forlanger vi det bedste af alt, men vi har sat Befolkningen i Gang med at reparere Flyvepladsen og med at rydde Murbrokker til Side i Havnen.

Selvfølgelig vrimler her med Folk, som benytter Situationen til at berige sig paa andres Bekostning. Jeg var ved at gaa i Seng i mit Hotelværelse, da der blev banket paa Døren, og en underlig lille, graahaaret Mand kom smilende og bukkende ind i Stuen:

»Er De Lieutenant Commander Solomon — mit Navn er Cohn. Jeg kan være Englænderne til stor Nytte. Jeg er Ekspert i Skind og internationale Finanser.«

Andy syntes, at de Mennesker, der henvendte sig til ham for at faa deres uretmæssigt erhvervede Guld transporteret sikkert til Athen, fortjente at straffes. Han tog imod Pengene, men i Stedet for at sende dem videre, fordelte han dem med stor Nøjagtighed og Retfærdighed imellem sit Mandskab og fortalte dem, at Pengene stammede fra »a filthy black-marketeering swine of a Greek«.

Til Sortbørsmanden sagde han, at han havde sendt een af sine Mænd af Sted med Pengene, og for at det virkelig skulde se ud, som om Manden var paa Vej til Athen, blev han for en Sikkerheds Skyld gemt af Vejen og holdt skjult i ca. en Uges Tid — og Sortbørsfolkene havde alt for daarlig Samvittighed til at turde gøre Vrøvl eller komme med alt for mange nærgaaende Spørgsmaal.

Andy og jeg har sammen oplevet de største Glæder og Sorger —. I Modgang som paa Leros — og i Sejr som her i Saloniki. Af en eller anden Grund føler han for mig, som jeg for ham. Han sagde engang til mig, næsten med Taarer i Øjnene:

»Martin, du er en stor Soldat.«

Det er den bedste Ros, jeg nogensinde har faaet!«

FRA SALONIKI TIL ATHEN —

Efter 2 Uger i Saloniki startede Anders en tidlig Morgen sammen med Captain Bimrose for at køre til Athen i Jeepen. Efteraarsregnen var allerede begyndt, og Turen blev besværliggjort ved, at Tyskerne paa deres Flugt havde ødelagt saa godt som alle Broer i Makedonien. De maatte køre lange usikre Omveje for at finde Overkørsler eller Færger. I næsten alle de større Byer, de kom igennem, saa de Desertører og Fanger. Mistrøstige Bulgarer forsøgte i Kozani at give det Skin af, at de holdt Gaderne rene. I Nordøst-Grækenland havde Bulgarene optraadt med Grusomhed, og dog lod Grækerne disse Fanger gaa i Fred. En Græker kan bære bittert Nag mod en utro Landsmand, men mod en overvunden Fjende optræder han med Barmhjertighed, og bliver han spurgt, hvordan det kan være, at Grækerne saa hurtigt kan glemme og tilgive det onde, der er gjort dem, saa svarer han, som om det var den naturligste Sag af Verden:

»Det maa være, fordi vi tilhører et af Verdens ældste Kulturfolk.«

Fra Kozani kørte de videre mod Syd ind i Thessalien, forbi Meteora Klostrene ved Kalabaka. Selv til disse verdensfjerne, utilgængelige Munkeklostre var Krigens Rædsler naaet, og det, endskønt de ligger som Ørnereder paa Toppen af fantastisk formede, 1000 Fod høje Klippeblokke.

I 1941 blev Klostrene plyndrede for deres sidste Skatte og Munkene enten fordrevet eller dræbte.

De passerede Thessaliens udbrændte Landsbyer og forbi talløse nye Kirkegaarde, for det er langs med de øde Veje, at Gidslerne ligger begravet. Nu og da viste friske Blomster paa en Grav, at i dette Samfund af Enker og Faderløse er Sorgen ikke død, skønt der allerede er gaaet flere Aar, siden de grædende Kvinder maatte se Mænd og Sønner drevet ud af Landsbyerne for at blive skuddt.

Og de kørte videre ned igennem den Dal, der strækker sig fra Lamia til Karpenision, maaske Grækenlands mest martyrerede Landsdel. Her alene var fyrretyve forsvarsløse Landsbyer jævnet med Jorden. Der var kun faa sunde Ansigter at se, og det var ikke Hungersnød alene, der prægede Befolkningen, men Rødemmen paa de indfaldne Kinder og de unaturligt skinnende Øjne viste, at baade Malaria, Tuberkulose og Tyfus hærgede Dalen. Mange havde knapt Klæder til at dække deres Nøgenhed og ofte bestod deres Tøj kun af Klude og Lapper.

Det er umuligt at forklare, hvad disse fattige Mennesker har lidt og udsat sig for ved at hjælpe de allierede Soldater, og det var altid de fattige — de allerfattigste, der delte deres sidste Skorpe. Alle, der var med i Grækenland, er blevet grebet af Befolkningens Heltemod — og alle er enige om, at ingen kender Grækerne, der bedømmer dem efter deres Ledere. Major Frank Macaski tilbragte næsten hele Krigen i Grækenland, han oplevede Hungersnøden i 1941, da Folk døde paa Gaderne:

»Jeg har selv spist Græs og Tidsler,« siger han, »men alle vilde dele, hvad de havde, med mig. Jeg har kun modtaget Venlighed af dette Folk, — jeg vil ikke høre et ondt Ord om dem!«

Og standsede Anders og Bim deres Jeep ved en nedbrændt Landsby, fik de Blomster, og søgte de at afværge flere Blomster i den overfyldte Vogn, blev der sagt:

»Tag dem, det er alt, hvad vi har at give,« — — og der var altid Børn — Møser af Børn — Piger og Drengene — i alle Størrelser, ud af Ruinerne kom de, magre, med store straalende Øjne, og mærkelig nok syntes de glade ved at se en Jeep.

Et Sted gjorde Anders Holdt for at tænde Baal, de frøs og var sultne og vilde lave Te. —

»Saa opdagede jeg,« siger Bim, »at vi havde glemt Daaseaabneren, og vi blev nødt til at aabne Kikksdaasen med en Bajonet. Der havde efterhaanden samlet sig en hel Flok tavse, sultne Børn omkring os, skønt vi var standset et Stykke udenfor en Landsby.

»Giv dem Kiksene,« sagde Andy, og som den store Idiot jeg var, rakte jeg hele Blikdaasen til det største Barn uden at tænke over, hvad Følgerne kunde blive. Øjeblikkelig kastede hele Flokken sig som udhungrede Ulveunger over Kiksene — alle, der kunde naa, forsøgte at bore Hænderne ned i Kikksdaasen og blev slemt forskaarede af de skarpe, uregelmæssige Kanter, der var fremkommet ved, at jeg havde anvendt min Bajonet.

Jeg kan huske, hvor vred Andy blev. Han sagde, at jeg burde have haft mere Omløb i Hovedet — og at saadan kunde da ogsaa kun en elendig Landkrabbe bære sig ad (han regnede altid sig selv for at være Sømand). Saa tog han Jod og Forbindssager frem og stillede Børnene op paa Række, og mærkelig nok løb disse smaa Stakler, der havde lidt saa meget ondt i deres Liv, ikke grædende hjem — de maa have kunnet set paa Udtrykket i hans Øjne, at endelig var der een, der havde Medlidenhed med dem, og som kun vilde dem det godt, og de blev staaende og rakte tillidsfuldt deres smaa, magre Arme frem imod ham, og han forbandt dem — een efter een.«

Og Jeepen kørte videre — bort fra Sorgens Dal, henad den bugtede Vej, der hæver sig op over Bjergene, og den førte dem mere end 2000 Aar tilbage — forbi Thermopylæ, hvor Leonidas, Konge af Sparta, med sine faa Mænd bød Perserkongen Xerxes' overlegne Hære Trods. —

»Fremmede, gaa og fortæl til Mænd, der lever i Sparta, døde ligger vi her — lydige mod deres Lov« —

— og videre ad smalle, stenede Bjergveje, hvor den Rejsende kun sjældent møder Mennesker eller Dyr. — Pludselig slog Anders Bremsene i med et Hvin, og i samme Sekund, Vognen standsede, hævede han sin Karabin og skød. Han havde faaet Øje paa en stor Fugl, der svævede oppe over deres Hoveder. Det foregik saa hurtigt og pludseligt, at hans Medpassager var ved at ryge paa Hovedet ud af Jeepen og ikke anede, hvad Anders havde skudt efter, førend han saa en Fugl tumle baskende til Jorden. Anders sprang ud og løb hen for at samle den op. Det var en prægtig stor Rovfugl, og de anbragte den omhyggeligt med udspilede Vinger paa Køleren, og fra nu af fortalte Anders — hvor han kom frem — at det var den tyske Ørn, der havde endt sin Flugt og var styrtet til Jorden, og Befolkningen som trods Sorg og Savn er lattermild samlede sig om Jeepen for at betragte Fuglen og for med barnlig Glæde at gentage Forklaringen om den tyske Ørn til alle, der nærmede sig.

— Og videre ad daarlige, ujævne Veje, i en Fart som kun den sikreste Kører kan holde og kun en Jeep kan holde til, kørte de syd paa mod Athen.

ATHEN

„Jeg beundrede ikke alene Andy for hans Tapperhed og Ædelmodighed, men ogsaa for hans smittende Humør og hans Charme — der var saa udpræget hos een saa ung“.

(Lieutenant Colonel Lloyd Owen.)

Overalt i Athen paa Gadehjørner og ved de smaa Borde, der fylder hele Forstovet foran Restaurationerne, blev der diskuteret Politik. Grænseløs Fattigdom og overdreven Luksus gav Kommunisterne ny Næring. Alle haabede paa, at deres Partifæller skulde komme til Magten og benytte den til at anbringe Venner — eller endnu bedre — Slægtninge i de ledende Stillinger. Apostlen Paulus' Ord om, »at alle Atheniensere og de Fremmede, som opholdt sig der, gav sig ikke af med andet end at sige eller høre nyt« passer den Dag i Dag.

Da Anders og Bim kørte ind i Athen var der gaaet nogle Maaneder siden Befrielsen, og Byen sydede med politisk Uro. Ordet »Dositolog« forekom i næsten alle Diskussioner. Dositolog er græsk for Kollaboratør og blev anvendt baade, naar det passede og undertiden ogsaa, naar det blot skulde benyttes til at skade en politisk Modstander eller personlig Fjende. Blandt de meget rige fandtes der en Del Dositologer, som røbede sig ved at være i Besiddelse af alt det, ingen ordentlige Mennesker i Grækenland havde kunnet købe i Aarevis.

Da Anders havde været en Dag i Athen, opsøgte han Mary Cavadios, den unge Pige, S.B.S. havde befriet fra tysk Koncentrationslejr. Han trak sin Notesbog frem og viste hende en Liste over Navnene paa de unge Piger, han havde truffet. Han vilde ikke omgaas Dositologer og bad hende derfor — for en Sikkerheds Skyld — undersøge, om der fandtes nogen blandt de Navne, han havde nedskrevet. Da Mary Cavadios saa Listen, morede hun sig meget over, at den allerede var naaet at blive saa lang.

Det næste, han foretog sig, vakte stor Forbavselse blandt hans Officerskammerater — han gik til Byens bedste Skrædder og bestilte et Par meget elegante Bukser til sin Uniform; han havde aldrig før vist den allermindste Interesse for sin Paaklædning. — Lodwick siger, at han ligefrem hadede at klæde sig fint paa og sidde ved et stift Middagsselskab og føre høflig Konversation, men, fortsætter Lodwick, der var mange unge Piger, der gerne sad til Bords med ham, — og naar

han var i Stuen, var der ingen anden Mand, der havde en Chance. Denne pludselige Lyst til at være velklædt viste Anders fra en ny og ukendt Side med uanede Muligheder, og hans Kammerater afventede spændt Situationens videre Udvikling.

Nu fulgte en pragtfuld Tid med Selskaber og Baller, for selv om alle godt vidste, at de levede paa en Vulkan, trængte de til Afveksling ovenpaa de haarde Krigs- og Besættelsesaar.

Fru Duurloo og hendes Mand, den danske Minister i Athen under Krigen, som begge havde gjort alt, hvad der stod i deres Magt for at afhjælpe al den Nød og Elendighed, de var omgivet af, var meget gæstfri mod Anders — og man ser i hendes Beskrivelse af hans Besøg, hvor glad han har været for at komme hos dem:

»Den 9ende November 1944 Kl. 11 om Aftenen blev der ringet paa Døren i Legationsbygningen, og der blev sagt, at det var et ungt græsk Ægtepar, som vi kendte, der havde fundet en dansk Soldat. Jeg var i Færd med at gaa i Seng, men fik i en Fart Tøjet paa igen og gik ned i Dagligstuen, hvor vi traf en dejlig frisk, ung Dansker.

Det var en af de første, vi traf, efter at Krigen i Grækenland var sluttet, saa Glæden var derfor stor.

De skulde videre til et Bal, som først begyndte Kl. 12,30, saa vi gav dem Kaffe og Cognac med hjemmebagte Kager, som den unge Dansker kastede sig over med Begærlighed. Vi fik hans Navn at vide, Anders Lassen, og han lovede at komme igen næste Dag.

Allerede Kl. 11 næste Formiddag var han der.

Vi hørte, at han var Major, hvad vi i Øjeblikket havde svært ved at tro, da han var saa ung (24 Aar), og jeg morede mig med at sige til ham, at det kunde jo enhver fortælle. Men det gik hurtigt op for os, at det passede, og saa var vi stolte over, at saa ung en Dansker var naaet saa vidt, skønt vi paa det Tidspunkt slet ikke var klare over, hvor straalende en Karriere, han allerede havde bag sig.

I de næste tre Uger kom han daglig hos os, og hver Gang var det en Oplevelse. En Dag, da han sad og læste Historie i vort Bibliotek, for, som han selv sagde, at udfylde Hullerne, sagde han pludselig i en lidt bebrejdende Tone:

»Sig mig, Fru Duurloo, naar De har saa mange danske Bøger, hvorfor har De saa ikke min Mors Børnebøger?«

Naar han kom til os, gik han altid igennem Køkkenet, dels for at hilse paa dem derude og dels for at se, hvad vi havde i Gryderne. Han var saa ked af den evige græske Oliemad. Jeg husker, vi havde faaet en frossen Flæskesteg fra Canada, med en svensk Kaptajn. Da vi havde spist, styrtede Anders ud i Køkkenet for at omfavne min forøvrigt noget svære, danske Kokkepige, hvad ingen af dem nogensinde glemte ham.

Paa dette Tidspunkt var der Hungersnød i Grækenland, og man talte om, naar man fik noget godt at spise, ja — man talte om Mad, som man i Danmark

taler om Kunst, og hvad Anders angaar, saa havde han i alle sine Krigsaaer levet hovedsagelig af Konserves.

Han var elsket i alle Samfundslag, selv vores lille græske Gartner huskede han altid at give engelske Cigaretter, og Gartneren tilbad ham. Da Anders var rejst, kan jeg høre Gartneren sige:

»Kommer vores kære Soldat dog aldrig igen?«

Anders var mange Gange træt af de Fester, der blev holdt for ham, han havde aldrig Fred, — hver Aften var han bedt en 4—5 Steder — alle Damer faldt for ham, og det var ikke saa mærkeligt, for han var saa sjælden køn, at man faktisk fik et lille Chok; blot den tilfældige Maade, han havde at sætte sin Hue paa, var baade særpræget og personlig og viste, hvor lidt han selv tænkte paa, hvordan han saa ud.

Den store Forgudelse, som han var udsat for i Selskabslivet, berørte ham faktisk ikke. Der var saa tit nogen, som gerne vilde lære ham at kende, og da de havde hørt, at han ofte spiste Middag hos os (græsk Middagstid Kl. 1 $\frac{1}{2}$), bad de om at blive inviteret sammen med ham, hvad jeg dog altid afslog, for han sagde nemlig, efter at have været hos os et Par Gange:

»Jeg er saa glad over at være her alene, saa kan vi meget bedre være os selv og tale Dansk.«

Jeg følte altid, at han glædede sig til at komme hjem til Danmark, man kunde ligefrem mærke Længsel hos ham, naar han talte om Danmark, som han jo aldrig fik Lov at gense. Han beskæftigede sig meget med den Tanke, at naar Krigen var forbi, vilde han hjem og dyrke Jord og saa, sagde han: »Skal De komme hver Søndag og faa store Stege.«

En Dag, da jeg frøs, sagde han: »Jeg ta'r min Sweater af, Fru Duurloo, den skal De ha'.« Jeg maatte bogstavelig talt slaas med ham for at faa ham til at tage den paa igen. Jeg havde Indtryk af, at han kunde give alting væk, og i det hele taget altid gøre alt, hvad han kunde, for at hjælpe andre.

Han vilde aldrig komme ind paa sine egne Bedrifter, hvad vi fik at vide, maatte vi ligefrem hale ud af ham. Efterhaanden, som vi opdagede, hvor kendt han var, blev vi selvfølgelig meget stolte og glade over, at han var dansk. Overalt, hvor han kom, vakte han Sympati og Glæde ved sit straalende Humør, og han saa — Gud være lovet — noget grinagtigt i alt. Der er ved Legationen i Athen en jugoslavisk Tjener ved Navn Steffo, som ved specielle Lejligheder serverer og aabner Døre, iført en fin dansk Uniform — saa fin, at han engang i en Sporvogn endogsaa er blevet antaget for General. Anders plejede at underholde sig med ham. En Dag hørte jeg ham sige til Steffo:

»Kan jeg ikke laane Deres Uniform en Aften, naar jeg skal være fin, alt det Guld kunde jeg godt lide at optræde med.«

En Dag, da jeg kom hjem, fandt jeg Anders trist nedgravet i en Bog i et Sofa-hjørne. Det var min Mands Fødselsdag, men det vidste Anders ikke. Da jeg fik talt lidt med ham, fik jeg ud af ham, at det var Tanken om, at vi skulde have brune Bønner til Middag, der nedtrykte ham (de brune Bønner, man fik i Græ-

kenland, var nærmest som Hestebønner). Det viste sig, at Køkkenpersonalet havde moret sig med at bilde ham ind, at vi skulde have en saa kedelig Middag. Da han saa den store, stegte Kalkun med Æbler og Svesker, som paa det Tidspunkt næsten ikke var til at faa, blive baaret ind i Stuen, skreg han op:

»Er det sandt . . . eller ser jeg Syner!!«

Han havde jo indstillet sig paa de ikke morsomme Bønner, og jeg skal aldrig glemme den Overraskelse og Glæde, som straaledede ud af hans smukke Øjne . . .«

Trods glimrende Fester og megen Virak glemte Anders ikke de mere beskedne blandt hans Venner, der havde staaet ham bi paa et Tidspunkt, hvor det kunde have kostet dem deres Liv.

Han indforskrev Hr. og Fru Moussolos, sine Værtsfolk fra Ydra, og inviterede dem paa en meget fin Middag i en af Athens bedste Restauranter. —

Det var ikke let at holde Ro og Orden i en By, hvor Livet var en hektisk Blanding af Forlystelser og Uroligheder og, hvor alle gjorde nogenlunde, hvad der passede dem.

Anders fik sin elskede Jeep stjaalet, da han en Nat havde ladet den staa ude, men det gjorde nu i og for sig ikke saa meget, for han skal omgaende have erstattet den med en Jeep, der tilhørte nogle Amerikanere — da hans Overordnede hørte, at han havde »pinched an american jeep«, sagde han bare, at den kunde Andy godt beholde, naar blot han sørgede for at faa Nummerpladerne fjernede.

Nu vilde Anders selvfølgelig meget nødig miste ogsaa denne Jeep, som han dog havde løbet en vis Risiko ved at erhverve — og han turde derfor ikke lade den staa ude om Natten, men kørte den op ad Trinene ind i Hotellet og hen i Elevatoren for at tage den med op og parkere den udenfor sin Dør sammen med sit Fodtøj.

Det gik godt et Par Gange, men saa en Nat sad Elevatoren fast. Det vakte vild Ophidselse paa Hotellet, og han blev nødt til at sende Bud ned til Barakkerne for at faa nogle af sine Mænd tilkaldt, for at de med Haandkraft kunde faa Elevatoren i Gang igen.

En Dag byttede Anders Værelse med en af de andre Officerer i S.B.S. En ung Captain, som var blevet gift, lige inden han forlod England, og som aldrig saa til andre Kvinder, men altid gik og tænkte paa den unge Kone, der sad hjemme og ventede paa ham.

Den Nat laa han og sov i Anders' Værelse, som altsaa nu var hans, da Døren pludselig blev revet op og en rasende Mand kom farende ind i Stuen med Pistol i Haanden. Han styrtede lige hen til Sengen og affyrede paa maa og faa en Række Skud og forsvandt lige saa voldsomt og ubehersket, som han var kommet. Heldigvis slap den unge Captain med et Skudskaar i Benet.

Det viste sig, at den vrede Mand var en græsk Ægtemand, som lige var kommet tilbage til Athen og der havde faaet at vide, at en Major i S.B.S. havde vist hans Kone en hel Del Opmærksomhed.

Hele Athen morede sig over denne Historie, og en af Anders' Sergeanter kommenterede den smilende med denne Bemærkning:

»Jeg er sikker paa, at Majoren vidste godt, at Ægtemanden kom hjem.«

Skønt Anders efter hans Kammeraters Sigende var elsket af alle i Athen, fik han hurtig nok af Baller og Selskaber, og han længtes efter igen at komme i Aktion. Der skulde sendes en Styrke til Kreta for at holde Øje med den 13.000 Mands store, tyske Garnison, som endnu opholdt sig paa Øen, og Jellicoe sendte Anders og hans Squadron af Sted. Dimitri pakkede de flotte, nye Uniformsbukser forsigtigt ned, og Anders forlod Athen en af de allerførste Dage i December.

HERAKLION

FØRSTE DEL

Tyskerne ængstedes, naar de hørte Lassens Navn, og da han en Dag — i Spidsen for sine Mænd — forberedte en Landgang paa Kreta, og de tyske Vagtposter forstod, at det var ham, flygtede de blot ved Tanken om hans Nærværelse.

(Det græske Blad „Akropolis“ 22. Juni 1946)

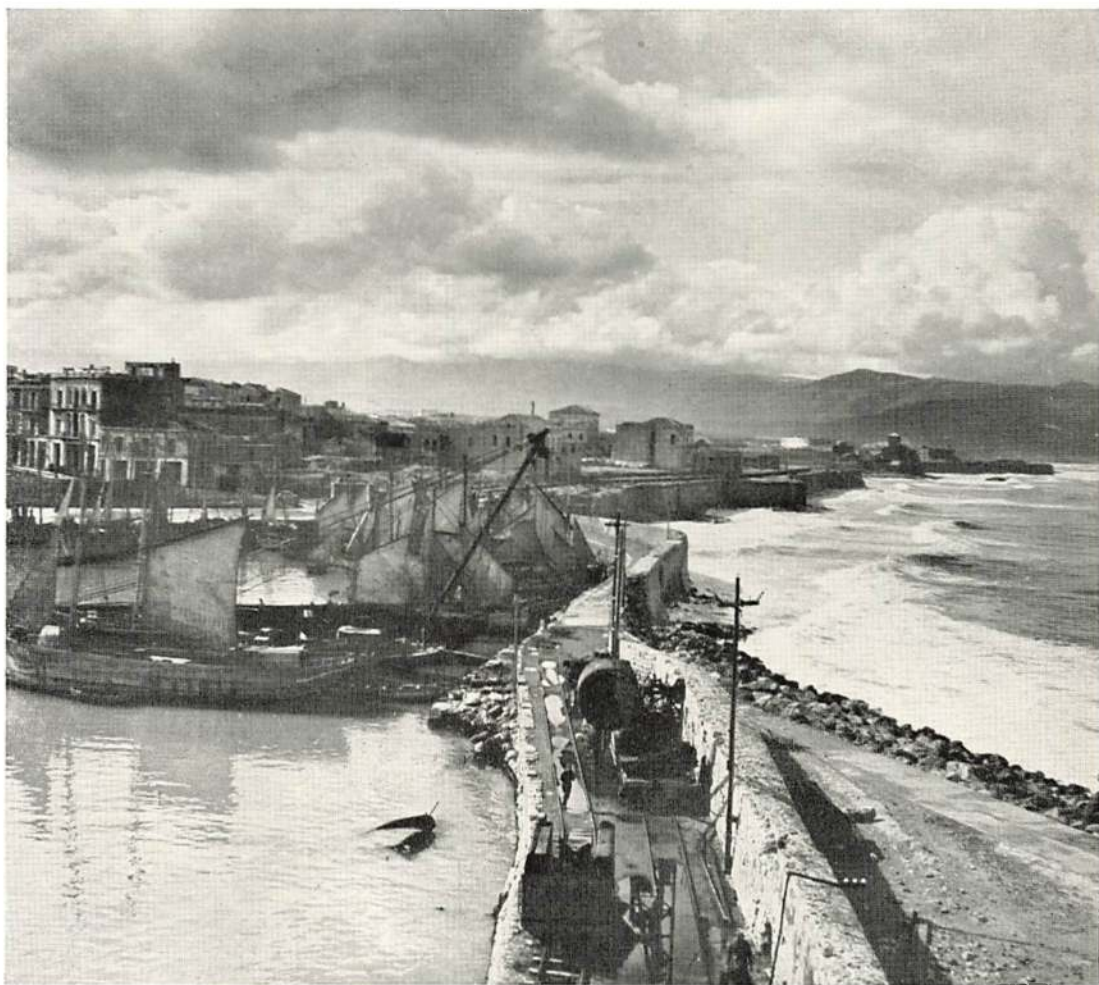
Paa Turen fra Piræus til Kreta fik de haardt Vejr med Regn og Storm, og flere af Mændene blev søsyge, deriblandt Fred Green. Han havde levet det meste af sit Liv i Middelhavslandene, var halvt Araber, havde længe fulgt med Anders som Tolk og var ham meget hengiven. For at bevise, hvad han betegnede som Anders' ligetil og dynamiske Personlighed, fortalte han:

»Da jeg følte mig søsyg, lod Major Lassen mig kalde, og tro mig eller ikke, — da han var færdig med mig, havde jeg endogsaa glemt, at vi sejlede.«

Mon ikke at han og de andre søsyge alligevel har aandet lettet op, da de naaede ind bag Heraklions beskyttende Mole og fik manøvreret Skibet paa Plads imellem sunkne Undervandsbaade og andre Fartøjer. I Stormvejr brydes den tunge Brænding saa haardt mod Ydermuren, at Skumsprøjtet flyver ind over Havnen, og Mount Ida, der hæver sig bag Byen, kan i Graavejr være helt overdækket af lavthængende Skyer. Det er her, at Mytologien lader Jupiter — Zeus — fødes, men selv om Kreterne kalder ham de fremmedes Gud — Symbolet paa Gæstfrihed — virkede Øen hverken indbydende eller gæstfri paa de Soldater, der den Dag saa den for første Gang, anderledes for dem, der havde oplevet Øen om Foraaret og set Solen gennemlyse de grønne Brændinger og skinne paa Højenes vilde Krokus, saa deres mange Farver straaledede mod den fjerne Baggrund af sneklædte Bjerge — for dem vil Øen altid staa, som det Sted Homer omtaler som »et Vidunderland kaldet Kreta«.

Der var nu gaaet halvandet Aar, siden Anders angreb Kastelli Phedhiadha Aerodromen. Dengang var han Lieutenant, og nu vendte han tilbage som 24-aarig Major med sin egen Squadron.

Der var i Mellemtiden sket store Forandringer paa Øen. General Müller, som meningsløst og med koldt Blod havde ladet dræbe flere Grækere end nogen an-

Heraklion Havn. I Baggrunden »Mount Ida« dækket af Skyer. I Forgrunden Vraget af et Krigsskib.

En af Grækenlands mange modige Præster besøger to unge Partisaner i en øde Bjergegn. I Kampen for sit Lands Befrielse hænger Patronerne Side om Side med det Kors, han altid bærer.

Anders kører sin delvis ødelagte Jeep op paa en Lastbil.

Anders i Samtale med en af de Krigskorrespondenter, der var fulgt med til Kreta.

den tysk General, var taget bort efter at have berøvet Kreta dets bedste Blod. Den tyske Garnison, der før oversvømmede Øen med ikke mindre end 7 Infanteri-Divisioner, var nu svundet ind til 13.000 Mand. De havde forskanset sig i og omkring Kanea i Kretas nordvestlige Hjørne, med Maleme Lufthavn som Knudepunkt. Her landede undertiden en enlig Junkers Maskine om Natten med Post fra Wien, men ad Søvejen havde den allierede Blokade helt afskaaret Forbindelsen med Omverdenen. Suda-Bugten hørte ogsaa til det endnu af Tyskerne besatte Omraade. Her kunde Vragene af engelske Krigsskibe, deriblandt Krydseren York, minde dem om bedre Dage. Her sover ogsaa »Eleonora Mærsk« sin sidste Søvn.

Som Kommandant paa Kreta havde Anders ikke saa faa Pligter. Han skulde holde den forskansede tyske Garnison i Skak, organisere Andartes og gøre dem til en Kampenhed, forhindre indre Stridigheder og Blodsudgydelser, og sammen med Grækerne besætte den Linie, der markerede Fronten, og hvorfra der skulde slaas Alarm, hvis Fjenden foretog Skridt for at generobre tabte Omraader.

Der var allerede udbrudt Borgerkrig mange Steder i Grækenland, og her som andre Steder skulde der ikke meget til, at E.L.A.S (Kommunisterne) kom i Kamp med de andre Partier, de ventede kun paa et Paaskud til at angribe hinanden, og alligevel delte de under Anders' Overkommando — men uden at fraternisere — Bemandingen af den Linie, der holdtes mod Tyskerne. Det var Anders' Politik at samarbejde med enhver, der var villig til at bekæmpe den fælles Fjende.

Captainerne Bimrose, Clynes og Henshaw var fulgt med til Kreta, men ikke den Irske Patrouille. Disse Kampveteraner var blevet sat ind i forskellige Afdelinger, hvor deres Krigserfaringer kunde komme uprøvet Mandskab til Gode.

»Til min store Skuffelse,« siger Porter Jarrell, som, skønt han var Amerikaner, altid fulgtes med Iernerne, »kom vi bort fra Andy's Squadron. Det lykkedes Sean at komme tilbage, men skønt jeg ved tre forskellige Lejligheder bad om at blive forflyttet, blev Tilladelsen aldrig givet.«

Anders fik sine Mænd anbragt i nogle store Bygninger udenfor Heraklion, hvor ogsaa Tyskerne havde haft deres Kvarter, og flyttede selv sammen med nogle Officerer ind hos en rig Rosineksporjør, som boede i et stort Hus i Ud-kanten af Byen, ikke langt fra Mandskabets Barakker. Kretas Befolkning har ikke noget imod, at Rosinerne eksporteres, da de hellere lider Sult end spiser Rosiner. Der paastaas endog, at da det næsten var umuligt at faa Korn, forsøgte Befolkningen at anvende Rosiner som Foder til Fjerkræet, men ikke engang Hønsene kunde faa en Rosin ned.

Da Madsituationen endnu var meget alvorlig, overtog det militære Forbindelseskorpset at brødføde Kreta. Beskyttelsen af dette Korps tilfaldt ogsaa Anders' Squadron. En af Officererne, Captain Percival, skrev hjem efter Opholdet paa Kreta:

»Vi var i Heraklion under Special Boat Service's Beskyttelse. De lavede Radioposter, rekognoscerede de Veje, som Tyskerne sandsynligvis vilde benytte, lagde Miner og forberedte Sprængninger og var vore Øjne og Øren. De var kendt un-

der Navnet »Senforce« — de sidste tre Bogstaver af deres kommanderende Officers Efternavn, »Andy Lassen«.

Lassen var den rene Type af en »Special Service« Officer, meget høj og slank, lyshaaret, et meget kønt Ansigt med lyseblaa Øjne, uordentlig klædt, rolig, sikker i sin Optræden. Hans Alder laa hvorsomhelst imellem 23 og 30. Første Gang jeg saa ham var ved Nytaarsdags-Gudstjenesten i Heraklion Domkirke, og jeg undrede mig over, hvem det kunde være i en almindelig laadden Soldater-Stor-trøje, med Hagen hvilende paa Brystet og hans blaa Øjne opfattende alt, hans Udseende og velbørstede Haar saa iøjnefaldende 1. Klasses, og hans tyksaaede Menigsoldats-Støvler sømbeslaaede og dækket af Mudder.

Jeg fik fortalt, at det var Andy Lassen, at han var Dansker og »Triple M. C.«.

Han havde tilbragt det meste af Tiden i Middelhavsområdet, og han tilhørte den udsøgte Gruppe, som ogsaa omfattede Laycock (General Laycock, som overtog Lord Mountbattens Stilling som Øverstbefalende over alle Commando-Styrker), Keyes, der udførte Angrebet mod Rommel og fik Victoria Korset, Colonel Stirling og Lewis af »the Long Range Desert Patrol and Special Air Service«, Tom Dunbabin fra Kreta, Lord Jellicoe, Evelyn Waugh og Randolph Churchill.

Jeg fik Indtryk af hans Stil som Commando, da en Dag hans Jeep standsede nedenfor mit Kontor, og et Sekund efter stod han i Døren. Det var saa uhyggelig lydløst og hurtigt, at jeg tænkte: »Ved Gud, det maa være paa den Maade, du kommer til Syne i tyske Hovedkvarterer« — ikke en Lyd, han bare stod der og fyldte Døraabningen. — For at komme til mig maatte han 20 Skridt hen ad en Grusgang, opad fire Trin og henover et Trægulv. Han havde Støvler paa med Gummisaaler, men der var ikke saa meget som en Hvislen af Støj fra hans Klæder — og han var iført en stiv Anti-Gaskappe mod Regnen. Jeg vilde ønske, at jeg vidste mere om Lassens personlige Liv. Paa en Maade havde han meget af T. E. Lawrence . . . .

Han havde gjort Togter til Kreta allerede i 1943 og truffet Guerillahøvdinge som Petrakogiorgis og Manuelo Bandouvas i deres Tilflugtssteder i Bjergene . . . . Kamp maa have tiltrukket ham, som Møl drages mod Lyset.«

Det var den her omtalte Bandouvas, der havde reageret saa stærkt mod, at de allierede Commandostyrker skulde overgives til Tyskerne efter Angrebet paa Kastelli Phedhiadha Aerodromen, og han var stadig den ledende Fører paa Kreta. Befolkningen saa op til denne kæmpestore Mand med de markerede Træk og det usmilende, næsten strenge Blik, som til en Helt »Pallikari«. Han havde sit Tilhold i Lasithi Bjergene i Nærheden af Kastelli Phedhiadha og oppe i de hvide Bjerge, »Madara Vuna«, ikke langt fra den tyske Linie og kørte altid rundt i en stor, aaben Vogn, omgivet af sin Stab, en Flok vildt udseende Guerillahøvdinge som han selv. Hans Broder, Kristopher Bandouvas, havde, efter at Tyskerne var taget bort, gjort sig selv til Havnekommandant i Heraklion.

Da den engelske Captain Geary overtog Posten, opdagede han, at Kristopher

hver Dag lod en Dykker gaa ned for at hente Benzin i et tysk Krigsskib, som laa paa Bunden af Havnebassinnet. Benzinen blev saa fyldt paa Kristophers store flotte Chrysler, som han sikkert havde hugget fra Tyskerne.

At sætte en Stopper for den Slags var vanskeligt, men nødvendigt.

Anders var i nær Forbindelse med Manuelo Bandouvas og opholdt sig en Del oppe i hans Hovedkvarter for at inspicere de fremskudte Linier.

»Den unge Dansker, der sidder oppe i Bjergene,« kaldte Kreterne ham.

Der var efterhaanden kommet en hel Del engelske og græske Krigsskibe til Heraklion, og Anders forlystede sine Venner om Bord ved at hente dem i sin Jeep og køre dem op paa et Højdedrag »to have a peep at the Germans«.

En af de græske Søofficerer med et Efternavn saa langt, at ingen kan huske det, men som heldigvis kun hed Nicki til Fornavn, var i denne Periode meget sammen med Anders. »Før jeg traf Andy,« siger Nicki, »var det blevet mig fortalt, at han var den største Personlighed i det mellemste Østen. Jeg blev meget forbavset, da jeg saa ham, han bar ingen Officersdistinktioner eller Ordensbaand, saa hvad Uniform angik, kunde han godt have været Menig. Men naar vi havde Møde om Eftermiddagen med de engelske og græske Officerer fra Hær og Flaade, saa alle paa ham, naar han talte. Han sagde ikke meget, men det, han sagde, var rigtigt.«

En anden af hans Kammerater mener, at det netop var det indtagende uformelle ved Anders' Karakter, der gjorde ham saa elsket af baade Senior-Officerer saavel som af alle andre Grader. Inden en af Paraderne paa Kreta havde han for en Gangs Skyld været efter sin Squadron for at faa dem til at se saa velpudsede og velbørstede ud som muligt. S.B.S. var aldrig overbebyrdet hverken med Paradetøj eller Paradedisciplin, men nu tog de sig voldsomt sammen, og det lykkedes dem at gøre et nogenlunde smart Helhedsindtryk.

Efter at have inspiceret Resultatet af sine Instrukser og Formaninger stillede Anders sig veltilfreds op foran sine Mænd, som i det Øjeblik, han vendte Ryggen til, opdagede, til deres Henrykkelse, at han selv havde en lang Flænge i Bukserne.

Denne Mangel paa Interesse for sin egen Paaklædning har sikkert haft to Aarsager — den ene almindelig Skødesløshed — (han havde endnu ikke anskaffet sig de rigtige Rosetter til sine M.C.'s, skønt der nu var gaaet mindst eet Aar siden, han fik tildelt sin sidste Dekoration) — den anden: — Skulde han falde i Hænderne paa Tyskerne, ønskede han ikke, at de skulde vide, at han var Officer.

En hel anden Indstilling havde nogle af hans Mænd. Saalænge han var paa Kreta, var hans Hovedkvarter i konstant Telefonkontakt med Tyskerne, og saa snart der blev taget Fanger, var der en Ringen frem og tilbage for at faa Fangerne udvekslet.

En Dag ringede Tyskerne for at faa nogle Mænd frigivet, og da Anders lod spørge, hvad de til Gengæld havde at give ham, svarede de, at de havde to Majorer. — Det forekom ham mærkeligt, da han selv var den eneste Major paa

Øen, men han svarede all right, og et Par Timer senere ankom Mændene — to ganske almindelige Soldater, som, da de saa, at de ikke kunde undgaa at blive taget til Fange, havde iført sig nogle — for alle Eventualiteters Skyld — medbragte Major-Distinktioner, for, som de sagde, »Tyskerne behandler os saa meget bedre, naar de tror, vi er Majorer.«

Udenfor den Bygning i Heraklion, som var et Slags midlertidigt britisk Hovedkvarter, blev den australske Krigskorrespondent Keith Hooper en Dag tiltalt af en daarlig klædt civil Person.

»Jeg er tysk Officer,« sagde denne, »jeg vil gerne overgive mig til en Engælænder, jeg tør ikke overgive mig til Kreterne.«

»Jeg greb ham i Armen,« siger Keith Hooper, »og styrede ham ind i Major Lassen's Kontor, hvor der var Møde med nogle Guerilla-Førere. Jeg beklagede Forstyrrelsen og tilføjede: »Undskyld, Major — men denne Fyr er en »Jerry Officer«, som vil overgive sig.«

Majoren saa op med et ironisk Smil og sagde:

»Naa, saa han vil overgive sig — ja, det har han villet de sidste 10 Dage. Sig til ham, at han kan forsvinde og komme igen om en Uges Tid, vi har altfor travlt til at tage os af en enlig »Jerry«.

For den tilfældige Iagttager røbede Major Lassen ikke den voldsomme Drivkraft, der karakteriserede hans Handlinger — hans Ansigt, som aldrig var langt fra et Smil, dækkede over en Natur saa dristig og uhæmmet som nogen Partisan, der tager Kampen op imod Invasionstropper, men for Mændene i sin Commando var han ikke mindre end en Gud.«

Da Anders en Dag kørte ud til Lufthavnen for tage imod en Maskine fra Italien, saa han en høj velkendt Skikkelse klatre ud af Maskinen.

»Hvad gør du her, Sean?« spurgte Anders, og Sean maatte bekende, at han havde opført sig saa daarligt i Italien (det vil sige været mere end almindelig fuld), at Oberst Sutherland havde sagt til ham:

»Nu sender jeg dig tilbage til Major Lassen — han er den eneste, der kan faa dig og de andre Irer til at opføre jer ordentligt.«

Sean havde været henrykt og var blevet sendt til Kreta, saa snart der gaves Transport.

Men Sean var uforbederlig. Det første han gjorde var at fejre Genforeningen med sit gamle Regiment ved at blive plakatfuld og forsvinde fuldstændigt i to Dage.

»Jeg blev fundet nede i en lille Havneknejspe, og Andy var saa vred, at han sendte mig op i Bjergene i Nærheden af den tyske Linie for at blive ædru. Der blev jeg Venner med en Præst. Den gamle Mand kunde saa godt lide at køre i

Jeep — han var som et lille Barn —. Vi kørte rundt sammen, og naar det gik hurtigt, flagrede hans Skæg ud til begge Sider. Han vilde standse ved alle Husene, og saa blev Ouzo Flasken hentet frem, og han blev gladere og gladere. Det var jo egentlig ikke saadan, at min Straf skulde udsones, saa da Andy hørte om det, blev jeg kaldt tilbage til Basen for at være under strengere Opsyn.«

Men selv om Sean paa enkelte Punkter var ganske haabløs, var der vist ingen af Anders' Mænd, han holdt mere af, saa han har nok alligevel været glad, da han saa Sean stige ud af Maskinen paa Heraklions Flyveplads.

Da jeg flere Aar efter spurgte Sean, »hvor kan det være, at I havde saa meget Respekt for Andy, han var jo dog saa ung?«

Og store, stærke Sean saa paa mig med sine gode blaa Øjne — og sagde dybt alvorligt, næsten undseligt:

»Det var, fordi vi vidste, at Andy altid vilde gaa foran os.«

Der gik en Maskine to Gange om Ugen regelmæssigt imellem Kreta og Athen. Af en eller anden Grund blev den standset et Stykke Tid og det netop paa et Tidspunkt, da Anders havde faaet Tandpine.

Den nærmeste Tandlæge var i Athen.

Det var et Problem at komme til Athen uden Maskine. I Heraklion Havn laa der en græsk Destroyer. Øverstkommanderende ombord var en af Anders' Venner. Det tog en Del Overtalelse — men endelig dampede de af Sted.

Det var en kendt Sag i Athen, at Lufttransporten var blevet standset, saa det vakte almindelig Forbavselse, da Anders blev set paa Gaden.

Destroyeren var blevet omhyggeligt gemt bort et Stykke fra Byen i en lille Bugt. Men en Destroyer er ikke saa let at skjule, og den blev opdaget, og dens unge Kommandant fik en frygtelig Overhaling og undgik med Nød og næppe at blive stillet for en Krigsret.

En anden god Ven havde Anders i den engelske Søofficer Jim Ricards, som ogsaa laa med sit Skib i Heraklion Havn.

»Jeg har aldrig før kendt en Udlænding, der var blevet saa fuldstændig accepteret i et andet Lands Hær som Andy,« siger Ricards, »en Soldat er for det meste ikke glad ved at tjene under Udlændinge, men naar det gjaldt Andy, var der aldrig saa meget som en Antydning af dette. Alle havde hørt om hans Bedrifter, og baade Officerer og Mænd var ivrige efter at komme til at tjene under ham. Hans engelske var ualmindelig godt — meget flydende, med en Ubetydelighed af Accent i enkelte Ord.

En Dag sejlede han og jeg over til Standia, den lille, stejle Klippeø, der ligger ud for Heraklion, for at skyde vilde Faar. Saa snart vi havde skudt et Faar, skar Andy det op, flaaede og parterede det og pakkede det ned i nogle med-

bragte Kasser. Den Aften fik Mandskabet en velkommen Afveksling i den ellers saa ensformige Kost, — men kort Tid efter mødte en meget vred Mand op og forlangte Erstatning for Faarene, som aldeles ikke var vilde, men slet og ret tamme Faar og slet og ret hans private Ejendom.

Paa Kreta havde Anders faaet sig en ny Hund. Den var stor og laadden, han kaldte den Dog Tom. Der var enkelte, der fandt, at Dog Tom var gammel og grim og slet ikke lugtede godt, men Anders elskede den og tog den altid med om Bord — den kunde slet ikke klare sig nedad de stejle Trapper, men insisterede paa at følge ham overalt, og det endte som oftest med, at den kom tumlende paa Hovedet ned i Kahytten.

Naar den var med paa Restaurant, var det dens store Kunst at tage en Penge-seddel hen til Kokken og faa den ombyttet med et Kødben. En Aften var Anders og Bimrose ude sammen, som sædvanligt i Selskab med Dog Tom. Medens de spiste, sad den og stirrede sørgmodigt paa dem i Haab om at faa den Penge-seddel, som kunde fremtrylle det attraaede Ben. Det kedede Bim, at Hunden sad der og nedstirrede dem og for at blive af med den, gav han den et Stykke almindeligt Papir. Tillidsfuldt og omhyggeligt bar Dog Tom Lappen hen til Kokken, som blev godt gal i Hovedet og gav den et Spark, saa den vendte slukøret tilbage med Halen mellem Benene. Men Anders blev mindst lige saa vred som Kokken og skældte Bim ud, fordi han havde narret Dog Tom — og paa Vej hjem maatte Bim sidde paa Bagsædet i Jeepen, medens Dog Tom indtog Hæderspladsen foran hos sin Herre.

Ogsaa naar han kørte op i Bjergene, sad Dog Tom ved Siden af ham i hans Jeep. Han havde ladet indrette en Signalstation deroppe, og her var blandt andet en ældre Sergeant stationeret, og herfra blev Rapporterne afsendt.

Anders kom tit derop, og medens han var der, blev han næsten altid opfordret til at skrive en Rapport, men hans Ulyst til dette Stykke Arbejde var ikke blevet mindre, og han svarede for det meste, at han havde travlt, og at det kunde vente — men den gamle Sergeant var snedig — og medens Anders var inde paa Signalstationen, gik han ud og pillede ved Jeep'en, saa den ikke kunde starte.

Lidt efter kom Anders ud og sprang op i Vognen og søgte at faa den i Gang. Efter nogle forgæves Forsøg kaldte han paa Sergeanten og bad ham undersøge, hvad der var i Vejen, og gik selv, med et Suk, ind og skrev den ønskede Rapport.

Naar hans Mænd fortæller Historier om, hvordan de havde deres unge Major til Bedste, mærker man næsten allermest, hvor meget de holdt af ham.

— — —

At den første Tid paa Kreta forløb roligt, fremgaar af den militære Dagbog, og af de ligegyldige Ting, som den Officer, der førte den, tillod sig at nedskrive — ind imellem de mere alvorlige Begivenheder.

Dec. 9. Capt. Bimrose skudt en Hare — ved ikke, om han skal spise eller udstoppe den.

- Dec. 10. Major Lassen taget op til de fremskudte Linier.
- Dec. 12. Vores sidste Erhvervelse er en enorm Flagstang, som vi er kommet i Besiddelse af takket være Major Lassens Anstrengelser. Om vi kan samle nok Mænd til at rejse den, er et Problem, der kræver megen Overvejelse — og hvorvidt den vil blive staaende, vil Tiden vise. Major Lassen vendt tilbage.
- Dec. 13. Der meldes om forventede politiske Demonstrationer i Heraklion.
- Dec. 14. Malingen af Major Lassens Flagstang er begyndt med bange Anelser for dens Fremtid. —
- Dec. 15. Patrouillen i Episcopiomraadet træner ca. 50 udvalgte Partisaner.
- Dec. 16. Antallet af sultne Munde i Lejren forøges dagligt. Der findes nu en italiensk Barber, fire Mekanikere, inclusive Major Lassens Ordonnans, en frivillig Vagt ved hver Dør i Bygningen, en omvendt Kommunist, som gaar til Haande i Køkkenet, en Græker i Lagerbygningen, to Tømrere og fire Skopudsere — af hvilke to assisteres af yngre Brødre.
- Dec. 17. Den politiske Situation tilsyneladende rolig.
- Dec. 18. Britisk Plan styrtet ned ved Heraklion.
- Dec. 20. Major Lassen taget af Sted for at inspicere den nedstyrkede Maskine.
- Dec. 22. De dræbte begravet med fuld Honnør. Major Lassen læste Begravelsesritualet.
- Dec. 23. Juleforberedelserne i Gang, og alle haaber paa, at en Halifax Bombe-maskine skal ankomme fra Italien med ekstra Forsyninger.
- Dec. 24. Wellington Bomber ankom med Major Sutherland og Juleforsyninger.
- Dec. 25. Major Lassens Flagstang har nu holdt sig oprejst i to Dage.
- Dec. 26. Der ventes Uroligheder imellem Kommuniste og Partisaner. S.B.S.'s Mandskab samlet i Heraklion.
- Dec. 27. Intet nyt i den politiske Situation.
- Dec. 29. Spændingen mellem de to politiske Partier tilsyneladende afslappet.
- Dec. 30. Andartes fejrer Aarsskiftet med en Mængde Skyderier og uhyggeligt lydende Eksplosioner.

Dagbogen afsluttet for 1944.

HERAKLION

ANDEN DEL

Paa Kreta, hvor Lassens Squadron laa fra December 1944 til Februar 1945, udviste han stor diplomatisk Dygtighed ved at udsone de Uenigheder, der brød frem mellem Grækerne, saa snart Tyskerne havde forladt en Egn.

(Captain Riddiford i Brev til Grev Reventlow)

Kreterne er paa mange Maader store Børn, og er de i Besiddelse af Skydevaaben, er de farlige store Børn, der fyrer naar som helst paa hvad som helst. Et yndet Maal er de hvide Porcelænspropper paa Elektricitetsledninger. Rammes de, afbrydes Strømmen, og alle maa undvære Lys, til Skaden lokaliseres og repareres.

Anders forsøgte at bibringe dem Disciplin og forhindre dem i at bekæmpe hinanden, men Kreta er som Korsika et klassisk Vendettaernes Land. Har de ikke en Fjende at skyde paa, findes der en politisk Modstander, — glipper det, er der altid en eller anden gammel Familiefejde, der kan give Anledning til at fyre en Bøsse af. De er i det hele taget meget tilbøjelige til at tage Loven i deres egne Hænder, og de optræder altid med stor Strenghed, naar det drejer sig om Overtrædelser af Moralcn. I det Aar efter Krigen, hvor Ro og Orden paa Kreta endnu blev opretholdt af Englænderne, kom den øverste Politimyndighed, Oberst Panting, ud for en vanskelig Situation. En Kreter havde faaet at vide, at der blev talt om hans unge Søster, som var Krigsenke, og en Mand i hendes Landsby. Hun havde kun været Enke et Par Aar, og i Grækenland bærer de Sorg i 7 Aar, og i den Tid maa de ikke se til nogen Mand. Broderen følte, at Familiens Ære stod paa Spil, og han vandrede over Bjerget, opsøgte hende og dræbte hende paa Stedet ved at skære hendes Hals over med sin lange Kreter Dolk. Befolkningen fandt, at Broderen havde handlet rigtigt, og Oberst Panting vidste, at selv saa meningsløs mild en Straf som 6 Maaneders Fængsel vilde møde almindelig Misbilligelse hos den stedlige Befolkning.

Det er ikke let at faa saa primitive Mennesker til at indordne sig anderledes-tænkende — og dog siges der, at skønt Resten af Grækenland sloges indbyrdes, havde Anders Æren af, at der var forholdsvis roligt paa Kreta, saa længe han var der.

De Selskaber, han gjorde af politiske Grunde i Huset Diallinas, har sikkert bidraget deres til Fredens Opretholdelse. Han inviterede Førerne fra begge Partier til Middag.

»Partisanerne elskede Andy saa højt,« siger Søofficeren Nicki, »at de havde sat en Livvagt til at følge ham. Den bestod af fire meget høje fuldt armerede Partisaner i græsk Dragt. Personligt ønskede han ikke at have dem med sig, men de fulgte ham overalt. Men Andy havde ogsaa forstaaet at vinde Kommunisterne, de frygtede ham, men holdt af ham, fordi han altid var retfærdig mod dem.«

Fru Diallinas, Husets Værtinde, havde intet med Anders' Selskaber at gøre. Dimitri, som havde afsløret sig som en første Klasses Kok, lavede Maden, Mændene dækkede Bord og serverede, og Gæsterne fik rigeligt og godt at drikke.

Præfekten af Monarchis, Oberst Nathenas, havde været blandt Gæsterne, og udtalte sig meget rosende om den gode Stemning og det fine Traktement. Anders gav først en Middag for E.L.A.S.-Førerne, med Skaaler og Taler — blandt Gæsterne var endogsaa Kreta's førende Kommunist, Podiak. Senere gav han et andet Selskab for Andartes' ledende Mænd. To Aar efter omringede Manuelo Bandouvas Podiak oppe i Bjergene, og da Podiak saa, at han ikke kunde undslippe, skød han sig.

Kreterne vilde ikke tro, at han var død, — for at bevise det, blev hans Hoved og den ene Arm skaaret af og kørt rundt og fremvist i Heraklion. Den mere civiliserede Del af Befolkningen var forarget, men de sensationslystne fyldte Gæderne og tiljublede Bandouvas. Næste Dag skulde Hovedet transporteres op i Bjergene til en Landsby, hvor de heller ikke havde villet lade sig overbevise om Rigtigheden af Podiak's Død, men grundet paa Varmen maatte Hovedet lægges paa Is.

En græsk Dame, der havde nægtet at deltage i Gaarsdagens Demonstrationer, udtalte beklagende:

»Og jeg, som altid har elsket Is, nu tror jeg ikke, at jeg nogensinde vil kunne spise Is mere!«

Huset Diallinas var saa stort at selv om Selskaberne trak ud, har Familien nok kunnet sove — paa nær den ældste Søn Mike, som var Officer, og som deltog med Glæde i Festlighederne. For Fru Diallinas kan Indkvarteringen ikke have været helt behagelig, det er ikke mange Husmødre, der ligefrem bryder sig om at have fremmede Kokke i deres Køkken, selv om disse medbringer egne Rationer. — —

En upolitisk Fest af mindre formel Karakter blev afholdt i Hovedkvarteret. Følgende Beskrivelse af Festens Forløb stammer fra een af de ivrigste Deltagere. Sean har Ordet.

»En Dag sagde Andy, at vi skulde lave et Selskab for de græske Præster — vi kom altid saa godt ud af det med dem — et Par Borgmestre blev ogsaa invi-

teret. Vi lavede et mægtigt Gilde i M. Squadrons Hovedkvarter — to Faar — en Gris — nogle Kyllinger — Vin og Raki — en fyrretyve Gæster og et lokalt Musikkorps.

Alle havde det dejligt og løb omkring og dansede græske Danse. Præsterne morede sig pragtfuldt. Pludselig for en af dem op, fik fat i en Bøsse, fyrede den af op i Loftet og raabte:

»Død over alle Tyskerel«

Og saa sprang han over Bordet og fejede Glas og Flasker ned paa Gulvet med sit lange Gevandt, og imens dansede en af de andre Præster paa det andet Bord. Selskabet varede hele Natten og et godt Stykke ind i næste Dag.«

Hvis man skal regne med, at Sean selv har været i Stand til at gøre Iagttagelser, og at de Episoder, han husker, er rigtige, saa forstaar man, hvorfor han kunde saa godt med Kretas Gejstlige.

Der var stødt en ny Captain til S.B.S. Han var ogsaa blevet indkvarteret i Huset Diallinas. Da den Historie, Mike Diallinas fortæller om ham, ikke er videre flatterende, skal han forblive navnløs.

Mike:

»Andy sov i samme Stue som Captain N. N., og Andy's Hunde sov med ham paa hans Seng. Naar N. N. var borte, sov de paa N. N.'s Seng.

En Dag foreslog N. N. mig, at jeg skulde tage med ham paa en Tur. Vi tog tit afsted sammen. Jeg spurgte hvorhen, og han betroede mig alt om en planlagt Operation.

Vi skulde gaa i Land med et Radiosæt bag de tyske Linier paa en Halvø i Nærheden af Kanea og finde ud af, hvor de tyske Kanonstillinger laa og sende Signal tilbage til Hovedkvarteret, saa der kunde gøres et Commando-Angreb paa de forskellige Forsvarspunkter.

Jeg nægtede at tage med ham, fordi det var for farligt. Han blev gal i Hovedet og begyndte at tage paa Veje og blev ved med at raabe op, ogsaa efter at Andy var kommet ind i Stuen.

Da Andy hørte, at N. N. havde røbet en Plan, som skulde holdes strengt hemmelig — blev han meget vred. For hvordan kunde N. N. være sikker paa, at jeg ikke vilde sende Signaler til Tyskerne —!

Der gik nogle Dage, og saa tog N. N. afsted alene. Han skulde til Athen paa Orlov, sagde han, men jeg var selvfølgelig klar over, hvor han skulde hen.

En Uge gik, og der kom intet Livstegn fra N. N. Jeg vilde gerne have nogle Cigaretter og spurgte Andy, om han havde nogle til Salg. Han sagde, at han ingen havde, men vi kunde jo se, om der laa nogle mellem N. N.'s Sager — for da N. N. ikke var kommet tilbage eller havde ladet høre fra sig, maatte han enten være død eller taget til Fange. Vi fandt nogle Pakker og var netop i Færd med at undersøge N. N.'s Uldtæpper med Salgsmuligheder for Øje, da Døren gaar op og ind træder N. N. med en Uges Skæg og 7 Vandflasker hængende om Halsen.

Da jeg spurgte ham, hvad der var i Flaskerne, svarede han:

»Vin fra Agrilos,« og saa vidste jeg med det samme, hvor han havde været, men jeg blev ved med at udfritte ham, og saa tog han et Kort frem for at vise os Landsbyen, som laa i den yderste, østlige Ende af Kreta, og han skulde have været gaaet i Land paa den vestlige Del af Øen.

Nu begyndte Andy at krydsforhøre ham, og saa forklarede N. N., at det havde stormet saa meget, at han ikke kunde lande paa det fastsatte Sted, men Andy gjorde ham opmærksom paa, at hele den Uge havde Søen været rolig —

Saa paastod N. N., at ud for den Del af Kreta var Havet altid i Oprør — men vi kunde se paa Kortet, at der, hvor han skulde have været landet, var der en lille Fjord og Kysten var beskyttet. — Da den Undskyldning heller ikke gik, fandt han paa at sige, at efter forgæves at have prøvet paa at lande, havde han besluttet sig til at sejle rundt om Kreta og var saa kommet til Agrilos. Her var han standset, og da der var saa rart at være, var han blevet der i 5—6 Dage, og nu var han altsaa vendt tilbage til Heraklion — med sine Trofæer — noget af den allerbedste Vin paa Kreta!!

Men Andy var rasende over, at han ikke havde gjort, som han havde faaet Ordre til.

Nytaarsaften var Andy blevet inviteret sammen med mig og mine Forældre til nogle af vore Bekendte. Efter nogen Tid begyndte Andy at kede sig, da de fleste af Gæsterne spillede Kort. Han vidste, at hans engelske Søofficersvenner var om Bord paa deres Skibe i Heraklion Havn, og han vilde ned til dem og gik derfor op til Værtinden for at tage Afsked, men hun vilde ikke lade ham gaa og overtalte ham til at blive og faa endnu en Drink, hun havde en ekstrafin gammel Cognac.

Andy fik en Drink og bad om en til — og een til og tilsidst havde han og jeg tømt hele Flasken med den fine Cognac. Og saa bad vi om endnu en Flaske. Vi blev meget livlige og begyndte at slaa Ting i Stykker og lave Ravage i Forhallen, indtil Værtinden i sin Fortvivelse bønfuldt mig om at tage Andy bort.

»Men det var jo Dem, der bad ham blive!« sagde jeg — »han vilde jo selv være gaaet!«

Selv om Anders til Tider har været en besværlig Gæst, var han og Fru Dialinas alligevel gode Venner, og de spillede Backgammon sammen, naar han en sjælden Gang havde Tid.

Han naaede at faa mange baade gamle og unge Venner i de faa Maaneder, han var paa Kreta. Der var den hvidhaarede Madame Galanaika med de voksne Døtre. Leende fortalte hun om sit første Møde med Anders — hun havde fundet ham den kønneste Mand, hun nogensinde havde set, men han havde været meget kaad og havde trukket Halen af hendes Sølvræv — det var blevet Begyndelsen

til deres Venskab. Efter det kom han tit i deres smukke Hus med de blanke Marmorgulve.

Om Vinteren var Fliserne dækket af Tæpper, saa trak Anders sine lange Støvler af og satte sig paa Gulvet ved Siden af den lille Trækuls-Bronzeovn, som stod midt i Stuen, og saa sang de for ham de gamle kretiske Folkeviser, som han elskede:

Grød ej for den Ørn, som maa flyve i Regnen
spar dine Taarer til Fuglen, der har mistet sine Vinger.

Da jeg sagde Farvel til Madame Galanaika, bøjede hun sit hvide Hoved hen imod mig og spurgte, om hun maatte kysse mig, fordi jeg var Anders' Mor.

En anden af hans ældre Veninder var Madame Petrakis. Hun var maaske den, der havde forstaaet ham bedst. Hun boede i samme Gade som Familien Diallinas, og det morede hende at høre, naar han kom kørende i sin Jeep.

»Helc Gaden blev levende,« sagde hun, »de andre Officerer kørte stille op til Døren og standsede deres Vogn, men naar han kom, lød Hornet — Bremsen hvinede — Stemmer kaldte — Hunde gøede — Døre blev smækket i —,« og hun tilføjede smilende, »han var saa ung og saa stærk, un jeune homme tout près de la nature,« og lidt efter fortsatte hun, »hvis han saa et stakkels, forsultent Menneske gaa forbi nede paa Gaden, smed han Konserves eller hvad som helst Mad, han kunde faa fat i, ud af Vinduet ned til dem.

— Medens han var paa Kreta, fyldte min lille Datter 16 Aar.

»Lassen kommer til mit Selskab!« sagde hun, men da det var, inden jeg kendte ham personligt, spurgte jeg:

»Hvem er Lassen?«

»Ved du ikke, hvem Lassen er —?« udbrød hun indigneret — »han er den modigste af alle Commandoerne — og —« tilføjede hun stolt, »han har lovet at komme til *mit* Fødselsdagsselskab.«

En Del af Madame Petrakis' Hus var blevet bombet. Fra Vinduerne kunde man se sodede Rester af nedbrændte Bygninger. Det var Eftermiddag. — Alt var stille. — Byen hvilede, en Stol anbragt midt i en aabentstaaende Butiksdør angav, at Indehaveren sov til Middag.

I det store Rum, hvor vi sad, lød Madame Petrakis' Stemme stille og dæmpet. Her paa denne Ø havde hun oplevet Krigen i al sin Grusomhed, og hun talte mildt og kærligt om de Faldne — om dem, som var døde unge, og citerede Guilain de Benonville:

»Que vous êtes heureux de mourir si jeune! Sacrifier ce que l'on ne connaît pas, c'est faire plus que de sacrifier ce que l'on méprise parcequ'on le connaît, c'est le sacrifice du matin.«

HERAKLION

TREDIE DEL

Jeg var til Stede, da Andy indskibede sig til Italien med sine tapre »Senforce«-Drenge. De tilbød ham næsten alle og vilde følge ham overalt. Jeg har sjældent mødt en Personlighed, der forbandt saa store Evner med saa megen Charme og Beskedenhed. Han vil hele mit Liv være et af mine store Minder.

(A. F. Nayton)

Anders var altid gladest, naar han havde faaet en vanskelig Opgave. I stille Perioder blev han rastløs, og efter at han havde rekognosceret Kreta paa Kryds og tværs — trænet Andartes — forhindret Borgerkrig — taget tyske Fanger — han marcherede een Gang 48 Timer i Træk for at omringe nogle Tyskere — syntes han, at han havde løst sin Opgave, navnlig da det viste sig, at Fjenden ikke var i Kamphumør.

Han signalerede derfor til Hovedbasen i Bari:

»Der er ikke mere for mig at gøre her, jeg vil gerne tilbage til min Eenhed.« — Men han maatte blive endnu et Stykke Tid paa Kreta.

Mandskabet havde heller ikke godt af den megen Lediggang. En Del af dem drak sig fulde og smadrede deres Jeeps og slog baade sig selv og Kretere ihjel.

Den militære Dagbog er paa dette Tidspunkt fuld af Beretninger om væltede Jeeps, brækkede Ben, Blodtab og Hjernerystelser, — men det var ikke vild Kørsel alene, men ogsaa Kreta's elendige Veje der foraarsagede disse Ulykker. — Vejene er som oftest hugget ind i Bjergets Side og har sjældent Brystværn ud mod den svimlende Afgrund. Det regner ustandseligt i Vintermaanederne, og Jorden skrider tit ned over Kørebanen, eller et Klippestykke løsriver sig og ruller ned paa Vejen, og den Kørende tvinges ud til Afgrundens Rand for at komme forbi.

Chauffør Crabtree forsøgte at vige uden om en saadan Hindring med sin Lastbil, men kom for nær til Kanten, Vejen sank væk under ham, og han styrtede 120 Fod ned i en Flod. Vandet tog af for Faldet, men han maatte svømme i Land med et brækket Ben.

Da det engang blev forlangt af Anders, at han skulde sætte en Undersøgelse i Gang angaaende en Jeep-Ulykke, hvorved flere Mennesker var kommet til Skade — gjorde han ikke andet end bestille en ny Jeep. Han tog ikke den Slags saa højtideligt — han slog selv en Kolbøtte med sin Vogn, og kom mærkeligt nok intet til, men Jeep'en maatte afhentes paa Lastbil.

Det er typisk for Kretas Befolkning, at et stort Klippestykke kan faa Lov til at blive liggende i Maanedsviis paa en Hovedvej, — hvorfor skulde de ogsaa flytte det, der er kun saa faa af dem, der har Køretøj, og er de til Fods eller paa Æselryg, er der rigelig Plads paa begge Sider af Stenen. Muldyr eller Æsel ejer de næsten alle, selv de fattigste har et usselt lille tykmavet Dyr, som de lader sig bære rundt paa — d. v. s. Manden lader sig bære rundt — Hustruen følger efter til Fods. Dette Syn fremkaldte hver Gang Forundringsudbrud hos de allierede Soldater og navnlig hos dem, der som Sean havde efterladt en Hustru hjemme.

»Det var ikke ualmindeligt,« paastaar han, »at se en Kreter komme ridende paa sit gamle Æsel, med en gammel Parasol slaaet op for at skærme mod den brændende Sol, og sjokkende efter ham hans gamle Kone, bøjet under Vægten af et Brændeknippe og strikkende af fuld Kraft paa sit gamle Strikketøj« —

For en Gangs Skyld overdriber Sean ikke — kun har der snarere været Tale om en Ten end et Strikketøj.

Hos Kretas Bjergbefolkning er en Kvindes Stilling i Samfundet ikke fulgt med Tiden, og Salomos Ord om den duelige Hustru kunde den Dag i Dag passe paa en af disse fordringsløse, haardtarbejdende Kvinder: »Hun udstrækker sine Hænder til Rokken og hendes Hænder tager fat paa Tenen. Hendes Mands Hjerte forlader sig paa hende, og hun gør ham godt og intet ondt alle sit Livs Dage.«

I Slutningen af Januar begynder den officielle Dagbog at tale om en Del Uroligheder, først i Heraklion, hvor Kommunisterne kidnapper to Medlemmer af det nationalistiske Parti, 3 Grækere dræbes, og de græske Myndigheder erklærer Udgangsforbud, som ingen overholder. S. B. S. samles i Heraklion og advares imod at benytte Hovedvejen til Rethimon, men Anders kører alligevel ud ad Vejen for at undersøge en Brosabotage. Han er stadig i Forbindelse med de forskellige græske Guerillahøvdinge. Kommunistførerer i Episcopi lover at forholde sig rolig, men der er Uroligheder i Rethimon med en Del saarede og dræbte.

Den 29. Januar flyver Anders til Athen — den Dag kommer det til Sammenstød mellem de rivaliserende græske Styrker i Heraklion. En Snigskytte — vist nok Kommunist — skyder paa en britisk Jeep og Motorcykle paa Vej til Aero-dromen. Jeep'en kørte langsomt, for at der ikke kunde være nogen Tvivl om dens Identitet. Som Bevis paa deres fredelige Hensigter bar ingen af Englænderne Vaaben, medens de kørte gennem de Omraader, hvor Grækerne sloges.

Der blev affyret to Skud. Det første ramte Motorcyklisten, Cornthwaite, det andet gik gennem Bimrose's Ben og derfra tværs igennem Clynes —.

Om Aftenen døde Menig Cornthwaite af sine Saar.

Næste Dag returnerer Anders i en Wellington Bomber sammen med Brigadier Barker-Benfield. — Anders er rasende — Captain Charlie Clynes er en af hans bedste Officerer, og skønt der igen skydes paa en engelsk Jeep, tager han lige op til Kommunist-Hovedkvarteret og kører langsomt i sin Jeep igennem deres Landsby for at rekognoscere. —

Dagbogen fortsætter:

1. Febr. Græske Frivillige faar Ordre til at afvæbne.
2. Febr. Captain Clynes' Tilstand stadig alvorlig. Captain Bimrose kun lettere saaret.
4. Febr. Major Lassen holder Parade og forklarer Grunden til Afvæbningen af de græske Styrker.
Stor Bekymring for Captain Clynes — hans Tilstand betænkelig.
5. Febr. Brigadier Benfield inspicerer S. B. S. ved en Parade i Heraklion.
Sidste Bulletin om Captain Clynes — hans Tilstand fortsat alvorlig.
6. Febr. Captain Clynes døde imorges ved 2-Tiden. Stor Sorg blandt Officerer og Mænd, da alle har troet, at han kunde staa det igennem. Der gøres Forberedelser til hans Begravelse.
7. Febr. Kl. 9 om Morgenen afholdes Parade for Mandskabet ved Barakkerne. Alle har gjort deres Bedste for at se smarte ud. De transporteres til Hospitalet og stilles op til Paraden igennem Byen. Som Sørgemarskaller fungerer 3 Officerer og 3 Sergeanter af S. B. S. — Æresgarden bestaar af engelske og græske Officerer efterfulgt af britiske og græske Menige. I Spidsen for Toget gaar 3 græske Præster. Vejen langs Sørgetoget er tætpakket af Mennesker. Ved Graven holder Squadron-Leader Church af Royal Air Force en smuk Tale —

Hermed slutter Dagbogen fra Kreta.

Samme Eftermiddag kom der Signal fra Bari, at Squadronen skulde afsejle næste Dag paa en Destroyer. Opholdet paa Kreta, som paa mange Maader var gaaet saa godt, havde faaet en sørgelig Afslutning. — For selv om Guerillahøvdningene og de fleste af de Mænd, der betød noget, var til Stede ved Captain Clynes' Begravelse, var Anders færdig med Kreta.

»Han tog sig baade Captain Clynes' og Menig Cornthwaite's Død forfærdelig nær,« siger Ricards — »hans Mænds Vel laa ham altid saa stærkt paa Sinde — og skønt han ventede sig meget af dem i Aktion, var han altid den første til at tale deres Sag og støtte dem, hvis de kom i Vanskeligheder. Sin officielle Anerkendelse havde han faaet med sine 3 Militærkorps, men jeg synes, at den Kendsgerning, at han var lige saa afholdt og respekteret af dem, som tjente under ham, er en endnu større Hyldest.«

— — —

Anders kunde godt have tilbragt Resten af Krigen i Ro i Grækenland, men han foretrak at tage til Italien.

I et Brev til Hambledens i England skrev han, at han frygtede, at Frants var kommet i tysk Fangenskab. Tanken om Frants' Skæbne og Forholdene i Danmark har sikkert hverken undt ham Rist eller Ro. Hans Mænd følte denne brændende Trang til at kæmpe videre, men har maaske ikke alle forstaaet, at det var den store Kærlighed til sit eget Land, der drev ham til at fortsætte Kampen.

»Det var, som om der brændte en Ild i ham,« siger Porter Jarrell — »han trodsede Døden og udsatte sig for de største Farer. Han var som en hvileløs Dynamo, ladet med Energi. Han maatte foretage noget for at omsætte sine Tanker i Handling. Ogsaa naar han var paa Orlov, var det, som om han vidste, at han havde udfordret Skæbnen for meget og maatte fylde disse korte Timer med det Liv, der var ved at løbe fra ham. —

Tilværelsen var blevet et Kapløb med Døden. Han kørte sin Jeep som en rasende, han drak i store Slurke, som om han tørstende søgte at finde hele Livet i en vild Jagt efter forbigaaende Lykke. — Men saa kunde en underlig Ro falde over ham — som om han havde levet evigt og kendte alt.

Maaske var det denne Uro, der gjorde ham utaalmodig, naar han mødte Falskhed — Skaberi eller Ubeslutsomhed hos andre. Saa kunde han være ubarmhjerdig aaben — ja, endogsaa brutal i sin Tale, og skære igennem tomme Fraser for at gaa lige til Kærnen. Denne Umiddelbarhed og Mangel paa Forstillelse kunde tit bringe den, der foretrak at gaa uden om Virkeligheden, i Forlegenhed.

Krigen var for ham en personlig Kamp — han ønskede ikke at spare sig selv eller se andre møde større Farer end dem, han selv udsatte sig for.

Allerede før sin Død var han blevet en Legende — men en Legende om en menneskelig Skikkelse — fuld af Modsætningerne i hans alsidige Karakter. En Legende, der bar hans Personligheds umiskendelige Præg.«

Om den sidste Parade paa Kreta skriver Krigskorrespondent Lambton Burns i sin Bog »Down Ramps«:

»Andy Lassen, 24 Aar gammel, høj og blaaøjet, med regelmæssige Træk, ældre end sine Aar — afventede med sine Mænd Indskibningen til Italien. For Tyskerne var han en Fører, som slog pludselig og med Raseri — for sine Venner var han en fordringsløs Yngling med Had mod ingen undtagen »base-wallahs« (Betegnelse for dem, der nød Fordelene i Basen og undgik at komme til Fronten).

Stolt stod han dér i Spidsen for sine Mænd paa Markedspladsen i Heraklion.

Paraden blev opløst, og de kastede sig over en Række armerede Jeeps, som holdt i Baggrunden, og forsvandt med et Drøn i en Støvsy — a very galant motorcade —.

Jeep'erne tilhørte Force 133, og der var en Del Ængstelse for, at Andy skulde smugle dem om Bord og forsvinde med dem.« —

Der skete imidlertid ikke noget med Vognene — derimod blev baade Dog Tom og Pipo smuglet over paa Destroyeren, for selv om det var forbudt at tage

Hunde ind i Italien, kunde det ikke falde Anders ind at efterlade dem paa Kreta.

Pipo blev i daarligt Vejr tit søsyg, og af Kærlighed til sin Herre ofrede den sig helst paa noget, der tilhørte ham, som f. Eks. hans Sovepose, og der var en Del af Anders' nærmeste, der ikke havde haft noget imod, at Pipo var blevet borte paa et Raid eller forsvunden paa anden Maner. Nu var der Haab om at blive af med den — men ogsaa dette Haab glippede. Anders fandt nemlig paa at give Hundene Æter, saa at de sov, naar de i Sække blev baaret til og fra Borde — og for at de ikke skulde faa for meget Æter, blev en Læge konsulteret.

Havnecaptain Geary indskibede dem paa Destroyeren — han remser op, hvor mange de var, og alt hvad de medbragte, — Hundene har han øjensynligt ikke opdaget — Listen maa være lykkedes, for kort Tid efter blev baade ildelugtende Dog Tom og uartige lille Pipo set i Bari i bedste Velgaaende.

»Jeg trykkede Major Lassens Haand,« siger Geary, »og ønskede ham alt godt. Det var sidste Gang, jeg saa hans høje, lyse Skikkelse i Heraklion Havn.«

For anden Gang forlod Anders Kreta, og for anden Gang maatte han efterlade en falden Ven paa Øen.

Ken Lamonby havde mødt Døden oppe i Bjergene, hvor Havbrisen krydres af Duften fra varme Fyrretræsnaale, og Cikadernes ensformige Sang fylder Luften. — Charlie Clynes var død paa et lille, daarligt ventileret, støjende, græsk Hospital — efter flere Dages smertefuldt Sygeleje.

Een efter een havde Anders, ung som han var, maattet se sine bedste Venner dø, nu var han selv paa Vej til Italien for at kæmpe sin sidste Kamp. —

ROM

»Naar Lassen ikke var i Ilden, fandtes der ingen mere sympatisk eller mere indtagende Mand. Han var en stærk og straalende Personlighed og dertil saa beskeden, ligetil og venlig, at alle maatte elske ham.«

(Captain Riddiford)

Til Monte San Angelo paa Italiens Østkyst blev Anders nu sendt for at reorganisere sin Squadron. — Nogle af hans gamle, prøvede Tropper var med ham, men de fleste var stadig anbragt rundt omkring i forskellige Divisioner. Endogsaa Dimitri var til sin store Sorg blevet skilt fra Anders, og Fred Green havde overtaget hans Job som Oppasser og Kok.

»Major Lassen og jeg kom godt ud af det sammen — navnlig hvad Maden angaar, vi havde samme Slags Smag, og han kunde lide min Maade at lave Mad paa — med Masser af Peber og Tomatsauce. Jeg maa sige, at han var vældig glad for italiensk Mad — navnlig Spaghetti, og jeg betænkte mig derfor ikke paa at bytte vore Rationer bort for hjemmelavet Spaghetti og nylagte Æg. De var meget svære at faa fat i, men Major Lassen insisterede paa at spise dem hver Morgen.

Jeg glemmer aldrig, da en af de andre Officerer en Dag huggede hans to Æg. — Jeg kan kun sige, at vi nær begge to var blevet skudt.« —

Det er ganske rigtigt, at Anders satte Pris paa god Mad, naar den var til at faa, men ellers bekymrede han sig meget lidt om, hvad han fik at spise. Hans Mænd paastod, at han kunde gaa dagevis uden Føde, og at han var fuldkommen tilfreds, hvis Dagens Hovedmaaltid bestod af Muslinger, som han løsnede fra Klipperne med sin Dolk.

Officeren, der huggede hans Æg, har nok været Captain Bimrose eller Stud. Bimrose var fulgt med fra Kreta. Captain Henshaw derimod var taget paa en Operation til Jugoslavien, hvor han faa Uger efter faldt ved et modigt Angreb paa en tysk Stilling.

Anders havde igen mistet en af sine nære Venner.

Stud, som længe ikke havde været sammen med Anders, havde ansøgt om at blive forflyttet til hans Squadron og havde faaet Ansøgningen bevilget. Fra nu af fulgtes de ad. De omgikkes paa det Tidspunkt med Planer om at tage sammen paa en særlig Tjeneste, som opererede paa Norge i smaa Fiskerkvaser. — »Men,« siger Stud, »den britiske Hær vilde ikke afløse Andy fra Middelhavs-

Krigsskuepladsen, de vilde ikke give Slip paa ham, han var dem for værdifuld.«

Dengang mente alle, at Danmarks Befrielse ikke kunde foregaa uden Kamp, og i denne Kamp haabede Anders at være med. Lord Jellicoe var ogsaa klar over, hvor inderligt han ønskede at gense sin Familie og sit Fædreland, — men Anders kunde som sagt ikke undværes og maatte blive i Italien.

Naar han blev spurgt, hvad Træning han agtede at give sine Mænd i San Angelo, svarede han:

»De skal marchere —.«

»Og naar de er færdige med at marchere?«

»Saa skal de igen marchere —.«

Han vidste, hvad Udholdenhed betød. Allerede saa tidligt som paa Sark, havde han udsat sit eget Liv for at hjælpe en Kammerat, der ikke kunde følge med, og siden havde han Gang paa Gang oplevet, at Mændene kunde takke den haarde Træning for, at de reddede Livet.

Lodwick skriver, at foruden sine mange Hunde havde Lassen faaet et nyt Legetøj, der heldigvis bortledte hans Opmærksomhed en Del fra Træningen. Paa et kort Besøg i Albanien havde han erhvervet og paa een eller anden Maade evakueret en tysk »Volkswagen«, og med den for han rundt i Italien, indtil den blev grebet og beslaglagt af det militære Politi.

Paa disse Ture kom han ogsaa sydpaa til en engelsk Infanteri-Træningsskole for at herve Folk. Her befandt sig en Dansker ved Navn Svend Aage Knudsen. Han havde været blandt de første 15 Frivillige, som sammen med Anders aflagde Eden i London i Januar 1941.

Fire Aar var gaaet, men Anders genkendte ham og sagde:

»Saa maa du hellere komme ind med mig.« — og saa gik Knudsen ind i S. B. S.

Da Anders en Morgen spadserede ned igennem Lejren i San Angelo, lød der højroestet Sang fra flere af Teltene. En Del af Mændene havde været paa Sold, og Sean siger, at skønt Solen forlængst var staaet op, havde Stemningen endnu ikke lagt sig, og de skraalede, saa de smaa Telte bølgede —.

Anders lod Sean kalde og bad ham sige, at hvis Spektaklet ikke standsede øjeblikkeligt, skulde alle omgaaende paa en haard Marchtur. — Denne frygtelige Trusel spredtes lynsart, og hver Gang den naaede et Telt, forstummede Sangen som ved et Trylleslag — alle vidste, at naar Majoren sagde haard Marchtur, saa var det ogsaa en haard Marchtur —. De vidste ogsaa, at Motion er et ufejlbarligt Middel mod Eftervirkningerne af Spiritus, selv om det just ikke var det Middel, de selv vilde have valgt.

Captain Millner-Barry, den ældste af S. B. S.-Officererne, var ogsaa kommet til Italien.

Han opholdt sig i Hovedbasen i Bari. Han var meget afholdt og efterhaanden kaldte hele S. B. S. ham Papa. Dette Øgenavn var nærmest et Udtryk for den Hengivenhed og Tillid, de yngre Mænd følte for ham. De fortalte ham gerne om

deres Oplevelser, og der var intet, der morede dem bedre, end naar de kunde forarge ham.

En Dag var Anders draget ud paa, hvad Millner-Barry kaldte Krybskytteri, d. v. s. han var ude for at kapre en anden Mands Pige. Denne unge Pige — hun skal have været rødhaaret — var saa standhaftig, at han vendte hjem med uforrettet Sag.

»Jeg har mistet min Magt« — sagde han, »jeg er ude af Træning — jeg maa til Rom.«

Her tilbragte de for det meste deres Orlov — — og her er det sikkert gaet meget livligt til. En af Studs og Anders' gode Venner — en ung engelsk Pige i W.A.A.F. var ogsaa kommet til Byen. Anders betroede Millner-Barry, at han godt kunde lide denne unge Pige: —

»Men det har sine Vanskeligheder — jeg frier nemlig aldrig til hende, naar jeg er ædru — og naar jeg ikke er ædru, vil hun ikke have mig —,« det var vist ikke videre alvorlig ment, for han havde omtrent samtidig sagt til Lieutenant Ricards, at efter Krigen vilde han drage fra Land til Land for at søge sig en Hustru.

Den unge W.A.A.F. havde lært Anders og Stud at kende for ca. et Aar siden. Bekendtskabet var blevet indledt paa en Restaurant ved Hjælp af Pipo — og siden havde de besøgt hende i hendes Kantine, hver Gang de var i samme Base.

»Vi var ca. 60 unge Piger i Kantine, og vi forsøgte altid at gøre vores Messe mere som et Hjem, end som en af Hærens Institutioner. — Stuen var fuld af Blomster, og der var lyst Chintz paa Stolene. — Jeg haaber, det lykkedes os at give de unge Mænd, der til Stadighed levede et Liv i Fare, og paa hvis Nerver der blev slidt mere, end de selv anede, en Følelse af Hygge, naar de besøgte os.

Andy og jeg plejede at tale sammen om vort Hjem og vore Landsmænd. Jeg tror, at jeg for ham var en Slags Sikkerhedsventil. Han kunde tale med mig om alt det, han ikke berørte overfor sine Kammerater.

Da han i Marts Maaned var paa Orlov i Rom, tog han mig med til et Selskab, som han gav for nogle af sine Mænd. Hans Sergeant-Major, en hærdet gammel Krigsmand, sagde, at han aldrig havde beundret nogen saa meget, som han beundrede Andy. Han fortalte, at Andy ved sin fuldstændige Frygtløshed og Forstaaelse havde hjulpet Englænderne i Grækenland, og at de plejede at sige, naar de havde Vrøvl med E.L.A.S.: »Send Bud efter Major Andy, han vil nok kunne forstaa og forklare det hele — og saa behøver vi ikke at slaas.«

Andy og jeg havde det virkelig forfærdeligt morsomt i Rom. Vi spiste Lunch paa de mærkeligste Steder — uden for Lov og Orden — skønt jeg af Naturen er en lovlydig Borger, men Andy »with his spark of mischief« var ikke til at modstaa. Om Aftenen gik vi ud sammen og dansede. Han elskede Sangen »Lili Marleen«, og naar han traadte ind i en Restaurant, hvor han var kendt, slog Musikken straks over i Melodien.

Formiddagen tilbragte vi med at gaa i Butikker. Han blev aldeles henrykt, da

han en Dag fandt en lille, antik Porcelænsfigur af en Tigger. — »Min Mor samler paa dem,« sagde han, og Resten af sin Orlov tilbragte han Formiddagen med at gennemsøge Butikkerne for at finde flere af disse Figurer — — —. Mon hans Mor nogensinde har faaet dem?« — —

Den frembølgende Offensiv skyllede alle Anders' private Ejendele bort, og sammen med dem forsvandt den lille Tigger, men selv om jeg aldrig har holdt den i min Haand, ved jeg takket være den, at trods alt hvad Anders havde oplevet i disse 4 grumme Krigsaar, havde han beholdt sit gode, kærlige Sind og sin Trang til at give, for ellers vilde han vel ikke, paa denne sin sidste Orlov, have støvet rundt i smaa Antikvitetsbutikker for at finde noget, der kunde glæde mig.

COMACCHIO

FØRSTE DEL

„Mænd som Andy frygtede ikke Døden. De havde et trygt og roligt Sind og en god Samvittighed“.

(Colonel Jan Collins)

Romagnasletten er flad, sumpet og gennemskaaret af Grøfter, Kanaler og Smaafloeder. Her havde ottende Armé tilbragt Krigens sidste kolde, ubarmhjerlige Vinter. Efter at Ravenna, Forli og tilsidst Faenza var blevet erobret, var den britiske Offensiv gaaet i Staa.

Samtidig blev Amerikanerne holdt i Skak mod Sydvest ved Foden af Appenninerne.

Brigadegeneral Tod havde Kommando over den yderste højre Flanke af Fronten, der endte ved Comacchio-Søen. Mellem Havet og Søen laa en smal Strimmel Land, der mest bestod af Klitter, men som var blevet kraftigt befæstet og mineret af Tyskerne. Kunde man gaa i Land fra Søen og falde dem i Ryggen, vilde deres Forsvarsanlæg falde, og hele deres Stilling paa Sletten komme ud af Ligevægt. Denne Operation blev anset for at være af væsentlig Betydning som Indledning til Feltmarskal Alexanders Foraarsoffensiv. Den skulde udføres af Brigade Commando-Tropper med Støtte af S. B. S.

Det havde hele Tiden været Anders' Ønske at komme med i, hvad han kaldte »den store Krig«, og Lodwick skriver, at hans næsten internationale Ry som Natpirat gjorde, at der blev taget Hensyn til hans Ønsker, og at man paa højere Steder var opmærksom paa hans Forslag.

General Tod sendte da ogsaa Bud efter ham, og i Slutningen af Marts kørte Anders og hans Squadron i Lastbiler op til Ravenna medbringende alle mulige Slags Tømmerflaader, Kanoer o. s. v., samt Anders' Hunde og hans »Volkswagen«. De forskellige Kokke, Barberer og andre trofaste, der altid fulgte ham, skulde komme efter som bedst de kunde.

Overalt, hvor de kom frem, mødte de den flygtende italienske Befolkning, der i Køretøjer forspændte med Æsler, Okser eller Heste trak deres Ejendele bort fra Kampomraadet.

Anders' Squadron var nu tilknyttet den ottende Armé.

Noget af det første han gjorde efter at være naaet derop, var at bede Bimrose radiotelegrafere bagud efter »Dog Tom«, som af en eller anden Grund ikke var kommet med. Telegrammet var stilet til Millner-Barry og lød: »Vær saa venlig at sende »Dog Tom« — to Jeeps og Barber«. Millner-Barry svarede ikke og modtog 5 Døgn senere et nyt Telegram:

»Hvor er Dog Tom — stop — Lassen begynder at vise Symptomer paa Ængstelsesneurose — stop — Rygter om at Rally truer med at skyde ham — stop — vær saa venlig at afsende ham straks — stop — Dog Tom ikke Rally —.«

Millner-Barry morede sig, men svarede:

»Hold op med de frivole Telegrammer.«

Dog Tom kom aldrig — Rally en nyankommet Sergeant havde benyttet sig af Anders' Fraværelse til at skyde Hunden. Forhaabentlig fik Anders, som havde travlt med at inspicere sit nye Operationsfelt, det aldrig at vide. Den første Tid gik med at køre rundt i Jeep og med at konferere med en Mængde Senior-Officerer.

»Under en saadan Konference,« fortæller Lodwick, »hvor en hel Del højere-staaende Officerer var kaldt sammen for at diskutere et administrativt Spørgsmaal, blev Lassen ked af at høre paa de mange Detailler, der blev udredet til Ære for ham — og midt i en lang Redegørelse fra en Oberst rejste han sig og sagde:

»Nu gaar jeg —.«

Det siger en Del om, hvor stærk en Personlighed han var, at ingen tænkte paa at kalde ham tilbage.«

Men Brigadier Tod skal have forstaaet Anders og vidst, hvordan han skulde tages. Han forklarede ham omhyggeligt, hvad han gerne vilde have gjort, og gav ham frie Hænder. Det var Tanken at lette den 8. Armés Fremrykning ved at bringe Tyskerne til at splitte deres Styrker. Tod skulde med sine Commando-tropper oprette et Brohoved paa Comacchio-Søens vestlige Bred. Anders fik til Opgave at bortlede Fjendens Opmærksomhed fra denne Operation ved Natten før at angribe et andet Omraade. Aktionen skulde udelukkende være af afledende Karakter.

Comacchio-Søen er paa Størrelse med Bornholm og er snarere en Oversvømmelse end en Sø. Dens Gennemsnitsdybde er to Fod. Kun paa Midten og i nogle Kanaler er den dybere. Meget faa af Kanalerne er kortlagt. Midt i Søen ligger nogle smaa flade Øer, som blev benyttede af Tyskerne som Observationsposter.

Kun en lille Del af Søens Bred var i de Allieredes Hænder, og paa den nordlige, vestlige og østlige Bred laa Tyskernes Vagtposter og passede paa med Finseren paa Lyspistolens Aftrækker.

Anders skulde opspore og kortlægge de dybe Kanaler i Søen, det var saa Meningen, at naar det endelige Angreb fandt Sted, skulde han ro i Spidsen med sin Squadron og ved Lyssignaler og andre Signaler lede Tods Tropper ad disse Kanaler.

Hele den første Uge af April havde Anders meget travlt. Dagene tilbragte han i Ravenna og Nætterne paa Søen. Det store Kort i Brigadegeneral Tods Hovedkvarter, som næsten havde været tomt, blev nu fyldt med Anmærkninger. Den Slags Forarbejde sparer mange Liv, men naar Anders roede hjemad efter at have rekognosceret en Ø, som ikke var besat af Fjenden, men lige saa godt kunde have været det, udsatte han undertiden sit eget Liv ved at gøre Holdt ved Senioflodens Munding for at lytte til de tyske Vagtposters Snak. Bimrose, som var ham meget hengiven, var dybt rystet.

Paa en af disse natlige Udflugter havde han endogsaa ovovet sig helt op til selve Byen Comacchio. Her, lige som i Venedig, er mange af Gaderne Vandveje, og Baade med Sejl bevæger sig langsomt forbi Husene. En stor Domkirke og smaa forfaldne Paladser, beboet af børnerige Fiskerfamilier, viser, at denne, den fattigste af alle fattige Byer, har haft sin Stortid. Den gamle »Campanile« (Klokketaarn) ved Siden af Domen blev af Tyskerne brugt som Hovedkvarter og Udsigtstaarn.

Det skulde have været sprængt i Luften.

To af Byens Fiskere, Mario Foschini og Tomasi di Pasquale fortalte om deres Møde med Anders — »Vi reddede Majoren« — berettede de stolt. »Han og en anden var en Nat naaet op til Comacchio By og var gaaet i Land — og blev opdagede og omringede af Mongoler (russiske Fanger, som af Tyskerne var tvungne til at gøre Krigstjeneste). Og saa hjalp vi ham til at slippe bort og fulgte med ham tilbage. — Først vilde Majoren ikke vide af os, han vidste ikke, — om han kunde stole paa os, men han tog os med, fordi vi havde reddet ham, og efter det fulgte vi altid med ham —,« og Tomasi, som var den mest veltalende, tilføjede:

»Aah, Majoren holdt meget af os —.«

Der er mange Ulemper ved Comacchio Sø. Fra Bredden ser den ud som en almindelig, stillestaaende Indsø, men Bunden og Kysterne er mudrede, og de smaa Øer ikke meget andet end sivbevoksede Mudderbanker, der lige rager op over Vandet, og som om Natten kun ses som mørke Striber mod den stille Vandoverflade. Ved Solopgang er Øerne indhyllede i en hvidlig Taagedis, som forsvinder, naar Solen faar Magt — og Dagen igennem stiger og synker Millioner af summende Myg som lette, graa Skyer over Øerne.

Der var store Vanskeligheder forbundne med at transportere Mænd med tung Oppakning over denne Sø. Ulastet stikker en Goatlyflaade en Tomme dybt, — fuldt lastet rager den næsten 2 Fod ned i Vandet, og 2 Fod er Søens Gennemsnitsdybde.

Fjenden maatte paa ingen Maade opdage, at der var noget i Gære. De maatte ikke høre Lyden af Motorer — hver eneste Mand maatte — saa længe Overrumpingsmomentet eksisterede — padles over, — og alt maatte foregaa efter Mørkets Frembrud.

Corporal Richard Marsden af Royal Army Medical Corps blev tilsluttet Squadronen, kort inden de smaa Øer midt i Søen skulde besættes, — han skriver:

»Den 30. Marts blev jeg spurgt, om jeg vilde gaa paa et Raid med »M«-Squadron under Major Lassen. Jeg havde aldrig set ham før, men jeg havde hørt meget om ham, og jeg anede, at det nok skulde blive spændende. Captain Bimrose bragte mig til Major Lassen, som gav mig en Idé om, hvad der skulde gøres, saa jeg kunde pakke min Udrustning, — han oplyste mig om, at Angrebet efter al Sandsynlighed vilde blive farligt, og at jeg skulde medbringe Forsyninger til 14 Dage. Han saa rask og godt ud og lod ikke til at have Nerver. Jeg havde nogle Dage til at lære de 60 andre Mænd i Squadronen at kende, hver eneste af dem tilbad »Andy«, som de alle kaldte ham.

Den 3. April fik vi Ordre til at drage afsted. Vi kravlede op i de Lastbiler, som skulde transportere os ned til Søbredden, hvor Baadene laa gemt. Der fik vi os en Kop Te og ventede, til det blev mørkt. Saa gav Major Lassen os Ordre til at sætte Baadene i Vandet og følge efter ham. Vi maatte skubbe Kanoerne et langt Stykke ud i Søen, førend vi kunde krybe op i dem.«

Captain Bimrose, der ikke selv skulde med, stod paa Stranden, da de drog bort:

»Jeg kan se dem for mig,« siger han, »det var Tusmørke — eller lidt over Tusmørke, Mændene bar deres Kanoer over Diget — to Mand om hver Kano — og lagde dem paa Strandkanten, Side ved Side efter Nummer. 30 Kanoer ialt. Saa kaldte Andy Officererne sammen og efter med sagte Stemme at have givet dem de sidste Instrukser, fik alle Ordre til at gaa i Baadene og følge ham.

Jeg kan høre den gurglende Lyd, naar Mændene trak deres Gummistøvler op af Mudderet, og jeg husker den ubehagelige, raadne Stank, der fulgte med.

Afsted drog de — to og to — med bøjet Ryg, skubbende deres Kanoer ud i Vandet, indtil Mørket oplugte dem.

I Kanoerne havde de alle deres Vaaben, Ammunition og Radiosæt og alt det andet, der skal bruges ved et Angreb paa en Ø, samt Mad og Vand til 3 Dage. Der var 6 miles ud til de Øer, der skulde okkuperes. Om Dagen kunde man se, at der laa et stort Hus, der saa ud, som om det var bygget paa Vand, da Øerne er saa flade, at de paa Afstand slet ikke er til at se. Seks miles er en lang Vej at padle en tungt belastet Kano paa een Nat, — og i Mørket er det svært at holde sammen paa 30 Baade — — —.«

Sanitetssergeant Marsden fortsætter:

»Vi roede hele Tiden, men blev ustandselig hængende paa Mudderbankerne — og maatte staa ud for at skubbe Baadene fri, og naar vi saa trak Benene op af Mudderet for at kravle op i Baadene, var de ved at vælte. En Kano gik helt omkuld, og vi mistede vor Romration og en Del af Radioudstyret.

Efter at have roet det meste af Natten, naaede vi Øen Casone Agosta. Her skulde vi kampere. Her var hverken Huse eller noget som helst andet, og vi maatte trække Baadene op paa Land og dække dem med Kvas og grave os selv

ned og camouflere os med Net, da vi ikke kunde vide, om der var Tyskere paa de andre Øer. Vi maatte ikke lave Støj — ikke engang tale højt, kun hviske. Da vi var færdige med Camoufleringen, var det begyndt at blive lyst, — men alligevel kunde ingen se, at her laa 60 Mand og 30 Kanoner lige for Næsen af Fjenden.«

Det var Studs Kano, der var væltet — vaad og kold maatte han krybe ned i sin Sovepose.

»Mudderbanken var dækket af en Slags kort Græs,« siger han, »vi laa lige ud for de tyske Linier. De var ikke mere end en 400 Yards fra Øen. Vi skulde tilbringe hele Dagen der og holde os fuldstændig rolige — uden saa meget som at hæve Hovederne.

Da vi havde sovet nogle Timer, blev jeg vækket af Sergeant Weyland. Det var fuldt Dagslys.

»Hvad skal vi gøre ved den store Idiot?« hviskede han og pegede over paa en Skikkelse, der indhyllet i Net sad oprejst og saa sig om til alle Sider. Jeg spurgte:

»Hvor er Major Lassen?« Weyland vidste det ikke, ingen lod til at have set Andy. Efter at have truet med at skyde Skikkelsen, gik det pludselig op for mig, at det maatte være Andy selv. Lidt efter lagde han sig ned, og omtrent 10 Minutter senere kom han krybende over til mig.

»God Morgen, Captain Stellin,« sagde han, »vil du gøre mig den Glæde at spise Morgenmad med mig, jeg kan desværre kun byde dig paa »minced bacon«.

Jeg var endnu ophidset og spurgte indigneret: »Var det ikke dig, der sad op for lidt siden —?«

Han bare grinede, og saa lo jeg ogsaa, og saa spiste vi vores Morgenmad sammen —.«

Stud havde ogsaa fortalt Bimrose denne lille Episode, og Bims Kommentar var:

»Jeg kan se Andy for mig — siddende midt i Mudderet — med Haaret i Uorden og følede sig snavset og uden Tvivl spekulerende over, hvad Dagen vilde bringe, men talende roligt uden at vise det mindste Tegn paa, hvad han følte.«

Corporal Marsden fortsætter:

»Hele den Dag maatte vi opholde os i de smaa Huller, vi havde gravet — vi maatte endda spise liggende ned — og Solen skinnede, Myggene summede og vi fik ingenting at drikke. Vi saa en af vore egne Spitfires blive skudt ned udover Kystlinien. Piloten sprang ud med Faldskærm og undslap. Han blev senere fundet af den fremrykkende Hær.

Ikke før det blev mørkt, kunde vi rejse os op for at strække vore stive Lemmer og faa lidt Motion. Saa blev Baadene afdækket, og vi maatte videre.

Vort Maal var den største af Øerne — Casone Caldiolo.

Efter at have padlet til godt over Midnat, kom vi til en lille Ø, vi vidste ikke

om her var Tyskere. Major Lassen roede først ind, efter ham fulgte Sappørerne for at undersøge, om der var Miner og lægge de hvide Sikkerhedsbaand ud. Her efterlod Major Lassen Captain Stellin med en Patrouille, og vi padlede videre.

I Løbet af Natten kom en tysk Baad ind til denne Ø, og de tog 4 Mand til Fange.

Klokken var over 2, da vi naaede Casone Caldirolo. Vi troede her var Tyskere og var forberedt paa Kamp. Der ligger to Huse paa Øen, vi nærmede os det største, parat til at skyde — de forreste gik langsomt ind i Huset og fandt det tomt.

Det var nu ved at blive Morgen, og da Major Lassen mente, at Tyskerne kunde finde paa at beskyde Huset, saa snart det blev lyst, gav han os Ordre til at gaa over paa en Banke et lille Stykke fra Øen. Her gravede vi os ned og sov.

Eftersom Dagen forløb roligt, fik vi Lov til at vende tilbage til Huset om Aftenen. Vi maatte have Vand, men der var desværre kun 1 Tomme Vand i den gamle Brønd — rent var det heller ikke — men vi sagde, at vi vilde hellere drikke det end gaa uden.

Det lod til, at det endnu ikke var gaaet op for Fjenden, at vi var ved at okkupere Øerne, — og det gjaldt om at holde dem i Uvidenhed saa længe som muligt for at undgaa, at de beskød os med Artilleri. —

I Løbet af Natten roede 3 Baade med Tyskere forbi Captain Stellins Ø. Han lod dem passere og skød først efter dem, da de var kommet et Stykke forbi, for at varsko os om, at de var i Anmarch. Vi ventede, til de kom nærmere, førend vi gav Ild. Paa den Maade kom de i Klemme og blev beskudt fra to Sider. Vi tog ialt 5 Fanger. Major Lassen og den anden Officer forhørte dem. De var alle faldne ud af Baadene og var gennemblødte og stod og tørrede sig ved vort Ildsted. Det morsomme var, at de medbragte rigeligt med Vand og Vin, som vi lagde Beslag paa. Vi fik alle en Drink — vi lod Tyskerne faa lidt — ikke meget.

Fangerne tilhørte Brandenburger S.S.Tropper. De gav os en Del Oplysninger.

De blev indespærret i Huset. Da der var gaaet en halv Time, hørte Vagten nogen bevæge sig i Buskene. Det var en af Fangerne, der var undsluppet, og som forsøgte at flygte tilbage til de tyske Linier.

Saa tog vi een af de andre Fanger med ud og fik ham til at kalde paa den undvegne og sige, at han skulde overgive sig, men han svarede ikke, og vi kunde ikke finde ham —.

Næste Morgen tidlig fik vi Øje paa en Baad, — der laa en død Tysker i den. Major Lassen gav os Ordre til at begrave ham. Jeg selv og to Mand tog Fangerne ud og fik dem til at grave Graven.«

Den første Uge i April stod der i de engelske Aviser:

»Fra den ottende Armés Kampfront — Den ottende Armé har erobret Midten af Comacchio Søen, foruden Sandstrimlen Syd for Porto Garibaldi. Erobrin-

gen af Øerne, paa hvilke ligger Gaardene Casone Forsa di Porto, Casone Caldi-
rolo, Casone la Fossa og Casone Agosta, har frataget Fjenden nyttige Observa-
tionsposter, hvorfra han kunde holde Øje med vore Bevægelser paa Odden.«

Marsden fortsætter:

»Samme Nat, som vi tog Tyskerne til Fange, havde Captain Bimrose forsøgt
at bringe os Vandforsyninger — men maatte vende om, da de tyske Baade nær-
mede sig Øen samtidigt.

Italienske Partisaner havde ogsaa villet ro ud til os, men ogsaa de havde
maattet vende om igen. Derimod naaede Marineofficer Fyson tidligt om Morge-
nen ud til Øen i en lille Motorbaad, medbringende Ammunition.

Da han ankom, havde Major Lassen en Konference med de andre Officerer.
De studerede et Kort. Da Fyson havde været der en 10 Minutter, begyndte Gra-
naterne pludselig at regne ned omkring Huset. Tyskerne havde maaske set Fy-
sons Baad lægge ind til Øen.

Det var første Gang, Øen Caldirolo blev beskudt, og det kom ganske uventet,
— vi sprang i Skjul, og Officererne dykkede ned under Bordet og fortsatte med
deres Konference.

Bombardementet varede fra 9 Morgen til ca. 6 Aften.

Det store Hus blev ramt af 3 Granater. Saa snart Skydningen begyndte, blev
de tyske Fanger sat til at grave Skyttegrave (slip trenches) i Vandkanten.

Major Lassen beordrede os ned i Skyttegravene — ud i det fri — bort fra
Huset — men lige meget, hvor vi gik hen, fulgte Tyskerne efter med deres Gra-
nater. Saa løb vi alle over til det andet og mindre Hus paa Øen, men ogsaa det
bombarderede de, til det blev farligt at opholde sig der.

Det viste sig, at de havde en Udsigtspost, hvorfra de kunde holde Øje med
alle vore Bevægelser, — saa blev nogen af os i Huset, medens de andre foretrak
at være udenfor.

Corporal Pollock blev saaret. Hans Hæl blev næsten skudt af. Han fik ogsaa
en Granatstump i Benet, og en anden Mand blev syg. Een af Kokkene gik ud af
Huset i samme Øjeblik, som en Granat sprang, og han blev blæst lige ind i Huset
igen af Luftrykket.

Da det blev Aften, holdt Beskydningen op, og i Løbet af Natten naaede Cap-
tain Bimrose ud til os med Vandforsyninger. Han tog Pollock, den syge Mand
og Fangerne med tilbage.

En Italiener, som havde været i Færd med at rense en lille Ø for Miner, og
som blev saaret, da en af Minerne sprang, blev roet over til Øen af italienske
Partisaner. De havde hørt, at vi havde Forbindssager. Han var slemt medtaget
med Saar over hele Kroppen, paa Benene og i Ansigtet. Major Lassen traadte
straks frem for at hjælpe mig, og han sørgede ogsaa for, at Manden, saa snart
det kunde lade sig gøre, blev transporteret til et Hospital.

Næste Morgen bombarderede Tyskerne ikke alene vores Ø, men ogsaa alle

de andre smaa Øer. Vi maatte kravle ind og ud af Huset paa Maven, da de skød, saa snart de saa noget bevæge sig.

Saa besluttede Major Lassen, at nu var det paa Tide at gøre noget, og han signalerede til Basen efter Commando-Tropper til at holde Øen, medens han og hans Mænd gjorde Angrebet paa Tyskernes befæstede Stillinger ved Comacchio By.

Medens vi afventede Commando-Troppers Ankomst, sagde han til mig:

»Doc — sæt nogle Skilte op for Commandoerne,« — han kaldte mig altid Doc, fordi jeg var Sanitets-Corporal. Saa malede jeg nogle Brædder med Advarslen: »I kan ses fra Comacchio — fjendtlige Observationsposter i Nærheden —« o. s. v.

Naar Commandoerne kom, skulde de overtage Vagttjenesten, saa vi kunde faa lidt Hvile.«

Commandoerne ankom i Storm-Motorbaade.

Stormbaadsføreren Doyle fortæller:

»Den ottende April før Solen var staaet op, sejlede jeg sammen med nogle andre Stormbaadsførere, en Del Commandotropper op til en lille Ø i Comacchio Søen. I Huset paa Øen Caldirolo saa jeg Major Lassen for første Gang. Da vi ankom med Baaden, raabte han til os fra Vinduet, at vi skulde holde Hovederne nede, da Huset blev beskydt.

Vi tilbragte det meste af Dagen inde i Huset. De forberedte sig paa et Raid, der skulde foregaa samme Nat. Det gjorde et stærkt Indtryk paa mig at se den Dygtighed, hvormed Major Lassen tog fat paa Arbejdet.

Da vi drog afsted om Aftenen i vore Stormbaade, passerede vi Major Lassen. Han padlede sin Kano hen imod Fjendens Linier. Vi vinkede alle Farvel til ham og hans Mænd, og han smilede og viftede glad igen —. Det var det sidste, jeg saa til ham — — —.«

»Som Squadronsleder havde Andy ikke behøvet at deltage i sin sidste Operation,« siger Stud, »men han foretrak altid selv at lede Operationerne, og han vidste, hvor meget denne Aktion betød for det heldige Udfald af den store Offensiv, som skulde begynde om et Par Dage. Han vidste ogsaa, at det vilde blive en farlig og vanskelig Operation og betragtede det derfor som sin Pligt ogsaa denne Gang personlig at føre sine Mænd.

I den telegrafiske Kode-Ordre, som han havde modtaget om Eftermiddagen fra 2den Commando-Brigade stod der:

»... (.) Angrebene skal gentages skal finde Sted i Aften, som planlagt, hvad enten Rekognoscering har fundet Sted eller ej (.) Enhver rimelig Risiko skal gentages skal tages (.) Disse militære Operationer er livsvigtige for Udførelsen af nuværende Planer (.) Anerkend Modtagelsen ...«

— — —

»Andy og jeg tilbragte den sidste Nat paa Øen sammen,« fortsætter Stud, »Andy syntes at have en Forudelse om, at han vilde blive dræbt, — det er den eneste Gang, han har talt til mig om, hvad der vilde ske, hvis een af os ikke vendte tilbage, og dog var han tilsyneladende i godt Humør.«

Samme glade Indtryk havde Anders gjort paa de to italienske Fiskere Tomasi og Mario. Da de gik i Baadene, havde han sagt til dem:

»Mød mig om en Time ved den gamle Campanile i Comacchio og tag Byens smukkeste Piger med —,« og Tomasi tilføjede smilende, »il maggiore molte allegro —!«

Ogsaa Trooper Williams, en af de nye Mænd, sagde:

»Major Lassen var i godt Humør — han kendte ikke til Frygt. Hver eneste Mand i Squadronen vilde have fulgt ham overalt, — og han fik os alle til at glemme vore egne Bekymringer og vor Angst.«

Skønt Anders selv vidste, hvor farligt det forestaaende Angreb vilde blive, evnede han alligevel, ung som han var, at sætte Mod i sine Mænd. Hvad han selv tænkte, fik de ikke at vide, kun Stud, hans allerbedste Ven, var klar over, at Anders i sit Hjerte følte, at fra dette Raid skulde han ikke vende levende tilbage.

COMACCHIO

ANDEN DEL

„Kunde jeg vælge min Død, vilde jeg have været glad og stolt, hvis jeg havde faaet Lov til at kæmpe med Andy ved Comacchio til det sidste. Jeg vilde have følt, at ingen Mand kunde have valgt en bedre Død“.

(Sergeant Porter Jarrell)

Den 8nde April, lidt før Midnat, roede de bort fra Caldirolo. En sagte Susen i Sivene dæmpede den svage Lyd af Aarerne — næsten lydløst gled Baadene henover den mørke Sø.

Anders havde delt sin Styrke i 3 Patrouiller. Den ene førte han selv, den anden var under Lieutenant Turnbulls Ledelse. De skulde begge lande ca. 3000 Yards sydøst for Comacchio By og bevæge sig i nordvestlig Retning af Vejen, der løb ind til Byen.

Den 3die Patrouille ført af Stud skulde starte 20 Minutter senere og ro længere imod Nordvest.

Formaalet var at skabe Forvirring bag Fjendens Linier ved at give det Indtryk af, at en langt større Styrke var landet som Forløber for et Hovedangreb i dette Omraade. Grundet paa Militæroperationens presserende Art havde der ikke været Tid til at foretage en forudgaaende Rekognoscering.

Anders var derfor nødt til at gaa frem uden at kende Styrken af Fjendens Forsvarsanlæg og uden at vide, hvor stor Modstand de vilde møde.

Vejen ind til Comacchio By ligger paa en smal Dæmning med Vand til begge Sider. Mod Øst havde Tyskerne oversvømmet et stort Areal og langs med Vejens vestlige Side løber en 5 Meter dyb og cirka 12 Meter bred Kanal, skilt fra den lavbundede Comacchio Sø ved et Dige.

Efter at være landet paa Diget og være kommet over Kanalen samlede Anders de to Patrouiller paa den ca. 5 Yards brede Vej og begyndte at gaa ind mod Byen.

Han gik selv forrest sammen med Fred Greene, de avancerede i Mørket langs med Siden af Kanalen. Efter at have gaaet en 500 Yards blev der raabt: »chi va là« fra en fjendtlig Lyttepost — (»foxhole«). Fred Greene svarede, som aftalt var paa Italiensk, at de var Fiskere paa Vej hjem. Den tyske Vagtpost lod sig

i første Omgang narre, men saa maa han have mærket noget til Resten af Patrouillen, som nærmede sig, for han gav sig til at raabe tilbage opad Vejen paa Tysk og vendte sig saa igen mod Greene og sagde: »Vieni qui!« — (kom her).

Greene traadte frem, men i samme Øjeblik gav Fjenden sig til at fyre ned ad Vejen fra et Støttepunkt (»pill box«), som laa bag ved Lytteposten. De affyrede hele Magasiner ad Gangen og saarede derved nogle af de forreste Mænd og alarmerede samtidig de resterende Støttepunkter, som var anbragt med Mellemrum paa Vejen ind til Comacchio.

Den eneste og højst utilstrækkelige Dækning for Angriberne var Skraaningen paa begge Sider af Dæmningen, som kun var hævet nogle faa Fod over Vandet.

Det var saa mørkt, at en liggende Skikkelse ikke kunde ses, men stod en Mand op, kunde han skimtes mod Nattehimlen. Saa snart det første Skud lød, kastede Anders to Granater ind i Lyttepostens Skydehul, derpaa førte han Patrouillen frem og dræbte Forsvarerne i Nærkamp. Ialt 4 Tyskere med to Maskingeværer. De to nærmeste Støttepunkter vedligeholdt Ilden, og der blev skudt fra endnu en Stilling et Stykke længere borte paa venstre Side af Vejen.

Corporal Crothy:

»Der blev skudt paa os med saa hurtigt paa hinanden følgende Salver, at der intet kunde gøres, førend Skydningen blev standset. Vi var alle nødt til at blive liggende og holde os dækkede, saa godt det lod sig gøre. Andy maa have indset, hvor uundgaeligt nødvendigt det var at faa Skydningen standset, for da der var gaaet et Par Minutter, rejste han sig og løb alene frem for at angribe Støttepunkterne, uden at tage Spor af Hensyn til, at den smalle Vej blev beskudt af mindst 6 Maskingeværer.

Da han naaede det første Støttepunkt, kastede han to Granater ind og dræbte og saarede Mandskabet, og løb øjeblikkelig videre og gjorde det samme ved næste Støttepunkt. Der var temmelig langt imellem de to Støttepunkter.

Hans Angreb vakte saa stor Forvirring, at der blev en kort Pause i Fjendens Ild. Han benyttede den til at komme tilbage for at beordre os til at avancere henad Vejen. Han førte selv. Vi tog to Overlevende fra Støttepunkterne til Fange. De var Russere, og de blev sendt tilbage til Baadene under Bevogtning.

Medens dette foregik, fik Tyskerne sundet sig, og de resterende, fjendtlige Stillinger gav sig igen til at skyde ned ad Vejen, samtidig med at de bestrøg Banerne paa begge Sider Vejen og afsendte Lyskugler.« —

Stud, som efter Aftalen var startet 20 Minutter senere med sin Patrouille, og som var paa Vej mod sit Maal, kunde ude fra Søen se det Uvejr, der var brudt løs over hele Fronten og maatte opgive at lande. Han var klar over, at det gik meget daarligt, og at han ikke vilde kunne forsvare at landsætte sin Patrouille — da alt Haab om Overrumpling og ubemærket Landgang var gaet tabt. Der var ikke andet for ham at gøre end returnere til Basen.

Imens fortsatte Kampen ude paa Dæmningen.

»Hughes var lige bag ved Major Lassen og foran mig,« siger Sergeant Waite

Anders med den lyse Flaske paa Ryggen ved Bredden af Comacchio Søen.

I Vandkanten de Huller, de tyske Fanger maatte grave.

Det sammenskudte Hus paa Casone Caldirolo.

Dæmningen med Vand til begge Sider.

Her ser man Afstanden mellem Støttestøtterne.

i sin Rapport — »da Hughes blev ramt af en Regn af Spandau-Kugler. Major Lassen raabte Befalinger til os alle, vi var tvunget til at søge Dækning, men Major joren skænkede ikke sin personlige Sikkerhed en Tanke. Han stod op — skød, kastede Haandgranater og gav os flere Befalinger. Jeg blev ramt i Benet, det var ret alvorligt, jeg kunde ikke bevæge mig, saa jeg blev liggende, hvor jeg faldt og fortsatte med at skyde fremefter. Major Lassen kom tilbage efter flere Haandgranater og raabte til os, hvorefter han affyrede en grøn Lyskugle som Signal til Angreb og gik selv forrest. — — Takket være hans Ildhu og fuldstændige Mangel paa Frygt slap 90 % af hans Mænd levende fra Slaget.«

Ogsaa Trooper Williams, som blev saaret i Armen, siger:

»Havde det ikke været for Major Lassen, var mange flere af os blevet dræbt — men uden at tænke paa sin egen Sikkerhed, men kun paa sine Mænd — gik han frem for at prøve paa at gøre det lettere for os — for Mændene i hans egen specielle Squadron.

Det var saa typisk for ham. Han var altid uselvisk i alt, hvad han foretog sig. Han tænkte altid paa sine Mænds Sikkerhed. Intet var for meget for ham.

Han angreb *alene* Maskingeværstillingerne, og havde det ikke været for denne pragtfulde Daad, vilde det have gaaet os endnu værre, end det gik.

Han var en Inspiration for os alle den Nat ved Comacchio.«

Tre Mænd var allerede dræbt eller døende og flere saaret, og Skydningen var saa koncentreret, at det resterende Mandskab blev tvunget til at søge Dækning i Vandet paa begge Sider af Vejen.

Her bragte Anders, ifølge den officielle Rapport, Orden i Patrouillen, og efter at have taget flere Haandgranater, beordrede han alle i Skydestilling langs Kanalens Bred og opfordrede dem til at koncentrere Ilden mod det tredje Støttepunkt, som han selv vilde angribe. Han krøb frem fulgt af Sergeant-Major Leslie Stephenson D.C.M. og Sean O'Reilly.

(Stephenson, som var dekoreret med »Distinguished conduct medal« — en Udmærkelse, der svarer til Officerernes »D.S.O.«, var en af S.B.S.'s bedste Folk. Han havde paa Anders' egen Opfordring fulgt ham paa mange Raids).

Da de var naaet omtrent ud for Støttepunktet, standsede Anders, rejste sig op og begyndte at kaste sine Haandgranater.

Sergeant-Major Stephenson:

»Major Lassen og jeg havde fundet en Smule Dækning bag en lille Forhøjning paa Vejen. Major Lassen var i Færd med at kaste *mine* Haandgranater. Han havde brugt alle sine egne — og da han var højere end jeg, kunde han kaste længere.

Saa var der nogen, der raabte »Kamerad« (som Tegn paa Overgivelse) enten inde fra Støttepunktet eller lige bag ved det. Major Lassen gik frem og gjorde Holdt 3 Yards foran Stillingens Indgang og beordrede paa Tysk Modstanderne til at komme ud og overgive sig, men i samme Øjeblik aabnede et Maskingevær

Ild inde fra Stillingen og saarede ham dødeligt. Han maa have staaet paa Jernbanelinien, da han blev ramt. Idet han faldt, kastede han tre Haandgranater ind i Stillingen og dræbte og saarede Forsvarerne.

Jeg hørte ham kalde og løb over til ham og fandt ham liggende omtrent 2 Yards foran Støttepunktet paa Jernbanelinien. Han laa paa Ryggen. Jeg løftede ham lidt ved at tage ham under Armen og støttede ham mod mit Knæ. Han spurgte, hvem det var, og jeg sagde: »Steve —,« og han sagde: »Godt — jeg er saaret, Steve, jeg skal dø — se at faa de andre ud.« Saa talte jeg til ham og sagde, at det blev allright og spurgte ham, om han troede, at han kunde gaa, men fik ingen Svar.

Han maa have lidt, da han var dødelig saaret, men han stønnede ikke. Saa prøvede jeg paa at løfte ham og spurgte ham, om han kunde gaa ved at støtte sig til min Skulder, men heller ikke paa det fik jeg Svar.

Saa raabte jeg paa Sean, som jeg vidste havde været i Nærheden af os, da vi krøb frem, men han var ogsaa blevet haardt saaret. Jeg kaldte igen, men alt var Mørke og Forvirring. Jeg kunde indse, at Majoren umuligt selv kunde gaa, end- sige støtte sig til mig, og han var for tung til, at jeg kunde bære ham. Saa gav jeg ham Morfin.

Han syntes da at være ved sin Bevidsthed, for han spurgte mig, hvad det var. Jeg sagde, at det var Morfin, og at han vilde være allright, og at jeg skulde faa ham tilbage til Baadene, men saa sagde han igen:

»Det nytter ikke, Steve, jeg er ved at dø — lad mig ligge og se at komme bort og faa de andre med dig,« og saa blev han bevidstløs.

Det var, som om han havde holdt Døden tilbage for at tale til mig — en Kamp for ikke at miste Bevidstheden.

Nu kom een af de andre til, i Mørket saa jeg ikke, hvem det var — jeg bad ham hjælpe mig, men han bøjede sig ned og sagde: »Majoren er død.«

Saa lagde jeg Andy ned. Jeg var den sidste, der talte med ham, og jeg kan bevidne, at han døde, som han havde levet, — en meget modig Mand.« —

Da Solen stod op over den 9. April, og Skydningen ved Comacchio var indstillet, fandt italienske Partisaner Anders og hans faldne Kammerater og bar dem ind til Byen og lagde dem Side om Side ved Foden af den gamle Campanile, og Comacchios unge Piger, som Anders faa Timer inden smilende havde sat Stævne, kom og knælede ned og bad og lagde smaa, fattige Blomsterkranse paa deres Grave.

Imellem 3 og 4 naaede Patrouillerne tilbage til Caldirolo, de kom roende — i smaa Grupper 2 og 3 ad Gangen. Røde-Kors Sergeant Marsden, som var blevet paa Øen for at tage imod Saarede, fortæller:

Roberts', Hughes' og Anders' Grave i Comacchio.

»De var ophidsede og ulykkelige, og de vilde straks være taget tilbage, havde det ikke været helt haabløst. Det første de sagde, naar de kom ind, var: »Andy has had it.« —

Ingen lagde sig til at sove. De sad bare og talte om, hvad der var sket, og om Major Lassens utrolige Mod. Waite sagde, at han aldrig i hele sit Liv havde set noget saa pragtfuldt, og at de alle kunde takke Major Lassen for, at de levede.«

Det var ogsaa Waits, der skrev i sin Rapport, at Anders, selv efter at han var blevet saaret, havde tænkt paa at affyre den røde Lysbombe som Signal til Tilbagetrækning.

Det var hans sidste Ordre til sine Mænd.

De saa det røde Lys mod den mørke Himmel, og de vidste, at deres unge Førers sidste Handling her paa Jorden havde været at drage Omsorg for deres Sikkerhed.

Greene var helt utrøstelig — og da Stud ankom og hørte, hvad der var sket, blev han saa oprevet, at han ikke vidste, hvad han gjorde.

Foruden Anders var tre af Styrkens allerbedste Mænd — Undercorporal Crouch, Corporal Roberts og Fusilier Hughes — faldet.

Af de Saarede var Sean den mest medtagne. Hans Skulder var knust, og han havde lidt et stort Blodtab.

Først senere fik Patrouillen at vide, at Angrebet ikke havde været forgæves. Fjenden havde ladet sig narre til at trække langt flere Tropper end ventet fra Hovedfronten over til Comacchio, hvilket, ifølge de officielle Rapporter, bidrog i allerhøjeste Grad til Gennemførelsen af Hovedangrebet den følgende Nat.

»Anders Lassen udøvede tilsidst en direkte og personlig Indflydelse paa Omgrupperingen af Fjendens Styrker,« skriver Lodwick, »og jeg har selv Gang paa Gang faaet at vide, at Anders' Indsats ved Comacchio reddede i Hundredvis af Menneskeliv. Mange Hustruer og Mødre kan takke de 4 unge Mænd, der faldt den Nat, for, at de fik deres Kære hjem.«

Den 9ende April blev der holdt en Gudstjeneste i Westminster Abbey formet som en Forbøn for Danmark og Norge.

Jørgen Halck skriver, at der sjældent har været saa inderlig en Stemning som over denne Gudstjeneste — og slutter med at sige:

»De Danske, der bad og sang i Kirken, vidste ikke, at paa denne Dag — mindre end een Maaned før Danmark skulde blive frit — faldt to Landsmænd paa forskellige Fronter. Christmas Møllers unge Søn, John, paa Vestfronten, hvor han var Lieutenant i et Garderregiment — og den store Soldat, Major Anders Lassen, paa den italienske Front. De vidste heller ikke, at Lassen ved at betale med sit Liv, den Dag gav et Victoria Kors, Krigens højeste Udmærkelse, til Danmark.«

Det staar for mig, som om Westminster Abbey den Dag har ladet sine gamle Klokker kime, netop for disse to unge Mænd.

Budskabet om Anders' Død naaede os først 5 Dage efter Befrielsen — en hel Maaned efter, at han var faldet.

Vi havde lige haft den store Lykke at faa Frants levende hjem fra tysk Fangenskab, og vi ventede dagligt, at nu kom der ogsaa Bud fra Anders. Hele Danmark var endnu i Festrus, og jeg var lige begyndt at turde tro paa, at vi var sluppet lykkeligt igennem denne Krig, da vi fik at vide, at vi aldrig mere skulde gense vor ældste Søn.

Anders' Grav er flyttet fra Comacchio til den Britiske Krigerkirkegaard ved Argenta. Her ligger han Side om Side med de Mænd, der fulgte ham i Døden — og saadan vilde han sikkert selv have ønsket det.

Ved Gavlen af Sct. Peders Kapel — lige ud til Præstø Fjord, i Ly af store Bøgekroner — har vi rejst ham en Mindesten. Her vender hvert Foraar de vilde Svaner tilbage, og her har han fisket og jaget, Sommer og Vinter i al Slags Vejr.

Sin Manddomsgerning øvede han langt herfra i fremmede Lande, men jeg tror, at naar hans Tanker søgte hjem, vendte de ofte, ligesom de vilde Svaner, tilbage til denne friske, danske Strand, hvor han som Dreng havde været saa lykkelig.

De Dekorationer, der er blevet ham til Del efter hans Død, har vi modtaget med Taknemmelighed — dog mildner Alverdens Æresbevisninger ikke Sorgen over Tabet af en elsket Søn — men staar jeg en Dag ved Mindestenen og ser Solen glimte ud over Vandet og mærker Vindens Susen i de store Bøge, saa er det, som kunde jeg høre Anders sige —

»Jeg har gjort, hvad jeg kunde, Mor,
og endnu er du ikke glad —«

og saa føler jeg, at jeg skylder ham — ikke alene at være taknemmelig, men ogsaa glad over — at han, i den korte Tid, han fik Lov til at vandre her paa Jorden, var sit Land en tapper Kriger og os en god og kærlig Søn.

DET BRITISKE KRIGSMINISTERIUMS
OFFICIELLE KOMMENTARER TIL
MAJOR ANDERS LASSENS DEKORATIONER

MAJOR ANDERS FREDERIK
EMIL VICTOR SCHAU LASSEN, V.C., M.C.: —

Appointed to an emergency commission as 2nd Lieutenant, General List	20. 5.42
(Specially employed without pay and allowances from Army Funds).	
Promoted War Substantive Lieutenant	20.11.42
<i>Transferred to The Buffs in the rank of War</i>	
Substantive Lieutenant and retained seniority	1. 3.43
(Entitled to pay and allowances from Army Funds)	
Appointed Acting Captain	13. 9.43
Appointed Temporary Captain	13.12.43
Appointed Acting Major	9.10.44
Promoted War Substantive Captain and appointed Temporary Major	9. 1.45
Killed in Action in Italy	8/9. 4.45
Served overseas.	
Awarded The Victoria Cross (vide London Gazette of 7.9.45).	
Awarded The Military Cross, Awarded two Bars to the Military Cross.	

THE MILITARY CROSS

Second-Lieutenant Anders Frederik Emil Victor Schau LASSEN (234907).
General List.

Second-Lieutenant LASSEN has at all times shown himself to be a very gallant and determined officer, who will carry out his job with a complete disregard for his own personal safety. As well as, by his fine example, being an inspiring leader of his men, he is a brilliant seaman possessed of sound judgment and quick decisions. He was coxswain of the landing craft on an operation and effected a landing and subsequent re-embarkation on a dangerous and rocky island with considerable skill and without mishap. He took part in a further operation on which he showed dash and reliability. He recently took part in another highly successful operation in which he was the leader of a boarding party. Regardless of the action going on around him, Second-Lieutenant LASSEN did his job quickly and coolly and showed great resource and ingenuity. Second-Lieutenant LASSEN also took part in another operation, as bowman on landing, and then made a preliminary reconnaissance for a reported machine-gun post.

Unit.	Regtl. No.	Rank and Name (Christian names must be stated)	Action for which commended (Date and place of action must be stated)	Recommended by	Honour or Reward
Special Boat Squadron, Raiding Forces, Middle East	234907	WS.LIEUT.ANDERS FREDERIK EMIL VICTOR SCHAU LASSEN, M. C. (Danish Subject).	<p>This officer was in command of the patrol which attacked KASTELLI PEDIADA aerodrome on the night 4th July. Together with 1469628 Gnr JONES, J, R.A., he entered the airfield from the West, passing through formidable perimeter defences. By pretending to be a GERMAN officer on rounds he bluffed his way past three sentries stationed 15 yards apart guarding Stukas. He was, however, compelled to shoot the fourth with his automatic, and in so doing raised the alarm. Caught by flares and ground searchlights he was subjected to very heavy machine gun and rifle fire from close range and forced to withdraw. Half an hour later this officer and other rank again entered the airfield in spite of the fact that all guards had been trebled and the area was being patrolled and swept by searchlights. Great difficulty was experienced in penetrating towards the target, in the process of which a second enemy sentry had to be shot. The enemy then rushed reinforcements from the Eastern side of the aerodrome and, forming a semi-circle, drove the two attackers into the middle of an anti-aircraft battery, where they were fired upon heavily from three sides. This danger was ignored and bombs placed on a caterpillar tractor which was destroyed. The increasing numbers of enemy in that area finally forced the party to withdraw. It was entirely due to this officer's diversion that planes and petrol were successfully destroyed on the Eastern side of the airfield since he drew off all the guards from that area. Throughout this attack, and during the very arduous approach march, the keenness, determination and personal disregard of danger of this officer was of the highest order.</p>	<p>(Sgd) Captain D. G. C. Sutherland MC, Commanding Special Boat Squadron, Raiding Forces, Middle East.</p> <hr/> <p>(Sgd) Ronald M. Scobie. Lt-Gen, C. G. S. 21 Jul 43.</p> <hr/> <p>(Sgd) H. M. Wilson, General, Commander-in-Chief, Middle East Forces.</p>	<p>Immediat Bar to M. C.</p>

Unit.	Regtl. No.	Rank and Name (Christian names must be stated)	Action for which commended (Date and place of action must be stated)	Recommended by	Honour or Reward
General List while with the Special Boat Sqn. 1 SAS Regt.	N. Y. A.	WS. LIEUT. LASSEN, ANDERS, FREDERIK EMIL VICTOR SCHAU.	This Officer, most of the time a sick man, displayed outstanding leadership and gallantry throughout the operations by X Det in DODECANESE, 13 Sep 43 to 18 Oct 43. The heavy repulse of the GERMANS from SIMI on 7 Oct 43 was due in no small measure to his inspiration and leadership on the one hand: and the highest personal example on the other. He himself crippled with a badly burned leg and internal trouble, stalked and killed at least 3 GERMANS at the closest range. At that time the ITALIANS were wavering and I attribute their recovery as due to the personal example and initiative of this Officer. He continued to harass and destroy German patrols throughout the morning. In the afternoon he himself led the ITALIAN counter attack which finally drove the GERMANS back to their caiques, with the loss of 16 killed, 35 wounded, and 7 prisoners, as against a loss on our side of one killed and one wounded.	(Sgd) D. J. T. TURNBULL. Colonel, Commanding Raiding Forces	Second Bar to M. C.
				(Sgd) D. F. ANDERSON, Lt-Gen., Commanding 3 Corps.	
				(Sgd) H. M. WILSON, General, Commander-in-Chief, Middle East Forces. 19. 11. 43	

THE VICTORIA CROSS

The KING has been graciously pleased to approve the posthumous award of the VICTORIA CROSS to:—

Major (temporary) Anders Frederik Emil Victor Schau LASSEN, M. C. (234907) General List.

In Italy, on the night of 8th/9th April, 1945, Major Lassen was ordered to take out a patrol of one officer and seventeen other ranks to raid the north shore of Lake Comacchio.

His tasks were to cause as many casualties and as much confusion as possible, to give the impression of a major landing, and to capture prisoners. No previous reconnaissance was possible, and the party found itself on a narrow road flanked on both sides by water.

Preceded by two scouts, Major Lassen led his men along the road towards the town. They were challenged after approximately 500 yards from a position on the side of the road. An attempt to allay suspicion by answering that they were fishermen returning home failed, for when moving forward again to overpower the sentry, machine gun fire started from the position, and also from two other blockhouses to the rear.

Major Lassen himself then attacked with grenades, and annihilated the first position containing four German and two machine guns. Ignoring the hail of bullets sweeping the road from three enemy positions, an additional one having come into action from 300 yards down the road, he raced forward to engage the second position under covering fire from the remainder of the force. Throwing in more grenades he silenced this position which was then overrun by his patrol. Two enemy were killed, two captured and two more machine guns silenced.

By this time the force had suffered casualties and its fire power was very considerably reduced. Still under a heavy cone of fire Major Lassen rallied and reorganised his force and brought his fire to bear on the third position. Moving forward himself he flung in more grenades which produced a cry of »Kamerad«. He then went forward to within three or four yards of the position to order the enemy outside, and to take their surrender.

Whilst shouting to them to come out he was hit by a burst of spandau fire from the left of the position and he fell mortally wounded, but even whilst falling he flung a grenade, wounding some of the occupants and enabling his patrol to dash in and capture this final position.

Major Lassen refused to be evacuated as he said it would impede the withdrawal and endanger further lives, and as ammunition was nearly exhausted the force had to withdraw.

By his magnificent leadership and complete disregard for his personal safety, Major Lassen had, in the face of overwhelming superiority, achieved his objects. Three positions were wiped out, accounting for six machine guns, killing eight and wounding others of the enemy and two prisoners were taken. The high sense of devotion to duty and the esteem in which he was held by the men he led, added to his own magnificent courage, enabled Major Lassen to carry out all the tasks he had been given with complete success.

WAR OFFICE,

7th September, 1945.